Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

327

73

2010

2002

42
Ա-73

Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռ Մատենադարան 1870

ԿԵՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՏՔՐ. ԱՐՄԵՆԱԿԱՅ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

— 1870 —

Տէր Գրոգոր Վարդապետի

54377-

պետական գրադարան
Гос Библиотека
ՀԱՍՌ-Арм ССР
Ա. Ի.Մ. А. Мясникяна
ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

4/45 1- 68

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Բրուսլոյ անուանի թատրոններէն մէկուն սովորական մէկ խօսքն էր, թէ "Որչափ լեզու գիտէ մէկը, այնչափ հմուտ կ'ըլլայ": Արդարև, ինչպէս որ մէկը որչափ երկիրներ կը ճանապարհորդէ, այնչափ փորձառու և հմուտ կ'ըլլայ, այնպէս ալ տարբեր լեզուները գիտցող մը պատեհութիւն կ'ունենայ անոնց միջոցաւ հմտութիւններ քաղելու:

Ամէնք լեզուն կ'ուսանին գիտնական նպատակաւ. շատերն ալ գործի համար: Գերմանիոյ մէջ այս դարուս լեզուագէտներն, ինչպէս Պոթ, Բոթ, Եղբարք Կրիմ, Մաքս Միւլլէր, Քուրցիուս, և ուրիշ շատեր, իրենց կեանքը նուիրելով Արևելեան, զորօրինակ՝ Սանսքրիթ, Զանդիկ, Հայ, և ուրիշ հին լեզուաց ուսմանը, շատ բաներ երևան հանեցին Ասիոյ հին Աղգայ նկատմամբ և շատ բաներ գրեցին այն լեզուաց վրայ: Ջինացւոյ լեզուին համար անգամ քերականութիւն և բառարան չինուեցան Գերմաններէն, Գաղիերէն և Անգղիերէն, մանաւորապէս լեզուագէտներու դործածութեանը համար, թէպէտ այս և այսպիսի գիրքեր գործի համար արևելեան լեզուներ սորվողներուն ալ օգտակար եղան: Ամերիկայի բնիկ լեզուներէն 20 ին կամ՝ 30 ին քերականութիւնը, ...անց նաև բառարանը չինուելով՝ ի լոյս ընծայուեցան քանի մը ընկերութեանց ծախիւքը, որպէսզի լեզուագէտք և հնութեան խուզարկուք այն լեզուներուն աղէկ տեղեկանալով, անոնց ասիական լեզուաց հետ ունեցած յարաբերութիւնը ճանչնան և ուրիշ պատմական տեղեկութիւններ ստանան և հրատարակեն:

Ամէն լեզու գործի համար ալ քիչ շատ օգտակար կրնայ ըլլալ, բայց մանաւանդ արդի կրթեալ ազգաց լեզուներն, ինչպէս են Գերմաներէնը, Գաղիերէնն ու Անգղիերէնը: Գերմանացիք, զոնե Անգղիացւոց և Գաղիացւոց չափ ծովագնաց և վաճառաշահ ժողովուրդ մը չեն. ուստի և դիտունք մանաւանդ կ'ուսանին անոնց լեզուն, քանզի չկայ արդի լեզու մը որ աննկէ աւելի գիրքեր ունենայ դիտութեանց վրայ, իսկ փիլիսոփայութեան համար ամէն մարդ կ'ընդունի թէ Գերմանացիք այն մասին մէջ ամենէն աւելի յառաջադէմ են:

Գաղիերէնը հիմա ամենէն ընդհանուր լեզուն է, դիտութեան կողմանէ ալ Գերմաներէնին երկրորդը: Բայց Անգղիերէնը կամաց կամաց քան զԳաղիերէնը պիտի գերազանցէ: Անգղիացիք և Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց ժողովուրդը (որ ծագմամբ և լեզուով Անգղիացի են), աշխարհիս գրեթէ ամենէն հզօր, հարուստ և վաճառաշահ ազգերն են, մեր ազգին համար ալ որ յառաջ երթալու կարօտ է և կը փափաքի յառաջ երթալ, այս մեծ

ապագայ հետ յատկութիւն ունենալ հարկ է, և այս արտա-
սան պէտք է անոնց լեզուն տալիս։ Բայց արդէն գիտցած
որ Անգլիերէն լեզուն դժուարին լեզուներուն մէկն է։ Շատ
դուներէ բառ, ոճ, կանոն մտած է. կարդալը դժուար
եմէ. քիչ մը ուժգին շեշտով է, չի հասկցուիր, յօդն ալ մերին
տարբեր, նշանակութիւն ունի յատուկ գերանուններ ունի, այն-
պէս որ Անգլիերէն քաջ իմացողներն անգամ երբեմն սխալնուն
սականին ու իմաստը կը շփոթեն նրանով հետ։ Գերանուն
ժամանակներն ալ շատ դիւրին չեն. բայց մանաւանդ
երկայն ձևերը, անոնց նշանակութեան փոխուիլը տարբեր
դրութեանց հետ, և մանաւանդ բայերուն այլևայլ ձևերն գոր-
ծածութիւնը դիտնալը. մեղ will և shall օժանդակներն
դժուարութիւնը, որ բուն Անգլիացիք անգամ, և լեզուին
դիտցողները, կը շփոթեցնեն։ Մակբայը, շաղկապը և նա-
թիւնն ալ նոր սորվողի մը առջև շատ դժուարութիւն
հանեն։ Ո՛ր մասունք խօսք մը կազմելու կանոններուն
րութիւնը։ Անգլիերէնի մէջ խօսքին մէկ փոքր մասը
ակ չգրուի, խօսքը չի հասկցուիր։ Ոչ օտարները միայն,
Անգլիացիք ալ երկու տող բան գրելու համար երեք
առան մը ունենալու են ուղղագրութիւնը շատ դժուար
լալուն համար, քանդի միևնոյն կերպով կարդացուած
տարբեր կերպով կը գրուին, և ուրիշ շատ դժուարութիւններ
կան որոնք միայն մի քիչ ուշադրութեամբ կրնայ առնել։
ուածը լաւ քերականութիւն մը միայն կրնայ առնել։

Անգլիերէնի համար մեր լեզուին մէջ բառարան կայ,
կատարեալ քերականութիւն մը դեռ չկայ։ Մենք,
ըսենք, Անգլիերէն լեզուին առհասարակ, և մեր ազգին հա-
մար ալ երթալով պիտանի ըլլալը տեսնելով, վերը
դժուարութիւններն ալ նկատելով, ձեռք զարկինք այնպիսի քե-
րականութիւն մը պատրաստելու, որ թէպէտև քիչ մը ընդար-
ձակ, դրեթէ բոլոր դժուարութեանց վրայ լոյսին կը խոս-
վերջապէս մեր նպատակն էր Անգլիերէն լեզուին ուսանող մեր
ազգին մէջ տարածելու սկսած այս մէջոցին, զայն բոլո
կարի ուսանողաց դիւրացնելու օգնել։ Կը կարծենք թէ
քերականութիւնը յիշեալ նպատակին ալեսի ծառայէ, և եթէ մեր
այս կարծիքն, ինչպես կը յուսանք, և ինչպես փորձը ալ
ցուներ, սիրայօժար կրնանք ըսել թէ մեր ամբողջ
ազգին համար ամենէն մեծ ծառայութիւնը ալեսի բլլայ։

ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

1. Քերականութիւնը լեզուս մը շիտակ գրել ու խօսիլ կը սորվեցնէ:

2. Անգլիերէն քերականութիւնն ալ Անգլիերէնը շիտակ սորվելու կանոններըը կը պարունակէ, և կը բաժնուի չորս մասի. 1. Orthography, Ո-ղղագրու-թիւն. 2. Etymology, Ա-բանա-գի-տու-թիւն. 3. Syntax, Շա-րադա-սու-թիւն կամ Հա-մեմա-տու-թիւն. 4. Prosody. Ա-ռո-գան-ու-թիւն:

Ա. ՄԱՍ

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

3. Orthography (Յուն. ὀρθός, ու-ղիղ, և γράφη, գրու-թիւն բառերէն) Ուղղագրութիւնը, բառերը շիտակ հնչել և գրել կը սորվեցնէ: Բառերը՝ վանկերէ, վանկերն ալ գիրերէ կը շինուին:

1. ԳԻՐԵՐ

4. Անգլիերէնը քսանեվեց գիր ունի, a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z. A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z. սոնք երկու կարգերու կը բաժնուին. Vowels, Ձայնաւոր, և Consonants, Բաղաձայն:

5. Ձայնաւորներն ինքնին կրնան հնչուիլ, և սոնք են՝ a, e, i, o, u, երբեմն նաև w և y:

6. Ձայնաւորներէն ոմանք միևնոյն պահուն երկբարբառ և եռաբարբառ կոչուածները կը կազմեն:

7. Երկբարբառ, Diphthong (Յուն. δίς, երկու և φθόγγος, ձայն բառերէն) կը կոչուին երկու ձայնաւորներ որ միևնոյն վանկի կը կազմեն. զորօրինակ՝ sea, ի, ծով. road, րօտ, ուղի. good, կուտ,

բարի։ Բայց, poet, բեթ, բանաստեղծ, lion, լայըն, առիւծ, բառերուն մէջ, oe և io երկբարբառ չեն, հնչել ատ բառերուն մէջ երկու ձայները զատ զատ վանկ են։

8. Երկբարբառներուն արտաբերութիւնը շատ անհաստ է։ Ուսանողը հետեւեալ դիտողութիւնները միտք առնելու է։

ա. Կան երկբարբառներ որոնց առաջին ձայնաւորը միայն կը հնչուի, երկրորդը բոլորովին համր կամ անձայն է. բայց հընչուած ձայնաւորն իր նախնական կամ բնական հնչուածն ունի. ինչպէս՝ moan, մոն, հնչոյթիւն. raid, րէյտ, ասպատակութիւն. laid, լէյտ, պրուած. sea, սի, ծով. reason, րիզն, բանականութիւն. որոնց մէջ ō, ā, ē միայն կը հնչուին, և իրենց երկայն հնչմանքը, որպէս թէ այն բառերը պրուած ըլլային՝ mōne, rāde, lāde, see, reeson.

բ. Կան երկբարբառներ որոնց երկրորդ ձայնաւորը միայն կը հնչուի, և ընդհանրապէս երկայն է. զորօրինակ՝ guide, կայտ, առաջնորդ. grief, կրիֆ, կսկիծ. yeoman, եօմըն, կալուածատէր, aisle, այլ, անց.ք եկեղեցւոյ մէջ. առնոց մէջ i, e և o միայն հընչուած են։

գ. Կան նաև երկբարբառներ որոնց հնչումը երկու ձայնաւորներէն բաղկացեալ է, ինչպէս՝ voice, վոյս, ձայն. noise, նոյզ, ապտակ, ևայլն։

Երկբարբառներուն ճիշդ հնչումը վարժութեամբ միայն կրնայ սորվիլ։

Յարմար, proper կը կոչուին այն երկբարբառները որոնց երկու ձայնաւորն ալ կը հնչուի. Անյարմար, improper կը կոչուին անոնք որոնց մէկ ձայնաւորը միայն կը հնչուի։

9. Եռաբարբառ, Triphthong (Յուն. τρεῖς, երե+ եւ φθόγγος, ձայն բառերէն) կ'ըսուին երեք ձայնաւոր գիրեր որոնք մէկ վանկ են, ինչպէս՝ beau, պո, պճնասէր արարած. buoy, պոյ, խարխլանիշ։

10. Բաղաձայնները հնչուելու համար ձայնաւորի մը կը կարօտին. և են՝ b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x z, երբեմն նաեւ w եւ y։

ՁԱՅՆԱՒՈՐԱՅ ՀՆՉՈՒՄՆԵՐԸ

A, a, չորս կերպով հնչուիմ ունի. 1. ա. father, ֆաթհըր, հայր։ Ա հնչումը շատ բառերու մէջ մեր ա-ին ձայնը չունի, այլ ա-ի և է-ի միջտեղն է. զորօրինակ՝ pass, ոչ թէ բաս, այլ բաէս կամ բէաս մօտ կերպով մը կը հնչուի, բայց ոչ երկարաձգ բա-էս կամ բէ-աս, այլ միանգամ։ Ասիկա լսելով կը սորվուի։ 2. է hat

հէյ, խոյր։ 3. էյ. fate, ֆէյթ, բախտ։ Այս հնչումն ունեցող aէն առանձնացեալ եռաքը եթէ r գիրը դայ, է ի եւ էյ մօտ միջին կերպով մը կը հնչուի. զորօրինակ՝ care, կառամք բառին հնչումը ոչ ւէր է եւ ոչ ւէյր, այլ միջին բան մը։ 4. օ. fall, ֆօլ, անկում։ Այս հնչումը երբեմն ոչ օ է ոչ ալ ա, զորօրինակ՝ what, ինչ, ոչ հաօք կը հնչուի եւ ոչ հուաթ, այլ միջին կերպով մը։ Եթէ a էն եռաքը անմիջապէս l գիրը դայ, օլ կը հնչուի. զորօրինակ՝ all, օլ, բոլոր. bald, պօլտ, ինաւակ։ Եթէ l էն եռաքը ուրիշ բաղաձայն մը դայ բայց ’ի l գիրէն, l ը չի հնչուիր, զորօրինակ՝ balm, պաամ, բալասան. salmon, սամըն, ձկան տեսակի մը անուն է. falcon, ֆոլըն, բազէ։ Այս կանոններըը բացառութիւններ ունին։

Միավանկ չեզոք բառերու վերջի al վանկը հնչէ ել, զորօրինակ՝ final, ֆայնել, վերջին. signal, սիկնել, նշան. general, ճընէրըլ, ընդհանուր։ Այս վանկը խոսակցութեան մէջ ըլ կը հնչուի, signal, սինըլ. երբեմն միշտ ըլ, զորօրինակ՝ offal, օֆֆըլ, մնացորդ, բառ՛։

Առաջին վանկին մէջ a ունեցող և նոյն վանկին վրայ չշեշտուած բառերուն նոյն a գիրը ը ի պէս կը հնչուի, զորօրինակ՝ machine՛, մըշին, մեքենայ. marine՛, մըրին, ծովային. canal՛, քընել, ջրանցք. բայց ռըշին, ռըրին, քնել հնչել քնարելի է։

Ոմանք age վերջաւորութիւնը իճ կը հնչեն, զորօրինակ՝ image, իմիճ, պատկեր. village, վիլիճ, գիւղ. բայց սովորաբար իճ կը հընչուին այսպէս՝ իմէճ, վիլլէճ։ Wallace, կը հնչուի ուոլէս։

a գիրը Միացեալ Նահանգաց մէջ անորոշ է կը հնչուի. Մեծն Բրիտանիոյ մէջ նոյն գիրը մնաւանդ ա ի հնչումն ունի։

a ով բաղադրեալ հետեւեալ ձայնաւորները կը հնչուին.

aa՝ է. զորօրինակ՝ Isaac. Այզէք, Իսահակ. Canaan, քէյնըն, քնան։

ae՝ ի. Caesar. Սիզըր, կեսար։ Երբեմն ալ՝ է. caetera. սէրէթա, այլք։ Ոմանք աս բառերը e ով միայն կը գրեն, զորօրինակ՝ Cesar, եւայլն։ Նոյն ae գիրերը երբեմն ալ էյ կը հնչուին, զորօրինակ՝ aerial. էյրիըլ, օդային։

ai՝ էյ. nail, նէյլ, եղունգ, գամ։ Երբեմն է կը հնչուի, զորօրինակ՝ said, սէտ, ըսուած. երբեմն ալ՝ այ, զորօրինակ՝ aisle, այլ, եկեղեցւոյ մէջ ճամբայ. գարձեալ երբեմն՝ է, curtain, գըրթըն, վարագոյր. գարձեալ կը հնչուի երբեմն էյ. mosaic, մոզէյք, մխիթարեան։

ao՝ էյ. զորօրինակ՝ gaol, ճէյլ, բանտ. երբեմն ալ կը հնչուի՝ օ. extraordinary, էքսթրօրտինէրի, արտաքոյ կարգի. գարձեալ՝ էօ, aorta, էօրթա, զնչերակ։

au՝ օ. զորօրինակ՝ cause, քօզ, պատճառ. երբեմն ալ՝ ա, ինչ-

ախա՝ aunt, *ան*, *հօտա.քոյր կամ մօտա.քոյր . երբեմն՝ է, ինչպէս՝* gauge, *կէյճ, չափ հեղանիւթոյ։ Ա.ս* au *դիրքը բառերուն ակիզբը միշտ օ կը հնչուին. ինչպէս՝* autumn. *օթըմ, աշուն։*

aw՝ *օ. ըտօրինակ՝* raw, *րօ, հում.* awe, *օ, երկիւղ։*

ay՝ *է, ըտօրինակ՝* day, *տէյ, օր.* aye, *է, միշտ.* says, sayst, *կը հնչուին՝ սէս, սէսթ .* say, *սէյ, բայէն։* Wednesday, *կը հնչուի՝ ուէնսթէյ, չորեքշաբթի։*

E, e, *կը հնչուի 1. է.* eternal, *իթըրնէլ, յաւիտենական .* mere, *մը, սոսկ.* me, *մը, ինծի։ 2. է. ըտօրինակ՝* met, *մէթ, պատահած։ 3. ը. այսպէս բառերուն վերջին* en *և* er *վանկերը կ'ըլլան ըն, ըր, ըտօրինակ՝* baker, *պէյքըր, հայպապուծ .* open, *օփըն, բայց։ Բառերուն կատարեալը որ* ed *կը վերջանայ, եթէ* ed *էն առաջ* d *կամ* t *չկայ, ը հնչելու չէ, այլ միայն թ. ըտօրինակ՝* loved, *սիրուած, կը հնչուի լըվթ և ոչ լըվըտ . ամկայն* ended, *վերջացած.* heated, *տաքցած, հնիէ՝ ենտըտ, հիթըտ։*

Բառերուն վերջին e *դիրն անձայն է, ըտօրինակ՝* sore, *սօր, վէր.ք .* come, *քըմ, գալ .* age, *էյճ, դար։ Բայց է կը հնչուի հետեւեալ բառերուն մէջ՝* me, *մը, ինծի .* he, *հի, ան .* she, *շի, ան (իգական) .* the, *տհի յօղ է .* we, *ուի, մենք .* be, *պի, ըլլալ .* ye, *եի, դուք .* abbe, *էպպի, աբբա . նոյնպէս օտար լեզուներէ առնուած քանի մը բառեր և յատուկ անուանց մէջ, ըտօրինակ՝* acme, *էքմի, ծայր .* apocope, *էփոքոփի, կրճատում.* syncope, *սինքոփի, մարիլ .* cynanche, *սինանքի, կոկորդի հիւանդութիւն .* Phoebe, *ֆիպի .* Penelope, *փինելոփի . աս վերջաւորութեան ամէնն ալ յունարէն է։*

Բառերուն վերջի c *եւ* g *դիրերուն առջեւն* e *կը դրուի առանց ա. և ճ հնչումը տալու համար, ապա թէ ոչ ան դիրերը + և ի կը կարդացուին, ըտօրինակ՝* lac, *լէյք, խէժ մը .* dog, *տոկ, շուն . եթէ առանց առջեւն* e *դրուի,* lace, *լէյս,* doge, *դուճ վէնետիկի, կը կարդացուին՝ լէյս, տոճ։*

Բառերուն առջի վանկին մէջ եղող e *դիրը, եթէ շեշտն այն վանկին վրայ չէ, առհասարակ ը կը հնչուի, ըտօրինակ՝* below, *պըլօ, բայց լուսապոյն է պիլօ հնչիլ։*

e *դիրը քանի մը բառերու մէջ էյ կը հնչուի, ինչպէս՝* where, *հուէյր, ուր .* ere, *էյր, առաջուց .* there, *տհէյր, հոն .* were, *ուէր, երբեմն ուէյր, էին.ք։*

e *ով բաղադրեալ հետեւեալ ձայնաւորները կը հնչուին.*

ea՝ *է, ինչպէս՝* tea, *թի, թէյ։ երբեմն՝ է, ինչպէս՝* head, *հէտ, գլուխ . երբեմն ա՝ է, ինչպէս՝* break, *պրէյք, կոտրիլ . գարձեալ երբեմն՝ ա, ըտօրինակ՝* heart, *հարթ, սիրտ։ Նոյն դիրերը երբեմն կը հնչուին ը, ինչպէս՝* earth, *ըրթ, երկիր . early, ըրլի, կանուխ։*

Beatify, *երանելի ընել, կը կարդացուի՝ պիէթիֆայ։*

ee՝ է, *պարզինակ՝* see, սի, *տեսանել.* eel, իլ, *օձաձուկ։* E'er, ne'er, *երբէք, բնաւ, կրճատեալ բառերը, կը հնչուին՝ էյր, նէյր։*

ei՝ էյ, *ինչպէս՝* vein, վէյն, *երակ։ Երբեմն նոյն դիրքերը կը հնչուին է, ինչպէս՝* deceit, տիսիթ, *խաբէութիւն. դարձեալ երբեմն՝ է, ինչպէս՝* heifer, հէֆըր, *երինջ։*

either, neither *բառերը Բրիտանիոյ մէջ կը հնչուին՝ այտհըր, նայտհըր, իսկ Միացեալ Նահանգաց մէջ՝ իտհըր, նիտհըր։*

eo՝ է, *ինչպէս՝* people, փիփըլ, *ժողովուրդ։ Երբեմն՝ կը հնչուի է, ինչպէս՝* leopard, լէփըրտ, *ինձ. երբեմն ալ՝ օ. ինչպէս՝* yeomen, եօ֊մըն, *հարուստ գեղացիք. George, ճօրճ, Գէորգ. դարձեալ երբեմն՝ ը, ինչպէս՝* dungeon, տընճըն, *առաքելական բանտ. երբեմն ալ՝ իօ, ինչպէս՝* theology, ԹիիՕլըճի, *աստուածաբանութիւն։*

eu, ew՝ եու, իու (*միասնիկ*), *ինչպէս՝* eunuch, եունըք, *ներքինի։* feud, ֆիուտ, *գժտութիւն.* few, ֆիու, *քանի մը։ Նոյն* ew *հնչուի մը* r *և* rh *գիրերէն ետքը սովորաբար ու կը հնչուի, պարզինակ՝* drew, տրու, *ու* to draw, *քաշել, բային կատարեալն է։*

ew *կը հնչուի նաև օ, ինչպէս՝* sew, սօ, *կարել.* shew, շօ, *ցուցնել.* strew, սթրօ, *սփռել, սրունք* to show *և* to strow *ալ կը գործուին։*

ey՝ էյ, *ինչպէս՝* prey, էրէյ, *յափշտակել։ Եթէ անշեշտ ըլլայ, ի կը հնչուի. ինչպէս՝* val'ley. վէ՛լի, *ձոր։* Key, *բանալի, հնչէ ի։*

eau՝ օ, *ինչպէս՝* beau, պօ. *երբեմն՝ իու. պարզինակ՝* beauty, պիու֊թի, *գեղեցկութիւն։*

eye, այ, *կը հնչուի այ.* ewe, *մաքի, կը հնչուի իու։*

eou՝ ը. eous *վերջաւորութիւնը գրեթէ միշտ ը, կը հնչուի, ինչպէս՝* gorgeous, ճօրճը, *փառաւոր. երբեմն ալ՝ իը, պարզինակ՝* extraneous, իքսթրէնիը, *արտաքին։*

I, i. *կը հնչուի՝ 1. այ. ինչպէս՝* fine, ֆայն, *գեղեցիկ.* idle, այտըլ, *ծոյլ. 2. ի, ինչպէս՝* in, ին, *մէջ.* sit, սիթ, *նստիլ. 3. ը. ir՝ ընդհանրապէս ը կը հնչուի, պարզինակ՝* sir, սըր, *տէր.* bird, պըրտ, *թռչուն.* birth, պըրթ, *ծնունդ։*

Բառերու սկիզբը՝ il, im, in, irr, *կը հնչուին՝ իլ, իմ, ին, իր, պարզինակ՝* ill, իլ, *չար.* imitate, իմիթէյթ, *նմանիլ.* infant, ինֆընթ, *մանուկ.* irritate, իրիթէյթ, *գրգռել։*

Միասնիկներուն վերջին ild, ind, *մասնիկները կը կարդացուին այլտ, այնտ, պարզինակ՝* mild, մայլտ, *մեղմ.* mind, մայնտ, *միտք։*

i *գիրը լատիներէն բառերուն վերջը միշտ այ կը հնչուի, ինչպէս՝* alibi, էլիպայ, *այլուր։*

Եթէ i *էն ետքը ձայնաւոր գայ և վրան շեշտուի, կը հնչուի*

ա, *զորմինակ՝* lion, լայն, *առիւծ*. diet, պայեր, կեր. *երեք վրան չշեշտուի, է կը հնչուի, ինչպէս՝* obedient, օպէյենր, հնազանդ։

ile, ine, ive *վերջաւորութիւններըը առհասարակ կը կարդացուին* էլ, ին, իվ, *զորմինակ՝* hostile, հոսթիլ, *թշնամական*. masculine, մասքիւլին, *արական*. active, էքթիվ, *գործունեայ*։

i *ով բաղադրեալ հետեւեալ ձայնաւորներըը կը հնչուին,*

ia՝ ը, *ինչպէս՝* physician, ֆիզիշըն, *բժիշկ*. *երբեմն՝* է, *ինչպէս՝* carriage, քէրիճ, *կառք*. *երբեմն ալ՝* է, *ինչպէս՝* variation, վէյրիէյշըն, *տարբերութիւն*.

ie՝ է, *ինչպէս՝* grief, կրիֆ, *վիշտ*. *բառերու վերջը՝* ա, *զորմինակ՝* die, դա, *մեռնիլ*։ *Երբեմն կը հնչուի է*. *ինչպէս՝* friend, ֆրէնտ, *բարեկամ*. *երբեմն ալ՝* է, *ինչպէս՝* obedient, օպէյենր, *երբեմն ալ՝* այ, *ինչպէս՝* diet, դայէր։

ieu, iew՝ իու (*միասնական*), *ինչպէս՝* lieu, լիու. *փոխարէն*. view, վիու, *տեսարան*։

io՝ cion, sion, tion *վերջաւորութիւններուն մէջ կը հնչուի՝* շ. nation, նէյշըն, *ազգ*. possession, փոզէշըն, *տիրայում*. *երբեմն ալ՝* ժ, *ինչպէս՝* savior, սէյվյըր, *փրկիչ*. *կամ՝* ըն, *ինչպէս՝* onion, ընյըն, *սոխ*. *երբեմն նաեւ՝* այը, *զորմինակ՝* lion, լայըն։

iou՝ ious *վերջաւորութեան մէջ դրեթէ միշտ* ը *կը հնչուի*. *ինչպէս՝* gracious, կրէյշըս, *բարեշնորհ*. religious, րիլիջըս, *կրօնական*. *երբեմն՝* իյը, *ինչպէս՝* various, վէյրիյըս, *զանազան*։

O, o, *կը հնչուի՝* 1. օ (*երկար*). *ինչպէս՝* old, օլտ, *հին*. holy, հօլի, *սուրբ*. 2. օ (*սուղ*), *ինչպէս՝* not, նօթ, *ոչ*. (*հասարակութիւնը կը հնչէ՝* նոթ). 3. ը, *ինչպէս՝* son, սըն, *որդի*. 4. *քանի մը բառերու մէջ՝* ու, *ինչպէս՝* do, դու, *ընել*. tomb, թում, *գերեզման*։ Women *բառին մէջ միայն կը հնչուի է*, ու-իմըն, *քանի անկարաբանութիւնն կը գրուէր* wimman։ *Նոյն օ գիրը* one *և* once *բառերուն մէջ կը կարդացուի* ու-ըն, ու-ընս։

Բառերու վերջի on՝ *հնչէ ըն, ինչպէս՝* reckon, րէ+ըն, *հաշուել*. reason, րիզըն, *պատճառ*։

o *ով բաղադրեալ հետեւեալ ձայնաւորները կը հնչուին*.

oa՝ օ, *ինչպէս՝* coal, +օլ, *ածուխ*. oak, օք, *կաղնի*. *երբեմն՝* օք, *ինչպէս՝* coact, +օք+ք։

oe՝ օ, *ինչպէս՝* foe, ֆօ, *թշնամի*. *երբեմն՝* ու, *ինչպէս՝* shoe, շու, *կօշիկ*. *երբեմն ալ՝* է, *ինչպէս՝* foetus, ֆիթըս, *սաղմ*. (*սեռ.ք միայն* e *ով կը գրեն առ բառը*). *գործեալ երբեմն՝* օք, *զորմինակ՝* poet. բօէթ, *բանաստեղծ*. *երբեմն ալ՝* օը, *ինչպէս՝* goer, կօըր, *գայող*։

oi՝ օյ. *ինչպէս՝* boil, պօյլ, *եռալ*. այսպէս *կը հնչուի* oid *մասնիկը*

կը բառերուն վերջը, ինչպէս՝ ovoid, օվոյտ, ձուաձեւ։ Երբեմն կը հնչուի օ, ըստ ինեակ՝ stoic, ստոիք, տոկունութեան։ Choir, խումբ երգեցողական՝ կը հնչուի քուայր, memoir, յիշատակ՝ կը հնչուի մեմուար։

oo՝ ու, (ընդհանրապէս), ինչպէս՝ soon, սուն, շուտով. moon, մուն, լուսին։ Երբեմն կը հնչուի ը, ըստ ինեակ, blood, պլըտ, արիւն. դարձեալ երբեմն՝ ո վերայն, ըստ ինեակ, door, տոր, դուռ, և floor, ֆլոր, դատին. երբեմն ալ՝ օ, ինչպէս՝ cooperation, քոօփըրէյշըն, գործակցութիւն։

ou՝ աու. ըստ ինեակ՝ round, բաունտ, կլոր. sound, սաունտ, ձայն. հատարակութիւնը ուս կը հնչէ, բաունտ, սուսնտ։ Դարձեալ երբեմն ou կը հնչուի ը, ըստ ինեակ՝ rough, րըֆ, անհարթ. երբեմն ալ՝ ու, ինչպէս՝ soup, սուփ, ապուր. դարձեալ երբեմն՝ օ, ինչպէս՝ poultice, փօլթիս, սպեղանի։

ous վերջաւորութիւնը կը կարդացուի ը, ըստ ինեակ՝ porous, փօրը, ծակոտի։

ow՝ աու, ինչպէս՝ brow, պրաու (հատարակօրէն՝ պրու), ճակատ. երբեմն ալ կը հնչուի օ, ինչպէս՝ sow, սօ, ցանել։

owe, պարտիլ կամ պարտք ունենալ, կը կարդացուի օ։

oy՝ ոյ. ինչպէս՝ boy, պոյ, մանչ տղայ։

Անգլիացիք եօ (գաղ. eu) հնչումը չունին։

U, u, կը հնչուի. 1. եու. ըստ ինեակ՝ use, եուս, օգուտ. կամ՝ իու, ինչպէս՝ mule, միուլ, ջորի. 2. ու, ինչպէս՝ bull, պուլ, ցուլ. 3. ը, ինչպէս՝ bulk, պըլք, ղանդուած. 4. ի, ինչպէս՝ busy, պիզի, զբաղեալ. minute, մինիթ, րոպէ. lettuce, լէթիս, հազար (մարուլ). 5. է, ինչպէս՝ bury, պէրի, թաղել։

un՝ բառերու սկիզբը կը կարդացուի՝ ըն, եթէ անմիջապէս ետքը բաղաձայն ըլլայ, ինչպէս՝ under, ընտըր, տակ։

ur երբէք ետքը բաղաձայնով՝ կը հնչուի ըր, ինչպէս՝ turn, ըրն, դառնալ։

Անգլիացիք ու (գաղ. u) ձայնը չունին։

u ով բաղադրեալ հետեւեալ ձայնաւորները կը հնչուին.

ua՝ ուա (հատարակութիւնը կը հնչէ՝ ու), ըստ ինեակ՝ guard, կուրտ, (կուարտ) հսկել. երբեմն՝ ուէյ կը հնչուի. ինչպէս՝ persuade, բըսուէյտ, համոզել, կամ՝ իուէ, ինչպէս՝ sensual, սէնսիուէլ, զգայական, երբեմն ալ՝ ը, ըստ ինեակ՝ victuals, վիթըլս, պարէն։

ue՝ եու. ինչպէս՝ blue, պլեու, կապուտակ. երբեմն՝ է, ինչպէս՝ guest, կեսթ, հիւր. դարձեալ երբեմն՝ եուէ, ինչպէս՝ duel, տիուէլ, մենամարտութիւն. երբեմն ալ՝ ուէ, ըստ ինեակ՝ assuetude, էսուէթիուտ, սովորութիւն։

gue և que վերջաւորութիւններըմիշտ հնչէ կ և ք. ինչպէս՝

league, լէկ, դաշինք. pique, բէր, ծակը. բայց՝ սա բառերէն ague, ջերմ, և argue, վաստատանիլ, որոնք կը հնչուին՝ էկիու և արկիու։

ui՝ ուի. ինչպէս՝ guide, կայտ, առաջնորդ. երբեմն է, զորօրինակ՝ guinea, կինէ, անգղիական դրամի մը անուն է։ Դարձեալ երբեմն կը հնչուի՝ իու, ինչպէս՝ juice, ճիուս, հիւթ։

uo՝ իուօ, ինչպէս՝ fluor, ֆլիուօր։

uy ուի, զորօրինակ՝ buy, պուի, գնել. երբեմն՝ է, ինչպէս՝ plaguy, բլէյկ, ապականիչ։

W, w, բառերու սկիզբը կը հնչուի ու, եթէ իրմէ անմիջապէս ետքը ձայնաւոր գայ, ինչպէս՝ wax, ուէքս, մեղրամոմ։

wr՝ բառերու սկիզբը հնչէ միայն ր, ինչպէս՝ write, րայթ, գրել։

wh՝ բառերու սկիզբը հնչէ հու, վոխանակ ուհ, (քանզի առանք Սաքսոներէն hwal կը գրուին, hwit, այսինքն՝ white), զորօրինակ՝ when, հուէն, երբ. white, հուայթ, ճերմակ, բայց ոչ ուհէն, ուհայթ. բայց եթէ whէն եռաքը անմիջապէս o ըլլայ, հնչէ միայն հ, ինչպէս՝ whole, հօլ, բոլոր. who, հու, ով. whore, հօր, բոզ. whoop, հուփ, ձայն. այսպէս կը հնչուին whose, whom։ Sword, թուր, two, երկու, answer, պատասխան՝ բառերը կը կարդացուին՝ սօրտ, թու, անսըր։

wo կը հնչուի ուը, ինչպէս՝ world, ուըրլտ, աշխարհ։

w դերը երբէք չ՚հնչուիր Անգլիերէնի մէջ։

Y, y, բառերու սկիզբը կը հնչուի ե, զորօրինակ՝ yet, եէթ, տակաւին. year, եէր, տարի։

Ա՛ դերը բառերուն վերջը այ կը հնչուի, նախ՝ բոլոր միավանկ բառերու մէջ, ինչպէս՝ fly, ֆլայ, ճանճ. dry, տրայ, չոր. cry, քրայ, աղաղակ. my, մայ, իմ. երկբարդ՝ բոլոր բայերու մէջ, ինչպէս decry, տիքրայ, ղրպարտանել. descry, տիսքրայ, լրտեսել. satisfy, սէթիսֆայ, հաճեցնել. mortify, մօրթիֆայ, մահացնել։ Ա՛ծականներու և մակբայներու մէջ ընդհանրապէս է կը հնչուի, ինչպէս՝ easy, իզի, դիւրին. greasy, կրիզի, պարարտ. secondly, սէքընտլի, երկրորդ. greatly, կրէյթլի, մեծապէս. նոյնպէս երբեմն բառերու մէջտեղն ալ է կը հնչուի, ինչպէս՝ crystal, քրիսթըլ, վանակին. միայն հետևեալ բառերուն մէջ ը կը հնչուի, myrrh, մըր, զմուռս. myrtle, մըրթըլ, մուրտ. martyr, մարթըր, մարտիրոս։

ye կը հնչուի այ, ինչպէս՝ rye, րայ, հաճար։

ԲԱՂԱՁԱՅՆՆԵՐՈՒՆ ՀՆՁՈՒՄՆԵՐԸ

B, b, *միշտ p է, լինչպէս՝* bee, *պէ, մեղու*, bag, *պ՛էկ, պարկ։*

m *դիրէն ետքը, և միասնիկ բառերու մէջ* t *դիրէն առաջ, չի հնչուիր, զորօրինակ՝* lamb, *լէմ, գառն.* debt, *տէթ, պարտք. նոյնպէս է առնոյմէ բաղադրեալներուն մէջ, լինչպէս՝* lambkin, *լէմքին*, debtor, *տէթըր*, subtle, *սըթլ, սրամիտ, բայց* subtile, *կը հընչուի սըթիլ։*

m *դրին առջևը* b *դնել ու չհնչել առաջ չկայ։*

C, c, *կը հնչուի* e, i, y *դիրերէն առաջ, լինչպէս՝* nise, *նայս, ազուտ.* city, *սիթի, քաղաք.* cycle, *սայքլ, շրջան։*

կը հնչուի a, o, u, *կամ (բայց՛ի* h *և* y *դիրերէն) ուրիշ բաղաձայնէ մը առաջ, լինչպէս՝* cat, *քաթ, կատու.* cold, *քօլտ, ցուրտ.* curse, *քըրս, անէծք. բայց՛ի* facade, *ֆական (շինուածքի), բառէն որ կը հնչուի ֆէյսթ։*

կը հնչուի նաև բառերուն վերջը լինչպէս՝ sac, *սէք, քսակ։*

Scirrhus, *խոյլ, բառը հնչէ՝ սքիրըս*, licorice, *որ տունկի մը անուն է, սովորաբար կը հնչուի՝ լիքրիս։*

ce *և* ci *դիրերէն ետքը, եթէ ձայնաւոր գայ, միասնիկ չեղող բառերուն մէջ կը հնչուի շ. զորօրինակ՝* ocean, *օշըն, ովկիանոս.* social, *սօշըլ, ընկերական. օշիէյշըն, սօշիլ կարդալը սխալ է. իսկ միասնիկ բառերուն մէջ կը հնչուի ս, լինչպէս՝* cease, *սիս, դադարիլ.* cion, *սայըն, բողբոջ։*

c, *կը հնչուի շ, միայն* cuffise, *սըֆֆայշ, բառական ըլլալ, բառին մէջ։*

c *անձայն է հետևեալ բառերուն մէջ՝* victuals, indict, muscle, czar, czarina, arbuscle, corpuscle։

ch, *կը հնչուի 1. չ, լինչպէս՝* chin, *չին, ծնօտ.* church, *չըրչ, եկեղեցի.* chief, *չիֆ, գլխաւոր։ Տևտոնեան և նորման լեզուներէն առնուած բառերուն մէջ չ կը հնչուի, ուսոի և շատ բառերու մէջ նոյն գիրերը չ կարդալու է։ 2. ք կը հնչուի, լինչպէս՝* ache, *էյք, ցաւ։ Նոյնպէս ք կարդալու է Յունարէն, Լատիներէն և ասլ լեզուներուն միջոցաւ ուրիշ լեզուներէ մտած բառերու մէջ. ասլ տեսակ բառերը շատ չեն։ Բայց չ հնչէ հեռաւեալ բառերուն մէջ՝* cherubim, *չէրուպիմ, քերովբէ.* Rachel, *Ռէյչէլ, Ռաքէլ։ 3. չ կը հնչուի քանի մը Գաղիերէնէ առնուած բառերու մէջ, լինչպէս՝* machine, *մշին*, chagrin, *շէյրին, վիշտ։*

machine *և* machination *լատիներէնէ են, բայց առաջինը*

գաղիերէն լեզուէն առնուած բլլալուն համար կը հնչուի ճշդի, իսկ վերջինը՝ ճ+ինէլըն ։

ch անձայն է drachm, yacht, եաթ, schism, սխէմ բառերուն մէջ ։

arch, յառաջադիր մասնիկը, որ ձայնաւորով սկսող բառերու կցուի, կը հնչուի ար։ զորօրինակ՝ archangel, արխէնճըլ, հրեշտակապետ. որ բաղաձայնով սկսողներուն կցուի, կը հնչուի արչ, զորօրինակ՝ archbishop, արչեբէք, ար.քեպիսկոպոս ։ Հետեւեալ բառերուն մէջ, մէկէն աւելի ձայնաւորով կը սկսի, կը հնչուի չ, ինչպէս՝ archer, չըրըր, arched, archenemy, archery ։

tch, կը հնչուի չ, ինչպէս՝ catch, քէչ, բռնել, itch, իչ, քոս ։

D, d, կը հնչուի դ, ինչպէս՝ did, դիտ ։

Գանի մը բառերու մէջ, մանաւանդ որոնք եռավանկ են u պայ, ճ, կը հնչուի, զորօրինակ՝ educate, էճիու-քէյշըն, կրթել. soldier, սոլճըր, զինուոր ։

Գանի մը բայերու կատարեալին համ ընդունելութեան ed վերջաւորութիւնը ը համ դ կը հնչուի, ինչպէս՝ defaced, տիֆէյսդ, աւրուած. adduced, էտտիուսդ, յառաջ բերուած ։

d անձայն է միայն հետեւեալ բառերուն մէջ, handkerchief, թաշկինակ. handsome, ազուոր. stadtholder, սթատհօլտըր, wednesday, չորեքշաբթի. handsel, հէնսել, սկզբնաւորութիւն ։

dge, կը հնչուի՝ ճ, զորօրինակ՝ edge, էճ, ծայր ։

F, f, միշտ ֆ կը հնչուի, ինչպէս՝ face, ֆէյս, երես ։

of, կը հնչուի օվ, բարդերուն մէջ կը հնչուի օֆ, ինչպէս՝ whereof, հուէյրօֆ, ուսկից ։

G. g, կը հնչուի՝ 1. ճ՝ e, i, y ձայնաւորներէն առաջ, եթէ բառը լատիներէնէ է, ինչպէս՝ gem, ճէմ, պոհար. giant, ճայընթ, հսկայ. Gypsy, ճիփսի, գնչու ։ Տևտոնական լեզուներէ առնուածներուն մէջ կը հնչուի՝ կ, ինչպէս՝ give, կիվ, տալ. get, կէթ, առնել. foggy, ֆոկկի, մշուշապատ ։ Niger, Նիճըր, թէպէտ լատիներէնէ է, կը հնչուի Նայճըր ։ 2. կը հնչուի կ՝ a, o, u ձայնաւորներէն, և h, y է զատ՝ ուրիշ բաղաձայններէ առաջ, նոյնպէս բառերուն վերջը, զորօրինակ՝ go, կո, երթալ. gun, կըն, հրացան. gain, կէյն, շահ. big, պիկ, մեծ ։

Գանի մը գաղիերէն բառերու մէջ ժ կը հնչուի, ինչպէս՝ rouge, րուժ, կարմիր ներկ. bougie, պուժի, մոմ. menage, մէնաժ, բաղմութիւն կենդանեաց ։

gg, ընդհանրապէս կկ է, թէև իւրաքանչիւր բառը e, i, y ձայնաւորները դան. բայց երբեմն հնչման դիւրութեան համար կը հընչուի ճ, exaggerate, էկզէճճըրէյթ, չափազանցութիւն ընել ։ Երբեմն

ալ կը հնչուի, ինչպէս՝ suggest, *ըկճէսթ, թելադրել։*

g *գիրը* m *կամ* n *գիրերէն առաջ անձայն է, ինչպէս՝* phlegm, *ֆլէմ, մսուտս.* gnash, *ղէշ, ակռաները կրճտել.* sign, *սայն, նշան։ Բայց եթէ երկար ալ միևնոյն վանկի մէջ չըլլան, այսինքն՝ եթէ զատ զատ վանկերու վերաբերին, երկար ալ կը հնչուին, ըստ օրինակի՝* phlegmon, *ֆլէկմըն,* agnition. *էկնիշըն,* signal, *սիկնըլ։*

gn, *գաղիերէնէ և իտալերէնէ առնուած բառերու մէջ կը հնչուի՝ նէ, ինչպէս՝* bagnio, *պանիօ, բաղնիք.* cogniac, *քոնեաք, առաջին մը ըմպելիք է.* vignette, *վինեթ։*

gl, *իտալերէն կը հնչուի լէ. ուստի* seraglio, *սալայո (սըրայ) որ իտալերէնի միջոցաւ եկած է, կը հնչուի սէրէլիօ։*

gh, *բառերուն սկիզբը կը հնչուի կ, ghost, կոսթ, ոգի։ Բառերուն վերջը չի հնչուիր, ինչպէս՝* high, *հայ, բարձր.* dough, *փօ, խմոր.* plough, *փլաու, արօր.* through, *ԹրուՀ, միջէն. նոյնպէս չի հնչուիր՝ եթէ իրմէ եաքը* t *ըլլայ, ինչպէս* fight, *ֆայթ, կռիւ.* bought, *պոթ, գնեալ։*

Ֆանի մը բառերու մէջ կը հնչուի ֆ, կ և ֆ, ըստ օրինակի՝ laugh, *լաֆ, ծիծաղիլ.* lough, *լոֆ, լիճ.* (*Բրիտանիոյ մէջ աս բառը՝ ըշ, հնչումներ ալ կան*). burgh, *պըրկ, աւան։* Hiccough, *կը հնչուի հիքըփ,* hiccup *ալ կը գրուի։*

Ոամիայ մէջ տպագրութիւն է ընդունելութեանդ և ուրիշ բառերու ing *վերջաւորութեան* g *գիրը չհնչել կամ շատ անորոշ կերպով հնչել, ինչպէս՝* going, *կոյին, փոխանակ կոյինկ ըսելու։*

H, h, *կը հնչուի հ, ինչպէս՝* he, *հի, ան.* hen, *հէն, հաւ։*

r *գիրէն եաքը* h՝ *բառերու սկիզբն ու վերջը, ոչ միջտեղը, չի հնչուիր, ըստ օրինակի՝* rhyme, *րայմ, տաղ.* catarrh, *քէթըր, հարբուխ։ Նոյնպէս է հետևեալ բառերուն մէջ՝* honest, *ընէսթ, հաւատարիմ.* hour, *աուր, (աւր) ժամ.* honor, *ընըր, պատիւ.* herb, *էրպ, կանանչեղէն։* Humble, *խոմբլ.* heir, *էաուանդ.* hostler, *ախուրսլեր.* hospital, *հիւանդանոց.* humor, *հիւմր. բառերը ոմանք հում կը հնչեն, ոմանք աւուանց հ ի, հըմպըլ կամ ըմպըլ և այլն։ Ասոնք Լատիներէնէն գաղիերէնի միջոցաւ մուած են, և որովհետև այն լեզուներուն մէջ* h *անձայն է, հին տառերը Ա՛նգլիերէնի մէջ ալ անոնց* h *գիրը չէր հնչուեր, բայց հիմա նոյն գիրը հնչել ընտրելի է։*

h, *ձայնաւորէ մը եաքը բառերուն վերջը նոյնպէս անձայն է, ըստ օրինակի՝* oh! *օ, ո՛հ.* Sarah, *Սէրա, Սարա։*

J, j, *կը հնչուի ճ, ինչպէս՝* joy, *ճոյ, ուրախութիւն։*

Ա՛ս գիրը Գաղիերէնի մէջ ժ հնչուելուն համար՝ ան լեզուէն առնուած ֆանի մը բառերու մէջ ժ կը հնչուի, ինչպէս՝ bijou, *պիժու, գոհարեղէն։*

Hallelujah, *ալէլուիա, կը հնչուի՝ հելլելու-իա։*

K, k, *կը հնչուի՝ ք, ճ, զորօրինակ՝* keep, *քիփ, պահել.* seek, *սիք, փնտռել։*

kn *կը հնչուի ն, երբ երկու դիրն ալ միևնոյն վանկին մէջ է, ուսոի բառերուն սկիզբը միշտ ն է, զորօրինակ՝* knife, *նայֆ, դանակ.* penknife, *փէնայֆ, գրիչին։ Երբ զոյգ զոյգ վանկերու վերբաթերին, կը հնչուին ք, ինչպէս՝* acknowledge, *էքնօլէճ, ճանչնալ, ուր* knowledge *կը հնչուի՝ նօլէճ։*

Անգլիերէնի մէջ չկայ բառ մը որուն մէջ k *էն եռաքը* a, o, u *ձայնաւորներն ըլլան, ոչ ալ երկու* k (kk) *ունեցող բառ կայ։*

Անգլիացիք ի ձայնը չունին, անոնք աս հնչումը կը հասկցնեն kh *գիրերով, թէպէտ չեն կրնար արտասանել։*

L, l, *կը հնչուի լ, ինչպէս՝* let, *լէթ, թողուլ.* heel, *հիլ, գարշապար։*

Այս գիրը վանկի բառերու մէջ շատ հեղ անձայն է, ինչպէս would, *ուուտ (ուտ), half, հաֆ, talk, թոք։*

le *վերջաւորութիւնը կարդա՝ ըլ, եւ ոչ լը, ինչպէս՝* table, *թէյպըլ, սեղան։*

Colonel, *հազարապետ, բառը կը կարդացուի ք ըրնըլ։*

M, m, *կը հնչուի մ, ինչպէս՝* man, *մէն, մարդ, arm, ամ, բազուկ։*

m *բառերուն սկիզբը* n *գիրէն առաջ անձայն է, զորօրինակ՝* mnemonics. *նիմոնիք, կանոնք յիշողութեան. աս տեսակ բառերը շատ քիչ են։*

Comptroller, compt, *բառերը գտնուելէնէ առնուած ըլլալով՝ ան լեզուին հնչմունքը կը կարգացուին՝ քընթրօլըր, քընթ, թէպէտ հիմա* controller, count *գրուելու սկսուած է։*

N, n, *կը հնչուի ն, ինչպէս՝* new, *նիու, նոր.* sun, *սըն, արև։*

l, h, m *գիրերէն եռաքը բառերուն վերջը* n *անձայն է, զորօրինակ՝* kiln, *քիլ, վառ, hymn, հիմ, երգ։ Բայց* hymnic *կը հնչուի հիմնիք, քանզի աս բառին մէջ* m *և* n *զոյգ զոյգ վանկերու կը վերաբերին։*

government, *կառավարութիւն, բառը սովորաբար կը հնչուի կըվըրմընթ, բայց կըվընմընթ հնչիլ լաւագոյն է։*

nk *և* ng *գիրերը յաճախ հնչումի մը ունին, զորօրինակ՝* angle, *էնկըլ, անկիւն, ուր նկ հնչումը յունարէն ἀγκόνος, ἄγγελος բառերուն մէջ γκ և γγ գիրերուն պէս կը հնչուի։*

P, p, *կը հնչուի՝ փ, պ, ինչպէս՝* pen, *փէն, գրիչ.* ape, *էյփ, կապիկ։*

Բառերուն սկիզբը, n, s, t, գիրերէն առաջ անձայն է, ինչ-

պէս՝ pneumatics, *հ-ռ-ղ-ի-ս* , *օդ-ատանութիւն*. psalm, *սաղմոս*. ptisan, *ի-ս-ա-ն* , *գարեջուր*: *Նոյնպէս անձայն է* m *և* t *դիրերուն մէջտեղը* , *զրօրինակ՝* empty, *է-մ-պ* , *պարապ*. *թէպէտ ոմանք* p *դիրը կը հնչեն*:

receipt, *մուրհակ*. corps, *մարմին՝ բառերը հնչէ՝ ը-ո-ը* , *տօր*:

ph *կը հնչուի* ֆ, *ինչպէս՝* phrase, *ֆ-ր-է-զ-ը*, *ոճ կամ խօսք*. *միայն* phial, *շիշ*, *բառը ոմանք վրէյ կը հնչեն*, *ոմանք ալ ֆ-այ-լ*: *Նոյն-պէս՝* Stephen, *Ստեփան* , nephew, *եղբօրորդի* , *կարդա՝ Մ-ի-վ-ը-ն* , *ն-է-ֆ-ի-ու*:

Նոյն ph *դիրերը* t *էն առաջ անձայն են* , *ինչպէս՝* phthisis, *թ-հ-ի-զ-ի-ս* , *ծխախտ*. apophthegm, *ա-փ-օ-թ-հ-ը-կ-մ*, *խնաստակից առած*:

ph *կը հնչուի* ֆ *հեռուեւեալ բառերուն մէջ՝* diphthong, triph-thong, naphtha:

Q, q, *գրէն եւս քը միշտ* u *ըլլալու է* , qu. *և կը հնչուի ք-ու-*. queen, *ք-ու-ի-ն* , *թագուհի*. *իսկ գաղիերէնէ առնուած քանի մը բառերու մէջ կը հնչուի միայն ք* , *ինչպէս՝* liquor, *լ-ի-ք-ը*, *ըմպելի-ք*. coquet, *ք-ո-ք-է-ր*:

R, r, *կը հնչուի ր* , *ինչպէս՝* barber, *պ-ա-ր-պ-ը-ր* , *սափրիչ*:

Բառերու սկիզբը եւ բաղաձայնէ մը եւրքը, եթէ անմիջապէս իրմէ եւրքը ձայնաւոր մը ունի , *կը հնչուի ռ* , *ինչպէս՝* rose, *ռ-ո-զ*, *վարդ* , produce, *փ-ռ-ո-տ-ի-ւ-ս* , *յառաջ բերել*. *եթէ մէկն՝ի բնէ առ հնչման սովորած չըլլալով՝* r *դիրն այսպէս հնչելու սովորութեան հետեւի, կրնայ ծաղրելի ըլլալ, ուստի եւ միշտ հասարակ* ր *հնչմամբ արտասանելը լաւագոյն է*: (r *դիրը ռ հնչելու սովորութիւնը Մեծին Բրիտանիոյ մէջ հասարակ է , Միացեալ Նահանգաց մէջ* ր *կը հնչուի*:)

Գարձեալ r *դիրը շատ անգամ անորոշ կերպով մը կը հնչուի , զրօրինակ՝* first, *ֆ-ը-ր-ս-թ*, bird, *պ-ը-ր-տ* , *բայց պէտք չէ առ սովորութեան հետեւիլ*:

r *քանի մը բառերու մէջ ը՛ր կը՛հնչուի , ինչպէս՝* apron, *է-յ-ը-ր-ն* , *ղենջակ*. iron, *այ-ը-ր-ն* , *երկաթ*:

Ոամիկները ո հնչմամբ վերջաւորող բառերուն ր ձայնը կը յա-ւելուն , ուստի՝ window, *կը հնչեն՝ ո-ւ-ի-ն-տ-ո-ր* , you *կը հնչեն եր* , *բայց սխալ է*:

worsted *բառին մէջ* r *անձայն է , ուստի և աս բառը կը կար-դացուի ո-ւ-ս-թ-ի-տ*:

S, s, *կը հնչուի ս* , *ինչպէս՝* sister, *ս-ի-ս-թ-ը-ր* , *քոյր*:

Բառերու սկիզբը կը՛հնչուի ս , *իսկ երկու ձայնաւորի՛ մէջտեղ* z *կը հնչուի , ինչպէս՝* ease, *իզ* , *դիւրութիւն*. nose, *նոզ* , *քիթ*:

s *քանի մը բառերու մէջ կը հնչուի շ և ժ , ինչպէս՝* sure,

ջ-ու-ր , վսաս հ · pleasure, քլէժ-ու-ր , հաճոյ.ք ։

sion վերջաւորութիւնը բաղաձայնէ ետք կը հնչուի շըն, ինչպէս՝ version, վէրշըն, թարգմանութիւն. իսկ ձայնաւորէ ետք կը հնչուի ժըն, պղտզինակ՝ adhesion, էտհիժըն , յարում. ssion մասնիկն ալ աս կանոնին տակ կ'երթայ ։

ss կը հնչուի ս , ինչպէս՝ ass, աս , էշ · բայց աս ալ բացառութիւն ունի, ինչպէս՝ possession, սոսայուաժ.ք , կը հնչուի ֆօշէշըն։

s անձայն է հետևեալ բառերուն մէջ՝ isle, այլ, island, այլընտ , islet, այլէթ , aisle, այլ, demesne, տիմին , mesne, մին , corps, քօր, viscount, վայքաունթ , puisne, փիուն , rendezvous, ռընտեվու ։

sch գերմաներէն կը կարդացուի շ, ուսոի եւ schist, բառը որ սեռակ մը քար կը նշանակէ և գերմաներէնէն առնուած է՝ կը հնչուի շիսթ · ուրիշ լեզուներէ առնուած բառերու մէջ սխ կը հնչուի , ինչպէս՝ scheme, սխիմ ։

T, t, կը հնչուի թ , ր , պղտզինակ՝ ten, թէն , տասը ։

te, ti, ձայնաւորէ մը առաջ բառերուն վերջի վանկին մէջ շ կը հնչուի,ուսոի tion վերջաւորութիւնը միշտ շըն կը հնչուի , ինչպէս՝ nation,նէյշըն , ազգ · երբեմն ալ շ կը հնչուի (մանաւանդ եթէ t էն առաջ s կամ x ըլլայ) , ինչպէս courteous, գըրշըս , combustion, գոմպշըչըն ։

t անձայն է հետևեալ բառերուն մէջ , christmas, mortgage, hautboy, chestnut, soften, often. աս վերջինը ռամկաց մէջ օֆընը կը հնչուի , բայց ընդունելի չէ ։

Նոյնպէս անձայն է stle, sten վերջաւորած բառերուն և առնոնմէ բաղադրեալներուն մէջ, ինչպէս՝ bustle, պըսըլ, bustler, պըսլըր , hasten, հէյսըն , hastened, հէյսընտ ։ Ոմանք fasten, բառն աս կանոնին համեմատ վոխանակ ֆէսն հնչելու՝ կը հնչեն ֆէսընը ։

Գալիերէնի մէջ բառերուն վերջի t դիրն անձայն ըլլալուն համար՝ ան լեզուէն առնուած բառերէն ոմանց մէջ չի հնչուիր , ինչպէս՝ bouquet, պուքէյ , depot, տիփօ ։ Բայց banquet, coquet, որ նոյնպէս գալիերէնէ առնուած են՝ կը հնչուին պանգուէթ , գօգէթ ։

Առաջ բառերուն մէջ tu վանկը չը , ճը- հնչել սովորութիւն էր , այսպէս՝ culture, գըլչըր , virtue, վէրճը- · բայց աս սովորութիւնը տակաւ վերնալու վրայ է , ուսոի հիմա opportunity, բառը ոմանք կը հնչեն օբբօրճունիթի , ոմանք ալ օբբօրթիունիթի · աս վերջինն ընտրելի կը համարուի ։

ts դիրերը միևնոյն վանկի մէջ մեր ց դիրին պէս կը հնչուին · ինչպէս՝ nuts, նըց · boots, պուց ։

Անգլիայի ձ հնչման համար՝ ds, ջ հնչման համար ալ dz, կը դործածեն ։

th *դիրքուն հնչումը բայ՝ ի յոյներէն գրեթէ ուրիշ բոլոր օ-տարաց համար դժուարին է. սոնք երբեմն յունաց θ, երբեմն ալ δ դիրքուն պէս հնչուելու են. զորօրինակ՝* thin, *ըսդն, բա-րակ.* this, *գդ, աս։ Մենք ըս դիրքով θ ի հնչումը, գս դիրքով ալ δ ի հնչումը կ'ուզենք խնայել։*

Տեսանելոն բառերուն մէջ՝ եթէ th *երկու ձայնաւորի, կամ* r *դրին ու ձայնաւորի մը միջաւայր գոնուի, գս կը հնչուի, ինչպէս՝* father, *ֆաղդը, հայր. իսկ յունարէնէ առնուած բառերու մէջ՝ ըս կը հնչուի, ինչպէս՝* ether, *էթըր։*

th *գոյականներուն ծայրը ըս կը հնչուի, ինչպէս՝* breath, *պրէթ, շունչ. իսկ եթէ նոյն արմատը բայ ըլլայ, գս կը հնչուի, ինչպէս՝* breathe, *պրիդ, շնչել. նոյնպէս* cloth, *հանդերձ, կը հնչուի՝ ղլոդ.* clothe, *հագցունել՝ ղլոդ։ Իսկ յատուկ անուանց և քանի մը հա-սարակ անուանց մէջ ըս կը հնչուի. ինչպէս՝* Thames, Anthon, Thomas, thyme, asthma, isthmus։

clothes *բառը կը կարդացուի ղլոզ։*

V, v, *կը հնչուի վ, ինչպէս՝* over, *օվըր, վրայ.* very, *վէրի, շատ։*

X, x, *կը հնչուի գս, ինչպէս՝* exit, *էգսիթ, ելք։ Երբեմն կը հընչուի գզ. ինչպէս՝* exist, *էգզիսթ, գոյանալ։*

x *բառերու սկիզբը կը հնչուի զ. զորօրինակ՝* xiphoid, *զիֆոյտ. x-ով սկսող բառերը տասնըհինգ հատ միայն են, ամէնքն ալ յու-նարէնէ առնուած են։*

xi, xu *երբեմն գզ. կը հնչուին, ինչպէս* noxious, *նոգշըս, թունա-ւոր.* luxury, *լագշըրի, զեղխութիւն։*

x *գաղիերէնէ առնուած քանի մը բառերու վերջը զ կը հըն-չուի, ինչպէս՝* beaux, *պոզ։ Երբեմն ալ անձայն է, զորօրինակ՝* Esquimaux. *էսքիմո։*

Z, z, *կը հնչուի զ, ինչպէս՝* zeal, *զիլ, նախանձ. երբեմն ալ ժ կը հնչուի, ինչպէս՝* glazier, *կլէյժըր, azure, էյժուր։ Անձայն է* ren-dezvous *բառին մէջ։*

Անպղիացիք ժ հնչումը չունին, բայց եթէ պէտք ըլլայ, zh *կը գործածեն։*

Բաղադրեալ բառերու մէջ ph, sh th, wh *դիրքերը, փոխանակ վերը տրուած կանոններուն համեմատ՝ ֆ, շ, ըս կամ պս և հս-հնչելու, զատ զատ իրենց ձայները կը հանեն, երբ երկու դիրքին մէկը նախընթաց բառին կը վերաբերի, միւսն ալ՝ հետևորդին. ինչպէս են՝* uphold, *ըփհոլտ* (up *և* hold *բառերէն*), mishap, *միսհէփ* (mis *և* hap *բառերէն*), posthumous, *փոսթիուհըս*, (post *և* humous *բառերէն*), cowhide, *գաուհայտ* (cow *և* hide *բառերէն*), priesthood, *փրիսթհուտ* (priest *և* hood *բառերէն*), hartshorn, *հարթշհորն*, harts, *սեռ.* hart's *և* horn *բառերէն*)։

Քանի մը բառերու միջտեղի գիրը հնչման մէջ կը կրկնուի, զորօրինակ՝ many, *ընդ*, any, *ընդ*, bury, *պերրի*։

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ՔԱՆԻ ՄԸ ԳԻՏԵԼԻՔ

Անպղիերէն ուղղագրութեան դժուարութիւնները պիտնալով՝ նախընթաց տեղեկութեանց վրայ հետեւեալ գիտելիքն ալ կ'աւելցնենք։

1. *Միավանկ բառերուն մայրի* f, l, s *գիրերը՝ ձայնաւորէ մը ետքը կը կրկնուին, զորօրինակ՝* puff, fill, mass, off, hill, less.

Բացառութիւնք. of, if, is, has, was, his, gas, yes, this, thus, us, pus, as.

Նոյն գիրերը երկբարբառներէ ետքը չեն կրկնուիր, ինչպէս՝ heal, *բայ'ի* guess *բառէն*։

2. q *գիրէն ետքը միշտ* u *կու գայ*. *ինչպէս՝* queen, pique, aqueous.

3. c *վերջաւորած միավանկներուն մէջ՝* c *էն ետքը* k *կը դնուի*. *ինչպէս՝* back, neck, duck.

Բացառութիւն են՝ arc, lac, zinc.

4. c, f, l, s *գիրերէն զատ ուրիշ բաղաձայններ չեն կրկնուիր միավանկներուն վերջը, ինչպէս՝* far, can, hat, rub, map.

Բացառութիւն են՝ add, ebb, bunn, buzz, egg, err, inn, odd, purr, burr, jagg, butt.

5. *Շատ բառեր կը վերջաւորին* e *ով որ անձայն է, ինչպէս՝* here, come, ale.

6. *Բաղաձայնէ մը ետքը* y *ով վերջաւորած բառերուն* y *գիրը* i *ի կը փոխուի, երբ բառին վերջը մասնիկ մը կ'աւելնայ, զորօրինակ՝* carry, carrier. fancy, fancied, fanciful. happy, happier, happiest, happily.

Այս փոփոխութիւնը չըլլար, եթէ աւելցած վանկը 's *կամ* i *գիրերուն միջովը կը սկսի*. *զորօրինակ՝* lady, lady's. carry, carrying.

Նոյնպէս y *չի փոխուիր, եթէ իրմէ առաջ եղած գիրը ձայնաւոր է, զորօրինակ՝* boy, boyish, boys. pray, prayer, praying.

Բացառութիւնք. paid, laid, said, saith, lain, *որոնք* pay, lay, say *բառերէն եղած են։ Բացառութիւն է նաև* daily, *բառը որ* dai, *օր, բառէն է։*

7. *Համր կամ անձայն* e *ով վերջաւորող բառերուն վերջը՝ եթէ ձայնաւորով սկսող մասնիկ մը աւելնայ,* e *գիրը կը թողուի, զորօրինակ՝* strive, striving. sense, sensible.

Բացառութիւն 1. oe *վերջաւորած բառերուն* e *գիրը կը պահ-*

ուխ, ինչպէս՝ shoe, shoeing. 2. *եթէ* ce և ge *վերջաւորութեամբ վրայ* ous և able *աւելցուխ.* e *դիրը նոյնպէս կը պահուխ, ինչպէս՝* courage, courageous. peace, peaceable: *Նոյնպէս* singeing, dyeing *կը դրուխ,* singing, dying *բառերէն զատելու համար:*

8. ee *ով վերջաւորող բառերուն մէջ՝* e *դիրերուն մէկը կը թողուխ, երբ* e *ով մասնիկ մը կ'աւելնայ.* *զորօրինակ՝* see, seer, seeth. flee, fleest. agree, agreed:

9. ie *ով վերջաւորող բառերուն վերջը՝ եթէ ձայնաւորով սկսող մասնիկ մը աւելնայ,* e *դիրը կը թողուխ,* i *դիրն ալ y ի կը վոխուխ. զորօրինակ՝* lie, lying:

10. *երբ* e *ով վերջաւորող բառի մը վերջը բազաձայնով սկսող մասնիկ մը կ'աւելնայ,* e *դիրը կը պահուխ. ինչպէս՝* large, largely, feeble, feebleness:

Բացառութիւն են հետեւեալ բառերը՝ truly, duly, awful, wholly: *Նոյնպէս՝* acknowledgment, lodgment, judgment, abridgment *սովորաբար առանց* e*ի կը գրուին:*

11. e *երբեմն* i*ի կը վոխուխ, երբ բառին վերջը* fy *և* ty *մասնիկներն աւելնան.* pure, purify, purity:

12. *Երբ միասանկ, և կամ վերջին վանկին վրայ շեշտուած բազմասանկ բառի մը վերջի բազաձայնէն առաջ ձայնաւոր մը կայ, և բառին վերջը ձայնաւորով սկսող մասնիկ մը կ'աւելնայ, բառին վերջի բազաձայնը կը կրկնուխ, զորօրինակ՝* tan, tanner. wit, witty. admit, admittance, admitted.

Բացառութիւն 1. x, z, k, *Անգղիերէնի մէջ երբէք չեն կրկնուիր. ուստի* wax, *գրելու է* waxen. 2. *բառերուն ուրիշ վերջի բազաձայններն ալ չեն կրկնուիր, եթէ մասնիկ աւելնալէն առքը՝ շեշտը բառին վերջի վանկին վրայէն կը վերնայ, զորօրինակ՝* confer', con'ference, *բայ 'ի* ex'cellence *բառէն որ* excel' *բառէն է:* 3. gas *բառին ալ ածանցներուն մէջ* s *դիրը չի կրկնուիր, ինչպէս՝* gases, gasify:

13. *Եթէ բառի մը վերջի բազաձայնէն առաջ երկտարբառ մը կայ, և կամ շեշտը վերջի վանկին վրայ չէ, երբ ձայնաւորով սկսող մասնիկ մը կ'աւելնայ, վերջին բազաձայնը չի կրկնուիր. զորօրինակ՝* boil, boiling, boiler. vi'sit, visitor:

14. c *գրով վերջաւորող բառերէն շատերուն վրայ* k *գիրը կ'աւելնայ, երբ անոնց վերջը* e, i, y *ձայնաւորներուն մէկովը սկսող մասնիկ մը կ'աւելնայ, զորօրինակ՝* frolic, frolicking, frolicked:

15. l *և* p *գիրերով վերջաւորող բառերուն համար որոշ կանոն մը չկայ: Վերջի վանկին վրայ շեշտուածներուն մէջ սովոր*

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀԱՍՌ-Արմ ССР

նոյն գիրերը չեն կրկներ, ինչպէս՝ tra′vel, traveler. *ումանք ալ կը կրկնեն, ուստի և նոյն* tra′vel *բառերը կը գրեն* traveller, *ումանք կը գրեն* worshiper, *ումանք ալ* worshipper։

16. *Կրկնուած բաղաձայնով վերջաւորած բառերուն երկու բաղաձայնն ալ կը պահուի, երբ անոնց վերջը ձայնիկ մը կ'աւելնայ՝ զորօրինակ՝* call, calls, calling, called։

Բայց առ թիւն. երկու ll ալ վերջաւորած նե րուն մէկ l ը երբ ին կը թողուի, երբ աւելցուած ձայնիկը բաղաձայնով է. ինչպէս՝ full, fulness, fully։ *Նոյնպէս բարդ բառերու մէջ l երուն մէկը կը թողուի, զորօրինակ՝* already, withal, until։

17. *Բարդ բառերուն մէջ ի րարքանչիւր բառ իր գիրերը կը պահէ, զորօրինակ՝* here-after, what–so–ever, where–in, where–abouts։

Բայց առ թիւն է՝ wherever.

18. *Անձայն* e *ով վերջաւորող բառերուն վրայ նե թէ* ful, less, ly, ment, ness, *ձայնիկներն աւելնան, e գիրը կը պահուի, ինչպէս՝* peace, peaceful, careless, lately, abatement.

19. *կան բառեր որոնք այլեւայլ կերպով կը գրուին. ինչպէս՝* connection, connexion. chemistry, chymistry. octaedron, octahedron. enquire, inquire։

Ըստ Ուէպսթըրի 1. *առաջուան* our *վերջաւորութիւնը հիմա գրելու է* or, *առանց u ի. ըստ այմ՝* honour, labour *գրելու է* honor, labor.

2. *Բայ՛ի միւսականներէն՝* ck *վերջաւորութիւնը գրելու է* c *ով միայն. ուստի* almanack, musick, maniack, *կը գրուի հիմա՝* almanac, music, maniac։

3. *Առաջուան* re *վերջաւորութիւնը հիմա* er *ի փոխուած է. այսպէս՝* center, fiber. *փոխանակ՝* centre, fibre. *բայ՛ի* acre, massacre *և* chancre *բառերէն։*

20. *Հետեւեալ ցուցակին մէջ կը գտնուին այնպիսի բառեր որոնց հնչումը նոյն՝ բայց ուղղագրութիւնն ու նշանակութիւնները տարբեր են։ Այս տեսակ բառերէն ումանց տարբերութիւնը ինքնին կ'որոշուի՝ ձայնաւորին երկար կամ սուղ ըլլալէն, ինչպէս՝* sheep *և* ship։

Ail }		*հիւանդանալ*	Aisle }		*ձէնքի մէջ ուղի*
Ale }	*էյլ*	*գարեջուր*	Isle }	*այլ*	*կղզեակ*
Air		*օդ-*	Accept }		*ընդունել*
Ere	*էյր*	*վաղուց*	Except }	*էք-սէփ*	*բայ՛ի*
Eyre		*դատաստանագործան*	All }		*բոլոր*
Heir		*ժառանգ-*	Awl }	*օլ*	*հերիւն*
Airy }		*օդային*	Altar }		*սեղան, խորան*
Eyry }	*էյրի*	*բոյն*	Alter }	*օլ-թըր*	*փոխոխել*

Allegation } Հաստատելը
Alligation } եւևի՛եւը՝ կանոն թուաբանական

Ait } դեռատի՛ մէջ կղզի
Ate } էյթ կատ. ուտել բային
Eight } ութը

Ant } մրջիւն
Aunt } անք մօր կամ հօր քոյր

And } և
End } էնտ վերջ

Anchor } խարիսխ
Anker } էնքըր հեղուկի չափ մը

Anger } բարկութիւն
Angor } էնկըր ցաւ

Amice } վարշամակ
Amiss } էմի՛ս սխալ

Anil } լեղակ
Anile } էնիլ տարտօք

Arrear } անվճար
Arriere } էրրիր վերջապահ զօրք

Array } կարգ
Arrer } էրրէյ հրամանագիր

Arc } կամար
Ark } արկ տապան

Ascent } վեր
Assent } էսսէնթ հաւանութիւն

Auger } գէլիր
Augur } օկըր նախատեսուշակ

Aught } իր
Ought } օթ պարտաւոր
Oat } վարսակ

Aver՛ } հաստատել
Ev՛er } էվըր երբէք

Awn } քիթ
Own } օն յատուկ
On } վրայ

Area } միջոց
Aria } էրրիէ եղանակ

Bad } վատ
Bed } պէտ անկողին
Baie } հրամայական

Bale } երաշխաւորութիւն
Bail } պէյլ բեռ. (պալէ)

Ball } գնդակ
Bawl } պոլ պոռալ

Boll } ցօղուն
Bole } հանք մը
Bowl } պօ՜ւլ բաժակ

Bag } պարկ
Beg } պէկ խնդրել

Be } ըլլալ
Bee } պի մեղու

Battel } պարէն
Battle } պէթթըլ պատերազմ

Bait } հրապոյր
Bate } պէյթ կանգ

Bays } նշան պատուոյ
Baize } պէյզ կտոր

Bare } մերկ
Bear } պէր բերել

Bur } ծայր տունկի
Burr } պըր ականջի բլթակ

Beach } ծովեզր
Beech } պիչ կաղնի
Bitch } քաժ (էգ շուն)

Beer } գարեջուր
Bier } պիր դագաղ

Beat } զարնել
Bit } պիթ պատառ
Beet } ճակնդեղ

Bean } լուբիա
Been } պին եղած
Bin } շուրմարան

Beau } ազնուական պարոն
Bow } պօ աղեղ

Better } աւելի աղէկ
Bettor } պէթթըր գրաւ (պէ՜ս) դնող

Bell } զանգակ
Belle } պէլ օրիորդ

Berry } հատապտուղ
Bury } պէրրի՛ թաղել

Back } կռնակ
Beck } պէք գլխով նշան ընել

Bite } խածնել
Bight } պայթ ծոց ծովու

Blew } կտր. փչել բային
Blue } պլո՜ւ կապոյտ

Boar } վարազ
Bore } պէտ ծակել
Born } ծնած
Borne } պէտք կրած
Bourn } սահման
Borough } աւան
Burrow } պէտք որջ
Bough } ճիւղ
Bow } պօ- խոնարհիլ
Bloat } ուռեցնել
Blot } պլօթ պատիլ
Brake } մաղտա
Break } պրէյք կոտրել
Breach } կոտրուած
Breech } պրիչ մարմնոյն վարի մասը
Bred } սնուցած
Bread } պրէտ հաց
Broach } բանալ առնուն մը
Brooch } պրօչ (պռօչ) զարդ մը
Bos } չար-բոսանքի մը
Boss } պօս վարպետ
Boast } պարծենալ
Bossed } պօսթ զարդարեալ
Brute } դազան
Bruit } պրիւթ ձայն
Border } եզր
Boarder } պօրտըր սենեկակից
But } բայց
Butt } պըթ ծայր նշանակէտ
Buy } գնել
By } պայ .քով
Bye } բնակութիւն
Blouse } հանդերձ մը
Blowze } պլաուզ օրիորդ
Concur } զուգընթանալ
Conquer } քընգըր յաղթել
Calendar } օրացոյց
Calender } քալընտըր մխիթարական կաւ
Call } կոչել
Caul } թաղանթ ապեակ
Coal } քոլ ածուխ
Cole } կաղամբ
Called } կոչուած
Cold } քոլտ ցուրտ
Callous } կարծր
Callus } քելլըս կոշտ
Calk } կալաքիւմել
Cock } քոք աքաղաղ
Coke } ածուխ մը
Calculus } քար
Calculous } քելքիու-լըս քարոտ
Caught } բռնուած
Coat } պատմուճան
Cote } փարախ
Cot կամ Cott } խշտեակ
Cache } գետնին մէջ ծակ մը
Cash } քէշ դրամ
Chick } վառեակ
Cheek } չիք այտ
Chest } արժէք
Coast } քոսթ ծովեզր
Chair } աթոռ
Char } չէր գործ
Chalk } խոյ
Chock } չոք կասիճ
Choke } խզդել
Concession } զիջում
Consession } քընսէշըն հաստատում
Chough } թռչուն մը
Chuff } չըֆ անկիրթ
Cingle } փոկ
Single } սինկկլ միակ
Cinque } հինգ (խաղի մէջ)
Sink } սինք ընկղմիլ
Cit } .քաղաքացի
Sit } սիթ նստիլ
Seat } նստարան
Cite } հրաւիրել
Site } սայթ դիրք
Sight } տեսութիւն
Cask } տակառ
Casque } քաս սաղաւարտ
Canvas } կտաւ
Canvass } քընվըս քննել
Cetaceous } կէտ ձուկի նման
Setaceous } սիթէյշըս մազոտ

Chagrin } բարկութիւն
Shagreen } -էեն- մորմի ձկան
Cygnet } ձագ կարապի
Signet } -էն-ը կնիք
Cilicious } մազային
Silicious } -էլէշը- աւազային
Cere } մեղրամոմով
Sear } -էր- այրել
Sere } չոր
Seer } մարգարէ
Clam } ծովային կենդանի մը
Clamm } +լէմ մածուցանել
Close } դոյգ
Clothes } +լօ- հանդերձ
Clause } պարբերութիւն
Close } +լօզ վանքել
Coquet } տարփածու
Coquette } +օ+էթ- սիրահարի մը յոյս տալ ու եատքը թողուլ
Coom } խուղ
Coomb } +ու-մ չափ մը
Creak } շառաչել
Creek } +րիք+ առու
Clock } մեծ ժամացոյց
Cloak կամ } +լօք+ հանդերձ կա-
Cloke } նանոց
Cauf } ձուկ պահելու տեղ
Cough } +օֆ հազ
Cede } թողուլ
Seed } -իտ- սերմ
Cell } խուց
Sell } -էլ- ծախել
Cent } տասակ Մ. Ն. Ա.
Sent } -էնթ- խրկել
Scent } հոտ
Cession } զիջում
Session } -էշըն- դատի նստել
Choir } խումբ երգեցողաց
Quire } +ուայր- պրպակ
Cheap } աժան
Chip } չիփ- մանրել
Chord } լար
Cord } +օրտ- շուան

Climb } շուլալուիլ
Clime } +լայմ- կլիմայ
Click } դռնակաիակ
Clique } +լիք+ խումբ
Klick } չաչիլ
Cod } ձուկ մը
Code } +օուտ- օրէնք
Corps } գօրք
Coarse } հասար
Course } +օրս- ընթացք
Corse } թիակ
Complement } աւարտ
Compliment } +քամփլիմընթ- բարեւ
Con } միտքը դնել
Cone } +քոն- բուրգ
Core } միջուկ
Corps } +օր խումբ
Cattle } արջառ
Kettle } +քէթթըլ- սան
Ceil } դրսուագել
Seal } կնիք
Seel } -իլ- դոյել աչքերը
Sill } սեամ
Cense } տուրք
Sense } -իննս- միտք
Can } կարենալ
Ken } +քէն- նշմար
Cymbal } տաւիղ
Symbol } -իմպըլ- նշանակ
Currant } հաղարջ
Current } +քըրրընթ- հոսանք
Cousin } հօր կամ մօր եղբօր զաւակը
Cozen } +քըզըն- խաբել
Cast } նետել
Caste } +քաստ- կարգ
Cretic } տաղաւարի չափ մը
Critic } +քրիթիք- կրիտիկ
Candid } ապիտակ
Candied } +քէնտիտ- շաքարով եփած
Corbeil } կողով
Corbel } +օրպէլ- ութնեորս վրայ զարդ

Craw } խոժի (առասպ. հաՀ
Crow } տր աղռաւ ւերուն)

Draft } քարշում
Draught } գրեթե ըմպում

Day } օր
Dey } տէր առէյ

Dear } սիրելի
Deer } գէր եղջերու

Dam } եզր
Damn } գէմ դատապարտել

Dew } ցօղ.
Due } գէս պարտք

Die } մեռնիլ
Dye } գոյ ներկել

Doe } այծեամ
Dough } գո խմոր
Dow } աղռաւ մը

Done } եղած
Dun } գը պարտքը պահանջել

Dram } դրամ
Drachm } գրեմ տրամքմա

Deed } գործ.ք
Did } գէտ կար. ընել բային

Dip } խոր
Deep } գիւ խորը իջնել

Din } ձայն
Dean } գին վերակացու

Dan } պատուհանուն
Den } գէն խոռոչ

Docket } ցուցակ
Doquet } գօքէտ հրամանագիր

Door } դուռ
Dorr } գօր ճճի մը

Deuce } երկու (խաղի միջ)
Deuse } գիւս դև

Deviser } հնարող
Divisor } գիվայզըր բաժանող

Demean } տեսիլ
Demesne } գըմին իշխել

Discou } լայն
Discuss } գիսքըս քննել
Discus } տէգ

Dole } բաժանում
Doll } գոլ պէպէք

Dot } կէտ
Dote } գոթ յիմարիլ

Deem } խորհիլ
Dim } գիմ մուխ

Descendant } սերունդ
Descendent } գիսենգենթ իջող

Discreet } ընտրող
Discrete } գիսգրիթ որոշել

Eat } ուտել
It } էթ ան

Eel } օձաձուկ
Ill } էլ տկար

Ease } դիւրութիւն
Is } էզ է

Earn } վաստկիլ
Urn } ըրն մոխրի տուն

Eisel } քացախ
Easel } էյզըլ վրձին

Empirical } փորձառական
Empyrical } էմփիրիք+էլ հրային

Fan } հովահար
Fen } ֆէն ցած պետին

Fain } կամաւ
Fane } ֆէյն տաճար

Feign } ձեւացուցանել

Faint } մարած
Feint } ֆէյնթ կեղծեալ

Fair } ժողովատեղի
Fare } ֆէր կերակուր

Feel } զգալ
Fill } ֆիլ լեցուցանել

Feat } երեւելի գործ.ք
Feet } ֆիթ ոտ.ք (յգ.)

Fit } յարմար

Float } լողալ
Flote } ֆլոթ քերթել

Flea } լու.
Flee } ֆլի վազել

Flew } կար. վազել բային
Flue } ֆլու- խողովակ ծխանելոյզի

Flour } ալիւր
Flower } ֆլաուր ծաղիկ
Fool } յիմար
Full } ֆուլ լեցուն
Feast } հայկերոյթ
Fist } ֆիսթ բռունցք
For } համար
Fore } ֆոր յառաջ
Four } չորս
Fort } ամրոց
Forte } ֆորթ ձիւրք
Forth } դէպ՚ի յառաջ
Fourth } ֆորթհ չորրորդ
Foul } դէշ
Fowl } ֆաուլ հաւ
Fir } եղևնաձիւղ
Fur } ֆըր մուշտակ
Faun } չռռռուածք մը
Fawn } ֆոն ձագ եղջերուոյ
Felloe } շրջանակ անուոյ
Fellow } ֆէլօ ընկեր
Feod } երկիր
Feud } ֆիուտ կռիւ
Freeze } սառիլ
Frieze } ֆրիզ ցվախ
Fungus } սունկ
Fungous } ֆընկըս անկայուն
Filter } զտել
Philter } ֆիլթըր խմելիք սիրոյ

Gait } քալուածք, գնացք
Gate } կէյթ դուռ
Gilt } ոսկեզօծել
Guilt } կիլթ յանցանք
Grate } երկաթեղէն վանդակ
Great } կրէյթ մեծ
Groan } հեծեծել
Grown } կրոն մեծցած
Genitor } ծնող
Janitor } ճէնիթըր դռնապան
Got } առացած
Goat } կոթ այծ
Grin } ակռայ ցուցանել
Green } կրին կանանչ

Gibe } նախատինք
Gybe } ճայթ կայմը շարժել
God } Աստուած
Goad } կոտ խթան
Gnat } ճճի մը
Net } նէթ ցանց
Gage } գրաւ
Gauge } կէյճ չափ մը
Gest } գործ
Jest } ճէսթ խաղ
Guild } ընկերութիւն
Gild } կիլտ ոսկեզօծել
Glaire } հաւկիթին ճերմակուցը
Glare } կլէր փայլիլ
Grisly } սոսկալի
Grizzly } կրիզլի գորշ
Goar } ծայր
Gore } կոր արիւն
Gneiss } հանք մը
Nice } նայս աղուոր

Hail } կարկուտ
Hale } հէյլ առոյգ
Hap } դիպուած
Hep } հէփ պտուղ մը
Hair } մազ
Hare } հէր նապաստակ
Had } ունեցած
Head } հէտ գլուխ
Hart } եղնիկ
Heart } հարթ սիրտ
Heal } առոյգացունել
Heel } հիլ գարշապար
Hill } բլուր
Hear } լսել
Here } հիր հոս
Heard } լսած
Herd } հըրտ հօտ
Hew } քանդակել
Hue } հիուս գոյն
Hie } արագ շարժիլ
High } հայ բարձր

Him, Hym, Hymn — հէմ — զանխկայ, շուն՝ մը, երգ
Hoard, Horde — հօրտ — դանձ, խումբ
Hoop, Whoop — հուփ — շրջանակ, գոչել
Hip, Hyp — հիփ — ազդր, արանեզուխիւն
Hole, Hall, Haul, Whole — հօլ — ծակ, սրահ, քաշել, բոլոր
Hour, Our — օուր — ժամ, մեր
Haw, Ho, Hoe — հօ — վարանիլ, ո՛, դարձիւք մը
Hoarse, Horse — հօրս — կերկերատձայն, ձի
Honor, Owner — ընր — պատիւ, տէր
Hit, Heat — հիթ — զարնել, տաքցնել
Haum, Home — հոմ — յարդ, տուն
Haught, Hot — հոթ — դոռոզութիւն, տաք
Hey, Hay — հէյ — հէ՛, յարդ

In, Inn — ին — մէջ, իջևան
Incipient, Insipient — ինսիփիէնթ — սկսող, անմիտ
Indict, Indite — ինտայթ — յանցաւոր հանել, շարադրել
Intension, Intention — ինթենշըն — ձգտում, դիտաւորութիւն

Idol, Idle — այտլ — կուռք, ծոյլ

Joust, Just — ճըսթ — նիզակախաղութիւն, ճիշդ

Jam, Jamb — ճեմ — քաղցրաւենիք, դրանդիւք

Kill, Kiln, Keel — քիլ — սպաննել, վառ, յատակ նաւու
Knave, Nave — նէյվ — նենգաւոր, դունտ անուշ
Knead, Need — նիտ — հմրել, կարօտ
Knew, New, Gnu — նիու — կար. դիտնալ բային, նոր, կենդանի մը
Kneel, Neal, Nill — նիլ — ծնկան վրայ դալ, միխել, չհաճիլ
Knag, Nag — նէկ — ատամ, ձի մը
Knit, Nit — նիթ — հիւսել, անիծ
Key, Quay — քի — բանալի, խորշ ծովու
Knap, Nap — նէփ — խածնել, մրմուռ
Knight, Night — նայթ — ասպետ, գիշեր
Knot, Not, Note, Naught, Nott — նոթ — կապ, ոչ, նշան, ոչինչ, խզել
Know, No — նո — գիտնալ, ո՛չ
Ketch, Catch — քեչ — նաւ մը, բռնել

Laid, Lade — լէյտ — դրուած, բեռցունել
Land, Lend — լէնտ — երկիր, փոխ տալ
Lain, Lane — լէյն — պառկած, նեղ փողոց
Lea, Lee — լի — դաշտ շրջափակեալ, ի հովին դէմ

Lad, Lead, Led — տղայ
Lead, Led — կապար
Led — առաջնորդուած
Leach, Leech — մոխիր ջրով լուալ
Leech — տզրուկ
Lessen, Lesson — քիչցուներ
Lesson — դաս
Lever, Liver — լծակ
Liver — լեարդ
Least, List — սմենէն փոքր
List — ցանկ
Leave, Live — թողուլ
Live — բնակիլ
Law, Lo, Low — օրէնք
Lo — ահա՛
Low — ցած
Limb, Limn — անդամ նկարել
Limn — նկարել
Leap, Lip — ցատկել
Lip — պռկունք
Latter, Letter — վերջին
Letter — տառ գիր
Leaf, Lief — տերև
Lief — յօժարակամ
Leak, Leek, Lick — վազել
Leek — պրաս
Lick — լզել
Lean, Lien — նիհար
Lien — ստացուածքի իրաւունք
Levee, Levy — ակումբ մը
Levy — հաւաքել
Liar, Lyre — սուտախօս
Lyre — քնար
Lie, Lye — պառկիլ
Lye — հեղուկ մը
Loan, Lone — փոխ տալ
Lone — առանձին
Lobe, Lob — լերդին մասերը
Lob — բթամիտ ոմն
Lose, Loose — կորսնցուներ
Loose — թոյլ
Lock, Lough — կղպանք
Lough — լիճ

Lunet, Lunette — մահկանաձև պատնէշ
Lunette — լուսամուտ

Mourning, Morning — ողբ
Morning — առաւօտ
Made, Maid — շինուած
Maid — աղջիկ
Male, Mail — արու
Mail — փոստ
Main, Mane — գլխաւոր
Mane — բաշ ճիւղ եզ
Mat, Met — փախած
Met — պատահած
Man's, Manse — տարդուն
Manse — բնակարան
Mall, Maul — լախտ
Maul — զարնել
Mole — պիսակ
Mark, Marque — նշան
Marque — հրամանագիր
Mantel, Mantle — ծածկոյթ
Mantle — վերարկու
Mews, Muse — ախոռ
Muse — մուսա
Marshal, Martial — զօրապետ
Martial — պատերազմական
Mead, Meed — մեղրաջուր
Meed — հատուցում
Mid — միջին
Mean, Mesne — նուաստ
Mesne — միջին
Mien — երեսոյթ
Meat, Meet — միս
Meet — պատահիլ
Mete — չափել
Mansion, Mention — բնակութիւն
Mention — յիշել
Might, Mite — կարողութիւն
Mite — երեխի
Moan, Mown — ողբալ
Mown — հնձուած
Moat, Mote — խրամ
Mote — շամանդաղ

Maize, Maze — եղեգնե հեղձուցիչ
Mue, Mew — վերատուր փոխել, ձուն վանդակ
Minor, Miner — փոքր, հայնըր հանք հանող
Mewl, Mule — աղաղակել, ձուն ջորի
Mucous, Mucus — խլինքի նման, ձուն խլինք
Morn, Mourn, Mourne — առաւօտ, ցաւ ողբալ, ծայր նիզակաբանոյ

Nay, Neigh — ո՛չ, ձիու խնճղալ
None, Nun — ո՛չ ոք, ձուն մայրապետ

Oaf, Off — տխմար տղեկ, օֆ հեռի
Or, Oar, Ore — կամ, օր թի, հանք
One, Won — մէկ, ուն վաստկուած
Ode, Odd — տաղ, օտ կոճաւ (քէտ)
Oh, Owe — ո՛հ, օ պարտիլ

Paced, Paste — ընթացեալ, փէյսթ մածոյց
Palm, Pam — արմաւենի, փամ ապատատուր
Pail, Pale — դոյլ, փէյլ ժոդոյն
Pain, Pane — ցաւ, փէյն ապակի պատուհանի
Pair, Pare, Pear — զոյգ, փէյր սրկել, տանձ

Poll, Pole, Pall, Pawl — գլուխ, բեւեռ, փոլ դատարկ ծածկոյթ, դարձիլ մը
Pean, Pin — երգ մը, փին դնդասեղ
Peace, Peas, Piece, Piss — խաղաղութիւն, փիս ոլոռան.ք, մաս, մէզ
Pique, Peak, Peek, Pick — ծայր, փիք դագաթ լեռան, ծակէ նայիլ, քաշել
Peal, Peel, Pill — բարձր ձայն, փիլ սոլկել, հաւ
Peer, Pier — աչնուական, փիր կամարակալ կամրջայց
Plain, Plane — դաշտ, փլէյն հարթ
Plait, Plate — ծալել, փլէյթ պնակ
Plum, Plumb — սալոր, փլըմ կապարէ ծանրուա-
թիւն մը
Peach, Pitch — դեղձ, փիչ աստիճան
Pore, Pour — ծակոտ.ք, փոր թաւիլ
Pool, Pull — ջրի տեղ, փուլ քաշել
Pray, Prey — աղօթել, փրէյ ոլոս
Principal, Principle — անօրէն, փրինսիփըլ սկզբունք
Prier, Prior — լրտես, փրայըր նախկին
Permiscible, Permissible — խառնելի, փըրմիսիպըլ ներելի
Pencil, Pensile — գրիչ, փենսիլ կախուած
Place, Plaice — տեղ, փլէյս ձուկ մը

Port } նաւահանգիստ
Porte } բե. Դուռը

Polypus } պոլիպոս
Polypous } ածական պոլիպոսական

Pan } խորունկ պնակ մը
Pen } գրիչ

Puny } ակար. փոքր
Puisne } ածա. փոքրիկ. կրտսեր

Premices } երախայրիք
Premis es } ածա. նախադրեալք

Queen } թագուհի
Quean } ած. անշահ կին

Rabbet } ագոյց
Rabbit } բեռնէն ճագար

Rane } եղջերու
Rain } անձրեւ
Reign } թագաւորութիւն
Rein } սանձել

Raise } վեր հանել
Raze } բեյզ կործանել

Rap } զարնել
Wrap } բէ է պլլել

Read } կարդալ
Reed } բէ ո եղէգ
Rid } ազատել

Read } կարդացած
Red } բէ ո կարմիր

Reek } ծխել
Wreak } բէ է վրէժ լուծել
Rick } խարի դէզ

Rest } հանգիստ
Wrest } բէ ո ոյժով առնել

Retch } փսխել
Wretch } բէ չ թշուառ

Rice } բրինձ
Rise } բ ոյ ելնել

Right } ուղիղ
Rite } արարողութիւն
Write } բ ոյ գրել
Wright } աշխատաւոր

Ring } մատանի
Wring } բէնկ ոլորել

Road } ճամբայ
Rod } բօտ գաւազան
Rode } կաս. հեծնել բային

Roe } էգ այծեամին
Raw } բօ հում
Row } կարգ

Rot } փտիլ
Rote } թութակի պէս ընել
Wrote } կաս. գրել բային
Wrought } գործուած

Rout } ամբոխ
Route } բօութ ճամբայ

Rye } հաճար
Wry } բոյ ծուռ

Rich } հարուստ
Reach } բիչ հասնիլ

Ran } կաս. վազել բային
Wren } բէն ցախսարիկ

Reap } հնձել
Rip } բիփ պատռել

Rough } անհարթ
Ruff } բըֆ գաստառակ

Rhyme } տաղ
Rime } բոյմ եղեամ

Rung } հնչուած
Wrung } բըն ոլորուած

Raiser } վեր հանող
Razor } բէյզըր ածելի

Rant } պարապ խօսք
Rent } բէնթ վարձք

Saim } ճարպ
Same } սէյմ նոյն

Sail } առագաստ
Sale } սէյլ վաճառուած

Scene } տեսարան
Seen } տեսնուած
Sein կամ seine } սին ուռկան
Sin } մեղք

Scull } թիւ քաշել
Skull } սքաըլ ակաւառակ գլխոց

Sea} ծով
See} -է տեսանել
Seam} կարան
Seem} -է՛ թուիլ
Seignior} -ինէօր
Senior} -ինեըր երէցադոյն
Sew} կարել
So} ասանկ
Saw} -օ սղոցել
Sow} ցանել
Soe} տաշտ
Shone} ծագեց
Shown} -ըն ցուցուած
Slaie} կկոց ոստայնանկի
Slay} սպաննել
Sleigh} -ըէյ սայլ
Sley} խզել թելից
Sleight} ճարտարութիւն
Slight} -ըյթ զանց ընել
Sloe} վայրի սալոր
Slow} -ըլ կամաց
Sewer} կարող
Sower} -ըր ցանող
Sawer} սղոցող
Shear} կտրել
Sheer} -իր զուտ
Shock} ցնծութիւն
Shough} -օ՛ շուն մը
Sice} վեց (խաղի մէջ)
Size} -այզ մեծութիւն
Sign} նշան
Sine} -այն դիծ երկրաչափական
Slew} կատ. սպաննել բային
Slue} -ւ՛-ու դառնալ
Staid} կատ. կեցնալ բային
Stayed} -ըթէյ-ը հաստատուած
Subtle} վարպետ
Suttle} -ըթ-թըլ կշիռ
Soar} բարձրանալ
Sore} -օր վէրք
Sole} միակ
Soul} -օլ հոգի
Some} քանի մը
Sum} -ը՛մ դումար

Son} որդի
Sun} -ըն արև
Stair} աստիճան
Stare} -ը-թէյր զարմանքով նայիլ
Stake} ցից
Steak} -ը-թէյք մսի կտոր
Stationary} հաստատուած
Stationery} -ը-թէշընէրի թուղթ, ևլ, ծախելու խա-նութ
Still} դեռ
Steal} -ը-թիլ գողնալ
Steel} պողպատ
Stile} սանդուղ ցանկի
Style} -ը-թայլ ոճ
Straight} ուղիղ
Strait} -ը-թրէյթ նեղուց
Seek} փնտռել
Sick} -ի-ք հիւանդ
Sheep} ոչխար
Ship} շի-փ նաւ
Soap} աճառ
Sop} -օ-փ թաթխել
Sand} աւազ
Send} -է-նտ ղրկել
Sat} նստած
Set} -է-ք դնել
Sward} երկիր
Sword} -ո՛-օրտ սուր
Soc} արտօնութիւն
Soak} -օ-ք թաթխել
Sock} գուլպայ
Stoop} ծռիլ
Stoup} -ը-թու-փ հեղուկի սման
Stich} տող
Stick} -ը-թի-ք գաւազան
Sad} տխուր
Said} -է-տ ըսած
Seamen} նաւաստի
Semen} -ի՛-մըն սերմ
Sarcophagous} մսակեր
Sarcophagus} -սը՛-քը-ֆը-կը-ս հէրիս
Scirrhous} կաշծր
Scirrhus} -սը-ի՛-ր-ը-ս խոյլ

Savor } ճաշակ
Saver } ե-եվէր խնայող

Scot } վճար
Scoat } ը-ութ անխուր կայնեցուննել

Subtler } աւելի խորամանկ
Sutler } ը-ըթ-լըր մանրավաճառ

Travail } աշխատիլ
Travel } թրե-վըլ ճամբորդել

Tail } ապի
Tale } թեյլ պատմութիւն

Tare } որոմ
Tear } թեյր պատռել

Team } լուծ.ք եզանց, ձիոց
Teem } թիմ առատանալ

Their } անոնց
There } ֆհեյր հոն

Tear } արձունք
Tier } թիր կարգ

Threw } կատ.նեատել բային
Through } ը-հրու- մէջէն

Throe } սաստիկ ցաւ
Throw } ը-հրօ նետել

Throne } գահ
Thrown } ը-հրօն նետած

Teal } բադ
Teil } թէլ ծառ մը
Till } մինչև

To } առ, ի
Too } թու- ալ
Two } երկու

Toe } ոտ.քի մատ
Taw } թօ ճերմկցնել
Tow } չուանով քաշել

Toll } զանգակ զարնել
Tall } թօլ բարձր
Tole } քաշել

Ton } նորաձևութիւն. տօթա
Tone } թօն ձայնի աստիճան, ուժ

Toast } կարմրած հաց, տ-ըթ-
Tost } թօսթ գ-լորուած

Tonsil } մսան կոկորդի
Tonsile } թօնսիլ հատանելի

Top } գագաթ
Tope } թօփ շատ խմել

Than } քան
Then } ֆհեն յայնժամ

Terse } ողորկ
Tierce կամ Terce } թիրս չափ մը

Tied } կապած
Tide } թայտ խաղաց.ք ըուրց

Time } ժամանակ
Thyme } թայմ ծոմբրին

Tong } ունելի
Tongue } թընգ լեզու

Trey } երեք (խաղի մէջ)
Tray } թրէյ կուր (անօթ)

Vail } քօղ
Vale } վեյլ ձոր

Vain } ունայն
Vane } վէյն կողմնացոյց
Vein } երակ

Vial } շիշ (սման)
Viol } վայըլ ըուխտակ

Vice } մեղութիւն
Vise } վայս սեղմուլ

Vill } գիւղ
Veal } վիլ հորթուս միս

Verge } եզր
Virge } վըրճ գաւազան

Weather } օդ
Wether } ո-ե-ֆհըր խոյ

Weal } յաջողութիւն
Will } ո-իլ կամք

Waist } մէջ.ք
Waste } ո-էյս-թ ամայի

Wait } սպասել
Weight } ո-էյթ ծանրութիւն

Waive } մերժել
Wave } ո-էյվ ալի.ք

Ware } վաճառ.ք
Wear } ո-էյր հագնիլ

Way } ուղի
Weigh } ո-էյ կշռել

Weak } տկար
Week } ո-իթ շաբաթ

Wick } պատրոյգ

Wean } Win } Ween } ՚–ին ծիծէ կտրել, վառակել, կարծել
Would } Wood } ՚–՚–ոտ կաս. պիտի օժան, պակին, փայտ
War } Wore } ՚–օր պատերազմ, կաս. հագնիլ բային
Warm } Worm } ՚–օրմ տաք, որդ
Wail } Wale } ՚–էյլ հեծծել, ուռուցք մաշի
Wain } Wane } ՚–էյն սայլ, նուազում
Wawl } Wall } ՚–օլ գոչել, պատ
We } Wee } ՚–ի մենք, վո.քը
Weakly } Weekly } ՚–ի+լի տկար, շաբաթական
Does } ՚ըզ. կնիկ բային գ. դէմքը, այծեամուկ (յգ.)
Frequent } ֆրի՛+՚–ընթ. յաճախ, յաճախել
Gill } ջիլ. չուխ մը, ձկան թեփ
Gout } կո՚–ը. յօդացաւ, համ
Hinder } հինտըր. արգելել, հայնտըր. յետին
Lead } լէտ. կապար, լիտ. առաջնորդել
Learned } լէրնդ. սովրած, լէրնըտ. դխուն
Lease } լի՚–. վարձու տալ, լիզ. հասկաքար
Live } լիվ. բնակիլ, լայվ. կեանք
Lives } լիվզ. բնակիլ բային գ. դէմքը, լայվզ. կեանքեր
Low } լո. ցած, լո՚–. բոց
Lower } լո՚–ըր. վար դնել, լաուըր. իջեցնել

21. Կան այնպիսի բառեր ալ որոնք միևնոյն կերպով գրուելով, բայց տարբեր կերպով հնչուելով, տարբեր նշանակութիւն կ՚ունենան: Ահա թէ են հետևեալները.

Bass } Beg } Beloved } Bow } Bravo } Browse } Cement } Char } Conjure } Console } Courtesy } Desert }
պէյս. բամբ (ձայն), պաս. ձուկ մը
պէկ. մուրալ, պէյ. ագէյ
պիլըվտ. սիրեալ, պիլըվիտ. սիրելի
պօ. աղեղ, պօ՚–. խոնարհիլ
պրէյվօ. մարդասպանդ, պրաւվօ. աղնի՛ւ
պրօ՚–ս. ծառի տերև, ճիւղ, պրօ՚–զ. ուտել ծառի տերև, ճիւղ
ՙէմընթ. շաղախ, ՙիմընթ. յօդել
չար. այրիլ, չէյր. գործ
+ընճի՚–ր. երդիւնեցնել, +ը՛նճըր. դիւթել
+ընճօ՚լ. մխիթարել, +ը՛նճօլ. յիշատակ
+ըրթ՚–ի. պչրել, +ըրթիւ՚–ի. քաղաքավարութիւն
ՙտէ՛զըրթ. անապատ, տիզա՛րթ. արժանիք

Does } Frequent } Gill } Gout } Hinder } Lead } Learned } Lease } Live } Lives } Low } Lower }
դըզ. ընել բային գ. դէմքը, տաս. այծեամուկ (յգ.)
ֆրի՛+՚–ընթ. յաճախ, ֆրը+՚–ընթ՛. յաճախել
ջիլ. չուխ մը, հիլ. ձկան թեփ
կաութ. յօդացաւ, հաութ. համ
հինտըր. արգելել, հայնտըր. յետին
լէտ. կապար, լիտ. առաջնորդել
լէրնդ. սովրած, լէրնըտ. դխուն
լի՚–. վարձու տալ, լիզ. հասկաքար
լիվ. բնակիլ, լայվ. կեանք
լիվզ. բնակիլ բային գ. դէմքը, լայվզ. կեանքեր
լո. ցած, լո՚–. բոց
լո՚–ըր. վար դնել, լաուըր. իջեցնել

Mall { տօլ· լախտ
ըել· ուղի հասարակաց
Minute { ընէդ· վայրկեան
ընէոսդ· մանր
Mouth { տօսըն· բերան
տօսոփ· դուշխ
Mow { տօս· հասքար
տօ· հնձել
Notable { նօդէպլ· ժրաջան
նօդէպլ· նշանաւոր
Ordinary { օրդինէրէ· դասաւոր
օրդնէրէ· պանդոկ
Pedal { փէտէլ· ոտքի
փէտէլ· եղէգ երգեհոնի
Precedent { փրէսէդընդ· նախընթաց
փրէսէդընդ· նախադասական
Prefix { փրէֆի՛ս· առհասնել
փրէ՛ֆիս· մասնիկ նախդիր
Present { փրէ՛զընդ· ընծայ
փրէզընդ՛· ատել
Produce { փրօդիւս՛· յառաջ բերել
փրո՛դիւս· բերք
Progress { փրո՛կրէս· յառաջադիմու-
թիւն
փրօկրէս՛· յառաջ երթալ
Provost { փրովջ· հրամանատար
փրովըսդ· գլխաւոր ժո-
ղովի
Put { փուդ· դնել
փըդ· բոզ
Raven { րէյվըն· ագռաւ
րովըն· գիշատել
Read { րիդ· կարդալ
րէդ· կարդացած
Recollect { րէ+օլլէ+դ՛· յիշել
րէ+օ՛լլէ+դ· վերատին հա-
ւաքել
Record { րէ+օրդ· արձանագրել
րէ+ըրդ· արձանագրութիւն
Recreate { րէ՛+րիէյդ· կրկին առեղծել
րէ+րիէյդ· կազդուրել
Reform { րիֆօրմ· վերատին շինել
րէֆօրմ· նորոգութիւն
Research { րիսըրչ· կրկին հետազո-
տել
րիսըրչ· հետազօտու-
թիւն
Resign { րիզայն· թողուլ
րիսայն· կրկին առտրագրել
Resound { րիզաունդ· արձագանք տալ
րիսաունդ· կրկին հնչել
Retail { րի՛թէյլ· (է երկար) մանրա-
վաճառութիւն
րիթէյլ՛· (է սուղ) մաս մաս
վաճառել
Row { րօս· աղաղակ
րօ· կարգ
Sewer { շիուըր· ական
շուըր· կարգող
Shower { շաուըր· հեղեղ (շ-ու)
շըր· ցուցուեղ
Slough { ըլաու· ճահիճ
ըլըֆ· թարախ վէրքից
Sow { սօս· մսուակ խոզ
սօ· ցանել
Supine { սիուփայն· դէրբայ
սուփայն· անհոգ
Tarry { թէրրի· կեցնել
թարրի· կարաձխութիւն
Wear { ուէյր· հագնիլ
ուէր· սահանք ջուրց
Wind { ուինդ· հով
ուայնդ· լարել
Wound { ուունդ· վէրք
ուունդ· լարուած

22· կան քանի մը se վերջաւորող բառեր՝ որոնց մէջ նոյն se վանկը՝ կը հնչուի, եթէ բառը պոյական է· իսկ եթէ բայ է՝ ը կը հնչուի, ինչպէս՝ use, եուս, գործածութիւն, եուզ, գործածել·

Grease, ճարպ · cruise, ատպատակութիւն · house, տուն · dose, վա֊ կարան · mouse, մուկ · rise, ելք · abuse, զեղծում, չարաչար գոր֊ ծածութիւն · misuse, դէշ գործածութիւն · excuse, ջատագո֊ վութիւն · diffuse, ճապաղ · refuse, մերժում, բառերուն վերջի se մասնիկը՝ · կը հնչուի · եթէ չ հնչուի՝ այն բառերը բայի նշանա֊ կութիւն կ'առնեն · ուստի grease, հէս, ճարպ, բառը հէչ հնչուե֊ լով՝ կը նշանակէ ճարպով օծել · նոյնպէս պէտք է լսնանալ մուս֊ ներուն համար ։

23 · Ate վերջաւորութիւնը է՛ կը հնչուի, եթէ բառն անուն է · է՛ կը հնչուի, եթէ բայ է · զորօրինակ՝ separate, ֊էյթ, զատ · ֊էյթէյ, զատել ։ Այս կանոնին համեմատ հետևեալ բառերը որ իրր անուն է՛ կը հնչուին, բայ կ'ըլլան՝ եթէ է՛ հնչուին ։

Animate, կենդանի ·
Aspirate, հագագային ·
Associate, ընկերացեալ ·
Attenuate, նրբացած, թեթևցած ·
Certificate, վկայական ·
Complicate, խառնակ ·
Condensate, խիտ ·
Confederate, դաշնակից ·
Conjugate, լծորդ ·
Consecrate, սրբազան ·
Consummate, կատարուած ·
Degenerate, օտարացեալ ·
Delegate, առաքեալ, դեսպան ·
Deliberate, խորհրդածեալ ·
Desolate. ամայի ·
Dislocate, խախտած ·
Elaborate, ճարտարապուրծ ·
Estimate, հաշիւ ·
Fimbriate, ծոպեալ ·
Graduate, աստիճանաւոր ·
Granulate, ցորենոյ հատի նման ·
Incrassate, թանձրացեալ ·
Incurvate, կոր ·
Inebriate, արբած ·
Infuriate, կատղած ·
Intimate, մտերիմ ·
Irradiate, լուսաւորեալ ·
Laureate, պսակեալ ·
Legitimate, օրինաւոր ·
Lixiviate, մոխրաջրոյ ·
Matriculate, արձանագրեալ տոմս ·
Mediate, միջին ·
Precipitate, գահավիժեալ ·
Predicate, ստորոգելի ·
Quadrate, քառակուսի ·
Stipulate, դաշինքի մտած ·

2· ՎԱՆԿԵՐ

23· Մէկ հնչմամբ արտաբերուած մէկ կամ քանի մը գիր՝ syllable, վանկ, կը կոչուի ։ Երկայն բառերը մաս մաս հնչելու ըլ֊ լանք, իւրաքանչիւր մասը վանկ է ։

24· Միավանկ, monosyllable (յուն · μόνος, դոյն, և συλλαβὴ, վանկ, բառերէն), կը կոչուին ան բառերը որ մէկ վանկ են, ինչ֊ պէս՝ dog. շուն · sea, ծով ։

25. *Երկավանկ*, dissyllable (*ցուն.* δίς, *երկու*, և συλλαβή, *վանկ*, *բառերէն*), *կ'ըսուին երկու վանկէ բաղկացեալ բառեր, ինչպէս՝* cit-y, *քաղաք.* mag-net, *մագնիս:*

26. *Նոյնպէս եռավանկ*, trisyllable, *բազմավանկ*, polysyllable (*ցուն.* τρίς, *երեք*, πολὺς, *բազում*, և συλλαβή, *վանկ*, *բառերէն*), *կը կոչուին երեք և աւելի վանկերէ բաղկացեալ բառեր, ինչպէս՝* di-vis-ion, *բաժանում.* po-lit-ic-al, *քաղաքական.* mul-ti-pli-ca-tion, *բազմապատկութիւն:*

27. *Բառերը վանկերու անխառն բաժնելու համար հետեւեալ կանոնները կան.*

ա. Եթէ բառերը զանոնք կազմող պարզ բառերուն բաժնելու է. զորօրինակ՝ fire-man, *կրակ մարդ.* grati-fy, *հաճեցնել.* photo-graph, *լուսանկար:*

բ. Մանիւինեըն ալ բաժնելու է, զորօրինակ՝ un-in-habit-able-ness, teach-er, teach-ing, teach-ed, *և այլն:*

գ. Երարու կից գտնուող, բայց երկբարբառ չեղող, այսինքն՝ զատ զատ հնչուող ձայնաւորներ նոյնպէս ուրոյն վանկերու բաժնելու է, զորօրինակ՝ li-on, *առիւծ:*

դ. Երկավանկ բառերու երկու ձայնաւորներուն մէջտեղը գտնուող բաղաձայնն՝ ընդհանրապէս յաջորդ վանկին յարելու է, զորօրինակ՝ pa-per, *թուղթ*, la-dy, *տիկին:* *Այս կանոնը բացառութիւններ ունի:*

ե. Երկու բաղաձայնները որ մէկ ձայն ունին, ինչպէս՝ ph, ch, sh, dge, tch, *ևն, նաև ան բաղաձայնները որոնք մէկէն դիւրաւ կը հնչուին՝ երբեմն զատելու չէ. զորօրինակ՝* bish-op, *եպիսկոպոս.* oth-er, *ուրիշ:*

զ. Երկու ձայնաւորի մէջտեղ գտնուող երկու բաղաձայներն երբեմն զատուելով, մէկը՝ նախորդ, միւսը յաջորդ վանկին կը յարի. զորօրինակ՝ ter-ror, *սարսափ.* mar-tyr, *մարտիրոս.* let-ter, *նամակ, դիր:* *Առաջին, երկրորդ, երրորդ և հինգերորդ կանոններուն վերաբերեալ բառեր ասոնց կանոնէն դուրս են:*

3. ԲԱՌԵՐ

28. *Բառերը չորս կարգ կը բաժնուին. ա. Նախնական, բ. Ածանցեալ, գ. Պարզ և դ. Բարդ:*

ա. Նախնական, primitive, *կ'ըսուին ան բառերը որ արմատ են, կամ՝ ուրիշ բառերէ ելած չեն. ինչպէս՝* love, *սէր.* kind, *բարեբար.*

բ. Ածանցեալ, derivative, *կ'բառնի անոնք որ ուրիշ բառերէ եկած են, ինչպէս՝* lovely, *սիրելի*. unkind, *անողորմ*. oldest, *ծերագոյն*:

գ. Պարզ, simple, *կ'բառնի այն բառերը որոնք ուրիշ բառերէ բաղադրուած չեն, ինչպէս՝* man, *մարդ*. door, *դուռ*. keep, *բռնել, պահել*:

դ. Բարդ, compound, *կը կոչուին այն բառերը որոնք երկուքէն աւելի բառերէ կազմուած են, ինչպէս՝* carman, *կառավար*. doorkeeper, *դռնապան*:

29. *Բառերու նկատմամբ դիտնալու արժանի բան մ'ալ շեշտն է*:

ՇԵՇՏ

30. *Բառ մը կարդալու կամ արտասանելու առեն՝ մէկ վանկին վրայ աւելի ոյժ տալուն, կամ անոր վրայ ղարնելուն շեշտել,* accent (Լատ. ad և cano, եդիտ, բառէն), *կ'բառի. ղորօրինակ՝* ho'ly, *հօ'լէ, առլը, բառին առաջին վանկը երկրորդէն աւելի ուժով կը հնչուի*:

31. *Ուղիղ շեշտելու համար հետեւեալ կանոններուն միտ դնել պէտք է.*

ա. *Միավանկ բառերը շեշտ չունին*:

բ. *Երկավանկներուն ընդհանրապէս առաջին վանկը կը շեշտուի, ինչպէս՝* fol'low, ho'ly, pa'per:

գ. *Իրենց սկիզբը կամ վերջը մանիկ մը ունեցող բառերուն բուն բուն արմատը շեշտելու է և ոչ մանիկը, ղորօրինակ՝* affect', commit', king'dom, just'ly, hard'ness:

դ. *Այն բառերուն որ անուն միանգամայն բայ են՝ եթէ առաջին վանկը շեշտուի, անուն կը հասկցուի, եթէ վերջին վանկը շեշտուի, բառը բայի նշանակութիւն կ'առնէ. ինչպէս՝* con'duct, *վարք*. conduct', *վարել, առաջնորդել*: *Այս կանոնին նայելով՝ ան բառերը որոնց առջի վանկը մանիկ է՝ երրորդ կանոնէն բացառութիւն են*:

ե. *Երբ երարու կից գտնուող երկու ձայնաւոր զատ զատ կը հնչուին, բառին առաջին վանկը կը շեշտուի, ինչպէս՝* li'on, ri'ot, vi'ol, bi'as:

զ. *Եռավանկ բառերու որոնց առաջին և վերջին վանկը մանիկ է՝ բուն արմատը կը շեշտուի, ղորօրինակ՝* excep'tion, unhelp'ful:

է. *Եռավանկ բառերէն շատին առաջին վանկը կը շեշտուի, քանզի այս տեսակ բառերու մէջ մանիկներն ընդհանրապէս վերջադիր են. ինչպէս՝* sol'idness:

ը. Գալ ներէնէ առնուած բառերէն շատերուն վերջին վանկը շեշտեալ է, ինչպէս՝ magazine՛:

Թ. Բազմանկի բառերն այնպէս կը շեշտուին, ինչպէս իրենց արմատը, զորօրինակ՝ ar՛rogating, incon՛tinently, *ման որ ասոնց արմատներն են՝* ar՛rogate, con՛tinent:

31. *Անգլիերէնի մէջ, եթէ բառերն ուղիղ չշեշտուին, չեն հասկցուիր. և կամ, եթէ ուրիշ վանկի տրուի շեշտը, տարբեր բան կը հասկցուի:*

Հետևեալ ցանկին աս վերջին տեսակ բառերուն գրեթէ բոլորն ալ կը պարունակէ:

Ab՛sent *բացակայ*
Absent՛ *մէկդի առնել*
Ab՛stract *համառօտութիւն*
Abstract՛ *հանել, բաժնել*
Ac՛cent *շեշտ*
Accent՛ *շեշտել*
Af՛fix *վերջադիր մասնիկ*
Affix՛ *ծայրին կցել*
At՛tribute *հանգամանք*
Attrib՛ute *ընծայել, տալ*
Aug՛ment *յաւելուած*
Augment՛ *աւելցունել*
Au՛gust *Օգոստոս*
August՛ *օգոստափառ*

Bom՛bard *մեծ թնդանօթ մը*
Bombard՛ *ռմբակոծել*

Cem՛ent *շաղախ*
Cement՛ *յօդել*
Col՛league *պաշտօնակից*
Colleague՛ *յաւելուլ*
Col՛lect *համառօտ աղօթք*
Collect՛ *հաւաքել*
Com՛pact *դաշինք*
Compact՛ *պնդել*
Com՛plot *դաւաճանութիւն*
Complot՛ *դաւաճանել*
Com՛port *վարք*
Comport՛ *համբերել*
Com՛pound *բաղադրութիւն*
Compound՛ *բաղադրել*

Com՛press *երկիլ վէրաբուժից*
Compress՛ *ճնշել, սեղմել*
Con՛cert *միաբանութիւն*
Concert՛ *նիւթել*
Con՛crete *թանձրացեալ մարմին*
Concrete՛ *թանձրացունել*
Con՛duct *վարք*
Conduct՛ *առաջնորդել*
Con՛fect *քաղցրաւենի*
Confect՛ *քաղցրաւենի եփել*
Con՛fine *սահման*
Confine՛ *սահմանել*
Con՛flict *մաքառում*
Conflict՛ *մաքառել*
Con՛serve *քաղցրաւենի*
Conserve՛ *շաքարով եփել պահելու համար*

Con՛sole *յենարան*
Console՛ *մխիթարել*
Con՛sort *ամուսին*
Consort՛ *ընկերակցիլ*
Con՛test *վէճ*
Contest՛ *վիճիլ*
Con՛text *շարահանութիւն*
Context՛ *յարմարել*
Con՛tract *դաշինք (քօնդրաթ)*
Contract՛ *կարճել, համառօտել*
Con՛trast *դիմադրութիւն*
Contrast՛ *դիմադրել*
Con՛vent *վանք*
Convent՛ *աւետեան կանչել*

Con'verse կենցաղավարութիւն
Converse' կենցաղավարիլ
Con'vert դարձի եկող մը
Convert' դարձընել
Con'vict դատապարտեալ
Convict' դատապարտել
Con'voy պաշտպանութեան հա-
տար ճանապարհակից
ցութիւն
Convoy' պաշտպանելու համար
ուղեկցիլ
Coun'terbalance հակա.քարշ
Counterbal'ance հաւասարել
Coun'terchange փոխարինում
Counterchange' փոխարինում ընել
Coun'tercharm հակառակ հմա-
յութիւն
Countercharm' հակառակ հմայել
Coun'tercheck հեր.քում
Countercheck' հեր.քել
Coun'termand հակառակ հրաման
Countermand' հակառակ հրամա-
յել
Coun'termarch յետադարձու-
թիւն
Countermarch' ետ դառնալ
Coun'termark հակառակ նշան
Countermark' հակառակ նշան
դնել
Coun'termine հակառակ ական
Countermine' հակառակ ական
բանալ
Coun'terplot հակառակ դաւա-
ճանութիւն
Counterplot' հակառակ դաւա-
ճանել
Coun'terpoise հակա.քարշ
Counterpoise' հաւասարակշիռ ը-
նել
Coun'tersign կրկին ստորագրում
Countersign' կրկին ստորագրել
Coun'tervail հաւասարակշիռ
Countervail' հաւասարակշիռ ը-
նել

Des'cant երգ
Descant' երգել
Des'ert անապատ
Desert' արժանի.ք
Di'gest մաուռան օրինաց
Digest' մարսել

En'trance մուտ.ք
Entrance' հիացուցնել, մուտ.ք յա-
փշտակել
Es'cort ուղեկցութիւն
Escort' ուղեկից ըլլալ
Es'say փորձ
Essay' փորձել
Ex'port երկրէ մը դուրս հանուած
վաճառ.ք
Export' երկրէ մը դուրս վաճառ.ք
հանել
Ex'tract .քաղուած
Extract' .քաղել

Fer'ment խմոր
Ferment' խմորիլ
Fore'cast նախատեսութիւն
Forecast' նախատեսել
Fore'taste փորձ
Foretaste' փորձել
Fre'quent յաճախ
Frequent' յաճախել

Gal'lant .քաջ
Gallant' .քաղա.քավար

Im'pact հրշակում
Impact' խտացուցնել
Im'port երկիր մը ներմուծած ապ-
րանք
Import' երկիր մը ապրանք տա-
նիլ
Im'press տպաւորութիւն
Impress' տպաւորել
Im'print տիպ
Imprint' տպել

In′cense խունկ
Incense′ խնկել
In′crease աճում
Increase′ բազմանալ
In′lay ներս դրուած բան
Inlay′ տարբեր գոյներով զար-
դարել
In′sult նախատինք
Insult′ նախատել
In′terchange փոխարինութիւն
Interchange′ փոխարինել
In′terdict արգելք
Interdict′ արգիլել
Inval′id անվաւեր
In′valid տկար (զինուոր)

Min′ute վայրկեան
Minute′ մանր
Min′utely ամէն վայրկեան
Minute′ly մանրամասն
Miscon′duct դէշ վարք
Misconduct′ դէշ վարք անցուցնել

Ob′ject նպատակ
Object′ դէմ դնել
Obverse′ յատակը գադաթէն նեղ
Ob′verse դրամի մը մէկ երեսը
O′vercharge չափէն աւելի բեռ
Overcharge′ չափէն աւելի բեռ-
նաւորել
O′verflow յորդում
Overflow′ յորդել
O′vermatch գերազանցութիւն
Overmatch′ գերազանցել
O′verpoise հաւասարակշռութիւն
Overpoise′ հաւասարակշռել
O′vershot անիւ մը
Overshot′ նշանէն անդին զարնել
O′verstock առատելութիւն
Overstock′ դանձել
O′verthrow տապալում
Overthrow′ տապալել
O′verturn կործանում
Overturn′ կործանել

Preced′ent նախընթաց
Prec′edent նախադասական
Pre′fix սկիզբը կցուած
Prefix′ ,, կցել
Pre′lude սկզբունք
Prelude′ սկսիլ
Pre′sage գուշակութիւն
Presage′ գուշակել
Pres′ent պարգեւ
Present′ ներկայացուցանել
Prod′uce բեր.ք
Produce′ յառաջ բերել
Proj′ect գաղափար
Project′ դուրս ցցուիլ
Pro′test բողո.ք
Protest′ բողո.քել

Reb′el ապստամբ
Rebel′ ապստամբիլ
Rec′ord տոմար
Record′ տոմար անցուցնել
Reform′ նորոգութիւն
Re′form վերստին շինել
Ref′use աւելորդ, նեղուած
Refuse′ մերժել
Re′pent տղտուն
Repent′ ղղջալ
Re′print կրկին տիպ
Reprint′ ,, տպել
Re′sound արձագանգ
Resound′ արձագանգ տալ
Re′tail մաս մաս վաճառում
Retail′ ,, ,, վաճառել
Rev′el դինարբուք
Revel′ խլել

Sub′ject նպատակ
Subject′ ենթակայ ընել
Suf′fix կցուած դէր կամ բառ
Suffix′ դէր կամ բառ կցել
Su′pine դերբայ
Supine′ յորսայս
Sur′name մականուն
Surname′ մականուանել

Sur′vey *քննութիւն*
Survey′ *քննել*

Tor′ment *տանջանք*
Torment′ *տանջել*
Tra′ject *անց.ք*
Traject′ *նետել*
Trans′fer *տեղափոխութիւն*
Transfer′ *տեղափոխել*
Trans′port *տեղափոխութիւն*
Transport′ *տեղափոխել*

Trans′verse *երկայն առանց.ք թե֊ րատի*
Transverse′ *խաչադնակ*

Un′derrate *արժէ.քը նուազ*
Underrate′ *արժէ.քը վար գարնել*
Un′derwork *չնչին գործ.ք*
Underwork′ *վար գինով աշխատիլ*
Un′dress *թոյլ զգեստ*
Undress′ *մերկանալ*
Up′set *տապալում*
Upset′ *տապալել*

ՄԱՍՆ Բ

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

32. *Ստուգաբանութիւնը*, Etymology, (*Յուն.* ἔτυμος, *պոյծ և* λόγος, *բան, խօսք, բառերէն*), *կը խօսի բառերուն այլ և այլ տեսակներուն և փոփոխմանցը վրայ:*

33. *Բառերուն այլևայլ տեսակները՝ որ Մասունք բանի*, Parts of speech, *կ'ըսուին՝ ինը կարգ են. Ա. Անուն, Բ. Ածական, Գ. Յօդ, Դ. Դերանուն, Ե. Բայ, Զ. Մակբայ, Է. Նախադրութիւն, Ը. Շաղկապ և Թ. Միջարկութիւն:*

34. *Ա. Անունը*, Noun (*Լատ.* nomen, *անուն բառէն*), *անձ, տեղ, իր և գաղափար մը կը ցուցնէ, ուսոի՝* God, *Աստուած*, man, *մարդ*, lion, *առիւծ*, Asia, *Ասիա*, wood, *փայտ*, science, *գիտութիւն՝ Անուն են:*

35. *Բ. Ածականը*, Adjective (*Լատ.* adjectus, *վրան աւելցուած, բառէն*), *անունի մը նշանակած բանին մէկ որակութիւնը կը ցուցնէ. ուսոի՝ rich* man, *հարուստ մարդ*, a *fierce* lion, *կատաղի առիւծ, խօսքերուն մէջ՝ հարուստ, կատաղի ածական են:*

36. *Գ. Յօդը*, Article (*Լատ.* Articulus, *յօդուած*), *անունի մը նշանակած բանին որոշ կամ անորոշ ըլլալը կը ցուցնէ. ուսոի՝ the* man, *մարդը*, *the* lions, *առիւծները*, *a* man, *մարդ մը*, *խօսքերուն մէջ* the, *ը*, a, *մը, յօդ են:*

37. *Դ. Դերանունը*, Pronoun (*Լատ.* pro, *համար*, *և* nomen, *ա֊*

նոյն բառերէն), արդէն յիշուած անուն մը չկրկնելու համար՝ ա-նոր տեղը դրուող բառ մըն է. ուսոի՝ John learns *his* lessons, *Յովհաննէս է (Յովհաննէսին) դասերը կը սորվի, խօսքին մէջ՝* his, *է, ներգանուն է, քանզի Յովհաննէսին տեղը դրուած է:*

38. *Ե. Բայը,* Verb (*Լատ.* verbum, *բան, բառ, բառէն*), *դարձուածութիւն մը կամ վիճակ մը կը ցուցնէ. այսինքն՝ ընել, ընչալէս՝* I kill, *կը սպաննեմ, և ընել, լինել, ընչալէս՝* He is at home, *տունն է, կամ՝* They are killed, *սպաննուած են:*

39. *Չ. Մակբայը,* Adverb (*Լատ.* adverbium, *բային վրայ, բառէն*), *կը ցուցնէ բայի, ածականի կամ ուրիշ մակբայի մը մէկ պարագան, ընչալէս՝* He goes, *slowly,* *համոյ կ'երթայ,* You read *very* correctly, *շատ ուղիղ կը կարդաք,* It is *very* hard, *շատ խիստ է, խօսքերուն մէջ՝* slowly, very, *մակբայ են, քանզի առջինը՝ բային, երկրորդը՝ մակբայի և ածականի մը պարագաները կը ցուցնեն:*

40. *Է. Նախադրութիւնը,* Preposition (*Լատ.* pre, *նախ,* և positus, *դրուած բառէրէն*), *անունի կամ դերանունի մը նախադասելով՝ անոնց ուրիշ բանի մը հետ այլեւայլ կապակցութիւններ կը ցուցնէ. զորօրինակ՝* The love *of* money is the root *of* all evil, *սոսկի սէրն ամէն չարեաց արմատն է: Այս խօսքին մէջ of նախադրութիւն է և սէր ու սոսկ, արմատ ու չարիք բառերուն միջեւ կապակցութիւն մը կը յայտնէ:*

41. *Ը. Շաղկապը,* Conjunction (*Լատ.* con, *հետ,* junctus, *կապուած, բառէրէն*), *բառեր կամ խօսքեր իրարու հետ կը կապէ. զորօրինակ՝* He reads *and* writes, *but* does not play. *Անիկա կը կարդայ և կը գրէ, բայց չի խաղար:*

42. *Թ. Միջարկութիւն կամ Ձայնարկութիւնը,* (*Լատ.* inter, *ներքեւ* և jectus, *նետուած, բառէրէն*), *միտք ցուցնող բառ մըն է, ընչալէս՝ ուրախութիւն, բարկութիւն, զարմանք. ուսոի՝* Oh! *ո՜հ,* alas! *աւա՜ղ, միջարկութիւն են:*

Ա. ԱՆՈՒՆ

43. *Անունը երկու տեսակ է՝ 1. Յատուկ,* Proper, *և 2. Հասարակ,* Common:

1. *Յատուկ անունը գասի մը կամ Սեռի մը միջէն անհատի մը անուն է. ընչալէս՝ Ադամ,* Adam՝ *ամբողջ սեռէն անհատ մարդ մը, Հայաստան,* Armenia՝ *երկիրներէն անհատ երկիր մը կը ցուցնէ:*

44. *Ագգերու, լեռներու շարքերուն, կղզիներու խումբերուն*

անուններն ալ Յատուկ են. ինչպէս՝ Հռոմէացիք, The Romans, *Ալպեան լերինք*, The Alps, *Քանարեան կղզիք*, The Canaries:

2. *Հասարակ անունը Դասի կամ Սեռի անուն է, ինչպէս՝* man, *մարդ*, animal, *կենդանի*, *որ և կրնայ մարդու կամ կենդանւոյ կրնայ ըսուիլ:*

45. *Յատուկ անուն մը երբեմն հասարակ անուան պէս կը գործածուի. զորօրինակ՝* He is the *Cicero* of his age, *իր դարուն Կիկերոնն է:*

46. *Հասարակ անուններն ալ քանի մը տեսակ են.*

Ա. *Վերացեալ անուն*, An abstract noun: *Այս տեսակ անունները որակութիւն կամ յատկութիւն կը ցուցնեն. ինչպէս՝* wisdom, *իմաստութիւն.* beauty, *գեղեցկութիւն.* journey, *ճամբորդութիւն:*

Բ. *Հաւաքական անուն*, A collective noun: *Այսինք բազմութիւն կը ցուցնեն, ինչպէս՝* nation, *ազգ.* army, *զօրք, բանակ:*

Գ. *Բայանուն կամ Դերբայ*, A verbal *կամ* participial noun: *Այսինք բայ կամ բայի գործութիւն ունեցող անուններ են. ինչպէս՝ Reading* is *instructive. կարդալը հրահանգիչ է, այսինքն՝ կը կրթէ, բան կը սորվեցնէ:*

Դ. *Նուազական անուն*, Diminutive noun: *Այսինք իրենց նշանակած իրերուն փոքրը կը ցուցնեն, ինչպէս՝* duck, *բադ*, duckling, *բադի ձագ.* hill, *բլուր*, hillock, *բլրակ:*

47. *Անուններն ունին 1. Սեռ, 2. Թիւ, 3. Հոլով և 4. Դէմք:*

1. ՍԵՌ

48. *Սեռը*, Gender (*Լատ.* genus, *տեսակ, բառէն*), *Անդղիերէնի մէջ երեք է՝ Արական, Իգական, Չէզոք:*

Ա. *Արականը*, Masculine, *արուներ կը ցուցնէ, ուսոյ՝* father, *հայր*, boy, *մանչ*, *սեռիս արական են:*

Բ. *Իգականը*, Feminine, *էգերը կը ցուցնէ. ուսոյ՝* mother, *մայր*, girl, *աղջիկ*, *սեռիս իգական են:*

Գ. *Չէզոքը*, Neuter, *կը ցուցնէ այնպիսի բաներ որ ոչ արու են և ոչ էգ, կամ որոնց արու կամ էգ ըլլալը յայտնի չէ. ուսոյ՝* tree, *ծառ.* book, *գիրք, չէզոք են:*

49. *Անդղիերէնի մէջ անուններուն սեռը քանի մը կերպով կ'որոշուի:*

1. ՏԱՐԲԵՐ ԲԱՌԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՄԲ

Ա. ՔՈՎԱՆ	Ի. ՔՈՎԱՆ
Bachelor, *ամուրի*	Maid, Spinster, *կին ամուրի*
Beau, *պճնասէր պարոն*	Belle, *օրիորդ*
Boar, *արու խոզ*	Sow, *մատակ խոզ*
Boy, *մանչ*	Girl, *աղջիկ*
Brother, *եղբայր*	Sister, *քոյր*
Buck, *նոխազ*	Doe, *այծեամ*
Bull, *ցուլ*	Cow, *կով*
Bullock, *եզ*	Heifer, *երինջ*
Cock, *աքաղաղ*	Hen, *հաւ*
Colt, *մտրուկ*	Filly, *մատակ մտրուկ*
Dog, *շուն*	Bitch, *քաժ*
Drake, *արու բադ*	Duck, *էգ բադ*
Earl, *կոմս*	Countess, *կոմսուհի*
Father, *հայր*	Mother, *մայր*
Friar *կամ* Monk, *աբեղայ*	Nun, *հաւատաւոր, կուսան.*
Gander, *արու սագ*	Goose, *էգ սագ*
Gentleman, *պարոն*	Lady, *տիկին*
Hart, *եղջերու*	Roe, *եղնիկ*
Horse, *արու ձի*	Mare, *մատակ ձի*
Husband, *այր*	Wife, *կին*
King, *թագաւոր*	Queen, *թագուհի*
Lad, *պատանի*	Lass, *մանկամարդ*
Lord, *տէր*	Lady, *տիրուհի*
Master, *երիտասարդ*	Miss, *օրիորդ*
Milter, *արու ձուկ*	Spawner, *էգ ձուկ*
Nephew, *եղբօր կամ քեռորդի*	Niece, *եղբօր կամ քեռ դուստր*
Papa, *հայր*	Mama, *մայր*
Rake, *այր դաւաճան*	Jilt, *կին դաւաճան*
Ram, *խոյ*	Ewe, *մաքի*
Sir, *տէր*	Madam, *տիկին*
Son, *ուսոր*	Daughter, *դուստր*
Sire, *հայր*	Madame, *տիկին*

Արական	Իգական
Sire, հայր (ձի)	Dam, մայր (ձի)
Sloven, այր աղտեղի	Slut, կին աղտեղի
Stag, եղջերու	Hind, եղն
Steer, ցուլարակ	Heifer, երինջ
Swain, մանուկ	Nymph, յաւերժահարս
Uncle, հօր կամ մօրեղբայր	Aunt, հօր կամ մօրաքոյր
Wizard, այր վհուկ	Witch, կին վհուկ

2. ՏԱՐԲԵՐ ՎԵՐՋԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Արական	Իգական	Արական	Իգական
Abbot վանահայր	Abbess	Editor հրատարակիչ	Editress
Adjutor օգնական	Adjutrix	Embassador դեսպան	Embassa-dress
Actor դերասան	Actress		
Administrator կառավարար	Ad-ministratrix	Emperor կայսր	Empress
		Enchanter դիւթ	Enchantress
Adulterer շնացող	Adulteress	Executor պաշտօնեայ	Executrix
Arbiter իրաւարար	Arbitress	Founder հիմնարկող	Foundress
Auditor ունկնդիր	Auditress		
Augustus օգոստափառ	Augusta	Gaffer այր տատապետ	Gammer
Author հեղինակ	Authoress	Giant հսկայ	Giantess
		God աստուած	Goddess
Baron պարոն	Baroness	Goodman բարեկամ՛	Goody
Benefactor բարերար	Benefactress	Governor կառավար	Governess
Carl կոմս	Carlin	Heir ժառանգորդ	Heiress
Caterer հասբարակապետ	Catress	Heritor „	Heritrix
Chanter երգիչ	Chantress	Hermit ճգնաւոր	Hermitess
Conductor առաջնորդ	Conduct-ress	Hero դիւցազն	Heroine
		Host վանատուր	Hostess
Count կոմս	Countess	Hunter որսորդ	Huntress
Czar կեսար	Czarina		
		Idolator կռապաշտ	Idolatress
Dauphin դաւհաժառանգ. Թագ-ւոյ	Dauphiness	Instructor ուսուցիչ	Instructress
		Inventor հնարող	Inventress
Deacon սարկաւագ	Deaconess	Jew Հրեայ	Jewess
Director ուղղիչ	Directress		
Don տէր (պարոն)	Donna	Landgrave տէր երկրի	Landgra-vine
Duke դուքս	Duchess		

Արական	Իգական	Արական	Իգական
Lion առիւծ	Lioness	Signor (սինեօռ) տէր	Signora
		Shepherd հովիւ	Shepherdess
Margrave մարգպան	Margravine	Songster երգիչ	Songstress
Marquis մարքիզ	Marchioness	Sorcerer կախարդ	Sorceress
Master կամ	Mister տէր	Mistress Sultan Սուլթան	Sultana կամ Sultaness
Mayor քաղաքապետ	Mayoress		
Minister քահանայ	Ministress		
Monitor վերակացու	Monitress	Tailor դերձակ	Tailoress
		Testator կտակարար	Testatrix
Negro սեւ մարդ	Negress	Tiger վագր	Tigress
		Traitor մատնիչ	Traitoress
Ogre հրէշ	Ogress	Tutor դաստիարակ	Tutress
Patron պաշտպան	Patroness	Tyrant բռնաւոր	Tyranness
Peer սեպուհ	Peeress		
Poet բանաստեղծ	Poetess	Victor յաղթող	Victress կամ Victoress
Porter դռնապան	Portress		
Priest քահանայ	Priestess	Viscount դերասան	Viscountess
Prince իշխան	Princess	Votary անձնաւորէր	Votaress
Prior առաջնորդ	Prioress		
Prophet մարգարէ	Prophetess	Widower այրի	Widow
Protector պաշտպան	Protectress		

3. ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

Արական	Իգական	Արական	Իգական
Bride*groom* փեսայ	Bride	*Man*kind մարդկային ցեղ	*Wo*[*man*kind
Buck-rabbit ճագար	*Doe*-rabbit		
Cock-sparrow ճնճղուկ	*Hen*-sparrow	*Man*servant սպասաւոր	*Maid*[servant
Gentle*man* պարոն	Gentle*woman*	Mer*man* հաւքարու ծովային	Mer[*maid*
He-bear արջ	*She*-bear		
He-goat այծ	*She*-goat	Moor-*cock* ա.քաղաղ	Moor-*hen*
Jack-ass էշ	Ass	Pea-*cock* սիրամարգ	Pea-*hen*
Land*lord* տանուէր	Land*lady*	School*master* վարժապետ	School[*mistress*
Male արու	*Fe*male		
*Male*child մանուկ	F*emale*child	Serving*man* ծառայ	Serving*wo*[*man*
*Male*relations ազգականք	Fe[*male*relations		
		Tom-cat կատու	Cat
Man մարդ	*Wo*man	Fore*man* վերակացու	Fore*woman*

ՍԵՌԻ ՎՐԱՅ ԴԻՏԵԼԻՔ

50. *Անուններուն սեռին վրայ քանի մը կարևոր դիտելիք կան։*

Ա. Երբեմն արական անուամբ էգերն ալ կ'իմացուին, զորօրինակ՝ Man is mortal. *Մարդ մահկանացու է.* The authors and poets of the age. *Դարուն հեղինակներն ու բանաստեղծները։*

Բ. Կան անուններ որոնք միայն իգական են, ինչպէս՝ Laundress, *լուացարար կին.* seamstress, *կար կարող կին.* brunette, *թուխ կին.* dowager, *այրի կին.* milliner, *գլխարկ.* shrew *կամ* vixen, *կռուասէր կին.* virago, *կին այրասիրտ.* amazon, *կին զօրական։*

Գ. Կան անուններ որոնք թէ արու և թէ էգի կ'ըսուին, և Հասարակասեռ, Common gender, *կը կոչուին, ինչպէս են հետևեալ անունները.* enemy, *թշնամի.* witness, *վկայ.* guardian, *խնամակալ.* parent, *ծնող.* student, *ուսանող.* cousin, *հօրեղբօր կամ մօրեղբօր, հօրաքեռ կամ մօրաքեռ ուստր կամ դուստր.* neighbor, *դրացի.* customer, *յաճախորդ.* guest, *հիւր.* companion, *ընկեր.* member, *անդամ.* passenger, *ճամբորդ.* patient, *հիւանդ.* friend, *բարեկամ.* nurse, *հիւանդապահ։*

Դ. Երբ տղու կամ անասնոյ մը սեռը չենք դիտեր, անիկայ չէզոք կը համարուի, ուստի և անոր տեղ չէզոք դերանուն կը գործածուի, զորօրինակ՝ The child was well when I saw *it.* *Տղան աղէկ էր, երբ զայն տեսայ.* He caught the bird, but *it* soon escaped from him. *Թռչունը բռնեց, բայց ան չուտով անկէ փախաւ։*

Ե. Կան բառեր որոնք թէպէտ 'ի բնէ սեռ չունին, արու կամ էգ կը համարուին. այսպէս՝ sun, *արև.* time, *ժամանակ.* death, *մահ.* war, *պատերազմ.* fire, *կրակ.* sleep, *քուն.* fear, *վախ.* anger, *բարկութիւն.* winter, *ձմեռ, ից, արական են՝ քանզի զօրութիւն, ազդեցութիւն ից կը ցուցնեն.* *իսկ* earth, *երկիր.* ship, *նաւ.* virtue, *առաքինութիւն.* moon, *լուսին.* peace, *խաղաղութիւն.* fortune, *բախտ.* knowledge, *գիտութիւն.* hope, *յոյս.* spring, *գարուն, ից, իգական են՝ քանզի գեղեցկութիւն, բեղմնաւորութիւն, երկչոտութիւն ից կը ցուցնեն։ Ուստի արեգական համար կ'ըսուի.* *He* is setting, *մարը կը մտնէ. լուսնոյ համար՝* *She* is eclipsed, *խաւարեցաւ. նաւու մը համար ալ (որ միշտ իգական է) պէտք է ըսել.* *She* is sailing, *կ'երթայ։*

Զ. Իգական սեռը կը տրուի երկիրներու, քաղաքներու, ճե-

մարդոցմէ. ուստի կ'ըսուի՝ France and *her* people, *Գաղիա և անոր ժողովուրդը։ Ոչ թէ սոսկ չէզոք չեն կրնար ըլլալ, այլ բանասաեղծութեան և ճառերու մէջ այսպէս կը գործածուին ազգութեան համար։*

2. Թիւ

Թիւ, Number, *կ'ըսուի այն կերպը կամ ձևը որ բառի մը դէմ կամ դէմ ունէ բան նշանակելը կը ցուցնէ. ուստի և կրկին է*, Singular, *եզակի, մէկ հատ ցուցնող, ինչպէս՝* tree, *ծառ*, և Plural, *յոգնակի, մէկէ աւելի ցուցնող, ինչպէս՝* trees, *ծառեր։*

Անգլիերէնի մէջ անունները յոգնակի կ'ըլլան՝ երեսը ծայրը s* *դէրն առնելով. զորօրինակ՝* bird, *թռչուն*, birds, *թռչուններ.* pen, *գրիչ*, pens, *գրիչներ.* book, *գիրք*, books, *գիրքեր։*

Բայց աս կանոնը շատ բացառութիւններ ունի.

1. es *կ'առնեն ան անուններուը որոնք այնպիսի գիրերով կը վերջանան, որ* s *առնելով դիւրաւ չեն հնչուիր. այսպէս են* s, sh (շ), ch (չ), x, z, *վերջաւորած անունները. ուստի և՝* moss, *մայատ*, witness, *վկայ*, brush, *խոզանակ*, match, *լուցկի*, box, *արկղ, յոգնակիի մէջ կ'ըլլան՝* mosses, witnesses, brushes, matches, boxes.

ch *վերջաւորութիւնը երբ* + *կը հնչուի, միայն* s *կ'առնէ.* monarch, *ինքնիշխան*, monarchs, *միապետներ։*

2. o *էն առաջ բաղաձայն ունեցող* o*ով վերջաւորողներն ալ* es *կ'առնեն. ինչպէս՝* hero, *դիւցազն*, heroes. volcano, *հրաբուխ*, volcanoes. *բայց* s *կ'առնեն*, canto, grotto, junto, memento, portico, quarto, octavo, solo, tyro, zero. *որոնց բոլորն ալ օտար բառեր են, և շատ քիչ կը գործածուին. նաև յատուկ անուններ*, Cato, Scipio, *և այլն։*

3. y *վերջաւորութիւնը* ies *ի կը փոխուի, եթէ* y *էն առաջ բաղաձայն է. ինչպէս՝* lady, *տիկին*, ladies. cry, *աղաղակ*, cries. colloquy, *խօսակցութիւն*, colloquies (qu *մէկ գիր կը համարուի*)։ *Բայց աս վերջաւորութիւնն ունեցող յատուկ անունները երբեմն չեն փոխուիր. ուստի* Henry, Mary, *կ'ըլլան*, Henrys *կամ* Henries, Marys *կամ* Maries։ *Եթէ* y *էն առաջ ձայնաւոր ըլլայ, y-ը չի փոխուիր. ինչպէս՝* key, *բանալի* keys. day, *օր*, days։ *Ո-*

---

* *Աս տ-ը՝ ս կամ շ կը հնչուի, բայց թէ աս երկու ձայնին ո՛րը հանելու է՝ ասիկայ բառին վերջի գիրէն կախում ունի։*

ման.ք անզգուշութիւամբ կը գրեն՝ attornies, *փոխանակ* attorneys *գրելու ։*

Ծան. Հինակուան y *վերջաւորութիւնն առաջ* ie *կը գրուէր գաղլերէնի պէս*, ladie, glorie, *և յոգնակին* s *կ'առնէր. եղակին փոխուելէն ետքը յոգնակին նոյն մնայ ։*

i *վերջաւորածներուն յոգնակին* es *կ'ըլլայ. ինչպէս՝* alkali, alkalies, *եայլն. աս տեսակ բառերուն բոլորնալ օտար լեզուէ առնուած են ։*

4. f *կամ* fe *վերջաւորութիւնը* vesի *կը փոխուի. ինչպէս՝* wife, *կին*, wives. knife, *դանակ*, knives. loaf, *հացանակ*, loaves ։ *Աստր պատճառը աս է որ Սաքսոն լեզուին մէջ* f *վերջաւորութիւնը վ կը հնչուէր ։*

Բացառութիւն են՝ dwarf, scarf, wharf, chief, grief, kerchief, handkerchief, mischief, gulf, turf, surf, fife, strife, proof. hoof, roof, reproof, *նաև* ff *վերջաւորութիւնը. առնք* s *կ'առնեն, ինչպէս՝* dwarfs, proofs, *եայլն ։*

Staff, wharf, turf, *եայլն*, *երբեմն կը գրուին նաև* staves, wharves, turves, *եայլն ։*

3. en *յոգնակի վերջաւորութիւնը Սաքսոն լեզուին մէջ ընդհանուր էր. ինչպէս՝* wimman, *կին*, wimmen, *կանայք. նաև բառերուն մէջտեղի ձայնաւորը փոխել, ինչպէս՝* boc, *գիրք*, bec, *գիրքեր ։ Քանի մը հարկաւոր և գործածելի բառեր միայն մինչև հիմա այս կանոնին համեմատ յոգնակի կ'ըլլան ։ Առնք են.*

child, *տղայ.* children, *տղայք.*
foot, *ոտք.* feet, *ոտքեր.*
tooth, *առաջի.* teeth, *առաջնուն.ք.*
man, *մարդ.* men, *մարդիկ.*
woman, *կին.* women, *կանայք.*
mouse, *մուկ.* mice, *մկուն.ք.*
louse, *ոջիլ.* lice, *ոջիլներ.*
goose, *սագ.* geese, *սագեր.*
hose, *գուլպայ.* hosen, *գուլպաններ.*
ox, *եզ.* oxen, *եզներ.*
sow, *խոզ* (*առաջ* sowen). swine, *խոզեր.*
cow, *կով* (*առաջ* cowen), kine, *կովեր.*

Այս բառերը բարդութեանց վերջն ալ նոյն կերպով յոգնակի կ'ըլլան. ինչպէս՝ dormouse, *առնեռտ*, dormice. Irishman, *իրլանտացի*, Irishmen. Dutchman, *Հոլանտացի*, Dutchmen ։ German,

Գերմանացի, կ'ըլլայ Germans: Mussulman, talisman, Turcoman, caiman *ալ* s *կ'առնեն, քանդի ասոնք* man *բառէն բարդուած չեն:* Norman *որ* man *բառէն բարդուած է* (nordman, *հիւսիսային մարդ*) *կ'ըլլայ նոյնպէս* Normans.

Բաղադրեալ բառերը պարզ բառերուն համար դրուած կ'անոնցուն տակ կ'երթան. ուսոի spoonful, *կ'ըլլայ յոդն.* spoonfuls: Spoonsful *դրոյնները ալ կան:*

Առ ենթաճիւղով (-) *կապուած բարդերուն ան մասը միայն յոգնակի կ'ըլլայ՝ որմէ խօսքին միտքը կախեալ է, այսինքն գլխաւոր բառը. ինչպէս՝* court-martial, courts-martial. knight-errant, knights-errant. aid-de-camp, aids-de-camp. cousin-german, cousins-german. son-in-law, sons-in-law: *Քանի մը բառերու երկու մասն ալ յոգնակի կ'ըլլայ.* man-servant, men-servants:

Յատուկ անուններն ալ հասարակ անուանց պէս յոգնակի կ'ըլլան. Canada, the Canadas. Rogers (*մարդու անուն*), the Rogerses. India *կ'ըլլայ* the Indies:

Պատուոյ անուան մը հետ դրուած մականունը յոգնակիի համար որոշ կանոն չունի. ոմանք մականունը յոգնակի կ'ընեն, ինչպէս՝ miss Lyman, miss Lymans. *ոմանք ալ՝ պատուանունը,* misses Lyman. *աս վերջին կերպը ընդհանուր է:*

Նշանագիրներ և թուանշաններ յոգնակի կ'ըլլան 's տալ. twelve *a*'s, two 5's.

Երբև անուն գործածուած որ և իցէ բառ կրնայ նոյնպէս յոգնակի ընել. ինչպէս՝ Who, that has any taste can endure the incessant quick returns of the *also*'s, and the *likewise*'s, and the *moreover*'s and the *however*'s and the *notwithstanding*'s:

Հետևեալ անունները երկու յոգնակի ունին տարբեր նշանակութեամբ.

Եզ.	Յոգ.
Brother	Brothers *նոյն ծնողքէ եղող եղբարք* Brethren *նոյն ընկերութենէ եղբարք*
Cloth	Cloths *հանդերձ արտաքին* Clothes *հանդերձ ներքին*
Die	Dies *կնիք դրամոյ* Dice *խաղալիկ տղայոց*
Genius	Geniuses *մտքի տէր անձինք* Genii *ոգիներ*
Index	Indexes *ցանկեր* Indices *Ալճեբրայի նշաններ*
Pea	Peas *ոլոռի հատեր* Pease *ոլոռն ամէնը մէկտեղ*
Penny	Pennys *դրամի հատեր* Pence *դրամ ամէնը մէկտեղ*

Հետևեալները յոգնակիի մէջ ուրիշ նշանակութիւն մ'ալ ունին ։

Եզ.	*Յոգ.*
Arm, *բազուկ. զօրութիւն.*	Arms, *զէնք.*
Auxiliary, *օժանդակ.*	Auxiliaries, *վարձկան զօրք.*
Effect, *ներգործում.*	Effects, *ապրանք.*
Custom, *սովորութիւն.*	Customs, *մաքս.*
Glass, *ապակի.*	Glasses, *ակնոց.*
Element, *տարր.*	Elements, *սկզբունք.*
Color, *գոյն.*	Colors, *դրօշ.*
Manner, *կերպ.*	Manners, *վարք.*
Letter, *գիր.*	Letters, *ուսմունք.*
Beef, *արջառի միս.*	Beeves, *արջառ.*
Travel, *ճամբորդութիւն*	Travels, *ճամբորդութեան պատ-* [*մութիւնը*
Wall, *պատ*	Walls, *պատերազմի մէջ բերդ, և,*
Work, *գործ*	Works, ,, ,, ,, ,,
Salt, *աղ*	Salts, *աղի նման լուծիչ դեղեր*
Stair, *աստիճան*	Stairs, *սանդուղք*
Part, *մաս*	Parts, *պատճառութիւն. երկիր*
Quarter, *քառորդ*	Quarters, *բնակութիւն զօրաց*
Third, *երրորդ*	Thirds, *արկի մը էրկանը կա-* [*լուածքին երրորդ մա-* [*սը իբր բաժին*
Ground, *գետին*	Grounds, *դիրք (սուրճի, և)*
Pain, *ցաւ*	Pains, *աշխատանք. հոգ.*

Բառեր ալ կան որ օտար լեզուներէ են, և ան լեզուին կանոնները Համեմատ յոգնակի կ'ընդունին։ Ա.ս տեսակ բառերու թիւն օրէ օր աւելնալու վրայ է, քանզի գիտութեանց մէջ Լատիներէնն և Յունարէն շատ կը գործածուին. ուստի նոր բառերն ալ անլեզուներուն կանոնին յարմարցնելու է. բայց միւս կողմանէ Անգլիերէն բառերու կանոնով յոգնակի ընելու ալ Ջանք կայ. այնպէս որ գիտութեանց մէջ օտար յոգնակին գործածելու է, իսկ հասարակ գրուածներու մէջ Անգլիերէն յոգնակին, եթէ բառը երկու յոգնակի ունի ։

62. ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒՆ ԳՈԳՆԱԿԻՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

Ա. Լատիներէնէ առնուած բառերուն մէջ

1. Եզակիին a վերջաւորութիւնը յոգնակիի մէջ ae-ի կը փոխուի։

Եզ.	Յն.	Եզ.	Յն.
Lamina *դրուագ*	Laminae	Scoria *կղկղանք*	Scoriae
Larva *ճճի*	Larvae	Nebula *աստղուկ*	Nebulae
Formula *սպրաղ*	Formulae		

2. us՝ i-ի։ — Անդրիերէն գոգնակի ունեցողները և դիւրալեզուածները։

Եզ.	Յն.	Եզ.	Յն.
Alumnus *դրուագ*	Alumni	Magus *մոգ*	Magi
Fungus *սունկ*	Fungi և	Radius *շառաւիղ*	Radii
Focus *ոսպ աչքի*	Foci	Stimulus *գրդիռ*	Stimuli

Ոմանց մէջ ալ us-ը era-ի կը փոխուի.

Եզ.	Յն.	Եզ.	Յն.
Genus *տեսակ*	Genera	Viscus *պղինձ*	Viscera

3. um՝ a։

Եզ.	Յն.	Եզ.	Յն.
Animalculum *ճճի*	Animalcula	Gymnasium *գպրոց ըմբշամարտ*	[*տուիճեան* Gymnasia
Arcanum *գաղտնիք*	Arcana	Medium *միջոց*	Media և
Cranium *գանգ*	Crania	Memorandum *յիշատակագիր*	[Memoranda և
Effluvium *արտահոսութիւն*	Ef- [fluvia	Momentum *շարժող զօրութիւն*	Momenta և
Encomium *դովեստ*	Encomia և	Speculum *հայելի*	Specula
Erratum *վրիպում*	Errata	Scholium *մեկնութիւն*	Scholia և
Datum *նիւթադրութիւն*	Data	Stratum *խաւ*	Strata և
Desideratum *սիրնչ*	Desiderata		
Dictum *ասացուած*	Dicta		

4. is՝ esի

Եզ.	Յգ.	Եզ.	Յգ.
Antithesis հակադրութիւն	Antitheses	Crisis վերջին կէտ	Crises
Axis առանցք	Axes	Hypothesis երեւակայութիւն	Hypotheses
Ellipsis թերատ	Ellipses	Ignis fatuus շրջմոլիկ հուր	Ignes fatui
Emphasis ազդուածութիւն	Emphases	Diaeresis տրոհում	Diaereses
Analysis լուծում	Analyses	Phasis տեսիլ	Phases
Parenthesis փակագիծ	Parentheses	Thesis դրութիւն	Theses
Oasis օվասիս	Oases	Amanuensis քարտուղար	Amanuenses
Basis հիմ	Bases		

5. xի՝ cesի. exի և ixի՝ icesի

Եզ.	Յգ.	Եզ.	Յգ.
Apex ծայր	Apices։	Helix պտոյտ	Helices
Appendix յաւելուած	Appendices։	Vortex պտոյտք	Vortices։
Calx կիր	Calces	Vertex գագաթ	Vertices։

6. enի՝ inaի

Եզ.	Յգ.
Stamen թել ականջ	Stamina։

Բ. Գաղղիերէնէ առնուած բառերը ցոգնակի կ'ելլան՝ իրենց վերջը x և s առնելով։

Եզ.	Յգ.	Եզ.	Յգ.
Beau պճնասէր պարոն	Beaux	Monsieur մուսիւ	Messieurs
Madam մատամա	Mesdames	Savant գիտուն ումն	Savans

Գ. Իտալերէնէ առնուած բառերուն ցոգնակիի նշանը՝ i գիրն է։

Եզ.	Յգ.	Եզ.	Յգ.
Bandit աւազակ	Banditti։	Virtuoso արուեստագէտ	Virtuosi։

Դ. Յունարէնէ առնուած բառերուն մէջ on կը փոխուի aի, aտ՝ ataի, is՝ idesի.

Եզ.	Յգ.	Եզ.	Յգ.
Ephemeris աւուրշաբաթ	Ephemerides	Miasma ապականութիւն	Miasmata։
Dogma վարդապետութիւն	Dogmata	Phenomenon երեւոյթ	Phenomena
Chrysalis ոսկեզօծ տեսիլ շերտաձեւ	Chrysalides	Automaton ինքնաշարժ մեքենայ	Automata։
		Criterion նշան դատման	Criteria։

Ե· Երբայեցերէնէ առնուածներուն մէջ Յոգնակին im *և* oth *յաւելուածով կ'ըլլայ։*

Եզ·	*Յգ·*	*Եզ·*	*Յգ·*
Seraph *սերովբէ*	Seraphim ; *նաև* Seraphims *և* Seraphin	Saba *բանակ զօրաց*	Sabaoth
Cherub *քերովբէ*	Cherubim ; Cherubims *և* Cherubin	Rabbi *ռաբբի*	Rabbins ;

63· *Անուններէն ոմանց Եզակին և Յոգնակին նոյն է, ինչպէս՝* deer, *եղջերու·* sheep, *ոչխար։ Անուններ ալ կան որ Յոգնակի միայն կը գործածուին· 1· Անոնք որ քանի մը մասերէ կ'բաղկանան·* tongs, *սանէլի·* scissors, *դէրպ·* pantaloons *կամ հասարակօրէն* pants, *ֆընըլա·* trowsers, *վըրգիւ·* snuffers, *բալմիւլ (տես տգեաը)·* compasses, dividers *և* callipers, *կուլին·* drawers, *վըրգիւ·* spectacles, *գինաց·* shears, *դէրպ·* reins, *երկամասան·* pincers *և* pinchers, *սիգան·* 2· *Անոնք որ հաւաքում մը կը ցուցնեն, ինչպէս* antipodes, *հակոտնեայ·* archives, *դիւան·* ashes, *մոխիր·* assets, *ձանուլի մը պարտերը վճարելու համար յոգնակի կ'ըլլան·* bitters, *անմարսողական դեղ·* bowels *և* intestines, *պղիւ·* calends, *ամիսին առաջին օրը·* dregs, *դէրտ·* eaves, *ի պահեայ (սալտ)·* embers, *գալխ·* entrails, *ջրոտիլ·* filings, *խարտաշ·* goods, *պրանի·* lees, *դէրտ·* matins, *առաւօտեան ժամերգութիւն·* nuptials, *մտնութիւն·* thanks, *շնորհակալութիւն·* tidings, *աւետիս·* victuals, *կերակուր·* genitals, *ծննդական անդամ·* environs, *շրջակայ·* 3· *Գիտութիւններու անուններըը·* physics, *ֆիզիքէյ·* mathematics, *մաթեմատիկայ·* politics, *քաղաքականութիւն·* ethics, *բարոյական փիլիսոփայութիւն։*

64· *Անոնք որ կը կշռուին կամ կը չափուին եզակի կը գործածուին·* Rye, *հաճար·* flour, *ալիւր·* gold, *ոսկի·* coffee, *սուրճ·* wine, *գինի· բայց զանազան տեսակներըը յուցնելու համար յոգնակի կ'ըլլան·* wines, teas (*թէյ*), coffees.

65· *Վերացեալ անուններըը եզակի կը գործածուին·* wisdom, *խոհեմութիւն·* pride, *հպարտութիւն·* industry, *ճարտարութիւն·* prudence, *խոհեմութիւն·* decorum, *վայելչութիւն։*

66· Means, *միջոց·* news, *լուր·* pains, *ցաւ·* alms, *ողորմութիւն·* riches, *հարստութիւն·* odds, *անհաւասարութիւն· Թէպէտ յոգնակի ձեւ ունին, երկու Թուով ալ կը գործածուին։*

67· *Ազգայ, ընկերութիւնայ, լեռներու գօտիներուն, կղզիներու խումբերուն անուններն ընդհանրապէս յոգնակի են։* The Romans, *Հռոմայեցի·* The Jesuits, *Ճիւսիտ·* The Alps, *Ալպեան լեռները·* The Canaries, *Քանարեան կղզիները·* The Freemasons, *Ծուարձնիքը·*

3. ՀՈԼՈՎ

68. *Հոլովը*, Case, *անունին և դերանունին խօսքին մէջ ուրիշ բառերու հետ ունեցած կապակցութիւնը կը ցուցնէ։*

69. *Անգլիերէնի մէջ երեք հոլով կայ*. Nominative, *Ո–ը–ական*. Possessive, *կամ* Genitive, *Սեռական*. Objective *կամ* Accusative, *Հայցական*։

1. *Ուղղականը կը ցուցնէ գործողութեան սէրը*. *Birds* fly. *Թռչուններ կը թռչին*։

—*Բառ մը եղակի ուղղական ըլլալու համար ի՞նչ հատկութիւն չի կրեր*։

—*Ուղղական հոլովը* Subject *կը կոչուի լուծման մէջ, և մեր՝ Տէր կամ Ինոն բայէ ըսածն է*։

2. *Սեռականը կը ցուցնէ պատկանը, կամ ան որուն է բան մը*։ The Sun's rays, *արեւուն ճառագայթները*։

—*Սեռական հոլովը երկու կերպ է. առաջին և ընդհանուր կերպն է, եղակի ուղղականին ծայրը ապաթարցով* s *մը* ('s) *աւելցնել*. man, *մարդ*. man's, *մարդուն*։

Բացառութիւն։ S *վերջաւորող բառերուն երբեմն միայն ապաթարց* (') *կը դրուի*. Achilles', *Ախիլլեսին*. *երբեմն նաև* s *դիրը*. Davis's, *Տավիսին*։ S *և* es*ով յոդնակի եղող բառերուն համար ալ նոյնը իմանալու է*. the dogs'. *շուներուն*. the judges'. *դատաւորներուն*։ *եթէ յոդնակին* s *և* es *չէ, 's դնելու է յոդնակի սեռականին*, men, *մարդիկ*. men's, *մարդոց*. children, *զաւակ*. children's, *զաւակաց*։

Երբ 's-ը ուրիշ դրի մը հետ դիւրաւ չի հնչուիր, անիկայ ը՛ հընչելու է. fox's, *ֆոքսը, աղուէսին*.

Հանի մը բառեր կան որ s *դրով դիւրաւ չհնչուելուն համար միայն ապաթարց կ'առնեն*. for conscience' sake, for righteousness' sake. for convenience' sake.

Սեռականին երկրորդ կերպը of *նախադրութեամբ կը չինուի ան նախադրութիւնը անունէն առաջ կը դրուի*. The inhabitants of Asia. *Ասիոյ բնակիչները*։ The President of the United States, *Միացեալ Նահանգաց նախագահը*։

3. *Հայցականը գործողութեան կամ յարաբերութեան առարկան է*. He killed the *man* in the *field*, *պարտէզին մէջ մարդը սպաննեց*։ *Հայցականը ուղղականին պէս է*։ *Հայցականը բայի կամ նախադրութեան ընդհէր է, և կը կոչուի* object, *որ մեր Սեռի խնդիր ըսածն է. և բնոյթեան խնդիր կ'ըսէ, երբ հետը նախադրութիւն մը ունի*։ *Վերի օրինակին* man *մարդ բառը* killed *բային*

անուն կանոնները չ. իսկ field, *դաշտ բառը բնութեան կանոնը չ* in *նախադրութեամբ։*

70. *Մնդկերէն անուններն այսպէս կը հոլովին։*

		Singular	*Եզակի*	Plural	*Յոգնակի*
Nominative.	*Ուղղական.*	Man	*Մարդ*	Men.	*Մարդիկ*
Possessive.	*Սեռական.*	Man's	*Մարդու*	Men's.	*Մարդոց*
Objective.	*Հայցական.*	Man	*Մարդ*	Men.	*Մարդիկ*
Nom.	*Ուղ.*	Fox	*Աղուէս*	Foxes.	*Աղուէսներ*
Poss.	*Սեռ.*	Fox's	*Աղուէսու*	Foxes'.	*Աղուէսներու*
Obj.	*Հայց.*	Fox	*Աղուէս*	Foxes.	*Աղուէսներ*
Nom.	*Ուղ.*	Lady	*Տիկին*	Ladies.	*Տիկիններ*
Poss.	*Սեռ.*	Lady's	*Տիկնոջ*	Ladies'.	*Տիկիններու*
Obj.	*Հայց.*	Lady	*Տիկին*	Ladies.	*Տիկիններ*
Nom.	*Ուղ.*	Boy	*Տղայ*	Boys	*Տղաք*
Poss.	*Սեռ.*	Boy's	*Տղու*	Boys'	*Տղայ*
Obj.	*Հայց.*	Boy	*Տղայ*	Boys	*Տղաք*
Nom.	*Ուղ.*	Friend	*Բարեկամ*	Friends	*Բարեկամներ*
Poss.	*Սեռ.*	Friend's	*Բարեկամի*	Friends'	*Բարեկամներու*
Obj.	*Հայց.*	Friend	*Բարեկամ*	Friends	*Բարեկամներ*

71. *Մնացած հոլովները նախադրութեամբ կը շինուին. և երկու են՝* Dative (Dat.), *Տրական.* Vocative (Voc.), *կոչական. ումանք կ'աւելցնեն* Ablative (Abl.), *բացառական և* Instrumental (Ins.), *գործիական։*

Singular	*Եզակի*	Plural	*Յոգնակի*
Nom. Man	*մարդ*	Men	*մարդիկ*
Poss. Man's *կամ* of Man	*մարդու*	Men's *կամ* of men	*մարդոց*
Dat. to Man	*մարդու*	to Men	*մարդոց*
Obj. Man	*մարդ*	Men	*մարդիկ*
Voc. Man!	*ո՛վ մարդ*	Men!	*ո՛վ մարդիկ*
Abl. from Man	*մարդէ*	from Men	*մարդոցմէ*
Ins. by *կամ* with Man	*մարդով*	by *կամ* with Men	*մարդոցմով*

72. *Յոդերը տալիս են որ.* the *անուններին յօդերով հոլովելու է.* the man. *մարդը.* of the man. *մարդուն.* of a man. *մարդու մը.* from the men. *մարդոցմէն, և։*

73. *Սեռական հոլովին երկու ձևերը միշտ նոյն գաղափարը չեն տար.* A picture of the king. *Թագաւորին պատկերը, այսինքն՝ պէսպէս.* *իսկ* the king's picture, *կը նշանակէ թագաւորին ունեցած մէկ պատկերը:* The Lord's day. *և.* the day of the Lord. *կը նշանակեն. Տէրոջը օրը. բայց առաջինը՝ կիրակի օրը. իսկ երկրորդը՝ դատաստանին օրը:*

74. *Նախադրութեամբ սեռականը անանուոյ և անկենդան բաներու կը գործածուի.* The end*of the road*, *ճանապարհ ձայրը.* The skin *of the fox*, *գայլին մորթը.* The ruins *of Babylon*, *Բաբելոնի աւերակները.* The course *of the river*. *գետին ընթացքը.* The height *of the building*, *շէնքին բարձրութիւնը.* The animals *of Asia*, *Ասիոյ կենդանիները,* The eye is one of the useful members *of the body*, *աչքը մարմնոյն օգտակար անդամներէն մէկ մասն է:* The road's end *կամ խորհ կ'ինայ և չըսուիր. երբեմն ուրանալու մէջ միայն կը գործածուի ոտքերը յարմարցընելու համար:* *Իսկ մարդոց սեռականը գ'ևսաւորապէս* 's *ով կ'ըլլայ.* His father's property, *իր հօրը պարագրածը. բայց շատ հեղ նախադրութեամբ կ'ըլլան, մանաւանդ եթէ բառերն երկայն ըլլան, կամ անոնց ձայրի գրերը* s *գրին հետ անախորժ ձայն մը տան.* In the time *of Moses*, *Մովսէսի ժամանակը.* The land *of* the *Philistines*, *փղշտացւոց երկիրը.* The name *of Christ*, *Քրիստոսի անունը:*

75. *Հետևեալ օրինակներէն կրնայ սովրիլ թէ ինչպէս փոխելու է մէկ ձևը միւսին.*

In our Saviour's time, *Մեր փրկչին ժամանակը.* In the time of our Saviour.

A man's duty towards God. *Մարդու մը առ Աստուած ունեցած պարտաւորութիւնը.* The duty of a man towards God,

A mother's heart, *Մօր մը սիրտը.* The heart of a mother.

Caesar's army, *կեսարին զօրքը.* The army of Caesar.

76. *Բայց սա ալ դիտելու է թէ՝* a crown of gold, *ոսկէ թագ մը կը նշանակէ. ուստի* a gold's crown *չըլլար. քանզի հոն սեռականն ածականի մը պէս գործած է. նոյնպէս* a cup of water, *գաւաթ մը ջուր.* a man of wisdom, *իմաստ մարդ մը. բայց* water's cup *չըլլար. ըսելին մտքին կը հասկցուի թէ սեռականը կրնայ փոխուիլ թէ ոչ:*

77. *Մէկ հատը ցուցնելու համար երկու ձևն ալ միևնոյն կը գործէ.* A son *of my friend's*, *բարեկամիս որդին ըլլը.* A friend *of mine*, *բարեկամներէս մէկը. որ ըսել է՝ բարեկամս շատ տղայքներ ունի, ես շատ բարեկամներ ունիմ, անոնցմէ մէկը: Այս ձևը կը փոխուի հետևեալին՝* One of my friend's sons. One of my friends.

78. *Երբ բան մը երկու բանի համար աւելի վերաբերի, վերջինը կ'առնէ*

սեռականի նշանը · Allen, Morrill and Wardwell's store: Liddel and Scott's Dictionary: Bojesen and Arnold's Manual of Grecian and Roman Antiquities: Todd and Bowman's Physiological Anatomy: Andrews and Stoddard's Grammar: *Բայց եթէ նոյն բանը զատ զատ անձինք ունին, առոյգներուն ամէնն ալ սեռականի նշանը առնելու են* · Webster's, Johnson's and Walker's Dictionary. *որ ըսել է Ուէպսթըրին, Ճօնսընին և Ուօքըրին բառգիրքները* · *այսինքն Ո-էպ-ըին բառէրէ, Ճօնսընի բառէրէ և Ո-ո-քըրի բառէրէ*:

79. *Եթէ երկու կամ աւելի բառեր մի և նոյն անձը ցուցնելու ըլլան, վերջինը սեռականի նշանը կ'առնէ* · Henry the Eight's reign. *Հընրիյո ո-ըեըտէ ըռէ-ոբո-ըի-նը* · John the Baptist's head. *Ջո-ընանռե Մ'էրոքին փըռեը*: The king of Prussia's Speech. *Բրո-էոյ ըռէ-ոբին սրեն-էոյո-ըի-նը*: Thomas Jefferson's administration. *Թո-ոա ճ'էֆըրսընի էոո-ովոբո-ըի-նը*:

80. *Յոգնակի թուոյն վրայ խօսած ատեն ըսինք թէ՝ ենթաստեղով (-) կապուած բաղադրեալ բառերու առաջին մասը ընդհանրապէս յոգնակի նշանը կ'առնէ* · court-martial, *յոգնակի* courts-martial. son-in-law, *յոգնակի* sons-in-law, · *բայց այս տեսակ բառերու սեռականը չհնելու համար դէպ վերջի մասը կ'առնէ նշանը* · court-martial's. son-in-law's. of a court-martial, *ևն*:

81. *Ինչպէս որ օտար լեզուներէ առնուած բառերէն ոմանց յոգնակին այն լեզուներուն կանոններուն համեմատ կ'ըլլայ, նոյնպէս անոնց հոլովները, դիտութեանց մէջ, այն լեզուներուն հոլովման կանոններուն համեմատ է· զորօրինակ՝* in vacuo, *պոպո-ըեան դէջ* · per diem, *ամէն օր· որոնց ուղղականներն են* vacuum, dies. *առաջին բառը լատիներէնի մէջ բացառական է, երկրորդը՝ հայցական*:

32. *Բաղադրեալ անուններըը շատ տեսակ են*·

Ռոան · rail-way. *Եբ-ոը-ըէ* · God-father. *Ընթահայը* ·
Ռոան և ոֆոկան · court-martial. *դատաստան պատերազմական* ·
Ռոան և քոյ · God-send. *Ասուծմէ խրկուած* · winter-kill. *Ձմեռուան յոտըը զարնելը* ·
Ռոան և քէրքոյ · cock-crowing. *Հաւախօս* ·
Դրբոյ և ռոան · drawing-master. *վարժապետ դպրութեան* ·
Ազոկան և ռոան · free-man. *ազատ մարդ* · Grand-mother. *մեծ մայր* ·
Գեբռոան և ռոան · he-goat · *նոխազ* · she-bear. *մատակ արջ* ·

Բայ և անուն. breakfast. *Նախաճաշիկ.*
Մուխք և անուն. outline, *յառաջաբան.*
Նախադրութիւն և բայ. on-set. *վերջ.* out-set. *սկիզբ.*
Մուխք և բայ. off-set. *բողբոջ.*
Բայ և մուխք. cast-away. *խառնակ.*
Ածական և նախադրութիւն. անուն. father-in-law. *աներ.*

4. ԴԷՄ

83. *Դէմքը*, Person, *անուններուն և դերանուններուն այն յատկութիւնն է որ կ'որոշէ ան՝ որ կը խօսի, և ան՝ առ որ կամ ուրուն վրայ կը խօսուի: Ածական և դէմքը երեք է.*

ա. Առաջին դէմք, The first person. *կը կոչուի ան՝ որ կը խօսի.*

բ. Երկրորդ դէմք, The second person, *կը կոչուի ան՝ առ որ կը խօսուի.*

գ. Երրորդ դէմք, The third person *կը կոչուի ան՝ որուն վրայ կը խօսուի:*

Բ. ԱԾԱԿԱՆ

84. *Ածականը՝ գոյականին յատկութիւնը կամ պարագան կը ցուցնէ.* a *good* boy. *աղէկ տղայ մը.* *wise* men. *խելօք մարդիկ.* *twenty* soldiers. *քսան զինուոր.* the *first* man. *առաջին մարդը:*

85. *Ածականին տեսակները են*

1. Proper Adjective, *Յատուկ ածական. ասոնք յատուկ անուններէ ելած են.* Roman, *Հռովմայեցի.* Spanish, *Սպանիացի.* Rome, *Հռովմ.* Spain, *Սպանիա յատուկ անուններին:*

2. Common Adjective, *Հասարակ ածական. ասոնք հասարակ անուններէ ելած են.* useful, *օգտակար.* industrious, *ջրջան:*

3. Numeral Adjective, *Թուական անուններ, որ թիւ կը ցուցնեն, և երեք տեսակ են.*

ա. Cardinal, *քանակական.* one, *մէկ.* two, *երկու.* three, *երեք* &c:

բ. Ordinal, *դասական.* first, *առաջին.* second, *երկրորդ.* third, *երրորդ* :

գ. Multiplicative, *կրկնական.* single, *մէկ.* double *կամ* two-fold, *կրկին* :

4. Participial Adjective, *որ ընդունելութեան ձևով ածականի նշանակութիւն ունի.* an *amusing* story. *ուրախալի պատմութիւն մը:*

5. Compound Adjective, *բարդ ածական.* sun-burnt, *արեւակէզ:*

6. Pronominal Adjective, *դերանունական ածական, որ երբեմն ածականի երբեմն դերանուան պէս կը գործածուին.* this. այս. each. ամէն հէկ. any, որ և է. *ասոնց վրայ դերանուններուն մէջ ալ խօսեր ենք:*

85. *Անգղիերէնի մէջ ածականը չի փոխուիր թէ թուէ, թէ ըլլայ և թէ հոլովի կոչմանէ.* a good man, աղէկ մարդ մը. six good men, վեց աղէկ մարդիկ: A good man's, աղէկ մարդու մը. a good girl, աղէկ աղջիկ մը. *բայց կը փոխուի բաղդատութեան մէջ որուն վրայ եօթը պիտի խօսինք. քանի որ շատ ուրիշ, մանաւանդ հին, լեզուներու մէջ, ածականը գոյականին հետ համաձայնելու է սեռով, թուով և հոլովով. զորօրինակ Լատիներէն ըսելու է.* vir bonus, աղէկ մարդ. puella bona, աղէկ աղջիկ ևն: *Հինէն մնացած դրուածքներէն կ'երևայ թէ մինչև քանի մը հարիւր տարի առաջ Անգղիերէնի մէջ ածականը կը փոխուէր թուոյ նկատմամբ.* dear. *եզակի.* deare. *յոգնակի.* verbs passives. և verbs actives personalles ևն. al, good, yvel, his, this, other *որոնց յոգնակին էր* alle, gode, yvele, hise, thise, othere:

86. *Գոյական մը երբեմն քանի մը ածականներ կ'ունենայ.* The *generous rich* man, առատաձեռն հարուստ մարդը: *Բայց* red hot iron, *կամ կարմիր եռուն, խօսքին մէջ* red՝ (կարմիր) hot (տաք) *ին ածականներ են. իսկ երկուքը միասին մէկ բարդ ածական են* iron *բառին:*

87. *Անուններուն ալ ածականի տեղ կը բռնեն երբեմն,* paper money, *նկարագրաթ.* gold watch. ոսկի ժամացոյց. brick house. պէտակ տուն:

88. *Մխալանիք չեզոք ածականներուն չատը հետեւեալ վերջաւորութիւնն ունի.* en, ly, ful, ty, some, ish, ic, ous, al, ar, ine, ive, ary, ory, able, ible, ent, eous, less. *բայց աս վերջաւորութեամբք մակբայներ ալ կան, որոնց վրայ եօթը պիտի խօսինք:*

89. *Ածականներ ալ կան որ երկու ձև ունին.* hereditary *և* inherited. ժառանգեալ. striking *և* impressive պատուիրէ ևն: *Նաև ածականներ ալ կան որ Յունարէն և Լատին լեզուէն առնուած են, և մի և նոյն նշանակութիւնն ունին.* earthly *և* terrestrial. երկրային. woody *և* sylvan. անտառային. womanly *և* feminine. էգական. timely *և* temporary, ժամանակաւոր, *և շատ ուրիշներ, որոնց առաջինը Յունարէն է, երկրորդը՝ Լատիներէն. բայց ճիշդ նոյն նշանակութիւնը չունին. ասոնց տարբերութիւնն ու գործածութիւնը շատ կարգալով, աղէկ բառարաններէ և քալ Անգղիացիներու գրուածքներէն կրնայ սորվիլ:*

ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ

90. *Ածականները Անգղիերէնի մէջ բաղդատութեան համար միայն կը փոխուին։*

91. *Իրարու հաւասար չհղող բաներուն իրարմէ տարբերութիւնը բաղդատութեամբ կը հասկցուի, այս տարբերութիւնները աստիճան* (degree) *կ'ըսուին, և երեք են։* Positive, *դրական*. Comparative, *բաղդատական*. Superlative, *գերադրական*։

1. *Ածականն իր պարզ վիճակին մէջ դրական է. ինչպէս,* wide, *լայն*. prudent, *խոհեմ*. long, *երկայն*։

2. *Բաղդատականը բանի մը ուրիշէն անհաւասար, կամ անկէ աւելի կամ պակաս ըլլալը ցուցնող աստիճանն է, և կը շինուի* e *վերջաւորող միավանկ ածականներուն ծայրը՝* r *դիրը, միւաններուն ալ* er *մասնիկը աւելցընելով, ինչպէս՝* wider, *աւելի լայն*. longer, *աւելի երկայն*։ *Իսկ միավանկ չհղողներուն վերջը* more, *աւելի, կամ* less, *պակաս բառերն աւելցնելով, ինչպէս՝* more prudent, *աւելի խոհեմ*. less prudent, *ոչ խոհեմ*։

3. *Ամենէն բարձր կամ ամենէն ցած աստիճանը ցուցնողը գերադրականն է, և կը շինուի* e *վերջաւորող ածականներուն ծայրը* st *և միւաններուն* est *աւելցնելով*. widest, *ամենէն լայն*. longest, *ամենէն երկայն*։

Միավանկ չհղողները կ'առնեն most, *ամենէն շատ կամ* least, *ամենէն քիչ բառերը*. most prudent, *ամենէն խոհեմ*. least prudent, *ամենէն քիչ խոհեմ*։ *Միավանկներն ալ երբէք պէտք ըլլայ,* more *և* most *կ'առնեն*. more wise, *ևլն*։

Հին առեղծ երբեմն միավանկներն և երբեմն բազմավանկները er *և* est *կ'առնէին. ուստի* 18*րդ դարուն դրուածքներուն մէջ անգամ կը գտնուին* inventivest, honerablest, eloquenter *ևլն*։ *Համր* e, *նաև* y *վերջաւորող երկավանկ ածականները երկու կերպով ալ բազդատական կ'ըլլան*. noble, *ազնիւ*. nobler, noblest. lovely, *քաղցր*. lovelier, loveliest. more lovely, most lovely. happy, *երջանիկ*. happier, happiest, more happy, most happy: *Այս օրինակներէն կը տեսնենք որ՝ երբէք* y *դրէն առաջ բաղաձայն ըլլայ, y-ն i-ի կը փոխուի,* lovely, lovelier, loveliest, *երբ վերջը ձայնաւորով սկսող մասնիկ մը կ'աւելցուի։ Պէտք է դիտնալ նաև որ, երբէք ածականին ծայրը բաղաձայն ըլլայ՝ բաղաձայնէն առաջ ալ ձայնաւոր, բաղաձայնը կը կրկնուի*. thin, *բարակ*. thinner, thinnest. big, *խոշոր*. bigger, biggest: *Այս վերջի կանոններուն տակ գացող ածականները երկավանկ միայն չեն*.

ո և իցէ թուով վանկ ունեցողներն ալ նոյն կանոնին տակ են։

—Բաղդատական աստիճանը երկու անձեր կամ բաներ իրարու հետ կը բաղդատէ։

—Գերադրական աստիճանը՝ երկուքին եւս։

—Ածականներուն ish *վերջաւորութիւնը նուազութիւն կը ցուցնէ.* black, *սև.* blackish, *սևուկ, սևէ ղրնող, սևէ մօտ.* fool, *խենթ.* foolish, *խենթուկ.*

92. *Հետեւեալ ածականներուն բաղդատութիւնը անկանոն է.*

Positive	Comparative	Superlative
Good *կամ* Well. *աղէկ*	Better *լաւագոյն*	Best *ամենալաւ.*
Bad, Evil *կամ* Ill. *դէշ, [չար*	Worse *չարագոյն*	Worst *ամենաչար.*
Much *կամ* Many *շատ*	More *աւելի*	Most *ամենաաւելի.*
Little *քիչ. փոքր*	Less *կամ* Lesser *[փոքրագոյն նուազ*	Least *ամենանուազ.*
Old *հին, ծեր*	Older *կամ* Elder *[ծերագոյն*	Oldest *կամ* Eldest *[ամենէն ծեր.*
Near *մօտ*	Nearer *մօտագոյն.*	Nearest *կամ* Next *[ամենէն մօտ.*
Far *հեռու*	Farther *կամ* Fur-[ther *հեռագոյն*	Farthest *կամ* Fur-[thest *ամենէն հե-[ռու.*
Fore *առաջին*	Former *նախորդ*	Foremost *կամ* First *[ամենէն առաջին.*
Late *ուշ, յետին*	Later *կամ* Latter *[յետնագոյն*	Latest *կամ* Last *[ամենէն յետին։*

Much *կը գործածուի ան բաներուն հետ որ կը հաշուին կամ կը չափուին. իսկ* many *նոյց հետ։* Lesser *շատ քիչ կը գործածուի—* Older *և* oldest *կը գործածուին անձնաց և իրաց համար. իսկ* elder *և* eldest *միայն անձնաց համար։ —* Nearer *և* nearest *կը ցուցնեն տեղ, այսինքն, ասելէ մօտ, ամենէն մօտ։ իսկ* next *կը ցուցնէ կարգ, այսինքն՝ հետեւեալ։*

Farther *և* farthest *կը ցուցնեն իրարմէ աւելի հեռու. կամ ամենեն հեռու. իսկ* further *և* furthest, *վերացեալ մտքով կը գործածուին. նաև, և առաւել* Later *և* latest *կը ցուցնեն ժամանակ. այսինքն՝ ասելէ ուշ, ամենէն ուշ. իսկ* latter *և* last *կը ցուցնեն կարգ. այսինքն երբէք, վերջին և ամենէն վերջին։*

92. *Հետևեալները քիչ շատ անկանոն են. և գերադրականին ծայրը* most *դրուելով կը շինուին։*

Դրական	Բաղդատական	Գերադրական
Aft *յետոյ*	After	Aftermost
Hind *յետակողմէն*	Hinder	Hindermost, Hindmost
Low *ցած*	Lower	Lowest, Lowermost

Դրական	Բաղդատական	Գերադրական
Out (*մակբայ*) *դուրս*	Outer, Utter	Outermost, Utmost
In (*նախադրութիւն*) *ներս*	Inner	Innermost, Inmost
——	Hither *մօտակայ*	Hithermost
——	Under *ստորին*	Undermost
Mid *միջին*	——	Midmost
Middle „	——	Middlemost
Up *վեր* (*մակ. նախ.*)	Upper	Uppermost, Upmost
——	Nether *ստորին*	Nethermost
North *հիւսիս*	——	Northmost
South *հարաւ*	——	Southmost
East *արևելք*	——	Eastmost
West *արևմուտք*	——	Westmost
Northern *հիւսիսային*	——	Northernmost
Southern *հարաւային*	——	Southernmost
Eastern *արևելեան*	——	Easternmost
Western *արևմտեան*	——	Westernmost

93. *Ածականներուն աստիճանը կը բարձրանայ ուրիշ բառերով* *ալ.* very, *շատ.* exceedingly. *անդին ծայրը.* a great deal, *շատ մը.* by far, *շատ.* infinitely, *անհուն. զարմանալի.* very great, *շատ ճոխ.* exceedingly, fertile, *անդին ծայրը պղպեքը.* *նաև* still, *և աւելի.* too, *չափէն աւելի բառերով։ Նոյնպէս ածականներուն աստիճանը կ'իջնայ ուրիշ բառերով* *ալ.* rather, *յաւէտ.* somewhat, *փոքր մը.* little, *փոքր.* almost, *գրեթէ։*

94. *Անգլիերէնի մէջ բաղդատականը* than, *քան բառը կ'առնէ երկու բանի մէջ տարբերութիւնը ցուցնելու համար։* He is older than I, *ինք ճոխ է (պոըէօվ)։* Superior, *գերազոյն.* Inferior, *պոքին.* Anterior, *առաջին.* Posterior, *յետին.* Interior, *ներքին.* Exterior, *արտաքին.* Senior, *երէց.* Junior, *կրտսեր.* Major, *ճոխ.* Minor, *փոքր.* Prior, *նախկին.* Ulterior, *յառաջագոյն.* *աստիճաններէն ածականներու բաղդատական աստիճաններն են, և Անգլիերէնի մէջ դրական և գերադրական չունենալէ զատ՝ Լատիներէնի մէջ ունեցած նշանա-*

կութիւնն ալ մասամբ մը կորանցուցած են։ Այսր մէկ ապացոյցը աս է որ աս բառերը, ինչպէս նաև former, latter, hinder, upper, under, nether, inner, outer, utter և hither, ուրիշ բաղդատականներու պէս, than, -ից բառը չեն առներ. This is former, superior, latter *than* that չբառիր։

95. Դրական աստիճանը ուրիշներու հետ կապակցութիւն չունենալուն՝ ոևէ բառ մը չառներ. դերադրականը կ'առնէ of. The best of all, ամենէն ալեկը. երբ անոնք, որոնց հետ կը բաղդատուի դրուած ըլլան՝ of ընելու է։

96. Ածականներ ալ կան որոնց նշանակութիւնը բաղդատութիւն չի վերցուներ. ասոնք են.

1. Քառ ցուցնող ածականները. Square, քառակուսի. Circular, բոլորակ։

2. Բացարձակ թուականները. one, մէկ. several, քանի մը։

3. Նիւթոյ, ժամանակի, տեղւոյ և անձի վերաբերութիւն ցուցնող ածականները. wooden. փայտէղէն. daily, օրական. British, Բրիտանիական. Mosaic, Մովսիսական։

4. Ամենաբարձր կամ ամենացած աստիճանը ցուցնողները perfect, կատարեալ։ Բայց 1 և 4 կանոններուն տակ գացողները տեղւոյն համեմատ կամ խօսքին մտքին նայելով երբեմն բաղդատական կ'ըլլան. more circular, more perfect:

Հետևեալ ածականները վերի չորս կանոններուն օրինակները են. Almighty, ամենակարող. Certain, ապոյթ. Chief, գլխաւոր. Conscious, իրաբեր. Continual, շարունակական. Dead, մեռած. Earthly, երկրային. Empty, պարապ. Everlasting, յաւիտենական. External, արտաքին. Extreme, ծայրագոյն. False, սուտ. Filial, որդիական. Fluid, հեղուկ. Free, ազատ. Golden, ականէղէն. Gratuitous, չէն. Heavenly, երկնային. Human, մարդկային. Infinite, անհուն. Lawful, օրինաւոր. Leaden, կապարէայ. Living, կենդանի. Natural, բնական. Paternal, հայրական. Perpetual, մշտնջենաւոր. Reverend, պատուելի. Royal, արքունական. Solid, կարծր (*մարմին*) Supreme, գերագոյն. Triangular, եռանկիւնաձև. Universal, ընդհանուր. Void, պարապ։

ԹՈՒԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆԸ

97. Անգլիերէնի մէջ Արաբացւոց թուանշանները կը գործածուին արդի Եւրոպական սովորութեան համեմատ. որուն մենք ալ հետևեցանք։ Լատիներէնները կը գործածուին դիրքերու յատաջաբաններու, գլուխներու, բաժանումներու &c. զորօրինակ chapter

IV. 3. Գլ. Դ. 3. Charles V. կայսր հինգերորդ. Part II. Մաս երկրորդ. Rule XV. կանոն Տասնհինգերորդ. Lesson XX. Դաս քսաներորդ.

Ցուներէն մանր դիրերը երբեմն կը գործածուին բաժանումը ներու հետ։

Անգլիերէն հասարակ դիրերը և դէլսագիրները բաժանումներու հետ, Ալճեպրայի և երկրաչափութեան մէջ, և պատկերներու մասերը ցուցնելու համար։

Ար.	Լ.	Հ.	Ար.	Լ.	Հ.	Ար.	Լ.	Հ.
1	I	ա.	19	XIX	ժթ.	100	C	ճ.
2	II	բ.	20	XX	ի.	101	CI	ճա.
3	III	գ.	21	XXI	իա.	109	CIX	ճթ.
4	IV	դ.	22	XXII	իբ.	110	CX	ճժ.
5	V	ե.	23	XXIII	իգ.	130	CXXX	ճլ.
6	VI	զ.	24	XXIV	իդ.	200	CC	մ.
7	VII	է.	25	XXV	իե.	300	CCC	յ.
8	VIII	ը.	26	XXVI	իզ.	400	CCCC	շ.
9	IX	թ.	27	XXVII	իէ.	500	D	ո.
10	X	ժ.	28	XXVIII	իը.	600	DC	չ.
11	XI	ժա.	29	XXIX	իթ.	700	DCC	պ.
12	XII	ժբ.	30	XXX	լ.	800	DCCC	ջ.
13	XIII	ժգ.	40	XL	խ.	900	DCCCC	ռ.
14	XIV	ժդ.	50	L	ծ.	1000	M	ս.
15	XV	ժե.	60	LX	կ.	1100	MC	սճ.
16	XVI	ժզ.	70	LXX	հ.	1500	MD	սմ.
17	XVII	ժէ.	80	LXXX	ձ.			
18	XVIII	ժը.	90	XC	ղ.			

Լատիներէն թուանշաններուն մէջ V. 5. X. 10. *թուերէն առաջ* I *դրուելով մէկ պակաս կը ցուցնէ*. IV. 4. IX. 9. XIV. 14. XXIX. 29. XLIX. 49. LIV. 54. XCIV. 94. CIX. 109. *Եայլն. սակայն* II. III *եւ չի կրնար դրուիլ.*

եթէ I *առջեւը դրուի, մէկ կ'առնայ*. VI. 6. XI. 11. XVI. 16. XXXI. 31. LI. 51. LVI. 56. XCVI. 96. CXI. 111. *եւ*. II*ը՝ երկու առնէն*. III*ը՝ երեք առնէն կը ցուցնեն*. VII. 7. VIII. 8. XXXVII. 37. CXII*ը՝* 112. CXIII. 113. *եւ*. *քայց* IIII. *չի դրուիր. ղտօրինակ* VIIII. XIIII. *չըլլար։*

L. 50. C. 100. M. 1000. (*այսինքն յիսնաւոր, հարիւրաւոր եւ*).

X *կ'առնեն թէ առաջ և թէ երբ.քը* · LX. 60 · CX. 110· XL. 40 · XC. 90 · *բայց* V *առաջ չի դրուիր* · *ուսոի* VL. VX. *ճ. չըլլար* · *բայց* LV. CV. *ճ.* · *կ'ըլլայ* ։

98. ԲԱՅԱՐԶԱԿՔ

One. *մէկ*
Two. *երկու*
Three. *երեք*
Four. *չորս*
Five. *հինգ*
Six. *վեց*
Seven. *եօթը*
Eight. (*էյթ*) *ութը*
Nine. *ինը*
Ten. *տասը*
Eleven. *տասնըմէկ*
Twelve. *տասներկու*
Thirteen. *տասներեք*
Fourteen. *տասնըչորս*
Fifteen. *տասնըհինգ*
Sixteen. *տասնըվեց*
Seventeen. *տասնըեօթը*
Eighteen. *տասնըութը*
Nineteen. *տասնըինը*
Twenty. *քսան*
Twenty-one. *քսանըմէկ*
Twenty-two. *քսաներկու*
Twenty-three. *քսաներեք*
Thirty. *երեսուն*
Thirty-four. *երեսունըչորս*
Forty. *քառասուն*
Forty-five. *քառասունըհինգ*
Fifty. *յիսուն*
Fifty-six. *յիսունըվեց*
Sixty. *վաթսուն*
Sixty-seven. *վաթսունըեօթը*
Seventy. *եօթանասուն*
Seventy-eight. *եօթանասունը[ութը*
Eighty. *ութսուն*
Eighty-nine. *ութսունըինը*
Ninety. *իննսուն*
A *կամ* one Hundred. *հարիւր*
A *կամ* one Hundred and one. *հարիւրմէկ*
Two hundred. *երկու հարիւր*
Five hundred and one. *հինգ հա[րիւր մէկ*
Seven hundred and sixty-four. *եօ[թը հարիւր վաթսունըչորս*
Eight hundred and ninety. *ութը[հարիւր իննսուն*
A *կամ* one Thousand. *հազար*
A *կամ* one Thousand and two. *հա[զար երկու*
Two thousand two hundred and [forty-one. *երկու հազար եր[կու հարիւր քառասունըմէկ*
Nine thousand six hundred and [nineteen. *ինը հազար վեց[հարիւր տասնըինը*

Million. *միլիոն*. Billion. *երկմիլիոն*. Trillion. *եռմիլիոն*. Quatrillion. *քառմիլիոն*. Quintilion. Sextillion. Septillion. Octillion. Nonillion. Decillion. Undecillion. Duodecillion. *և. երկուտասանմիլիոն և այլն* ։

99. Eleven *բաղադրեալ է* en, *էն և* leven, *փոքը*. Twelve, *բաղադրեալ է* two, *էյ֊* *և* leven, *փոքը* ։

100. *Տասնիրեքէն մինչև տասնևինը*, teen, *կը վերջաւորին*. *քսաներէն մինչև իննսուն*, ty, *կը վերջաւորին*. *ուսոի* thirteen՝ three

and ten. եբեւ և փասը, իսկ thirty՝ three ten. եբեւ փասը, երեք հատ տասը բառերէ շինուած են։

Մնացածները կը շինուին (անոնք որ հարիւրէն վար են) մեծ թիւը առաջ և փոքր թիւը ետքը դնելով. մէջ տեղերնին (–) նշանով. ղորօրինակ twenty-six. 26. forty-two. 42. ninety-nine. իննսունըինը։

—Օրերուն և տարիներուն թիւերը այսպէս կ'ըսուին. ղորօրինակ Washington was born on the twenty-second day of February in the year one thousand, seven hundred and thirty-two. Ո-օշինկթըն ծնաւ յոգ 1732 փեբրուարի 22րդ օրը։

—Բանաստեղծութիւնց և նոյն ոճով գրուածներուս մէջ երբեմն (ոչ թէ միշտ) փոքր թիւն առաջ կը գրուի (–) նշանին տեղ and, և. ղորօրինակ՝ six and twenty. two and forty. nine and ninety:

Հարիւրէն վեր միշտ մեծ թիւը առաջ and, և չաղկապով. One hundred and forty-six. Six and forty and one hundred. կամ forty-six and one hundred չըլլար։

Four hundred and ninety-one. 491։ Six thousand, five hundred and nine. 6509. վերջի օրինակէն կը տեսնուի թէ հարիւրաւորները, հազարաւորները, եւ, իրենցմէ բարձր թուոյ կցուելու ըլլան, and չեն ուզեր, այլ ատոր մէն. և թէ միաւոր և տասնաւոր՝ հարիւրաւորի, հազարաւորի, միլիոնաւորի եւ կցուելու է and չաղկապով։

101. Hundred և thousand իբր ածական յոդնակի չեն կրնար ընդունիլ. տակայն million կրնայ յոդնակի ընդունիլ։ Ա.ՌՋիններն ալ, երթէ դոյականի պէս դործածուին, յոդնակի կ'ընդունին, ղորօրինակ Hundreds of men. հընտրըտ մընի. thousands of children. հընտրըտ չիլտրէն։

Ամդղիերէնի մէջ պանըտի հընտրը. տասնըչորս հընտրը. տասնըհինդ հընտրը եւ կ'ըսեն. որ մեկ կ'ըսեն հազար հարիւր. երկու հազար չորս հարիւր. չորս հազար ութը հարիւր եւ. ղորօրինակ Eleven hundred and twenty-five. 1125. կամ One thousand one hundred and twenty-five. Fifty-five hundred and one 5501. կամ Five thousand five hundred and one. Nineteen hundred and forty-six. 1946. կամ One thousand nine hundred and forty-six. Նաև երբ կոյն բարակ հրատարակելու համար շատ հեղ թիւերը կը գրուցեն. ղորօրինակ One. twenty-one. 121. fifty seven, ninety-four. 5794. four, forty-four. 444։

102. ԴԱՍԱԿԱՆ

First. առաջին
Second. երկրորդ
Third. երրորդ
Fourth. չորրորդ
Fifth. հինգերորդ
Sixth. վեցերորդ
Seventh. եօթներորդ
Eighth. ութերորդ
Ninth. իններորդ
Tenth. տասներորդ
Eleventh. ԺԱ. երորդ
Twelfth. ԺԲ. երորդ
Thirteenth. ԺԳ. երորդ
Fourteenth. ԺԴ. երորդ
Fifteenth. ԺԵ. երորդ
Sixteenth. ԺԶ. երորդ
Seventeenth. ԺԷ. երորդ
Eighteenth. ԺԸ. երորդ
Nineteenth. ԺԹ. երորդ
Twentieth. Ի. երորդ
Twenty-first. ԻԱ. երորդ
Twenty-second. ԻԲ. երորդ
Twenty-third. ԻԳ. երորդ
Thirtieth. Լ. երորդ
Thirty-fourth. ԼԴ. երորդ
Fortieth. Խ. երորդ
Forty fifth. ԽԵ. երորդ
Fiftieth. Ծ. երորդ
Fifty-sixth. ԾԶ. երորդ

Sixtieth. Կ. երորդ
Sixty-seventh. ԿԷ. երորդ
Seventieth. Հ. երորդ
Seventy-eighth. ՀԸ. երորդ
Eightieth. Զ. երորդ
Eighty-ninth. ՁԹ. երորդ
Ninetieth. Ղ. երորդ
Ninety-first. ՂԱ. երորդ
Ninety-second. ՂԲ. երորդ
One hundredth. Ճ. երորդ
One hundred and first ՃԱ. երորդ
Two hundredth. Մ. երորդ
Five hundred and first. ՇԱ. երորդ
Seven hundred and sixty-fourth. [ՉԿԴ. երորդ
Eight hundred and ninetieth. ՊՂ. [երորդ
One thousandth. Ռ. երորդ
One thousand and first. ՌԱ. երորդ
Two thousand, two hundred and [forty-first. ՍՄԽԱ. երորդ
Nine thousand, six hundred and [nineteenth. ՓՈԺԹ. երորդ
One millionth. միլիոներորդ
Billionth. Trillionth. և այլն.

(Դէմն երբեմն եղակի երբեմն յոգնակի կը գործածեն. որոշ կանոն մը չկայ).

First՝ fore յառաջ բառին գերադրականն է: Second, Լատիներէն Secundus, Գաղղիերէն Second բառն է որ Secundo, հետևեալ բայէն եղած է. իակ միւսները th կը վերջաւորին: Third, d առած է: Fifth, twelfth, v գրրը f ի փոխած են, առանց e գրին: Eighth, t մը զանց եղած է: Ninth, e մը չէ գրուած: Իակ ty վերջաւորութիւնը ti փոխելու է, երբ eth ի՛ աւելցուի:

Բաղադրեալներուն միայն վերջը թիւը գասական ըլլալու է. զորօրինակ twenty-first, ոչ թէ twentieth-first. կամ twentieth-one: One hundred and seventy-fifth. թէպէտ one hundred and sixty-

ninth thousand. *կ'ըսուի քանդի հոս* thousand *բառին գործածութիւնը՝* pair, *ըսչ*, dozen, *թո՜ղնա բառերուն գործածութիւնը ան*:

103. ԿՐԿՆԱԿԱՆ·Ր

Բազարձակները իրենց ծայրը fold, *պարզ Սա.քան բառն առնելով կրկնական կ'ըլլան*· twofold. *երկպարզ*· threefold. *եռապարզ*· fourfold. *քառապարզ*· hundredfold. *հարիւրապարզ*· *ինչ*: *Իսկ* Simple *կամ* Single. *պարզ*· double. *կրկին*· treble. *եռապարզ*· quadruple. *քառապարզ*· sextuple. *վեցպարզ*· centuple. *հարիւրապարզ*, ple *կամ* ble *կը վերջանան որ Լատիներէն* plica, *պարզ բառին կրճատեալն է, որուն կը համապատասխանէ Յունարէն* διπλοῦς, double: *Այս Լատիներէն կերպը շատ քիչ կը գործածուի*:

104. ՄԱԿԲԱՇԽ·Ր

Մակբաշխները մաս կը ցուցնեն· one half, *կէս* ($\frac{1}{2}$)· one third ($\frac{1}{3}$), one fourth *կամ* one quarter ($\frac{1}{4}$), one tithe *կամ* one tenth ($\frac{1}{10}$), one hundredth ($\frac{1}{100}$), one thousandth ($\frac{1}{1000}$)· *ուսոի համարիչը բացարձակ ըլլալու է, յայտարարը՝ դասական*: *Եթէ համարիչը մէկէ աւելի է, յայտարարն* s *դրուի յոգնակի կ'ըլլայ*, ten hundreths ($\frac{10}{100}$), three fourths ($\frac{3}{4}$), four fifths ($\frac{4}{5}$): *Երբեմն* part, *մաս, բառը կ'աւելցուի*, a fourth part, *չորրորդ*· *իսկ* a *և* one *նոյն բանը նշանակելնուն*, a third. a twenty-fifth *ինչ*: *Բան մը ուրիշի մը այնչափ մասն է ըսելու համար*, of *ով սեռական դործածելու է*· a quarter of an inch. $\frac{1}{4}$ *մասնաչափ*:

Մէկմէկ, երկերկու, հինգ հինգ, տասը տասը ինչ ըսելու համար յատուկ կանոն մը չկայ· *ընդհանրապէս սա ձևերը կը գործածուին*: One by one, two by two, ten by ten *ինչ*· *կամ սա ձևը՝* by tens, *տասնական*· by fifties, *յիսնական ինչ*· *և կամ սա՝* two and two, *երկերկու*: Two each, two at a time, two apiece *ալ կ'ըսուի*· *բայց սոնք մակբայ են*:

Միանգամ, երկիցս, երիցս ինչ, սա կերպով կ'ըսուի· once, twice, thrice. *Ինացած թիւերը* times, *անգամ բառը կ'առնեն*· four times, five times, ten times, one hundred times. One hundred and forty-seven times. three times *ալ կ'ըսուի*:

A mile and a half, *միլն ու կէս*· Four yards and a quarter, *չորս ու կէս Եարտա կը նշանակեն*:

Գ· ՅՕԳ

105· *Յօդը անուններուն որոշեալ կամ անորոշ ըլլալը կը ցուցնէ· ուսոի և երկու տեսակ է* Definite, *որոշեալ*· Indefinite, *անորոշ*:

106. Որոշեալ յօդն է the, որ մեր ը կամ ն վերջաւորութեան կը պատասխանէ. the man, մարդը. the books, գիրքերը։

197. Անորոշ յօդն է a, ը. a man, մարդ ը. a book, գիրք ը։ Եթէ գոյականը բաղաձայնով կը սկսի, a դնելու է. եթէ ձայնաւորով կը սկսի՝ an. ըղձրնակ an egg, հաւկիթ ը. an ass, էշ ը.

ա. Հասի hով սկսող բառերն an կ'առնեն. an hour, ժամ ը. an honest man, հաւատարիմ մարդ ը.

բ. U գիրը, եթէ բառերու սկիզբը եա կամ եու հնչուի, a կ'առնէ. a union (եունիըն), հաւաքում ը. a university, համալսարան ը. եթէ այսպէս չհնչուի, an կ'առնէ. an uncle (ընքլ) հօր կամ մօր եղբայր։

գ. Գանի մը բառեր կան որ եա կամ եու ձայնով կ'սկսին և a կ'առնեն. a eulogy (եուլըճի), գովաբանութիւն ը. a ewe (եու) մաքի ը։

դ. Գանի մը բառերու սկիզբն ի գիրը ուա կամ ուը խառն ձայն մը հանելուն համար՝ a կ'առնէ. a oneness (ուընէս), միութիւն ը։ Այս չորս բացառութիւններուն տակ գացող բառերը քան հատի կը հանին։

W և y սկսող բառերն ալ a կ'առնեն. a woman, կին ը. a youth, պատանի ը. a wall, պատ ը. a year, տարի ը։

Ամանք հասի hով սկսող բառերուն հետ an կը դնեն, եթէ շեշտն առաջին վանկին վրայ չէ. an histor'ical piece. an hered'itary government։ Նաև եու ձայնով սկսող բառերուն ալ an կը դնեն. an union, an eulogy եւ։ Բայց այս երկու կերպն ալ գործածելու չէ. եթէ ոչ առաջինը, գէթ երկրորդը սխալ է։

108. Որոշեալ յօդը թէ եզակի և թէ յոգնակի անուններու հետ կը գործածուի, the city, քաղաքը. the cities, քաղաքները.

Բայց անորոշ յօդը միայն եզակի անուններու հետ. a city, քաղաք ը. an eye, աչք ը։ Զըսուիր՝ a cities, an eyes։

բաց. Անորոշ յօդն երբեմն յոգնակի գոյական ունեցող ածականներու հետ կը գործածուի. a few men, քիչ ը մարդիկ. կամ a few of them, անոնցմէ քիչ ոմանք. a great many of them, անոնցմէ շատ ոմանք. a hundred men, հարիւր ը մարդիկ։

109. Անզգիերէնի մէջ յօդն, յատնարէնի, գաղիերէնի և ուրիշ շատ լեզուաց մէջ եզածին պէս, անունին հետ սեռով, թիւով, և հոլովով համաձայնել չունի։

110. Յատուկ անուններն յօդ չեն առներ. Christ, Քրիստոս. James, Յակոբ. Italy, Իտալիա. London, Լոնդրա. քանզի ասոնք ինքնին որոշ են։

Բայց յօդը դնելու է. 1. *երբ հատուկ ընտանի՛ մը որոշել կ'ուզուի.* He was *a* Stuart, *կամ* of the family of *the* Stuarts, *Ան Ստուարթեան ընտանիէն էր։*

2. *Երբ յատկութիւն մը ցուցնել կ'ուզուի.* He is *a* Cicero, *կիկերոն մըն է. այսինքն՝ քաջ ատենաբան մը։* He is *a* Brutus, *Բրուտոս մըն է. այսինքն՝ հայրենասէր։*

3. *Երբ ածականին նշանակութենէն գոյականը զօրութեամբ կը հասկցուի. այսինքն՝ երբ գոյականը լուսաւոր կ'իմացուի.* The Atlantic [ocean], *Ատլանդեանը, այսինքն՝ Ովկիանոս.* The Euphrates [river], *Եփրատը, այսինքն՝ գետը։*

111. *Վերացեալ անուններուն, նաև մեռածներուն անուններուն յօդ չեն առներ, երբ ընդհանուր կամ անորոշ վերացում մը կը դրաժառնեն.* Virtue is happiness, *առաքինութիւնը երջանկութիւն է.* Gold is valuable, *ոսկին թանկագին է։* Iron is heavy, *երկաթը ծանր է։ Բայց երբ կ'որոշուին, յօդը դնելու է.* The gold of California, *Քալիֆորնիոյ ոսկին։* The happiness of a man, *մարդու մը երջանկութիւնը։*

Որոշեալ յօդը երբեմն ընդհանուր նշանակութիւն մը կու տայ. The lion is majestic, *առիւծը վեհ է.* The dog is a grateful animal, *շունը երախտագէտ կենդանի մըն է։ Բայց երբեմն յօդը չի դրուիր, թէ և բառը նոյն ընդհանուր նշանակութիւնն ունի.* Man is mortal, *մարդ մահկանացու է. այսինքն՝ մարդային ազգը։*

Դ. ԴԵՐԱՆՈՒՆ

112. *Դերանունն անունին տեղը կը դրուի, զայն ետեպ չկրկնելու համար. ուստի և անունին դործը կը տեսնէ։ Դերանուններուն գլխաւոր տեսակներն են.* Personal, *էական*, Relative, *յարաբերական.* Interrogative, *հարցական.* Adjective, *ածական.* Demonstrative, *ցուցական։*

ԷԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

113. *Էական դերանուններն անունի մը տեղ դրուելով զայն միւս դերանուններէն աւելի ազեկ կը ցուցնեն թէ թուոյ և թէ դէմքի, (նաև սեռի) կողմանէ, և հինգ հատ են.* I. *Ես.* thou. *դուն.* he, she, it. *ան։* He *արական է*, she՝ *իգական*, it *չեզոք։*

Էական դերանուններն ունին դէմք, թիւ, սեռ և հոլով։

Էական դերանուններուն հոլովումը։

	First Person.	*Առաջին դէմ*		
Singular.		*Եզակի*	Plural.	*Յոգնակի*
Nom. *Ան.*	I.	*Ես*	We.	*Մենք*
Poss. *Անո.*	My *կամ* mine.	*իմ, իմին*	Our *կամ* ours	*մեր, մերին*
Obj. *Հայց.*	Me	*իս, զիս*	Us.	*մեզ, զմեզ*

Second Person. երկրորդ դէմ

Singular	եզակի	Plural	յոգնակի
Nom. Thou.	դուն.	Ye կամ You.	դուք.
Poss. Thy կամ Thine.	քու, քուկին.	Your կամ Yours.	ձեր, ձերին.
Obj. Thee.	քեզ, քեզի.	You.	ձեզ, զձեզ.

Third Person. երրորդ դէմ

Singular	եզակի	Plural.	յոգնակի
Nom. He. She. It.	ան, անիկայ	*Nom.* They.	անոնք
Poss. His. Her կամ Hers. Its.	անոր	*Poss.* Their կամ Theirs	անոնց.
Obj. Him. Her. It.	ան, զանիկա	*Obj.* Them.	անոնք. զանոնք.

Միւս հոլովներն անուններուն պէս նախադրութեամբ կը շինուին։

Dat. Տր. to me. ինծի—to thee. քեզի—to him. to her. to it. անոր։
to us. մեզի—to you. ձեզի—to them. անոնց։

Abl. Բաց. from me. ինծմէ. ինէ — from thee. քեզմէ, քենէ — from him, her, it. անկէ. of կամ from us. մեզմէ, մենէ։
of կամ from you. ձեզմէ, ձենէ — of կամ from them. անոնցմէ։

Inst. Գոց. by կամ with me. ինծմով—by կամ with thee. քեզմով—by կամ with him, her, it. անով։
by կամ with us. մեզմով—by կամ with you. ձեզմով—by կամ with them. անոնցմով։

Thou և ye դերանուններըը կը գործածուին Աստուածաշնչին, երգերու, աղօթքներու, ուրանաւորներու և ասոնց նման գրուածքներու մէջ։ Իսկ ուրիշ տեղ մանաւանդ խօսակցութեան մէջ միշտ, ասոնց երկու քին տեղը you կը գործածուի. որ թէ եզակի և թէ յոգնակի է. You go, Ի՛երթաս կամ Ի՛երթաք։ Եթէ մէկու մը thou կամ ye ըսուի, կը բարկանայ. քանզի ծաղրելու նշան է։

Սեռականին առաջին ձևը, (my, thy ևն) կը գործածուի, երբ անունը՝ դերանունէն առքը դրուած է, This is my book, — Ի՛ս գիրս է. եթէ անունը դերանունէն առաջ դրուած ըլլայ. միւս ձևը գործածելու է. This book is mine, — գիրսը Ի՛ս է. — Հայերէնը ինչպէս որ երկու ձև ունի, Անգլիերէնն ալ անկէ շատ տարբերութիւն մը չունի. This is mine book չըսուիր։ Առաջին ձևին հետ միշտ գոյականը դրուելու է. բայց երկրորդ ձևին հետ կրնայ չդրուիլ. ըստ օրինակ. Whose book is this? — որո՞ւն գիրքն է. This is

my *չըսուխր* · *այլ* this is my book. *բայց կ'ըսուխ* this is mine, *— էմ է։* His *և* its *երկու ձևն ալ ունին*· This is his book *և* This book is his։

Դառիներըը I, *ե— դերանունին առեղ* me, *ղ— կը դործածեն*· *ղորօրինակ* Who is it? *— ՞ՔՀ է —՞*· It is me *կ'ըսեն, փոխանակ* It is I *ըսելու*· *ե— էմ։ Ա— առասակ մարդ-ի՛ my կը հնչեն դ*· myself՝ *դ—էլֆ*· *փոխանակ տայ, մայսելֆ ըսելու։ կ'ըսեն* our'n, your'n, ther'n *փոխանակ* ours, yours, theirs *ըսելու*· you*ին առեղ ալ՝ yer կը դործածեն։ Ա—ան՝ք հին առեղնի քերականութիւնոյ համաձայն են, ժամանակ անցնելով քերականութիւնը քիչ շատ փոխոխութիւն կրեց, բայց ատոնք հս առրակ ժողովուրդին մէջ անփոխոխ մնացին։*

You *և* they *շատ հեղ անորոշ և ընդհանուր նշանակութիւն մը ունին։ Գրքի մը հեղինակին ընթերցողին դո—ն, դո—ւ կ'ըսէ։ Նաև ի'ջն լսելով ո և է մէկու մը համար կը հասկցուի*· *Գաղղիերէն* on dit *ին իմաստով։*

We *կը դործածեն* I *դերանունին տեղը խմբագիրք, ինքնակալք և շատ հեղինակներ։* It *երբեմն իմաստի մը տեղ կը դրուի։ Երբեմն խօսքին մէջ բնաւ պէտք մը չունի*· *երբեմն ալ անորոշ կերպով մը կը դործածուի*· It is time to get up, *ելլելու— ժամանակ է (անկողնէն)*· It rains, *անձրև կու—գայ*· How comes it? *ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ։*

114· Myself, thyself, himself, herself *և ատոնց յոդնակիին* ourselves, yourselves, themselves, *կը կոչուին* Compound Personal Pronouns, *բաղադրեալ էական դերանուններ, և միայն ուղղական և հայցական հոլով կը դործածուին*· *իրր ուղղական՝ խօսքին աղդուութիւն կու տան*· I myself did it, *ե— ինձնս ըրի*· *այսինքն՝ ուրիշը չըրաւ*· Thou thyself shalt go, *դուն ինքնդ երթալու— ես*· *այսինքն՝ ոչ ուրիշը*· You yourself shall write, *դուք գրելու— եք*· *այսինքն՝ ոչ ուրիշը։ Իրր հայցական՝ դործողութեան իրենոյ վրայ կատարուիլը կը ցուցունեն*· He loves himself, *ինքզինք ը—էրէ*· Judas went and hanged himself. *Ցուդա գնաց և ինքզինք կախեց։*

Ա—անք կը շինուին սեռականին առաջին ձևին self *բառը կցելով*· *բայց* himself *և* themselves *ին մէջ հայցական հոլովին կցուած են*· *Թէպէտ առաջուց կ'ըսուէր* hisself *և* theirselves։ Itself *ին մէջ* s *մը զանց առնուած է*· you *եղակի, այսինքն՝ դո— նշանակութեամբ*, yourself *կ'ըլլայ բաղադրեալը*· *իսկ* ourself *արգելական ոճ է։*

Եթէ դերանունին և self *ին մէջ առեղ բառ մը մտնէ, դերանունը սեռական կը դրուի*· my ownself. his ownself. his singleself. their ownself։

ՅԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

115. *Յարաբերական դերանունն իր յարաբերեալը կը կապէ ուրիշ բառի կամ խօսքի մը հետ։ Յարաբերեալը, յարաբերականէն առաջ դրուած ըլլալուն համար Անդղիերէն կ'ըսուի* Antecedent.

The Scots, *who* inhabited the northern part of the island, were a fierce people, *Սէօլնէրն, որոնք կղզւոյն հիւսիսային մասը կը բնակէին, կատաղի ժողովուրդ մըն էին. աս օրինակին մէջ* Scots *յարաբերեալ է.* who *յարաբերական։*

Յարաբերական դերանուններն են, who, which, that *և* what.

1. Who *անձանց համար կը գործածուի.* This is the *man*, *who* will go with you, *աս է այն մարդը որ ձեր հետ պիտի երթայ։ — Դիմառնութեամբ գործածուած անուններու տեղ ալ կը դրուի.*

2. Which. *կենդանեաց և անկենդան բաներու կը վերաբերի.* This is the *horse*, *which* I bought yesterday, *երէկուան ձիուս աստ ձին աս է։*

3. That *կը գործածուի* who *և* which *դերանուններուն տեղը.* The *man* and the *horse that* we saw yesterday, *մարդը և ձին, որոնք երէկ տեսանք։ Աս օրինակէն հասկնալու չէ՝ թէ* who *և* which *մէկտեղ ըլլալու են որ* that *գրուի. զատ զատ անոնց ամէն մէկին տեղ ալ կը գործածուի։*

4. What *հաւասար է* that which *կամ* those which, *դերանուններուն, և կը գործածուի երբ յարաբերեալը դրուած չէ.* This is *what* I wanted. *այսինքն* this is the thing, which I wanted, *ուզածս այս է։* He is ashamed of *what* he has done. *այսինքն* of *that* [thing] *which* he has done, *ըրածէն ամչցաւ։*

—Ցոդնակի թուով չատ չգործածուիր —

Who *և* Which *եզակի և ցոդնակի նոյն են։*

Singular and Plural			*Եզակի*	*Ցոգնակի*
Nom.	*Ո՞ր.*	Who	*որ*	*որոնք*
Poss.	*Ո՞ւր.*	Whose	*որու, որուն*	*որոնց*
Obj.	*Հ՞ոյց.*	Whom	*որը*	*որոնք*
Singular and Plural			*Եզակի*	*Ցոգնակի*
Nom.	*Ո՞ր.*	Which	*որ*	*որոնք*
Poss.	*Ո՞ւր.*	Whose	*որու, որուն*	*որոնց*
Obj.	*Հ՞ոյց.*	Which	*որը*	*որոնք*

Whose երկու քին ալ սեռականը ըլլալուն, թէ անձանց և թէ բաներու կը վերաբերի: Շատերը կ'ըսեն թէ which սեռական չունի. և թէ of նախադրութիւնը դնելու է. A religion the origin *of which* is divine, կրօնք մը որուն ծագումը երկնային է. բայց աւելի դեղեցիկ և պարզ է, A religion, *whose* origin is divine քսել, առ առ սակ վերացեալ բառերու համար. բայց սովորական կամ հասարակ բաներու հետ, ինչպէս՝ տուն, վայր, ծառ եւ, of which դնելու է:

That և what ամէն հոլով ալ նոյն են, և միայն ուղղական և հայցական հոլով կը գործածուին. թէ եզակի են, և թէ յոգնակի. ուստի that՝ whomին տեղ ալ կը գրուի:

Մեա հոլովները նախադրութեամբ կը վինուին,

Dat. to whom. to which. որու, որուն (որին) — որոնց.
Abl. from whom. from which. որմէ, որմէն — որոնցմէ, որոնցմէն.
Inst. by whom *կամ* with whom. by which *կամ* with which. որմով.
որով — որոնցմով.

Երբեմն ամբողջ խմաստ մը, խմաստի մը կամ կամ բառ մը what և which յարաբերականներուն յարաբերեալ կ'ըլլան. We are bound to obey all the divine commands, *which* we can not do without divine aid. Պարտաւոր ենք բոլոր Աստուածային հրամանները հնազանդիլ. ասիկա առանց Աստուածային օգնութեան չենք կրնար ընել:

What և which երբեմն ածականի պէս կը գործածուին. *which* things are an allegory. որ բաները որ այլաբանութիւն են, և. ինչ որ. It is not material *what* names are assigned to them, անոնց ինչ անուն որ-ուին էական չէ:

Եթէ անձանց կամ բաներուն որ ըլլալը չենք գիտեր, which կը գործածենք. I do not know *which* of them took it, չեմ գիտեր անոնցմէ որն առաւ:

Երբ who, which և what դերանուններուն ծայրը ever կամ soever կը գրուի, կ'ըսուին Compound Relative Pronouns, բաղադրեալ Յարաբերական Դերանուններ. whoever, whosoever, whichever, whichsoever, whatever, whatsoever. բայց thatever, thatsoever չըլլար: Ամենք կը նշանակեն ով որ, որոնք որ, ինչ որ. whoever attends, will improve, ով որ, ան որ, ո՛ւ ոք հոգ կը տանի, յառաջ կ'երթայ. whoever will follow Christ must expect reproach, ով որ Քրիստոսի կը հետևի, նախատինքը աչք առնելու է: Երբեմն soever կը բաժնուի. what things soever. բայց ասոնք Աստուածաշունչի ոճ են:

Գիտնալու է թէ յարաբերական դերանուններէն ոմն և նոյն ձևն

ունէին թուոյ , դէմքի և սեռի կողմանէ · I who love, *ես ու կը սիրեմ*· You who love, *դուն ու կը սիրես կամ դուք ու կը սիրէք*· He *կամ* she who loves, *ան ու կը սիրէ*· They who love, *անոնք ու կը սիրեն*։

ՀԱՐՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

116· *Հարցական դերանուններով հարցում կ'ընէսյ* · *և ասոնք են* · who, which և what.

1. Who *միայն անձանց և դերադոյն էակներու համար կը գործածուի* · Who did it? *ո՞վ ըրաւ*· Who is it? *ո՞վ է ան*· Who comes there? *հոն ո՞վ է*·

2, Which և what *կը գործածուին թէ անձանց և թէ իրաց համար* · Which of them did it? *անոնցմէ ո՞րն ըրաւ*· Which is the best? *ո՞րն աղէկ է*· What are you doing? *ի՞նչ կ'ընես հոդ*։

Երբ չգիտցուած անձանց վրայ հարցում կ'ընէսյ who *կը գործածուի* · Who is this boy? *այս պղտն ո՞վ է*· He is my brother, *եղբայրս է*· Which of them? *անոնցմէ ո՞րը (ո՞ր եղբայրդ)* The younger one, *պզտիկը*։

What *կը գործածուի , երբ մէկու մը ինչ կամ ինչպէս ըլլալը կ'ուզենք հասկնալ*· What is your father? *հայրդ ի՞նչ է*· He is a baker· *հացթուխ է*։

Who *անտրոշ է*· which *որոշեալ*· Who will go with me? *հետս ո՞վ պիտի երթայ*· *բայց* Which of you will go? *ձեզմէ ո՞վ պիտի երթայ*։

ԱԾԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

117· *Ածական դերանուանք երբեմն ածականի պէս յատկութիւն կը ցուցնեն , երբեմն ալ դերանուան պէս անուններու տեղ կը դրուին* · *և ասոնք են* ·

Each (*Անգլօ–Սաքսոն* oelc) *ամէն մէկը (իւրաքանչիւր)*։ Gideon chose three hundred men, and caused *each* of them to take an earthen pitcher, *Գեդէոն երեք հարիւր հոգի ընտրեց , և անոնց ամէն մէկուն մէկ մէկ հողէ ման առնել տուաւ* · *սա օրինակին մէջ* each *դերանուն է , այսինքն ամէն մէկ մարդու ըսել է* · *բայց սա հետեւեալն ածական է*· *Each* man mistook his neighbor for an enemy, *իւրաքանչիւր մարդ իր դրացին (դիմացինը) ընծան կարծեց*։ Each *կը վերաբերի երկու անձանց կամ իրաց , ամէն մէկը զատ զատ առնելով*։

Every (*վաղեմի Անգղ*· everich, everech) *ամէն մէկը*· *կը ցուցնէ շատ մը անձինք կամ բաներ զատ զատ առնուած*։ Each and *every* of the conditions, *պայմաններուն ամէն մէկը* · *սա օրինակին մէջ*

դերանուն է. բայց հեռևեալն՝ սծականն. He was in the habit of praying *every* day, ան օր աղի ընելս- ուվրս-ի-ն ուներ։

Either (Ա-Ս. agther) դէն կամ դ-ս. երկուքին մէկը. բայց ոչ թէ երկուքն ալ մէկտեղ։

Either of the roads is good, ճամբաներս-ն էկո-ւն ալ աղէկ են (դերանուն)։ Բայց I will take *either* road, ճամ-ներս-ն դ'իւը, ան որ ըլլա, պէտ քնամ (սծական)։ Երբեմն ալ each դերանուան նշանակութիւնը ունի. Two thieves were crucified on *either* side, ան դէկ կողմը դէկ մի խաչ-եցան։

Neither (not either) ո՛չ դէնը և ոչ դ-ս. *Neither* of them came, եկո-ւն ալ չէկան։ Either և neither իրենց նշանակութեանը համեմատ եկո- անձանց կամ բաներու կը վերաբերին։ Ա-ա չորսը Distributive, Տր-մ-չ-ւն կ'ըսուին, քանզի ջոկ ջոկ կը դուզուներն։ Եթէ սծական ըլլան, միայն եզակի գոյականի հետ կը դրուին, each person, every man, either way, ոչ մէ՝ each persons every men, either ways ևն։

Հեռևեալները Indefinite Pronouns, Ընդ-ս պերանո-ւն կ'ըսուին, քանզի անորոշ և ընդհանուր կերպով կը գուզուներն։

Other (Ա-Ս. other) ու-իշ, դ-ս-. All rational evidence is derived from *one* or *other* of these two sources (դերանուն), ան էս-ոյն վկո-ւթիւն ոյ- եկո- ազգ-ներս-ն դէկէն կամ դ-ս-էն գոյ-ւ եկած է. *Other* sheep I have which are not of this fold, ու-իշ ոչխ-ներ ալ ունիմ որ դրան ոյ- չ-ս-էն չեն (սծական)։

Another (Ա-Ս. an, դէկ. other, ու-իշ) ու-իշ մը. Let *another* praise thee, and not thine own mouth (դերանուն), ըլլ ու-իշ մը քեզ չ-վէ, և ոչ քու բերանդ։ *Another* soldier was killed, ու-իշ զին-որ մ'ալ-պան-ներս- (սծական)։

One, դէնը, ո և էյէ մէկը, շատ ընդհանուր նշանակութիւն մը ունի. The innocent *ones*, անդէներս. The little *ones*, պզոյ. *One* can do it without *one's* help, ուրանց դէս- մը օգն-ութեան ան և է դէնը կրնայ ընել։ Ա-ա օրինակներուն մէջ one դերանուն է։

None (no one) ոչ դէնը, դերանուն բայց սծական չէ. քանի որ one սծական ալ է. None of them, անոնցմէ ոչ դէնը։ Ըսուիր none man։ None թէ եզակի է և թէ յոգնակի։

Another միշտ եզակի է, թէ դերանուն ըլլայ և թէ սծական։ Երբ none և one, other դերանուն ըլլան, կը հոլովին. իսկ եթէ սծական ըլլան, անփոփոխ կը մնան։

Another's, ու-իշէ մը, ու-իշին. one's, դէս- մը, դէս-ն. other's, ու-

ընչէ։ Others, —ընչեր։ Ones. յոդնակի են. ասոնց հայցականն ալ ուղղականին պէս է. նաև նախադրութեամբ կը հոլովին. to another. of others. to others. եթ։

Any (Ա.–Ս. anig), — և է ռեւը, — և էյէ. We cannot make *any* difference betwen you, յեր ռեվը —ընբերու–մի–ն ը չինո փոխէր. էրկու չէ —ընբերէր (ածական)։ Can *any* man believe this? ոնո–յ ռեւը հա—փալ —ար. — քանի հա—ափոցը ռեւը ոնէ–ի՞ (ածական). He is taller than *any* of his school-fellows, էր —շ–ոնէրփ–ոնցներու–ն. և է ռելեն բ–ոյչ է (գ.երանուն)։

Some (Ա.–Ս. Sum) —մոնի. *Some* of them went this way, and *some* the other, —անոնցմէ —մոնի —ս կ–ոզմը փ–ոյին, —մոնի –վ ռ–ս կ–ոզմը (գ.երա–նուն)։ *Some* men and *some* women were present, փ–ոնէ ը ս–ոբէ–ի, և փ–ոնէ ը կ–ոնայի նէրկ–ոյ էին (ածական)։

Some *թուոյ հետ կը նշանակէ* about, ը–է, էրեքի. *Some* fifty years ago, չ–ոս–ոն փ–ոլէ ը–է —ո–ով, չ–ոս–ոն փ–ոլէ ն–ոյ –ը, about fifty years ago *ըսելու սեղ*։

Some *թուոյ ալ կը վերաբերի, քանակութեան ալ*. Some men, —մոնի *կամ* փ–ոնէ ը *մարդ իկ*. Some bread, փէչ ը հ–ոց։

Such (Ա.–Ս. svilc), —ս–ոնկ, —յ–ոպէ–ի. The use of *such* clocks and watches as we have at present was unknown to the Romans, հ–իմ–կ–ո–ս–ոն ռեը փ–ոբ–ո–ք–ո–ք ռեն և փ–ոէր ժ–ամ–ոց–ոյցներէը հ–ո–վը–յ–ոցի ը–ոնէին (ածական)։ Wonderful discoveries were continually expected, for *such* had already been made, ը–որ–ո–ն–ոկ ը–որ–մ–ո–ւն փէ–ոքը ն–ը յ–ո–ո–ց–ո–ւէին. փ–ոնչ–ի –յ–ոպէ–ի (փէ–ոքը) —ո–ով–ոց եչ–ո էին (գ.երանուն)։

Aught (Ա.–Ս. aht, auht, awiht=a whit) քա–ո ը, ի–ո, ին։

Nought (ne aught) —չ ին. Doth Jacob serve God for *nought*, Յ–ակ–ոբ —չ–ի՞ն քա–ո ը հ–ամ–որ, —չ–ի՞ն պ–ոզը ծ–ո–ոյ–ոց Ա–ստ–ո–ծ–ոյ. for not a whit, not any thing *կամ* nothing։

All (Ա.–Ս. eal) ք–ո–ը–ո. —ո–ռ–ը. *All* of them are slaves, —ո–ռ–ն —չ փ–ոչ–ի են (գ.երանուն)։ *All* the earth, ք–ո–ը ե–ր–կ–ի–ր–ը (ածական), On *all* sides, —ո–ռ–ը կ–ո–ղ–ո–ի. (ածական)։ My, thy, his եթ գ.երանուններ–ով–ն ասա–չ կը դ–ր–ու–ի. All my property, ք–ո–ը ի–մ —ս–ո–ց–ո–ո–ծ–ս–ո. ոչ ի–ի my all property։

Both (Ա.–Ս. butu) ե–ր–կ–ո–ւ–ն —չ, ե–ր–կ–ո– անձանց *կամ* բաներու (թէ–պէ–տ ոմանք աս կանոնէն կը շեղին). *Both* of you are right, ե–ր–կ–ո–ւ–ք —չ ձ–ի–կ է–ւ (գ.երանուն)։ He maketh *both* the deaf to hear, and the dumb to speak, ը–ն ք–ո–ւ–խ–ը–ո–ն ը–ս–ե կ–ո–ղ–ո–յ, և ը–ն հ–ո–ւ–ր–ե–ր–ո–ն ք–ո–ւ–ի (ածական)։

Several (to sever, *բաժնել*)· այլ և այլ· զանազան· ոմանք· տուն մը· *Several* tribes lived upon the adjacent island, հօտակայ կղզին տուն մը ցեղեր կը բնակէին (*ածական*)։ *Several* of them were there, անոնցմէ ոմանք հոն էին։

Many (*Ս*· maeneg) շատեր· *Թիւ կը ցուցնէ*· *Many* of his followers died, իրեն հետևողներէն շատերը մեռան (*դերանուն*)։ *Many* attempts were made to show that the country had been previously discovered, շատ ջանացին ցուցնելու թէ երկիրը առաջուց գտնուած էր (*ածական*)։

Few (*Ս*· feawa) տիւր· *Թիւ կը ցուցնեն*· *Few* are truly wise, տիւրը ճշմարտապէս իմաստուն են (*դերանուն*)։ *Few* children improve their time as they ought to do, տիւ փոքր երեխայ ժամանակին լաւ պիտանացնէ (*ածական*)։ Former, առաջին, նախընթաց· Latter, վերջին, *ածական են· բայց անորոշ դերանուններու պէս կը դործածուին և դոյականը զօրութեամբ կը հասկցուի· եթէ եզակի դոյականի տեղ դրուին, սեռական ունին*· former's, latter's.

Անորոշ և տրամաբանական դերանուններն իրարու հետ կը դրուին շատ հեղ· some one, մէկը· every one, each one, ամէն մէկը· no one, ոչ մէկը· another one, ուրիշ մը· any one, ոևէ մէկը· So he called *every one* of his lord's debtors, այսպէս ան կանչեց իր տէրոջը պարտապաններուն ամէն մէկը։

Some, any և no *դերանուններուը* body *բառը կցելով նոյն նշանակութիւնը ունին*· *Somebody* is knocking, մէկը դուռը կը ծեծէ։ Is there *anybody* here? հոս մարդ (մէկը) կա՞յ· There is *nobody* here, հոս մէկը չկայ· *Anybody* can do that, ոևէ մէկը կրնայ ընել· Something, տիւր մը բան· բան մը· anything, ոևէ բան մը· nothing, ոչինչ· *Թէպէտ դոյական են, բայց աս կարդէն կը համարուին*· I want some thing to eat, ուտելու բան մը կ'ուզեմ· I have nothing to give you, տալիք պարտ բան մը չունիմ·

A *անորոշ յօդը* great many *բառերուն հետ մեծ թիւ մը կը ցուցնէ, և թէ ածական է, թէ դերանուն*· A great many persons, շատ անձինք (*ածական*)· A great many of them, անոնցմէ շատը, մեծ մասը (*դերանուն*)։

Many՝ *անորոշ յօդով եզակի բառերու հետ կը դործածուի (յօդը իրմէ առաջ դնուելու է)* many a man, many a one ամէն, շատերը, տարի, տարէ մարդիկ։

Few՝ *երբեմն անորոշ յօդ կ'առնէ, թէ ածական է և թէ դերանուն*· (վերջինին հակառակ յօդը առաջ դնուելու է) with a

few men, փառէ մը մարդով (ածական)։ A few of his companions, ընկերքէն մանր ։

ՅՈՒՅԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

118. *Յուցական կ'ըսուին, քանզի որոշ և ուղղակի կը ցուցունեն թէ անձը կամ իրը որո՞ւ կը վերաբերի. և ասոնք են.* This, այս. These, ասոնք. That, այդ. Those, ասոնք ։

—These՝ this*ին յոգնակին է*. Those՝ that*ին*,

This book is mine, and *that* is yours, Ա. գիրքը իմս է, և այդ՝ քուկդ. *These* books belong to me, and *those* to you, Ա. գիրքերը իմս են, և ասոնք՝ քուկդ (ածական)։ The salary of the president was fixed at twenty-five thousand dollars a year, *that* of the vice president at five thousand, and *those* of the others at three thousand, նախագահին պարեկանը տասն և հինգ հազար ընալեր կարօեցաւ, փոխանորդինը՝ հինգ հազար, և ձեռնէրտանը երեք հազար (դերանուն). that *կը ցուցունէ* the salary, *և* those՝ the salaries ։

—This *և* these *մօտ եղող անձինք կամ իրեր կը ցուցունեն*. that *և* those՝ *հեռուն եղողները*։

This *կը ցուցունէ վերջէ յիշուած բանը և հաւասար է* latter *բառին*. *իսկ* that, ատոնք՝ *և հաւասար է* former *բառին*։ Both wealth and poverty offer temptations, *that* tends to excite pride, *this* discontent. Ըն հարստութիւնը և ըն աղքատութիւնը փորձութիւն են, ան (ատոնք)՝ կը հպարտցնէ մարդս. ս (վերջինը)՝ դժգոհ կ'ընէ ։

—*Յուցական դերանուններըը միայն յոգնակի ըլլալու համար կը փոխուին. հոլովի, սեռի, փոփոխմունք չունին.* this *և* these *կը համաձայնին լատիներէն* hic *և* hi. *Յունարէն* ουτος *և* ουτοι *դերանուններուն.* that *և* those *լատիներէն* ille *և* illi *Յունարէն* εκειvος *և* εκειvοι *դերանուանց* ։

Each other, one another, իրար, *միւսդիսկ կ'ըսուին* Reciprocal Pronouns, փոխադարձ դերանուան. They killed *each other*, իրար սպանեցին. They fought with *one another*, իրարու հետ կռուեցան ։

Each other, իւր կամ սեպհ կը ցուցունէ. one another, իւրեքեան սեպհ ։ Ասանք բաղադրեալ բառերու պէս սեռական կ'ըլլան. each other's, միւսիսկու, իրարու. one another's. *և յոգնակի չունին* ։

Ե. ԲԱՅ

119. *Բային՝ ընել, ելլալ կամ ելլուիլ կը ցուցունէ*. I *break*, կը կոտրիմ. He *is*, ան է. We *go*, կ'երթանք. They *are loved*, կը սիրուին ։

120. *Բայերն երկու տեսակ են.* Transitive, *Անցողական.* Intransitive, *Անդրադարձական.*

Անցողական է բայը, երբ ցուցուցած գործողութիւնը ուրիշի մը վրայ կը կատարուի, այսինքն՝ երբ մէկէն կ'ելլէ ուրիշի մը կ'անցնի. Joseph killed his brother, *Յովսէփ էր եղբայրը ծոցուց. աս խոսքիս մէջ ծոցուիլ անցողական է. քանզի մեռցնելու գործողութիւնը ոչ թէ ծովսեփին, այլ եղբօրը վրայ կատարուեցաւ:*

Անդրադարձական կ'ըսուի բայը, երբ գործողութիւնը ուրիշի մը չանցնիր, այլ ընողին վրայ կը կատարուի. I run, *ես վազ.* He sleeps, *նա քնանայ:*

121. *Բայերն ունին՝ Ձայն, Դէմք, Թիւ, Եղանակ և Ժամանակ:*

122. *Բայերուն Ձայնը,* Voice, *կրկին է Ներգործական և Կրաւորական. և միայն Անցողական բայերն ունին աս երկու ձայնի տարբերութիւնը. ուստի և կրնան թէ Ներգործական և թէ Կրաւորական ըլլալ:*

Ներգործական ձայնը Տէր բային իբր գործող կը ցուցնէ. ինչպէս՝ James *strikes* the table. *Յակոբ սեղանը կը ծեծէ: Կրաւորական ձայնը Տէր բային իբրև գործողութիւնը կրող կը ցուցնէ. ինչպէս՝* The table *is struck* by James, *սեղանը Յակոբեն կը ծեծուի:*

Անդրադարձականի և Կրաւորականի զանազանութիւնը չունին:

123. *Բայերուն Դէմքը,* Person, *կը ցուցնէ Տէր բային Ա, Բ կամ Գ դէմքէն ըլլալը: Դէմքի վրայ արդէն խօսած ենք (էջ 56):*

124. *Թուոյն,* Number, *ինչ ըլլալն ալ ըսած ենք (էջ 45): Անդրադերձէնի մէջ բայը երկու թիւ ունի. եղակի, յոգնակի:*

125. *Գործողութիւն մը կերպ կերպ կ'ըլլայ. և աս կերպերը կը կոչուին* Mode, Mood, *Եղանակ. ու հինգ են.* Indicative, *Սահմանական.* Subjunctive, *Պարագայական,* Potential, *Կարողական.* Imperative, *Հրամայական, և* Infinitive, *Անեղական:*

1. *Սահմանականը՝ բային բացատրած իրողութիւնը պարզապէս և առանց պայման կը ցուցնէ. ինչպէս՝* He *loves*, *նա սիրէ.* He *is loved*, *նա սիրուի:*

2. *Ստորադասականը՝ բային բացատրած իրողութիւնը կը ցուցնէ ոչ բացարձակապէս, այլ պայմանով, թէ ութեւթեւամբ, բաղձալի կամ այնպէս որ կրնայ պատահիլ և չպատահիլ. ինչպէս՝* If he *study*, he will improve, *եթէ սորանի, յառաջ պիտի երթայ:*

2. *Կարողական եղանակը ոչ թէ բային բացատրած գործողութիւնը, այլ անոր կարելիութիւնը, կամ Տէր բային այն գործողու-*

թեան նկատմամբ ապագային, կատարելին, հատը կամ պարտաւորութիւնը կը ցուցնէ. ինչպէս՝ The wind *may blow*, հովը կրնայ փչել. I *can swim*, կրնամ լողալ. He *would* not *stay*, պէտք չէր որ կենայ. You *should obey* your parents, ձեր ծնողացը պարտիք հնազանդիլ։

4. Հրամայականը կը պատուիրէ, կը յորդորէ, կ'աղաչէ կամ թոյլ, հրամանն կու տայ. ինչպէս. *Do* this, ըրէ այդ բանը. *Hear*, լսէ. *Go*, գնա, երթ։

5. Անեղեւոյթը կը ցուցնէ գործողութիւն մը ընդհանուր կերպով, առանց թիւ և դէմք զանազանելու, և սովորաբար իրմէ առաջ ունի to. ինչպէս՝ *to love*, սիրել։

126. *Ժամանակը*, Tense, բային ան ձևն է որ գործողութեան կատարուելուն ատենը կը ցուցնէ։

127. *Ժամանակը բնականապէս կը բաժնուի* Present, ներկայ, Past, անցեալ, և Future, ապառնի։ *Բայց Անգղիերէն բայերն ուրիշ երեք ժամանակ ալ ունին*, Present perfect, ներկայ կատարեալ. Past perfect, անցեալ կատարեալ. Future perfect, ապառնի կատարեալ։

Առաջին երեք ժամանակները կը կոչուին Primary tenses, նախնական ժամանակ. *վերջի երեքը՝* Secondary tenses, երկրորդական ժամանակ։

1. *Ներկայ ժամանակը գործողութեան հիմ բուսը կը ցուցնէ, և երեք կերպով կը բացատրուի։*

ա. I write, կը գրեմ, *անորոշ և ընդհանուր է, ուստի և կ'ըսուի* Simple form, պարզ ձև։ բ. I am writing, կը գրեմ (կ'ը), *գործողութիւնը շարունակութեան մէջ կը ցուցնէ, և կ'ըսուի* Progressive form, շարունակող ձև։ գ. I do write, կը գրեմ. *կը ցուցնէ թէ գործողութիւնը ստուգիւ կը կատարուի. ուստի և կը կոչուի* Emphatic form, հաստատող ձև։

Գրեթէ ամէն լեզուի մէջ ներկան շատ անգամ կատարեալի տեղ կը գործածուի. Caesar *leaves* (leaved) Gaul, crosses (crossed) the Rubicon and enters (entered) Italy, Կեսար Գալլիա կը լքուցու (թողուց), Րուպիկոն (գետ) կ'անցնի (անցաւ) և Իտալիա կը մտնէ (մտաւ)։ *Այս ձևը խօսքը աղու կ'ընէ, ուստի և պատմիչք և առեղնախօսք այս ձևով անցեալ դէպքեր իբր թէ ներկայ կը ցուցնեն, և կենդանութիւն մը կու տան պատմութեան։*

2. *Անցեալ ժամանակը գործողութիւնն արդէն կատարուած կը ցուցնէ, և նոյնպէս երեք ձև ունի.* ա. I wrote, գրեցի. *սակայն կատարեալին պարզ ձևն է և գործողութիւնը բոլորովին անցեալ առեն մը կատարուած կը ցուցնէ.* բ. I was writing, կը գրէի (կ'ը), *շարունակող ձև է, և գործողութիւնը ուրիշ անցեալ գործողու-*

թեան մը հետ կամ կից կատարուած կը ցուցնէ , որպէս թէ ըսուէր. I was writing, when he arrived, անոր եկած ատենը կը գրէի. գ. I did write, գրեցի. հաստատող ձև է, գրած ըլլալը կը հաստատէ կամ կը հաւաստիացնէ:

3. Ապառնի ժամանակը կը ցուցնէ գործողութեան՝ ասկէ եւ կատարուիլը. ասկից երկու ձև ունի. ա. I shall write, պիտի գրե՛մ. պարզ ձևն է, և կը ցուցնէ թէ գործողութիւնը ապագային մէջ պիտի կատարուի.. բ. I shall be writing, շարունակող ձևն է, և կընշանակէ՝ գրելը պիտի շարունակեմ:

4. Ներկայ կատարեալը կը ցուցնէ գործողութեան հիմա լմնալը. և երկու ձև ունի. ա. I have written, գրեցի. ասիկայ պարզ ձևն է, կը ցուցնէ թէ գործողութիւնը լմնցած է բայց ներկային հետ կապակցութիւն ունի: բ. I have been writing. շարունակող ձևն է, և կընշանակէ՝ արդէն գրած եմ,

Անյս ժամանակն առաջուց Perfect, կոչուէլ կ'ըսուէր —

5. Անցեալ կատարեալը կը ցուցնէ գործողութեան մը տրուած, բայց նանաւոր ատենէ մը առաջ կատարուած ըլլալը, և երկու ձև ունի. ա. I *had written* the letter before he arrived, անոր հասնելէն առաջ նամակ գրած էի. աս պարզ ձևն է. բ. *I had been writing* before he arrived. շարունակող ձև է, կը ցուցնէ գործողութեան շարունակութիւնը ուրիշ գործողութեան մը կատարումէն առաջ, և կընշանակէ՝ անոր գալէն առաջ կը գրէի կոր: Անյս ժամանակն առաջ Pluperfect, գերակատար կ'ըսուէր.

6. Ապառնի կատարեալը կը ցուցնէ թէ գործողութիւնը՝ գալու ատեն մը պիտի ըլլայ, բայց ուրիշ՝ գալու ատեն մը կատարուելու գործողութենէ մը առաջ. աս ալ երկու ձև ունի. ա. I *shall have written* the letter before the mail is closed. փոստը չփակուած նամակ գրած պիտի ըլլամ. աս պարզ ձևն է. բ. I *shall have been writing* the letter before the mail is closed, և կընշանակէ՝ փոստը չփակուած ես գրելու վրայ եղած պիտի ըլլամ:

Ապառնի ժամանակն ուրիշ կերպերով ալ կը բացատրուի. I am going to write, գրելու պիտի ելնեմ, կամ՝ պիտի գրեմ. I am about to write, գրելու վրայ եմ.

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

128. Ընդունելութիւնը, Participle (լատ. pars, մաս, և capere, առնուլ բառերէն) այն բառն է որ բայէ միանգամայն անուն եւ յատկու-

թիւն ունի, և երեք է. Present, ներկայ. Past, անցեալ և Compound perfect, բաղադրեալ կատարեալ։

1. Ներկայ ընդունելութիւնը ing կը վերջաւորի. ինչպէս՝ loving (to love, սիրել, բայէն) որ կը նշանակէ սիրելով (իբր բայ) և սիրող (իբր ածական)։

Բայերուն շատոնակող ձևն այս ընդունելութեամբ կը շինուի։

Ա. յս ընդունելութիւնը ly յաւելուածով մակբայ կ'ըլլայ. lovingly, սիրողաբար, և կը բաղդատուի more և most բառերով։

Ցօղ առնելով դպրականի կամ անուան զօրութիւն կ'ունենայ. The burning of London in 1866. 1866ին Լանդընի հրդեհը։ Իբր ա նուն յոգնակի ալ կ'ըլլայ և նախադրութեամբ ալ կը գործածուի. The overflowings of the Nile, Նեղոսի յորդորումները. In passing through Germany, Գերմանիայէն անցնելու ատեն։

Ասիկայ կը կոչուի նաև Imperfect կամ active participle.

Կրաւորական բայերուն ներկայ ընդունելութիւնը՝ անցեալ ընդունելութեան հետ being դնելով կ'ըլլայ. being loved, սիրուելը։ Բայց աս կրաւորականը ներգործականին պէս իբր ածական և անուն չի գործածուիր։

2. Անցեալ ընդունելութիւնը ներգործական բայերու մէջ ed կը վերջաւորի, եթէ բայը բաղաձայնով կը վերջանայ. to fear, վախնալ. feared, վախնալով. իսկ եթէ բայը e կը վերջաւորի, ընդունելութիւնը d գիրը միայն կ'առնէ. to love, սիրել. loved, սիրելով։

Անհանոն բայերուն ընդունելութիւնները կերպ կերպ կ'ըլլան, տես անհանոն բայից ցանկին մէջ։

Անցեալ ընդունելութիւնը երբեմն իբր ածական կը գործածուի, A concealed plot, (ծածկեալ) գաղտնի դաւադրութիւն մը. A drunken man, (խմած) գինով մարդ մը (այս վերջինն անհանոն բայի ընդունելութիւն է)։

Ա. ս ընդունելութիւնն ալ ly մասնիկով մակբայ կ'ըլլայ. Pointedly, ընդգծաբար, to point, ցուցնել բայէն, և կը բաղդատուի more և most բառերով։

Անցեալ ընդունելութիւնը ներկային պէս իբր անուն չի գործածուիր։

Ասիկայ կը կոչուի նաև Perfect կամ Passive Participle։

Կրաւորական բայերուն անցեալ ընդունելութիւնը ներգործականին հետ նոյն է. loved, կը նշանակէ սիրած և սիրուած։

3. Բաղադրեալ կատարեալ ընդունելութիւնը ներգործական

բայերու մէջ կը չինուի՝ անցեալ ընդունելութեան հետ having դնելով. having loved, «էրած ըլլալով»:

Անոր having done his duty, է՛ր պարտաւորութիւնը կատարած ըլլալը:

կրաւորական բայերուն մէջ ան ընդունելութիւնը կը չինուի՝ having been դնելով. having been loved, «էրուած ըլլալով»:

Ընդունելութիւններն երեք բայերուն նայելով, անցողական կամ անխոհադրական են. անցողականներն ալ՝ ներգործական կամ կրաւորական են:

ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

129. Լծորդութիւնը, Conjugation (Լատ. con, 'ի դասն, և jungere, ը֊փել) բայերուն ձայները, եղանակները, ժամանակները, թիւերը և դէմքերը կանոնաւոր կերպով փոխելն է:

130. Բայերն Անգղիերէնի մէջ դէմք և ժամանակ ցուցնելու համար շատ փոխոխմունք չունին: Ուստի դէմքերը ցուցնելու համար դերանուններ կը գործածուին, ժամանակները ցուցնելու համար ալ օժանդակ բառած բայերը: Նախ բայերուն դէմք ցուցնող փոխոխմունքը դնենք, և ապա օժանդակ բայերը, որոնք բայ մը խոնարհելու համար հարկաւոր են:

1. Բայերուն եզակի առաջին և յոդնակի երեք դէմքն ալ վերջաւորութեան կողմանէ նոյն են. բայ՛ի to be ե՛ս էական բայէն, որուն յոդնակի երեք դէմքերը սահմանական ներկայ և անցեալ ժամանակներուն մէջ առաջին դէմքէն տարբեր են. իսկ միւս ժամանակները կանոնին համեմատ են:

2. Սահմանականին ներկայէն զատ ուրիշ ժամանակներու մէջ բայերուն եզակի երրորդ դէմքն ալ առաջնոյն հետ նոյն է:

3. Ներգործական բայերուն Սահմանական ներկայ երրորդ դէմքը s և eth կը վերջաւորի, օժանդակ բայերէն զատ. երկրորդ դէմքն ալ est կը վերջաւորի երբ բայը բաղաձայնով կը վերջանայ, իսկ եթէ բայը ով կը վերջանայ, նոյն երկրորդ դէմքը st կը վերջաւորի, բայ՛ի to be և to have բայերէն:

Եզակի երրորդ դէմքին eth վերջաւորութիւնն ու երկրորդ դէմքին est վերջաւորութիւնը Աստուածաշունչի ոճ են. սորվելու դերանուանց մէջ խօսած ենք: Ըսածնիս աւելի պզտիկ հասկցունելու համար, «էրէլ բային Սահմանական ներկան դնենք՝ Սաքսան, վաղեմի և արդի Անգղիերէնով: փոխոխութիւնները բայէն բաժնուած և նօտր գրուած են:

Անկլօ-Սաքսան

Առաջին դէմ	Երկրորդ դէմ	Երրորդ դէմ
Եզ. Luf-*ige* սիրեմ	Luf-*ast* սիրես	Luf-*ath* սիրէ
Ցբ. Luf-*iath* սիրեմք	Luf-*iath* սիրէք	Luf-*iath* սիրեն

Վաղեմի Անգլիերէն

Եզ. Love	Love-*st*	Love-*th*
Ցբ. Love-*n*	Love-*n*	Love-*n*

Արդի Անգլիերէն

Եզ. Love	Love-*st* (հասարակօրէն love	Love-*th* (հասարակօրէն loves)
Ցբ. Love	Love	Love

Ըստ արդի սովորութեան շատ անգամ եզակի երկրորդ դէմը քին տեղ յոգնակի երկրորդ դէմքը կը գործածուի։

Անգլիերէն բայերուն խոնարհումը շատ դիւրին է, ինչպէս որ խոնարհման օրինակին մէջ պիտի տեսնուի. բայց ժամանակներուն և եղանակներուն գործածութիւնը սորվիլ այնպէս դիւրին չէ։

ՕԺԱՆԴԱԿ ԲԱՅԵՐ

131. Auxiliary, *Օժանդակ, կ'ըսուին ան բայերը որոնց օգնութեամբն ուրիշ բայերու քանի մը ժամանակները կը շինուին։*

Առնցմէ ոմանք միշտ և միայն օժանդակ են. ինչպէս May, *կրնալ ըլլալ.* Can, *կարող ըլլալ.* Shall, *պիտի.* Must, *պէտք է (պարտ է)։ Ոմանք ալ թէ ուրիշ բայերու կ'օժանդակեն, և թէ ուրիշ օժանդակներով իրրև բայ կը գործածուին. ինչպէս են* to Have, *ունենալ.* to Do, *ընել.* to Be, *ըլլալ.* to Let, *ըլլալ.* to Will. *կամիլ։ Բայց աս երկրորդ կարգէն եղող օժանդակները որ միանգամայն բայ են, ինչպէս ճանչնալու է թէ երբ օժանդակ են և երբ՝ ոչ։ Օժանդակ են, երբ ուրիշ բայի հետ են, ինչպէս՝* I *have* seen, *տեսայ. բայ են՝ երբ առանձին գործածուած են, ինչպէս՝* I *have* a house, *տուն մը ունիմ.* I *was* (to be *բայէն*) at home, *տունն էի։*

Երբ քանի մը օժանդակներ միկտեղ են, ամենէն վերջինը բայ է. I *should have been* at home, *տունն ըլլալու էի. հոս* been *բայ է։*

Let *և* Must, *իրենց վերջը երբէք չեն փոխեր։*

May (Ա.–Ս. magan) *և անցեալը* might, *կը ցուցնեն հնարաւորութիւն, պայմանական կարողութիւն.* I may go, *կրնայ ըլլալ, հնար է որ երթամ.* He may purchase the field, if he pleases, *երկէ՛ն, կրնայ գնել արտը.* You may go, *կրնաս, այսինքն՝ թելդ նայէ պռնկիլ է, պզտիկ ես երթալէ կամ հրաման ուզէլ. ինչպէս May I go? կրնա՞յ երթալ, հրաման կու տա՛ս որ երթամ։ կամ էշ, փոփոխ.* Might it but turn out well, *երանի ըլլ ալէկ ըլլար։*

Can (Ա.–Ս. cunnan, *գիտնալ ինչպես ընելու է*) *և անցեալ ժամանակը* could, *կը ցուցնեն կարողութիւն, զօրութիւն.* I can go, *կրնամ երթալ, կարող եմ երթալու, ճիւղ եմ.* I could have gone, *կրնայի երթալ.* Can you do this? *կրնա՞ս ընել զայդ, յիշուէդ կու գա՞յ.*

Must (Ա.–Ս. mot) *կը ցուցնէ հարկաւորութիւն, պարտաւորութիւն.* I must go, *երթալս ե՛մ. պէտք է որ երթամ, պարտաւոր եմ երթալ։*

Have (Ա.–Ս. habban), *թէ բայ է, թէ օժանդակ.* I have seen (*օժանդակ*) *պեսայ։* I have no money (*բայ*) *ոտկ չունիմ։*

Do (Ա.–Ս. don) *և անցեալ ժամանակը* did, *իբր օժանդակ՝ խօսքին հաստատութիւն կու տայ.* I do love you, *քեզ կը սիրեմ. իրաւ որ կը սիրեմ. տարակոյս մի ունենաք։* Do *հարցական և բայաստանան խօսքերու մէջ կը գործածուի.* Do you know? *գիտե՞ս.* I do not know (I don't know) *չեմ գիտեր։ երբեմն ալ բայը չկրկնելու համար.* I shall go if you *do այսինքն* if you go, *կ'երթամ, երկէ պռնկիլ կ'երթաս.* Do you study your lesson? *դասերդ կը սորվի՞ս.* I do, *այո, կը սորվիմ, այսինքն* I study. *բայց հետեւեալը բայ է.* I have done my work, *գործս ըրի, լմնցուցի։*

Let (Ա.–Ս. lactan) *կը ցուցնէ հրաման տալ.* Let him go, *ղրկէ երթայ. երբեմն պաղատանք.* Let me go, *ղրկէ՛ք զիս երթամ։ Ա.տանկամէ զատ երբեմն հրաման, խրատ, էշ, փոփոխ կը ցուցնէ։* Let *միայն հրամայական եղանակին օժանդակն է. շատ քիչ անգամ բայ է։*

Be (Ա.–Ս. béon) *բոլոր վերոհատուածներուն կրաւորական բայերուն օժանդակն է.* I am loved, *կը սիրուիմ (օժանդակ)։* I have been sick, *հիւանդ եղայ (բայ)։*

Shall (Ա.–Ս. sceal) և Will (Ա.–Ս. willan) *օժանդակներն ուղիղ գործածելը լեզուին մէկ մեծ դժուարութիւնն է։ Անգլիացւոց կամ Ամերիկացւոց մէջ քիչերը գիտեն թէ ուր կամ երբ ասոնց մէկը կամ միւսը գործածելու է՝ բայց հետեւեալ կանոնները բաւական կը դիւրացնեն այս դժուարութիւնը։*

Ասոնց նշանակութիւնն է պէտք. բայց թէ երբեմն տեղ գործածելով խօսքին նշանակութիւնը ինչ աստիճան կը փոխեն՝ հետե-

եաւլ դէպքէն կը հասկցուի. — Մինդամ մը Իրլանտացի մը Անգղուոյ թայմզ գետը կ'ինայ, ու խեղդուելու ատենը օդնութիւն կ'աղաղակէ. I *will* be drowned, and nobody *shall* help me, ինծի պըտի ես ու խղդուիմ, և ինձ ալ օգնութիւն ոեւէ չտանի ինձի։

Shall առաջին դէմքի հետ կը գուշնէ առանց խոստման միայն պարզ ըսել մը. I *shall* go home tomorrow, վաղը պուն երթամ ես. երթամ՝ նէ աղէկ կ'ըլլայ։

Will առաջին դէմքի հետ, կը գուշնէ կամք, պէտքառութիւն, խոստումի. I will go at all hazards, ինչ ու ըլլայ՝ պիտի երթամ. միտքս դրած եմ երթալ, դիտաւորութիւնս ատ է. I will do it for you, ձեզի համար կ'ընեմ, խօսք կու տամ՝ ընել։

Shall երկրորդ և երրորդ դէմքի հետ, կը գուշնէ խոստումի, հրամանի, պէտառութիւնի. You *shall* be rewarded, քու պիտի վարձատրուիս, խօսք կու պամ ղեզ վարձատրել. Thou shalt not kill, սպանութիւն պիտի չընես. Ne պատուէրեմ ու չընես. He shall be punished, պիտի պատժուի, ինչպես պըտի եմ ղանի պատժել։

Will, ի և գ. դէմքերուն հետ դործածուելով՝ shallին Ա. դէմքին հետ դործածուելով տուած նշանակութիւնը կու տայ. You will soon be there, ձեզ մը եպէը հոն կ'ըլլաս։ Ուստի հետեւեալ կանոնը միտք առնելու է։

Shall առաջին
Will երկրորդ և երրորդ } դէմքի հետ կը գուշնեն պարզ ըսելը։

Will առաջին
Shall երկրորդ և երրորդ } դէմքի հետ կը գուշնեն խոստումի, պէտառութիւն, հրաման, կամք։

Բայց երբ shall և will հարցմանց մէջ դործածուին, դրեթէ վերի դրածնուս ճիշդ հակառակ միտք մը կու տան։

Shall երեք դէմքով ալ, հարցման մէջ կը դործածուի, իմանալու համար թէ ինչ է կամքը կամ միտքը անոր՝ որուն կը հարցուի. Shall I go? երթամ՞. հրաման կու պա՞ս ու երթամ. ինչ կ'ըսես, երթամ՞։

Will ամէն դէմքով ալ՝ կամք, դիտաւորութիւն հասկնալու կը ծառայէ. Will you go? կ'երթա՞ս, կ'ուզե՞ս երթալ. ինչպէս կ'ըսե՞ս երթալ. Անշուշտ մարդ մը երբեն հարցում չընէր. ուստի will I go չըսուիր, կամ բանաստեղծութեան մէջ միայն կը դտնուի։

Shall և will առանց անցեալ ժամանակի սահմանական և ստորադասական եղանակներուն օժանդակ են։

Ստորադասական եղանակին մէջ Shall երեք դէմքով ալ պարտ ըլլալ մը կը գուշնէ. If thy brother *shall* trespass against thee,

go and tell him his fault, երթ եղբայրդ տեղւն դեմ յանցանդ գործեր , քեզ և քեզ անոր , եւ. այսինքն՝ եթէ պատահի. ըսել չուզեր թէ ասանկ բան մը պիտի պատահի. կամ եղբայրդ միտքը դրած կամ խոստացած է , այլ՝ եթէ ըլլայ : He shall go, պիտի երթայ. հրաման եւ պատ , պիտի երթայ. բայց , If he shall go, երթ երթայ. ուրիշ միտք ունի , հրաման չի ցուցներ : Բայց Will ամէն դէմքով ալ կամ կը ցուցնէ. If he will strive to improve, he shall be duly improved, երթ ուղղուիլ ջանայ , ըստ արժանւոյն պիտի ուղղուի. այսինքն՝ եթէ կամք ունենայ , միտքը դնէ որ ջանայ , կրնայ , եւ :

Should, անցեալ ժամանակ Shall օժանդակին , կը ցուցնէ պարտաւորութիւն , You *should* pay the money, պարտք կը թուի ըլլալ ես. պարտաւոր ես , հնար չէ : Գարձեալ՝ կը ցուցնէ ենթադրութիւն , If it *should* rain tomorrow, I shall not be able to keep my promise, երթ վաղն անձրեւ գայ , խօսքս պահելը վաղուան անձրեւ չդալէն կախում ունի. ըսենք թէ անձրեւ գայ եւ : Երբեմն ալ փարակոյս կամ կոծիռ կը ցուցնէ. I should think so, ի՛նչ ըսես ասանկ է. ասանկ ըլլալը շատ հաւանական է :

Would, անցեալ ժամանակ Will օժանդակին , կը ցուցնէ կամ , պիտի ուզուիլ. բայց պայմաններէ կախեալ. I would do it, if I could, երթ կրնամ , ի՛նչ. եթէ ձեռքէս գայ , կամք ունիմ ընելու. երբեմն ալ էշ , ֆափռ. I would there were a sword in my hand, երանի՛ թէ յեռս սուր մը ըլլար. ո՛ւր էր սուր մը ունենայի :

Should առաջին դէմք
Would երկրորդ և երրորդ ,, } կը ցուցնեն պարզ ըսել մը.
Should երկրորդ և երրորդ դէմք
Would առաջին ,, } կը ցուցնեն խոստանալ, պատառնալ.

—Shall և will թէպէտ պիտի կը նշանակեն , քանի որ տարբեր զօրութիւն ունին , իրարմէ որոշելու համար , will առաջին , shall երկրորդ և երրորդ դէմք , չհշտուիլ դրինք. I will go, երթա՛մ պիտի. իսկ I shall go, պիտի երթամ :

132. ՕԺԱՆԴԱԿ ԲԱՑԵՐՈՒՆ ԽՈՆԱՐՀՈՒՄԸ

MAY ԿԱՐՆԱԼ

Present Tense Ներկայ

Singular		Plural	
I may	կրնամ	We may	կրնանք
Thou mayest / You may	կրնաս	Ye կամ you may	կրնաք
He may	կրնայ	They may	կրնան

Past Tense Անց-ած

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I might (տայի)	կրնայի	We might	կրնայինք
Thou mightest / You might	կրնայիր	Ye կամ you might	կրնայիք
He might	կրնար	They might	կրնային

CAN ԿԱՐՈՂ. ԸԼԼԱԼ

Present Tense Ներկ-այ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I can	կրնամ	We can	կրնանք
Thou canst / You can	կրնաս	Ye կամ you can	կրնաք
He can	կրնայ	They can	կրնան

Past Tense Անց-ած

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I could	կրնայի	We could	կրնայինք
Thou couldst / You could	կրնայիր	Ye կամ you could	կրնայիք
He could	կրնար	They could	կրնային

SHALL ՊԻՏԻ

Present Tense Ներկ-այ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I shall	ես պիտի	We shall	մենք պիտի
Thou shalt / You shall	դուն ,,	Ye կամ you ,,	դուք ,,
He shall	ան ,,	They ,,	անոնք ,,

Past Tense Անց-ած

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I should	ես պիտի	We should	մենք պիտի
Thou shouldst / You should	դուն ,,	Ye կամ you ,,	դուք ,,
He should	ան ,,	They ,,	անոնք ,,

WILL ԿԱՄԻ

Present Tense Ներկայ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I will	ես պիտի	We will	մենք պիտի
Thou wilt / You will	դուն „	Ye կամ you „	դուք „
He will	ան „	They „	անոնք „

Past Tense Անցեալ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I would	ես պիտի	We would	մենք պիտի
Thou wouldst / You would	դուն „	Ye կամ you „	դուք „
He would	ան „	They „	անոնք „

133. Do և Have *օժանդակներուն միայն սահմանական ներկայ և անցեալ ժամանակները կը դնեն.ք, քանզի միայն ասոնք օժանդակ են . իսկ մնաւս մասերը ճիշդ «էրեմ բային վրայ կ'երթան, որ քիչ մը անդին խոնարհած ենք, բայց* Be *օժանդակին ամբողջ խոնարհումը դրինք, քանզի ասոր մասերովը կրաւորական բայերը կը խոնարհուին. ուստի պէտք է զայն ամբողջ սորվիլ, և ասոր ձեկ սորվելու համար միւս օժանդակները դիտնալ պէտք է։*

TO DO ԸՆԵԼ

Indicative mood Սահմանական

Present Tense Ներկայ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I do	կ'ընեմ	We do	կ'ընենք
Thou dost / You do	կ'ընես	Ye կամ you „	կ'ընէք
He doth կամ does	կ'ընէ	They „	կ'ընեն

Past Tense Անցեալ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I did	ըրի	We did	ըրինք
Thou didst / You did	ըրիր	Ye կամ you „	ըրիք
He did	ըրաւ	They „	ըրին

Infinitive Mood, Ունէսոյն — Participles Ընդունելութիւն

Present Tense, Ներկայ. To do, Ընել — *Present*, Ներկայ, Doing, Ընելով, [Ընող

Past Tense, Անցեալ, To have done, [Արած Ունել — *Past*, Անցեալ, Done, Արած
Com. Perf. Բաղ. կտր. Having done. Արած Ունելով [

TO HAVE ՈՒՆԵՆԱԼ

Indicative Mood Սահմանական

Present Tense Ներկայ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I have	ունիմ	We have	ունինք
Thou hast / You have	ունիս	Ye կամ you have	ունիք
He hath կամ has	ունի	They have	ունին

Past Tense Անցեալ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I had	ունէի	We had	ունէինք
Thou hadst / You had	ունէիր	Ye կամ you had	ունէիք
He had	ունէր	They had	ունէին

Infinitive Mood Ունէսոյն — Participles Ընդունելութիւն

Pres.Tense, Ներկայ. To have. ունենալ — Pres. Having. ունենալով, ունե- [ցող
Past. „ կտր. To have had, ու- [նեցած ըլլալ — Past. Had. ունեցած — Comp. Perf. Having had. ունե- [ցած ըլլալով

134. Բայերն երեք գլխաւոր մասեր ունին, առաջինը՝ բային ներկայ ժամանակն է, երկրորդը՝ անցեալ ժամանակը, երրորդը՝ անցեալ կամ կատարեալ ընդունելութիւնը։ Այսպէս կ'ըսուին Principal Parts, գլխաւոր մասեր. քանզի միւս մասերը այս երեքէն կը շինուին։

TO BE, եմ ժամանակ էական անկանոն բային խոնարհումը։

Principal parts գլխաւոր մասեր

Present. Am. եմ. *Past.* Was. էի. *Perf. Particip.* Been. եղած։

Indicative Mood Սահմանական եղանակ

Present Tense Ներկայ

Singular		Plural		
I am	եմ	We	are	ենք
Thou art / You are	ես	Ye կամ you	„	էք
He is (իշ)	է	They	„	են

Past Tense Անցեալ

Singular		Plural		
I was	էի. եղայ	We	were	էինք. եղանք
Thou wast / You were	էիր. եղար	Ye կամ you	„	էիք. եղաք
He was	էր. եղաւ	They	„	էին. եղան

Future Tense (Predictive) Ապառնի

I shall	be պիտի ըլլամ	We shall	be	պիտի ըլլանք
Thou wilt / You will	„ „ ըլլաս	Ye կամ you will	„	„ ըլլաք
He will	„ „ ըլլայ	They will	„	„ ըլլան

Future Tense (Promissive) Ապառնի

I will	be ըլլա՛մ պիտի	We will	be	ըլլա՛նք պիտի
Thou shalt / You shall	„ ըլլա՛ս „	Ye կամ you shall	„	ըլլա՛ք „
He shall	„ ըլլա՛յ „	They shall	„	ըլլա՛ն „

Present Perf. Tense Ներկայ կատարեալ

I have	been եղայ. եղած եմ	We	have been	եղանք. եղած ենք
Thou hast / You have	„ եղար. „ ես	Ye կամ you	„ „	եղաք „ էք
He has	„ եղաւ. „ է	They	„ „	եղան „ են

Past Perfect Tense Անցեալ կատարեալ

I had	been	եղած էի	We	had	been	եղած էինք
Thou hadst / You had	"	"	էիր	Ye կամ you	"	"	"	էիք
They had	"	"	էր	They	"	"	"	էին

Future Perfect Tense (Predictive) Ապառնի կատարեալ

I shall	have been	պիտի եղած ըլլամ	We shall	have been	պիտի եղած ըլլանք
Thou wilt / You will	"	"	"	"	ըլլաս	Ye կամ you will	"	"	"	"	ըլլաք
He will	"	"	"	"	ըլլայ	They will	"	"	"	"	ըլլան

Future Perfect Tense (Promissive) Ապառնի կատարեալ

I will	have been	եղած պիտի ըլլա՛մ	We will	have been	եղած պիտի ըլլա՛նք
Thou shalt / You shall	"	"	"	"	ըլլա՛ս	Ye կամ you shall	"	"	"	"	ըլլա՛ք
He shall	"	"	"	"	ըլլա՛յ	They shall	"	"	"	"	ըլլա՛ն

Potential Mood Հնարավոր եղանակ

Present Tense Ներկայ

I may	be	կրնամ ըլլալ	We	may	be	կրնանք ըլլալ
Thou mayest / You may	"	կրնաս	"	Ye կամ you	"	"	կրնաք	"
He may	"	կրնայ	"	They	"	"	կրնան	"

Past Tense Անցեալ

I might	be	կրնայի ըլլալ	We	might	be	կրնայինք ըլլալ
Thou mightest / You might	"	կրնայիր	"	Ye կամ you	"	"	կրնայիք	"
He might	"	կրնար	"	They	"	"	կրնային	"

Present Perfect Tense Ներկայ կատարեալ

I may	have been	կրնամ եղած ըլլալ	We	may	have been	կրնանք եղած ըլլալ
Thou mayest / You may	"	"	կրնաս	"	"	Ye կամ you	"	"	"	կրնաք	"	"
He may	"	"	կրնայ	"	"	They	"	"	"	կրնան	"	"

Past Perfect Tense Անցեալ կատարեալ

I might	have been	կրնայի եղած ըլլալ	We	might	have been	կրնայինք եղած ըլլալ
Thou mightest / You might	"	"	կրնայիր	"	"	Ye կամ you	"	"	"	կրնայիք	"	"
He might	"	"	կրնար	"	"	They	"	"	"	կրնային	"	"

Subjunctive Mood Ստորադասական եղանակ

Present Tense Ներկայ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
If I be	եթէ ըլլամ	If we be	եթէ ըլլանք
If thou } „	„ ըլլաս	If ye կ՚ you „	„ ըլլաք
If you }			
If he „	„ ըլլայ	If they „	„ ըլլան

Past Tense Անցեալ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
If I were	եթէ ըլլայի	If we were	եթէ ըլլայինք
If thou wert } „	„ ըլլայիր	If ye կ՚ you „	„ ըլլայիք
If you were }			
If he were	„ ըլլար	If they „	„ ըլլային

Ստորադասական եղանակին մէջ shall *և* will *ամէն դէմքի մէջ նոյն նշանակութիւնն ունին. ուրիշ տեղ խօսած ենք ասոր վրայ։*

Infinitive Mood Անեղական եղանակ

Present Tense Ներկայ. To be ըլլալ
Perfect Tense կատ. To have been եղած ըլլալ

Imperative Mood Հրամայական եղանակ

Բ. Դ. Be կ՚ be thou } եղիր Be կ՚ be ye } եղէ՛ք
be you } be you }

Participles Ընդունելութիւն

Present. Ներկայ. Being. ըլլալով. եղող, ըլլող
Past. Անցեալ. Been. եղած
Com. Perf. Բաղ. կատ. Having been. եղած ըլլալով

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ To be բային

135. *կարողական եղանակը* may *օժանդակէն զատ* can *և* must *օժանդակներով ալ կը խոնարհուի։ Անգղիերէն քերականութեանց շատը և դպրոցներու մէջ, ամէն օժանդակները մէկէն բային հետ կը խոնարհին։*

Present Tense Ներկայ

Singular			Plural		
I can be		կրնամ ըլլալ	We can be		կրնանք ըլլալ
Thou canst You can	} be	կրնաս ,,	Ye կ you can be		կրնաք ,,
He can be		կրնայ ,,	They can be		կրնան ,,

Past Tense Անցեալ

Singular			Plural		
I could be		կրնայի ըլլալ	We could be		կրնայինք ըլլալ
Thou couldst You could	} be	կրնայիր ,,	Ye կ you could be		կրնայիք ,,
He could be		կրնար ,,	They could be		կրնային ,,

Present Tense Ներկայ — Must (անցեալ ժամանակ չունի)

I	must be	պէտք է որ ըլլամ	(	ըլլալու եմ)	
Thou կ you	,, ,,	,, ,,	,, ,,	,, ,,	ըլլաս
He	,, ,,	,, ,,	,, ,,	,, ,,	ըլլայ
We	must be	պէտք է որ ըլլանք			
Ye կ you	,, ,,	,, ,,	,, ,,	,, ,,	ըլլաք
They	,, ,,	,, ,,	,, ,,	,, ,,	ըլլան

Ամենը միևնոյն այսպէս կը խոնարհուի։

Present Tense Ներկայ

I may, can կ must be		We may, can կ must be	
Thou mayest, canst, կ must You may, can կ must	} be	Ye կ you ,, ,, ,,	,,
He may, can կ must be		They ,, ,, ,,	,,

Past Tense Անցեալ

I might, could, would կ should be		We might, could, would կ should be	
Thou mightest, couldst, wouldst կ shouldst be You might, could, would կ should be	}	Ye կ you ,, ,, ,,	,,
He might, could, would կ should be		They ,, ,, ,,	,,

135. *Սորտադասական եղանակը* if (*եթէ*) *շաղկապէն զատ ուրիշ շաղկապներով ալ կը խոնարհուի, ըսրօրինակ,* though, *ըէպէտ և այլն։*

Պէտք է դիտնալ որ ստորադասական եղանակէն գաս ուրիշ եղանակներ ալ, ինչպէս սահմանականը, և կարողականը, if, եթէ, և ուրիշ շաղկապներով կրնան գործածուիլ, ինչպէս որ հետևեալ օրինակէն կը տեսնուի։

Present Tense Ներկայ

If I am	եթէ եմ		If we	are	եթէ ենք
If thou art / If you are	„ ես		If ye կ you	„	„ էք
If he is (իշ)	„ է		If they	„	„ են

Past Tense Անցեալ

If I was	եթէ էի		If we	were	եթէ էինք
If thou wast / If you were	„ էիր		If ye կ you	„	„ էիք
If he was	„ էր		If they	„	„ էին

Future Tense Ապառնի

If I shall կ will	be եթէ պիտի ըլլամ		If we	shall կ will be	եթէ պիտի ըլլանք
If thou shalt կ wilt / If you shall կ will	„ „ „ ըլլաս		If ye կ you	„ „ „ „ „	ըլլաք
If he „ „ „ „ „	ըլլայ		If they	„ „ „ „ „	ըլլան

Present Perfect Tense Ներկայ կատարեալ

If I have	been եթէ եղայ		If we	have been	եթէ եղանք
If thou hast / If you have	„ „ եղար		If ye կ you	„ „ „	եղաք
If he has	„ „ եղաւ		If they	„ „ „	եղան

Past Perfect Tense Անցեալ կատարեալ

If I had	been եթէ եղած ըլլայի		If we	had been	եթէ եղած ըլլայինք
If thou hadst / If you had	„ „ „ ըլլայիր		If ye կ you	„ „ „ „	ըլլայիք
If he had	„ „ „ ըլլար		If they	„ „ „ „	ըլլային

Future Perfect Tense Ապառնի կատարեալ

If I shall կ will	have been եթէ եղած պիտի ըլլամ				
If thou shalt կ wilt / If you shall կ will	„ „ „ „ „	ըլլաս			
If he shall կ will	„ „ „ „ „	ըլլայ			
If we	shall կ will have been	եթէ եղած պիտի			ըլլանք
If ye կ you	„ „ „ „ „ „	„			ըլլաք
If they	„ „ „ „ „ „	„			ըլլան

կարողական եղանակին ժամանակներուն միայն առաջին դէմ-քը կը դնեն.ք • որուն նայելով ուսանողը միւս դէմքերը թող դանէ ։

If I may be, *եթէ կրնամ ըլլալ։* If I might be, *եթէ կրնայի ըլլալ։* If I may have been, *եթէ կրնամ եղած ըլլալ։* If I might have been, *եթէ կրնայի եղած ըլլալ։*

If I must be, *եթէ ըլլալու եմ, եթէ պէտք է որ ըլլամ։*

Պէտք է դիտնալ որ If I be *և* If I am *ըն ճիշդ նոյն նշանակութիւնը չունին ։ Առաջինը գործ բան մը կը ցուցունէ, նաև պայմանաւոր, պէտք • երկրորդը՝ գործ բան չի ցուցուներ, միայն պայմանաւոր, պէտք • ասոնց վրայ վերջը պիտի խօսինք ։*

136• *Հրամայական եղանակին դէմքերուն վրայ քերականները միաբան չեն • ոմանք երեք դէմք կը դնեն, ոմանք երկու, շատերն ալ միայն երկրորդ դէմքը • մենք աս ընդհանուր կանոնին հետևեցանք • բայց հոս կ'աւելցնենք առաջին և երրորդ դէմքերը, քանզի երևելի հեղինակք (մանաւանդ բանաստեղծութեան մէջ) Ա. և Գ. դէմքերն ալ կը գործածեն, օտար լեզուներէն ոմանց նայելով ։*

Հրամայականին մէջ Ա. դէմք չըլլալուն պատճառը սա է որ ոչ ոք ինք իրեն կը հրամայէ (ոչ թէ չի կրնար)• Գ. դէմքն ալ Բ• ին չափ հրամայական չէ, այսինքն՝ այն ազդուութիւնը չունի ։

1. Let me be. *Թո՛ղ ըլլամ*
3. Let him *կ* her be, *Թո՛ղ ըլլայ*
1. Let us be. *Թո՛ղ ըլլանք*
3. Let them be. *Թո՛ղ ըլլան*

Նաև երկրորդ դէմքը հաստատական ձևը կ'առնէ ։

Do thou be } *եղի՛ր (չըլլա՞ս)* Do ye be } *եղի՛ք (չըլլա՞ք*
Do you be } Do you be }

— *Առանց* let *օժանդակին ալ առաջին և երրորդ դէմքերն հրամայական կրնան ըլլալ,* Come *go* we together, *գալէ, ծէկ տեղ երթանք ։* *Be* not the Muse ashamed, *Ըո՛ղ Մուսան ամչնայ ։*

137. TO LOVE *ՍԻՐԵԼ*

կանոնաւոր անցողական բային խոնարհումը

Active Voice *Ներգործական*

Principal Parts *Գլխաւոր մասեր*

Present. Love. *կը սիրեմ ։* *Past.* Loved. *սիրեցի ։* *Perf. Part.* Loved. *սիրած ։*

Indicative Mood Ցուցական եղանակ

Present Tense Ներկայ

Singular	Եզակի	Plural	Յոգնակի
I love	կը սիրեմ	We love	կը սիրենք
Thou lovest / You love	կը սիրես	Ye կ you ,,	կը սիրէք
He loves	կը սիրէ	They ,,	կը սիրեն

Past Tense Անցեալ

I loved	կը սիրէի , սիրեցի	We loved	կը սիրէինք, սիրեցինք
Thou lovedst / You loved	կը սիրէիր , սիրեցիր	Ye կ you ,,	կը սիրէիք , սիրեցիք
He loved	կը սիրէր , սիրեց	They ,,	կը սիրէին , սիրեցին

Future Tense (Predictive) Ապառնի

I shall	love պիտի սիրեմ	We shall	love պիտի սիրենք
Thou wilt / You will	,, ,, սիրես	Ye կ you will	,, ,, սիրէք
He will	,, ,, սիրէ	They will	,, ,, սիրեն

Future Tense (Promissive) Ապառնի

I will	love սիրե՛մ պիտի	We will	love սիրե՛նք պիտի
Thou shalt / You shall	,, սիրե՛ս ,,	Ye կ you shall	,, սիրէ՛ք ,,
He shall	,, սիրէ՛ ,,	They shall	,, սիրե՛ն ,,

Present Perfect Tense Ներկայ կատարեալ

I have	loved սիրեցի , սիրած եմ	We have	loved սիրեցինք , սիրած ենք
Thou hast / You have	,, սիրեցիր , ,, ես	Ye կ you	,, ,, սիրեցիք , ,, էք
He has	,, սիրեց , ,, է	They	,, ,, սիրեցին , ,, են

Past Perfect Tense Անցեալ կատարեալ

I had	loved սիրած էի	We had	loved սիրած էինք
Thou hadst / You had	,, ,, էիր	Ye կ you	,, ,, ,, էիք
He had	,, ,, էր	They	,, ,, ,, էին

Future Perfect Tense (Predictive) Ապառնի կատարեալ

I shall	have loved պիտի սիրած ըլլամ	We shall	have loved պիտի սիրած ըլլանք
Thou wilt / You will	,, ,, ,, ,, ըլլաս	Ye կ you will	,, ,, ,, ,, ըլլաք
He will	,, ,, ,, ,, ըլլայ	They will	,, ,, ,, ,, ըլլան

Future Perfect Tense (Promissive) Ապառնի կատարեալ

I will	have loved	սիրա՛ծ պիտի լլայ			We will	have loved	սիրա՛ծ պիտի լլանք		
Thou shalt	,,	,,	,,	,,	լլաս	Ye կ you shall	,,	,,	,,	,,	լլաք
You shall	,,	,,	,,	,,	լլաս						
He shall	,,	,,	,,	,,	լլայ	They shall	,,	,,	,,	,,	լլան

Potential Mood Կարողական եղանակ

Present Tense Ներկայ

I may	love	կրնամ սիրել			We	may love	կրնանք սիրել		
Thou mayest	,,	կրնաս	,,		Ye կ you	,,	,,	կրնաք	,,
You may									
He may	,,	կրնայ	,,		They	,,	,,	կրնան	,,

Past Tense Անցեալ

I might	love	կրնայի սիրել			We	might love	կրնայինք սիրել		
Thou mightest	,,	կրնայիր	,,		Ye կ you	,,	,,	կրնայիք	,,
You might									
He might	,,	կրնար	,,		They	,,	,,	կրնային	,,

Present Perfect Tense Ներկայ կատարեալ

I may	have loved	կրնամ սիրած լլալ			We may	have loved	կրնանք սիրած լլալ		
Thou mayest	,,	,,	կրնաս	,,	,,	Ye կ you	,,	,,	կրնաք	,,	,,
You may											
He may	,,	,,	կրնայ	,,	,,	They	,,	,,	կրնան	,,	,,

Past Perfect Tense Անցեալ կատարեալ

I might	have loved	կրնայի սիրած լլալ			We might have loved		կրնայինք սիրած լլալ		
Thou mightest	,,	,,	կրնայիր	,,	,,	Ye կ you	,,	,,	կրնայիք	,,	,,
You might											
He might	,,	,,	կրնար	,,	,,	They	,,	,,	կրնային	,,	,,

Subjunctive Mood Ստորադասական եղանակ

Present Tense Ներկայ

If I	love	եթէ սիրեմ			If we	love	եթէ սիրենք		
If thou	,,	,,	սիրես		If ye կ you	,,	,,	սիրէք	
If you									
If he	,,	,,	սիրէ		If they	,,	,,	սիրեն	

Infinitive Mood Անեղական եղանակ

Present Tense. Ներկայ To love. սիրել
Perfect Tense. կատ. To have loved. սիրած լլալ

Imperative Mood Հրամայական եղանակ

Բ. Գ. Love 4 { Love thou / Love you } սիրէ. Love 4 { Love ye / Love you } սիրեցէ՛ք

Participles Ընդունելութիւն

Present. Ներկայ. Loving. սիրելով. սիրող
Past. Անցեալ. Loved. սիրած
Com Perf. Բաղ. կատ. Having loved. սիրած ըլլալով

Յաւելուած to love բային

138. կարողական եղանակը միւս օժանդակներով ալ խոնարհէ.
I can love, կրնա՛մ սիրել. I could love, կրնայի՛ սիրել. I can have loved, կրնա՛մ սիրած ըլլալ. I could have loved, կրնայի՛ սիրած ըլլալ. I must love, սիրելո՛ւ եմ։

Ապէնը մէկանց

I may, can 4 must love etc. I might, could, would 4 should love etc.
I may, can 4 must have loved etc. I might, could, would 4 should have loved etc.

139. Յահմանական ձևը if շաղկապով։

If I love, եթէ կը սիրեմ, If he loved, եթէ կը սիրէր, If I have loved, եթէ սիրեցի
If thou lovest / If you love } եթէ կը սիրես, If they had loved, եթէ սիրած էին.

կը յիշեցնեմ ք որ ստորադասականին մէջ shall և will երբ ք դէմքով ալ նոյն միտքը ունին։

If I shall կամ will love, եթէ պիտի սիրեմ
If thou shalt կամ wilt love, „ „ սիրես
If I shall կամ will have loved „ „ սիրած ըլլայի
If he „ „ „ „ „ „ „ „ ըլլար

140. Հրամայական եղանակին միւս դէմքերն են.

Ա. Let me love, թո՛ղ սիրեմ. Let us love, թո՛ղ սիրենք.
Գ. Let him 4 her love, թո՛ղ սիրէ. Let them love, թո՛ղ սիրեն.

Progressive Form Շարունակող Ձևն

141. Սա ձևը կը ցուցունէ գործողութեան շարունակութիւնը որոշեալ ատեն մը։ I love, ես սիրեմ, շատ անորոշ է. բայց I am loving, ես սիրեմ հոգ, կը հասկցուի թէ ըսած ատենը գործողութիւնը կը շարունակուի։

Բայի մը շարունակող ձևը կը շինուի to be օժանդակին քանի մը ժամանակներուն հետ բային ներկայ ընդունելութիւնը դնե֊լով. ուստի սա ձևը միշտ ing կը վերջաւորի։ — Հոս միայն Ս. դէմքը կը դնեմք։

Indicative Mood Սահմանական Եղանակ

Present Tense.		Ներկայ	I am loving. կը սիրեմ (կոր)
Past	,,	Անցեալ	I was loving. կը սիրէի (կոր)
Future	,,	Ապառնի	I shall be loving. պիտի սիրեմ Thou wilt be loving ,, սիրես
Future	,,	,,	I will be loving. սիրեմ պիտի
Pres. Perf.	,,	Ներկ. կատ.	I have been loving. սիրեցի
Past. Perf.	,,	Անց. կատ.	I had been loving. կը սիրէի (կոր)
Fut. Perf.	,,	Ապառնի կատ.	Ishall have been loving. պիտի սիրած [ըլլամ

Potential Mood Կարողական Եղանակ

Present. Ներկ. I may be loving, կրնամ սիրել
Past. Անց. I might be loving, կրնայի սիրել.
Pres. Perf. Ներ. կատ. I may have been loving, կրնամ սիրած ըլլալ.
Past. Perf. Անց. կատ. I might have been loving, կրնայի սիրած ըլլալ

Նաև I may, can կ must be loving.
I might, could, would կ should be loving.
I may, can կ must have been loving.
I might, could, would կ should have been loving.

Subjunctive Mood Ստորադասական Եղանակ

If I be loving կ If I am loving, եթէ սիրեմ; եթէ կը սիրեմ (կոր)
If I were loving կ If I was loving, եթէ սիրէի, եթէ կը սիրէի (կոր)
If I shall be loving, եթէ պիտի սիրեմ. If I have been loving, [եթէ կը սիրէի (կոր)
If I may be loving, եթէ կրնամ (կոր) սիրել

Գիտնալու է որ մենք միայն կը «էրե՛ս (կոչ) և կը «էրէ՛ն (կոչ) ունինք. ուստի ապառնույն և միւսներուն ճիշդ նշանակութիւնը չունինք. զորօրինակ I shall be loving *չի նշանակեր ճիշդ, պէտք «էրե՛ս. և մենք չենք կրնար ըսել պէտք «էրե՛ս (կոչ) ինձ. ուստի աս պակասութիւնը միաք բերելու է որ չշփոթուի։*

Imperative Mood Հրամայական եղանակ

Բ. Դ. Be loving { be thou loving / be you „ } *սիրէ՛.*

Ա. Դ. Let me be loving. *Թո՛ղ սիրեմ՛.*

Infinitive Mood Անեղական եղանակ

Present. Ներկայ to be loving. *սիրել.*
Past. Անցեալ to have been loving. *սիրած ըլլալ.*

Շարունակող ձևին սահմանական ներկան և անցեալը բաւական կը գործածուին, բայց միւսները՝ երբեմն.

Emphatic Form Հաստատական Ձև

142. *Հաստատական ձևն աւելի ազդու և զօրաւոր կը ցուցնէ խօսքը։*

Ան ձևը կը գործածուի միայն ներգործական բայերուն սահմանական և ստորադասական ժամանակներով, և հրամայական եղանակին մէջ. և կը շինուի do *օժանդակով։*

I do love. *կը սիրե՛մ.* I did love. *սիրեցի՛, կը սիրէի՛.* If I do love. *եթէ սիրե՛մ.* If I did love. *եթէ սիրեցի՛, եթէ սիրէի՛.* Do thou love. *սիրէ՛.* (*չսիրե՞ս*)։

Ոմանք ստորադասականը չեն դներ։

Negative Form of the Verbs Բայերուն բացասական ձևը։

143. *Անգլիերէնի մէջ բայերուն նշանակութիւնը բացասական կ'ըլլայ,* not, *ոչ, բառը (մակբայն) կամ ո և է բացասական բառ մը բային առջևը դնելով.* I love *not,* *չեմ «էրէր։ Եթէ բայը օժանդակ մը ունենայ, բացասականը երկու քերով (բային և օժանդակին) մեջտեղը կը գրուի,* I do *not love,* *չե՛մ «էրեր։ Եթէ օժանդակները*

քանի մը հատ են, բացատականն առաջինին և երկրորդին մէջ տեղը կը դրուի. I will *not* have loved, *պէտք էր ըսած ըլլար։*

Առաջին ձևը, այսինքն՝ I love not *շատ քիչ կը գործածուի, մանաւանդ խօսակցութեան մէջ. (սակայն տեսակ մը գրուածքներու, ինչպէս՝ Աստուածաշունչի, բանաստեղծութեան, ոտանաւորի մէջ, ատկէ կը գործածուի) անոր տեղը միշտ հաստատական ձևը կը գործածուի, անշուշտ միայն ան ժամանակները որ* do *կ'առնեն։*

I do not love, *չեմ սիրեր.* I did not love, *չսիրեցի, չէի սիրեր.* I shall not love, *պիտի չսիրեմ.* I will not love *չսիրե՛մ պիտի.* I have not loved, *չսիրեցի, սիրած չեմ.* I had not loved, *սիրած չէի.* I shall not have loved, *սիրած պիտի չըլլամ.* I will not have loved, *սիրած չըլլա՛մ պիտի.* I may not love, *կրնամ չսիրել.* I might not love, *կրնայի չսիրել.* I may not have loved, *կրնամ սիրած չըլլալ.* I might not have loved, *կրնայի սիրած չըլլալ.* I can not love, *չեմ կրնար սիրել.* I could not love, *չէի կրնար սիրել.* I must not love, *պէտք չէ որ սիրեմ։* If I do not love, *եթէ չսիրեմ.* If thou do not love, *եթէ չսիրես.*

If I love not, *եթէ չսիրեմ.* Love not *կ* { Love thou not / Love you not } *մի՛ սիրեր.*

Not to love, *չսիրել.* Not to have loved, *սիրած չըլլալ.* Not loving, *չսիրելով, չսիրող.* Not loved, *չսիրած.* Not having loved, *սիրած չըլլալով։ Մակբայը՝ աներևոյթ եղանակէն և ընդունելութիւններէն առաջ կը դրուի բացատական ձևին մէջ։ Շարունակող ձևն ալ բացատական կ'ըլլայ.* I am not loving, *չեմ սիրեր (կոր).* I was not loving, *չէի սիրեր (կոր)* ից։

Բ. Interrogative Form of the verbs *Բայերուն հարցական ձևը*

144. *Բայերն հարցական կ'ըլլան՝ տէր բային (անուն բային) բայէն առաջը դնելով, եթէ բայը օժանդակ չունենայ,* Lovest thou? *կը սիրե՞ս։ Եթէ օժանդակ ունենայ, երկուքին մէջտեղը.* Do you love? *կը սիրե՞ս։ Եթէ օժանդակները քանի մը հատ ըլլան, առջինին և երկրորդին մէջտեղը կը դրուի.* Shall I have loved? *սիրած պիտի ըլլա՞մ.*

Ստորադասական, հրամայական և աներևոյթ եղանակները, նաև ընդունելութիւնք հարցական ձև չեն կրնար ունենալ։

Բացատական ձևին նկատմամբ ըսուածը՝ հարցականին ալ կը վերաբերի. այսինքն՝ առաջին ձևը Lovest thou? Love I? ից *խօսակ-*

ցուխեան և գրքերու մէջ չի գործածուիր. սակայն Աստուածաշունչի, ոտանաւորներու և այս ոճով գրուածքներու մէջ կը գտնուի. ընդհակառակն հաստատական ձևն ընդհանուր է. Do you love? *կը սիրե՞ս կամ կը սիրէ՞ք.* Did you love? *կը սիրէի՞ր, սիրեցի՞ր եք.* Shall I love? *սիրե՞մ.* Have I loved? *սիրեցի՞.* Had I loved? *սիրա՞ծ էի.* Will you love? *կը սիրե՞ս, այսինքն՝ կ'ուզե՞ս սիրել.* May I love? *կրնա՞մ սիրել (հրաման կու տա՞ք).* Might I love? *կրնայի՞ սիրել.* Can you love? *կրնա՞ս սիրել.* Must I love? *սիրելո՞ւ եմ. պէ՞տք է որ սիրեմ:*

Շարունակող ձևն ալ խոնարհէ հարցման ձևով

Are you loving? *կը սիրէ՞ք (կոր).* Was he loving? *կը սիրէր (կոր).* Shall I be loving? *պիտի սիրե՞մ:*

Բացասական հարցական ձևը կ'ըլլայ, բացասական մակբայը տէր բայէն կամ առաջ դնելով, կամ վերջը (թէպէտ առջինը ընտրելի է, և գրքերու մէջ, բայց 'ի խօսակցութեան ձևով գրքերէ, կը գործածուի). Do you not love? *կամ* Do not you love? *առ վերջինը համառօտուելով՝* Don't you love? *չե՞ս սիրեր: Ռամիկք միշտ այսպէս կը համառօտեն, թէպէտ ռամկական չհամարուիր. սակայն գրքի, քարոզի, ճառի և ատոնց նման գրուածոց մէջ համառօտութիւնը գործածելն ընդունելի չէ.* Have I not loved? *կամ* Have not I loved? *չսիրեցի՞, և ոչ* Havn't I loved?

PASSIVE VOICE ԿՐԱՒՈՐԱԿԱՆ ՁԱՅՆ

145. *Ներգործական բային անցեալ ընդունելութիւնը՝* to be *օժանդակին այլ և այլ եղանակներուն և ժամանակներուն առջևը դնելով կրաւորական կ'ըլլայ:*

Principal Parts Գլխաւոր մասեր

Present. Am loved, *կը սիրուիմ.* *Past.* Was loved, *կը սիրուէի.* *Past Part.* Loved, *սիրուած:*

Indicative Mood Յոհմտանական եղանակ

Present Tense Ներկայ

Singular			Plural		
I am	loved	*կը սիրուիմ*	We	are loved	*կը սիրուինք*
Thou art / You are	,,	*կը սիրուիս*	Ye կ you	,, ,,	*կը սիրուիք*
He is	,,	*կը սիրուի*	They	,, ,,	*կը սիրուին*

Past Tense Անցեալ

Singular		Եզակի	Plural		Յոգնակի
I was	loved	կը սիրուէի, սիրուեցայ	We	were loved	կը սիրուէինք, սիրուեցանք
Thou wast / You were	,,	կը սիրուէիր, սիրուեցար	Ye կ you	,, ,,	կը սիրուէիք, սիրուեցաք
He was	,,	կը սիրուէր, սիրուեցաւ	They	,, ,,	կը սիրուէին, սիրուեցան

Future Tense (Predictive) Ապառնի

I shall	be loved	պիտի սիրուիմ	We shall	be loved	պիտի սիրուինք
Thou wilt / You will	,, ,,	,, ,,	Ye կ you will	,, ,,	,, ,,
		սիրուիս			սիրուիք
He will	,, ,,	,, ,,	They will	,, ,,	,, ,,
		սիրուի			սիրուին

Future Tense (Promissive) Ապառնի

I will	be loved	սիրուի՛մ պիտի	We will	be loved	սիրուի՛նք պիտի
Thou shalt / You shall	,, ,,	,, ,,	Ye կ you shall	,, ,,	,, ,,
		սիրուի՛ս			սիրուի՛ք
He shall	,, ,,	,, ,,	They shall	,, ,,	,, ,,
		սիրուի՛			սիրուի՛ն

Present Perfect Tense Ներկայ կատարեալ

I have	been loved	սիրուեցայ, սիրուած եմ	We	have been loved	սիրուեցանք, սիրուած ենք
Thou hast / You have	,, ,,	սիրուեցար, սիրուած ես	Ye կ you	,, ,,	սիրուեցաք, սիրուած էք
He has	,, ,,	սիրուեցաւ, ,, է	They	,, ,,	սիրուեցան, սիրուած են

Past Perfect Tense Անցեալ կատարեալ

I had	been loved	սիրուած էի	We	had been loved	սիրուած էինք
Thou hadst / You had	,, ,,	,, ,,	Ye կ you	,, ,,	,, ,,
		սիրուած էիր			սիրուած էիք
He had	,, ,,	,, ,,	They	,, ,,	,, ,,
		սիրուած էր			սիրուած էին

Future Perfect Tense (Predictive) Ապառնի կատարեալ

I shall	have been loved	սիրուած պիտի ըլլամ	We shall	have been loved	սիրուած պիտի ըլլանք
Thou wilt / You will	,, ,,	,, ,,	Ye կ you will	,, ,,	,, ,,
		սիրուած պիտի ըլլաս			սիրուած պիտի ըլլաք
He will	,, ,,	,, ,,	They will	,, ,,	,, ,,
		սիրուած պիտի ըլլայ			սիրուած պիտի ըլլան

Future Perfect Tense (Promissive) Ապառնի կատարեալ

I will	have been loved	սիրուած ըլլա՛մ [պիտի	We will	have been loved	սիրուած ըլլա՛նք [պիտի
Thou shalt / You shall	,, ,, ,,	սիրուած ըլլա՛ս [պիտի	Ye կ you shall	,, ,, ,,	սիրուած ըլլա՛ք [պիտի
He shall	,, ,, ,,	սիրուած ըլլա՛յ [պիտի	They shall	,, ,, ,,	սիրուած ըլլա՛ն [պիտի

Potential Mood Կարողական եղանակ

Present Tense Ներկայ

I may	be loved	կրնամ սիրուիլ	We	may be loved	կրնանք սիրուիլ
Thou mayest / You may	,, ,,	կրնաս ,,	Ye կ you	,, ,, ,,	կրնաք ,,
He may	,, ,,	կրնայ ,,	They	,, ,, ,,	կրնան ,,

Past Tense Անցեալ

I might	be loved	կրնայի սիրուիլ	We	might be loved	կրնայինք սիրուիլ
Thou mightest / You might	,, ,,	կրնայիր ,,	Ye կ you	,, ,, ,,	կրնայիք ,,
He might	,, ,,	կրնար ,,	They	,, ,, ,,	կրնային ,,

Present Perfect Tense Ներկայ կատարեալ

I may	have been loved	կրնամ սիրուած [ըլլալ	We	may have been loved	կրնանք սիրուած [ըլլալ
Thou mayest / You may	,, ,, ,,	կրնաս սիրուած [ըլլալ	Ye կ you	,, ,, ,, ,,	կրնաք սիրուած [ըլլալ
He may	,, ,, ,,	կրնայ սիրուած [ըլլալ	They	,, ,, ,, ,,	կրնան սիրուած [ըլլալ

Past Perfect Tense Անցեալ կատարեալ

I might	have been loved	կրնայի սիրուած [ըլլալ	We	might have been loved	կրնայինք սիրուած [ըլլալ
Thou mightest / You might	,, ,, ,,	կրնայիր սիրուած [ըլլալ	Ye կ you	,, ,, ,, ,,	կրնայիք սիրուած [ըլլալ
He might	,, ,, ,,	կրնար սիրուած [ըլլալ	They	,, ,, ,, ,,	կրնային սիրուած [ըլլալ

Subjunctive Mood Ստորադասական եղանակ

Present Tense Ներկայ

If I	be loved	եթէ սիրուիմ	If we	be loved	եթէ սիրուինք
If thou / If you	,, ,, ,,	սիրուիս	If ye կ you	,, ,, ,,	սիրուիք
If he	,, ,, ,,	սիրուի	If they	,, ,, ,,	սիրուին

Past Tense Անցեալ

If I were loved եթէ սիրուէի If we were loved եթէ սիրուէինք
If thou wert / If you were „ „ սիրուէիր If ye կ you „ „ „ սիրուէիք
If he were „ „ սիրուէր If they „ „ „ սիրուէին

Infinitive Mood Անեղական եղանակ

Present. Ներկայ To be loved սիրուիլ
Past. Անցեալ To have been loved սիրուած ըլլալ

Imperative Mood Հրամայական եղանակ

Բ. Դ. Be loved կ be thou loved / be you loved սիրուէ՛
Բ. Դ. Be loved կ be ye loved / be you loved սիրուեցէ՛ք

Participles Ընդունելութիւն

Present. Ներկայ Being loved սիրուելով
Past. Անցեալ Loved սիրուած
Com. Perf. Բաղ. կատ. Having been loved սիրուած ըլլալով

146. Ցաւելուած to be loved կրաւորական բային

I can be loved, կրնամ սիրուիլ. I could be loved, կրնայի սիրուիլ. I must be loved, սիրուելու եմ, պէտք է որ սիրուիմ. I can have been loved, կրնայի սիրուած ըլլալ:

If I am loved, եթէ կըսիրուիմ (կոր). If I was loved, եթէ կը սիրուէի (կոր). If I shall կ will be loved. եթէ պիտի սիրուիմ. If thou shalt կ wilt be loved, եթէ պիտի սիրուիս. If I have been loved, եթէ սիրուեցայ. If I had been loved, եթէ սիրուած էի, եւայլն:

Let me be loved, թող սիրուիմ
Let him կ her be loved, թո՛ղ [սիրուի.
Let us be loved, թո՛ղ սիրուինք
Let them be loved, թո՛ղ [սիրուին.

Երբեմն հրամայականը Do thou be loved, կ'ըսուի, բայց քերականական չի համարուիր:

Կրաւորական բայերն հաստատական և շարունակող ձևերը

չունին։ վերջերս կրաւորական բային չարունակող ձևն ալ հնարեցին. բայց ասիկայ դրեթէ բոլոր քերականներէն մերժուած է։ կրաւորական բային օժանդակին և ընդունելութեանը միջառը being *դրուելով, զտրօրինակ՝* While the house was being burned, *կը նշանակէ տան որ տունը կ'այրէր.* The house is being built, *տունը կը շինուի (կոր). Այս ձևերը թէպէտ սխալ չեն համարուիր, ընտիր դրքերու մէջ ալ շատ կը գտնուին, ըստ քերականաց վայելուչ չեն։* The house was burning, The house is building *կ'ըսուի, եթէ իմաստի չփոթութիւն չի ծագիր. քանդի այս վերջի բացատրութիւնները ներգործական չարունակող ձև են, այնպէս որ, խօսքին կազմութեանը նայելով՝ տունը ներգործող է, որպէս թէ տունն է այրողը, կամ շինողը։ Այսպէս՝* The ships are now building, *բառ առ բառ կը նշանակէ՝ նաւերը հիմա շինեն (կոր), բայց բուն նշանակութիւնն է՝* The ships are now being built, *նաւերը հիմա շինուին (կոր)։*

Ներգործական բայը ինչ կանոններով որ բացատական և հարցական կ'ըլլայ, նոյն կանոններով ալ կրաւորականը կ'ըլլայ։ I am not loved, *չեմ սիրուիր.* I was not loved, *չէի սիրուեր, չսիրուեցայ.* I shall not be loved, *պիտի չսիրուիմ.* thou wilt not be loved, *պիտի չսիրուիս.* I will not be loved, *չսիրուի՛մ պիտի.* thou shalt not be loved, *չսիրուի՛ս պիտի.* I have not been loved, *չսիրուեցայ.* I had not been loved, *սիրուած չէի.* I shall not have been loved, *պիտի սիրուած չըլլամ.* He will not have been loved, *պիտի սիրուած չըլլայ.* I will not have been loved, *սիրուած չըլլա՛մ պիտի։* thou shalt not have been loved, *սիրուած չըլլաս պիտի.* If I be not loved, *եթէ չսիրուիմ.* If I were not loved, *եթէ չսիրուէի.* If I am not loved, *եթէ չսիրուիմ.* If I was not loved, *եթէ չսիրուէի.* If I have not been loved, *եթէ չսիրուեցայ.* If I had not been loved, *եթէ սիրուած չէի.* If I shall *կ* will be loved, *եթէ պիտի չսիրուիմ.* If thou shalt *կ* wilt be loved, *եթէ պիտի չսիրուիս։*

Հրամ. բ. Դէմք. Be not loved, *մի՛ սիրուիր, մի՛ սիրուիք։* Not to be loved, *չսիրուիլ.* Not to have been loved, *սիրուած չըլլալ.* Not being loved, *չսիրուելով.* Not loved, *չսիրուած.* Not having been loved, *սիրուած չըլլալով։*

Հարցական Ձև

Am I loved? *կը սիրուի՞մ։* Were you loved? *կը սիրուէի՞ր, սի-րուեցա՞ր։* Shall I be loved? *պիտի սիրուի՞մ։* Have you been loved? *սիրուեցա՞ր։* May I be loved? *կրնա՞մ սիրուիլ։* Must we be loved? *սիրուելո՞ւ ենք։*

Հարցական և բացասական

Are you not loved? *չե՞ս սիրուիր։* Was he not loved? *չէր սիրուէր, չսիրուեցա՞ւ։*

IRREGULAR VERBS ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԵՐ

147. *Կանոնաւոր բայերուն համար ըսուեցաւ թէ՝ անկատար և անցեալ ժամանակներուն և անցեալ ընդունելութեան մէջ* d *կամ* ed *կը վերջաւորին։ Անկանոն կ'ըսուին անոնք որ այս կանոնին տակ չեն երթար։* To paint, *ներկել։* painted, *անցեալ ժամանակ։* painted, *անցեալ ընդունելութիւն։ ուստի* paint *բայը կանոնաւոր է։ իսկ* To begin, *սկսիլ,* began, *անցեալ ժամանակ,* begun, *անցեալ ընդունելութիւն։ ուստի* begin *բայն անկանոն է։*

Անգլիերէնի մէջ անկանոն բայերուն թիւն 170ի կը հասնի ո-րոնցմէ գատ 70ի չափ ալ բաղադրեալները կան, և որ բայերէն որ բաղադրեալ են՝ անոնց պէս կը խոնարհին, բայ՝ի քանի մը հա-տէն։

Երբ անցեալ ժամանակը և անցեալ ընդունելութիւնը կրկին են, շատ անգամ ասոնց մէկը կանոնաւոր կ'ըլլայ։ և հիմա կա-մայ կամայ անկանոնները կանոնաւոր ընելու ջանք կայ։ Այսպէս նշանակուած երկու ձևերէն առաջինը ընտրելի է։

Նօտր գրուածները չեն գործածուիր, կամ առ սակաւ սակաւ վերնալու վրայ են։

Present	Past	Past Participle
Ներկայ	Անցեալ	Անցեալ ընդունելութիւն
Abide *բնակիլ*	Abode	Abode
Am *կ* be *եմ*	Was	Been
Awake *արթննալ*	Awoke, awaked	Awaked
Bake *եփել*	Baked	Baked, *baken*
Bear *բերել, ծնանիլ*	Bore, *bare*	Born
Bear *տանիլ, կրել*	Bore, bare	Borne
Beat *զարնել*	Beat	Beaten, beat

Present Ներկայ	Past Անցեալ	Past Participle Անցեալ ընդունելական
Begin սկսիլ	Began	Begun
Bend ծռել	Bend, bended	Bent, bended
Bereave զրկել	Bereft, bereaved	Bereft, bereaved
Beseech պաղատիլ	Besought (պիտի)	Besought
Bid պատուիրել	Bid, bade	Bidden, bid
Bind կապել	Bound	Bound
Bite խածնել	Bit	Bitten, bit
Bleed արիւն առնել	Bled	Bled
Blend շփոթել	Blended, *blent*	Blended, *blent*
Bless օրհնել	Blessed, blest	Blessed, blest
Blow փչել	Blew	Blown
Break կոտրել	Broke, *brake*	Broken, *broke*
Breed սնուցանել	Bred	Bred
Bring բերել	Brought (պրտի)	Brought
Build շինել	Built, builded	Built, builded
Burn այրել	Burned, burnt	Burned, burnt
Burst պայթել	Burst	Burst
Buy գնել	Bought (պտի)	Bought
Cast նետել	Cast	Cast
Catch բռնել	Caught (ռտի), catched	Caught, catched
Chide սաստել	Chid	Chidden, chid
Choose ընտրել	Chose	Chosen
Cleave փակչիլ	Cleaved, *clave*	Cleaved
Cleave ճեղքել	Clove, cleft, *clave*	Cloven, *cleft*
Cling յարիլ	Clung	Clung
Clothe հագուեցուցնել	Clad, clothed	Clad, clothed
Come գալ	Came	Come
Cost արժել	Cost	Cost
Creep սողալ	Crept	Crept
Crow աքաղաղի պէս [խօսիլ	Crowed, crew	Crowed
Curse անիծել	Cursed, curst	Cursed; curst
Cut կտրել	Cut	Cut
Dare յանդգնիլ	Durst, dared	Dared
Deal վարուիլ	Dealt, dealed	Dealt, dealed
Dig փորել	Dug, digged	Dug, digged
Do ընել	Did	Done
Draw քաշել	Drew	Drawn
Dream երազել	Dreamed, dreamt	Dreamed, dreamt
Dress հագուիլ	Dressed, drest	Dressed, drest

Present	Past	Past Participle
Ներկայ	Անցեալ	Անցեալ ընդունելական
Drink խմել	Drank	Drank, drunk
Drive վարել	Drove, *drave*	Driven
Dwell բնակվել	Dwelt, dwelled	Dwelt, dwelled
Eat ուտել	Ate, eat	Eaten
Fall կյնալ	Fell	Fallen
Feed կերակրել	Fed	Fed
Feel զգալ	Felt	Felt
Fight կռուիլ	Fought (ֆոթ)	Fought
Find գտնել	Found	Found
Flee փախչիլ	Fled	Fled
Fling ձգել	Flung	Flung
Fly թռչիլ	Flew	Flown
Forsake թողուլ	Forsook	Forsaken
Freeze սառիլ	Froze	Frozen
Get ստանալ	Got, *gat*	Gotten, got
Gild ոսկեզօծել	Gilded, gilt	Gilded, gilt
Gird գօտևորել	Girt, girded	Girt, girded
Give տալ	Gave	Given
Go երթալ	Went	Gone
Grave քանդակել	Graved	Graven, graved
Grind աղալ	Ground	Ground
Grow աճիլ	Grew	Grown
Hang կախել	Hung	Hung
Have ունենալ	Had	Had
Hear լսել	Heard	Heard
Heave կանգնել	Heaved, hove	Heaved, hoven
Hew փորել	Hewed	Hewn, hewed
Hide ծածկել	Hid	Hidden, hid
Hit զարնել	Hit	Hit
Hold բռնել	Held	Held, holden
Hurt վնասել	Hurt	Hurt
Keep պահել	Kept	Kept
Kneel ծնկան վրայ գալ	Kneeled, knelt	Kneeled, knelt
Knit հիւսել	Knit, knitted	Knit, knitted
Know գիտնալ	Knew	Known
Lade բեռնաւորել	Laded	Laden
Lay դնել	Laid	Laid

Present Ներկայ	Past Անցեալ	Past Participle Անցեալ ընդունելութիւն
Lead առաջնորդել	Led	Led
Leave թողուլ	Left	Left
Lend փոխ տալ	Lent	Lent
Let թող տալ	Let	Let
Lie պառկիլ	Lay	Lain, *lien*
Light վառել	Lighted, lit	Lighted, lit
Load բեռնաւորել	Loaded	Loaded, loaden
Lose կորսնցուցնել	Lost	Losd
Make շինել	Made	Made
Mean նշանակել	Meant	Meant
Meet պատահիլ	Met	Met
Mow հնձել	Mowed	Mown, mowed
Pay վճարել	Paid	Paid
Pen պահել	Penned, pent	Pent, penned
Prove ապացուցանել	Proved	Proved, proven
Put դնել	Put	Put
Quit թողուլ	Quit, quitted	Quit, quitted
Read (բէօ) կարդալ	Read (բէտ)	Read (բէտ)
Rend պատռել	Rent	Rent
Rid բաժնել	Rid	Rid
Ride հեծնալ	Rode, *rid*	Rode, ridden, *rid*
Ring հարկանել (չալել)	Rang, rung	Rung
Rise ելլել	Rose	Risen
Rive ճեղքել	Rived	Riven
Run վազել	Ran, *run*	Run
Saw սղոցել	Sawed	Sawn, Sawed
Say ըսել	Said	Said
See տեսնել	Saw	Seen
Seek փնտռել	Sought (սօթ)	Sought
Seethe եռացուցնել	Seethed, sod	Seethed, sodden
Sell ծախել	Sold	Sold
Send ղրկել	Sent	Sent
Set դնել	Set	Set
Shake ցնցել	Shook	Shaken
Shape ձևի բերել	Shaped	Shaped, shapen
Shave ածիլել	Shaved	Shaved, shaven
Shear խզել	Sheared	Shorn, sheared
Shed թափել	Shed	Shed

Present Ներկայ	Past Անցեալ	Past Participle Անցեալ ընդունելությեան
Shew ցուցանել	Shewed	Shewn
Shine փայլել	Shone, shined	Shone, shined
Shoe պայտել	Shod	Shod
Shoot զարնել	Shot	Shot
Show ցուցանել	Showed	Shown
Shred մանրել	Shred	Shred
Shrink կծկել	Shrunk, *shrank*	Shrunk, *shrunken*
Shut գոցել	Shut	Shut
Sing երգել	Sang, sung	Sung
Sink ընկղմիլ	Sunk, sank	Sunk
Sit նստիլ	Sat	Sat
Slay սպաննել	Slew	Slain
Sleep քնանալ	Slept	Slept
Slide սահիլ	Slid	Slidden, slid
Sling պարսել	Slung, slang	Slung
Slink խուսափիլ	Slunk	Slunk
Slit ճեղքել	Slit, slitted	Slit, slitted
Smite զարնել	Smote	Smitten, smit
Sow ցանել	Sowed	Sowed, sown
Speak խօսիլ	Spoke, *spake*	Spoken, spoke
Speed փութալ	Sped	Sped
Spell հերգել	Spelled, spelt	Spelled, spelt
Spend ծախք ընել	Spent	Spent
Spill թափիլ	Spilt, spilled	Spilt, spilled
Spin մանել	Spun, *span*	Spun
Spit թքնել	Spit, *spat*	Spit, *spitten*
Split ճեղքել	Split	Split
Spread սփռել	Spread	Spread
Spring ծագիլ	Sprang, sprung	Sprung
Stand կանգնիլ	Stood	Stood
Stave բաժնել	Staved, stove	Staved, stove
Steal գողնալ	Stole	Stolen
Stick կցել	Stuck	Stuck
Sting խայթել	Stung	Stung
Stink գէշ հոտ հանել	Stunk, *stank*	Stunk
Strew սփռել	Strewed	Strown, strewn
Stride մեծ քայլ առնել	Strode, strid	Stridden, strid
Strike զարնել	Struck	Struck, *stricken*
String լարել	Strung	Strung
Strive աշխատիլ(ջանալ)	Strove	Striven
Strow սփռել	Strowed	Strown, strowed

Present Ներկայ	Past Անցեալ	Past Participle Անցեալ ընդունելական
Swear երդնուլ	Swore, *sware*	Sworn
Sweat քրտնիլ	Sweat, sweated	Sweat, sweated
Sweep աւլել	Swept	Swept
Swell ուռիլ	Swelled	Swollen, swelled
Swim լողալ	Swam, swum	Swum
Swing ճօճել	Swung, *swang*	Swung
Take առնել	Took	Taken
Teach սորվեցնել	Taught	Taught
Tear պատռել	Tore, *tare*	Torn
Tell պրուցել	Told	Told
Think խորհիլ	Thought	Thought
Thrive յաջողիլ	Throve, thrived	Thriven, thrived
Throw նետել	Threw	Thrown
Thrust մղել	Thrust	Thrust
Tread կոխել	Trod	Trodden, trod
Wax մոմով պատել	Waxed	Waxed, waxen
Wear հագնիլ, մաշել	Wore	Worn
Weave հիւսել	Wove	Woven, wove
Weep լալ	Wept	Wept
Wet թրջել	Wet, wetted	Wet, wetted
Whet սրել	Whetted, whet	Whetted, whet
Win վաստակիլ	Won	Won
Wind ոլորել	Wound	Wound
Work գործել	Worked, wrought	Worked, wrought
Wring քամել	Wrung, wringed	Wrung, wringed
Write գրել	Wrote, *writ*	Written, writ

Անկանոն բայերուն բաղադրեալ ժամանակներն ըսելուատեն, նայելու. է որ հետեւեալ սխալը չըլլայ, I had gone *ըսելու տեղ* I had *went*. I have seen *ըսելու տեղ*, I have *sawed*, *և այլն*:

148. Բաղադրեալ անկանոն բայեր

Ասոնց յառաջադիր մասնիկները նոյնը գրուած են: Ա՛ս բայերն, ինչպէս որ ըսուեցաւ, որ բայերէն որ բաղադրեալ են՝ անոնց պէս կը խոնարհին. ըսր օրինակ become, became, become, overdo, overdid, overdone:

*For*bear հրաժարիլ
*Un*bend արձակել
*For*bid արգիլել
*Un*bind քակել
*Re*bind կրկին կապել
*Re*build կրկին շինել

*Be*come ըլլալ
*Over*come յաղթել
*Mis*do մեղանչել
*Over*do չափէն աւելի աշխատիլ
*Un*do աւրել
*With*draw եւս քաշել
*Be*fall պատահիլ
*Be*get ծնանիլ
*For*get մոռնալ
*Be*gird գօտեւորիլ
*En*gird պատել
*Un*gird գօտին քակել
*For*give ներել
*Mis*give կասկածիլ
*Fore*go առաջ անցնիլ
*Under*go կրել
*En*grave փորագրել
*Over*hear պատահմամբ լսել
*Be*hold նայիլ
*Up*hold օգնել
*With*hold արգելլել
*Fore*know առաջուց գիտնալ
*In*lay զանազան գոյներով զարդարել
*Mis*lead խոտորեցնել
*Un*load բեռը թեթեւցնել
*Over*load բեռը ծանրացնել
*Re*pay հատուցանել
*A*rise ելլել
*Out*run վազելու մէջ անցնիլ

*Un*say ուրանալ
*Fore*see նախատես ըլլալ
*Be*set շրջապատել
*Mis*shape տգեղացնել
*Over*shoot նպատակէն անդին անցնիլ
*Be*speak պատրաստել
*Mis*spell սխալ հեգել
*Mis*spend վատնել
*Be*spread վրան տարածել
*Over*spread վրան սփռել
*Under*stand հասկնալ
*With*stand հակառակիլ
*Be*stride բազմիլ
*Be*strew սփռել
*For*swear սուտ երդնուլ
*Be*take դիմել
*Mis*take սխալիլ
*Over*take յանկարծ բռնել
*Re*take եւս առնել
*Under*take ձեռնարկել
*Mis*teach սխալ սորվեցուցնել
*Un*teach սորվածը մոռցնել
*Fore*tell նախագուշակել
*Be*think մտածել
*Over*throw կործանել
*Re*tread կրկին կոխել
*Un*weave հիւսածը քակել
*Un*wind ոլորածը քակել

149. Բայն է որ խօսքին դէպ կու տայ, նախնիք կոչեցին Verbum, որ լատիներէն կը նշանակէ բառ, այսինքն բուն բառը որմէ խօսքին միտքը կախեալ է. ուստի եղած է Անգղիերէն Verb բառը։

150. Անգղիերէնի մէջ կրաւորական բայը ներգործականի պէս ընդհանուր է. զորօրինակ Հայերէն կ'ըսենք, ես նամակը եմ գրեցի, բայց ոչ թէ ես նամակը ինէ գրուեցայ. Անգղիերէնի մէջ երկուքն ալ միօրինակ կը գործածուի։

Ներգործական բայը կրաւորական կ'ըլլայ, ներգործականին սեռի խնդիրը (հայցական հոլովը)՝ կրաւորականին տէր բայի (ուղղական հոլով) ընելով, տէր բային ալ նախադրութեամբ մը բային առքը դնելով։

Ա՛ս տէր բային ան ատենը նախադրութեան ղանդիր հայցական հոլով կ՚ընդայ. նախադրութիւնը տէր բայիէն առաջ դնելու է։ Ընդհանրապէս նախադրութիւնը by *բառն է.* I wrote this letter, *աս նամակը ես գրեցի,* This letter was written by me։

Առջի օրինակին մէջ letter *ներգործական բային սեռի ղանդիրն է. նոյնը երկրորդ օրինակին մէջ կրաւորականին տէր բային եղած է. իսկ ներգործականին* I *տէր բային՝ կրաւորականին մէջ* by *նախադրութեան ղանդիր եղած է,* I *ուղղականը* me *հայցականի փոխուելով։* By me *մէկէն գործիական հոլով կ՚ըսուի, բայց* me *հայցական հոլով ղանդիր է* by *նախադրութեան։*

His son succeeded him, *Որդին յաջորդեց անոր.* He was succeeded [by his son.

Ashur built Nineveh, *Ասուր շինեց Նինուէ.* Nineveh was built by [Ashur

The Spaniards hated the Moors, *Սպանիացիք կ՚ատէին Մուրերը,* The [Moors were hated by the Spaniards

Newton discovered the attraction of gravitation, *Նևտոն գտաւ ձանրութեան ձգողութիւնը.* The attraction of gravitation was discovered by Newton։

կրաւորականը ներգործականի կը փոխուի՝ կրաւորականին տէր բային ներգործականին սեռի ղանդիրը, իսկ նախադրութեամբ ղանդիրը՝ Տէր բայի, այսինքն՝ առանց նախադրութեան ուղղական ընելով։

The army was led by Caesar, Caesar led the army. *Կէսար զօրքին* [*գլուխն անցաւ։*

He was robbed by two men, Two men robbed him. *Երկու հոգի* [*կողոպտեցին զանի։*

Jerusalem was captured by the Romans, The Romans captured [Jerusalem. *Հռովմայեցիք Երուսաղէմ առին։*

Happiness is produced by virtue alone, Virtue alone produces happiness. *Ա՛ս առաքինութիւնը ձեզի երջանկութիւն կը բերէ։*

Pompey was conquered by Caesar, *Պոմպէոս յաղթուեցաւ Կէսարէն։*

Caesar conquered Pompey. *Կէսար Պոմպէոսին յաղթեց։*

Երբեմն կրաւորականին մէջ նախադրութիւնը և անոր ղանդիրը չի դրուիր, այսպիսի խօսք մը երբ ներգործականի փոխուի, տէր բային անորոշ բառ մը կ՚ըլլայ. The door was opened, *դուռը բացուեցաւ.* Somebody opened the door, *Մէկը բացաւ դուռը ըսել է։*

151. *Եթէ կանոնաւոր բայը բաղաձայնով վերջաւորի, անցեալին մէջ* ed *կ'աւելցուի.* To look, *նայիլ.* looked. To rest, *հանչիլ,* rested. To call, *կանչել,* called:

Եթէ e *վերջաւորի, միայն* d *կ'աւելցուի.* To die, *մեռնիլ,* died: To hate, *ատել,* hated. To save, *ազատել,* saved:

152. *Վերջի բաղաձայնէն առաջ ձայնաւոր ունեցող գոված և կամ վերջի վանկին վրայ շեշտուող քառվանկ բայերէն եւ.քը ձայնաւորով սկսեալ վանկ մը աւելցուի, բային այն վերջին բաղաձայնը կը կրկնուի, ինչպէս* To bid, *հրամայել,* bid*den*: To concur, *զուգընթանալ,* concur*ring*:

Եթէ վերջի բաղաձայնէն առաջ եղող ձայնաւորը երկբարբառ ըլլայ, բաղաձայնը չի կրկնուիր. զրօրինակ, To seem, *երեւիլ,* seemed: To mention, *յիշել,* mentioning. To eat, *ուտել,* eaten: *Բայց* to quit, *թողուլ,* quitted *կ'ըլլայ, քանզի* qu *մէկ գիր մը կը համարուի:*

153. *Եթէ բայն* y *վերջաւորի, և yէն առաջ բաղաձայն ըլլայ, երբ* i *ձայնաւորէն զատ ուրիշ ձայնաւորով սկսող վանկ մը կ'աւելցուի, y ը i ի փոխուելու է.* To try, *չանալ* tried. To rely, *ապաւինիլ,* relied. To testify, *վկայել,* testified:

— *Բայց* triing, reliing, testifiing *չըլլար, քանզի* ing *վանկը* i *գրով կը սկսի. պէտք է գրել* trying, relying, testifying:

Եթէ yէն առաջ ձայնաւոր ըլլայ, y ն չի փոխուիր. To destroy, *կործանել,* destroyed, destroying. To decay, *փտիլ,* decayed, decaying, *ը:*

154. *Անկանոն բայերը դիւրաւ սորվելու համար հետեւեալները գիտնալու է:*

1. *Կարգ մը անկանոններ կան որոնց երեք մասերն ալ, այսինքն՝ անեղեւոյթը, անցեալն ու անցեալ ընդունելութիւնը, նոյն են.* To cut, *կտրել,* cut, cut:

2. *Կարգ մը անկանոններ ալ կան որոնց անցեալ ժամանակն ու անցեալ ընդունելութիւնը միայն նոյն են.* Rend, rent, rent:

3. *Քանի մը հատին ներկան և անցեալ ընդունելութիւնը միայն նոյն են.* Come, came, come:

4. *Անկանոն բայերուն շատին անցեալ ընդունելութիւնը* en *կը վերջաւորի,* Fall, fell, fallen. w *վերջաւորողները* n *միայն կ'առնեն* blow, blew, blown:

5. Ներկան բաղաձայնով վերջաւորող, և բաղաձայնէն առաջ ea առ-նեցողներուն ea դիրերը անցեալ ընդունելութեան մէջ օի կը փոխուին. առաջ ai կը փոխուէին, Tear, tare կամ tore, torn: Swear. sware կամ swore, sworn, ասոնք կանոնէն քանի մը բացառութիւններ կան. Read, read, read: Hear, heard, heard: Leave, left, left:

6. Ներկան e վերջաւորող, e էն առաջ եղող բաղաձայնէն առաջ ալ՝ i դիրն ունեցողներուն i ն օի կը փոխուի անցեալին մէջ, Rise, rose, risen. Drive, drove, driven:

7. Ներկային ng և nk վերջաւորութիւնները կը փոխուին ung, ang, և unk, ank ի. Swing, swung, swung. Slink, slunk, slunk. Sing, sang կամ sung, sung. Sink, sank կամ sunk, sunk:

Ոմանք ալ կան որոնց անցեալը ought կամ aught կը վերջաւորի. Bring, brought. Think, thought. Fight, fought. Teach, taught. Catch, caught:

8. Ind վերջաւորողները կ'ըլլան ound, Find, found. Bind, bound:

Ոմանք ալ t կը վերջաւորին անցեալին մէջ. ասոնք կամաց կամաց կանոնաւոր կ'ըլլան. ինչպէս, Bend, bent. Burn, burnt կամ burned. Sleep, slept:

9. Ay վերջաւորութիւնը կ'ըլլայ aid, երբեմն ալ ew. Pay, paid. Say, said. Slay, slew. Fly, flew:

155. To be, ըլլալ կը կոչուի Verb substantive. Էական բայ: Այս բայը առանց դերանուան there բառով կ'ընդունակէ. There is, կայ. There are, կան. There were, կային. There has been, եղաւ. There have been, եղան. There had been, եղած էր. եղած էին. There may be, կրնայ ըլլալ, կրնան ըլլալ. There might be, կրնար ըլլալ. There should be, ըլլալու է. If there be, If there is, եթէ կայ. If there were, եթէ ըլլար. Let there be, թո՛ղ ըլլայ, թո՛ղ ըլլան. There will be, պիտի ըլլայ. There shall be, ըլլայ պիտի. There must be, ըլլալու է:

Բայց աս նշանակութեամբ միայն երբեմն դէմք կը պարծածուի. there am չըլլար:

Is there? կայ՞. Are there? կա՞ն. Was there? կա՞ր. Were there? կայի՞ն. Has there been? եղա՞ւ. There is not, չկայ. There are not, չկան. There was not, չկար. There were not, չկային. Let there be not, թո՛ղ չըլլայ. Is there not? չկայ՞. Was there not? չկա՞ր: There բառը կը նշանակէ հոն. սակայն հոս աս նշանակութիւնը չունի: Բայց there it is խօսքին մէջ there մակբայը բուն իր նշանակութիւնն ունի, այսինքն կը նշանակէ հոն է:

DEFECTIVE VERBS ՊԱԿԱՍԱԻՈՐ ԲԱՅԵՐ

156. *Քանի մը բայեր կան որ ամէն եղանակ կամ ժամանակները չունին, ուստի և պակասաւոր կ'ըսուին. զորօրինակ* I had loved *կ'ըսուի. բայց* I had could *չըսուիր, քանզի վերջինը այն ժամանակը չունի։*

Present		Past		Present		Past	
Can	*կրնամ*	Could	*կրնայի*	Beware	*արի՛ ուն*	(*ը՜նէ*)	
May	,,	Might	,,	Shall	*պիտի*	Should	*պիտի*
Must	*պէտք է*	(*ը՜նէ*)		Will	,,	Would	,,
Ought	,,	(,,)		Wis	*գիտեմ*	Wist	*գիտէի*
Quoth	*ըսեմ*	Quoth	*ըսի*	Wit *կ* Wot	,,	Wot	,,

Ought *կը ցուցունէ պարտաւորութի՜ւն, հարկ։*

Must *ամէն դէմքով ալ անփոփոխ է. նոյնպէս* ought. *բայց երբեմն երկրորդ դէմքը* oughtest *կ'ըլլայ։*

Wis *և* Wist *հիմա չեն գործածուիր։*

Quoth *ընդհանրապէս առաջին և երրորդ դէմք կը գործածուի. և դերանուն տէր բային վերջը կը դրուի,* Quoth I, Quoth he, *ոչ թէ* I quoth, he quoth։

Wit *միայն անեղևոյթ եղանակ կը գործածուի. to wit կը նշանակէ այսինքն։*

IMPERSONAL VRRBS ԱՆԴԷՄ ԲԱՅԵՐ

157. *Անդէմ կ'ըսուին միայն* it, *երրորդ դէմքով գործածուած բայերը։ Առնք ընդհանուր նշանակութիւն մը ունին, և մասնաւոր մէկու մը չեն վերաբերիր։*

Ոմանք ասոր կ'ըսեն Unipersonal, monopersonal. *Գոքէմ. որ լաւագոյն է։* It rains, *կ'անձրևէ.* It did rain *և* It rained, *անձրևեց.* It will rain, *պիտի անձրևէ.* Does it rain? *կ'անձրևէ՞.* Did it rain? *անձրևե՞ց.* It snows, *ձիւն կու գայ.* It is raining, *անձրև կու գայ.* It was raining, *անձրև կու գար.* It hails, *կարկուտ կու գայ.* It is eight o'clock, *ժամը ութն է.* It is half past five, (*ժամը*) *հինգ ու կէսն է.* What time is it? *ժամը քանի՞ն է.* It is quarter to four, *չորսին քառորդ կայ,* (*և ոչ* of four. *ինչպէս առմիկները կ'ըսեն*). It is quarter after four *կամ* past four, *չորսը քառորդ անցած է.* It strikes five, *հինգ կը զարնէ.* It is warm, *տաք է, և այլն։*

Մխադէմ կը հաճարուին նաև Methinks, *ինձի կ'երեւի · կարծեալ* methought *և* meseems, *ինձի կ'երեւայ, կարծեալը* meseemed ։

RECIPROCAL ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԲԱՅԵՐ

158. *փոխադարձ բայերն անդրադարձ դերանուններըը կ'առնեն ·*
He killed *himself*, *ինքզինքը սպաննեց* ։ They hate *each other*, *իրար կ'ատեն* ։ Love *one another*, *միմեանց սիրեցէ՛ք* ։ When a man loves nobody but *himself*, he is not fit for society, though it is natural to everyone to think of *himself*, *անձնասէր մարդը ընկերութեան մէջ տպնեքտ յարմար չէ · ընպէս բնական է ամեն մարդու իր աղէկութեանը համար խորհիլ* ։
It is our duty to assist *each other*, *իրարու օգնել մեր պարտքն է* ։

ԲԱՅԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԲԱՆԻ ՄԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1 · *Ժամանակներու վրայ* ։

159 · *Ասել և ներկայ կատարեալ* ։ James, whom I *sent* to the river an hour ago, *has* not yet *returned*, *Յակոբոս, որ ժամ մը առաջ գետը ղրկեցի, տակաւին եւս դարձած չէ* ։ *Այս օրինակիս մէջ անցեալ ժամանակին երկու ձեւերն ալ կան · առաջինը* sent *անցեալ դրուած է, քանզի դրկուելուն առնը՝ խօսքին եղած առենին հետ կապակցութիւն չունի, գործողութիւնը ժամ մը առաջ կատարուած է ։ Բայց երկրորդը ներկայ կատարեալ* has returned *դրուած է · քանզի* yet *կը ցուցունէ թէ դառնալուն գործողութիւնը ներկայ (խօսուած) առենին հետ կապակցութիւն ունի ։*

Գործողութիւնը թէ՛ նոր կատարուած ըլլայ և թէ շատոնց, քանի որ ներկային հետ կապակցութիւն չունի (ժամանակի նկատմամբ), պէտք է անցեալ գործածել (went, sent ևն)· *ներկային հետ կապակցութիւն մը ըլլալուն պէս՝ ներկ · կատ · գործածելու է ·* (has gone, has sent ևն) ։

Ներկայ կատարեալը (յարակատարը) կը գործածուի ցուցունելու համար, ա · նոր լմնցած բան մը · I understand that a messenger *has arrived* from Paris, *կ'իմանամ որ Փարիզէն պատգամաբեր մը հասած է · այսինքն նոր հասած ։*

բ · Տակաւին չլմնցած բան մը · It *has rained* all this week, *բոլոր այս շաբաթ անձրեւ եկաւ ·* We *have seen* strange things this century, *այս դարուս մէջ զարմանալի բաներ պեսանք ։*

գ · Առաջուց եղած բան մը, որուն հետեւանքը կամ արդիւնքը

դեռ կը տևէ. I *have wasted* my time, aud now suffer for my folly, ժամանակս վատնած եմ, և հիմա անխնայութիւնս պատիժը կը կրեմ։

Ք. Աւագուց եղած և բոլորովին լմնցած բան մը. ըղօրինակ I *have been* young, փոյ եղած եմ, այսինքն՝ երբեմն։

Ե. Աւագուց եղած լմնցած բան մը որ տակաւին կայ. ըղօրինակ Cicero *has written* orations, Կիկերոն ճառեր գրած է. Moses *has told* us many important facts in his writings, Մովսես իր գրուածքներուն մէջ շատ կարևոր իրողութիւններ ըսած է մեզի։ Բայց երբ լմնցած բանը չկայ, կամ երբ լմննալուն վրայ է խօսքը և ոչ լմնցած բանին մինչև ցարդ տևողութեանը վրայ, ներկ. կատարեալը կը գործածուի. ուստի՝ ըսուիր Cicero *has written* poems, Կիկերոն ոտանաւորներ գրած է, քանզի հիմա անոր ոտանաւորները չկան. ոչ ալ ըսելու է In the beginning God has created the heavens, Ի սկզբան Աստուած երկինքը ստեղծած է, քանզի խօսքերնիս Աստուծոյ՝ անցեալ առեն երբեմն վրայ է, որ սկզբան բառը կը ցուցնէ։

Սահմանական անցեալը ուրիշ կերպով մ'ալ կ'ըսուի, (որ աւելի որոշ կը ցուցնէ թէ, թէպէտ գործողութիւնը առաջ կ'ըլլար, հիմա ալ չըլլար,) բային անեղեւոյթ եղանակը to use, սովրիլ բային անցեալ ժամանակին առջևը դնելով. I used to love, կը սիրէի, այսինքն՝ առաջուց սովորութիւն ունէի սիրելու, բայց հիմա չեմ սիրեր. You used to go, կ'երթայիր կամ կ'երթայիք. We used to write, կը գրէինք. They used to read, կը կարդային։ Խօսակցութեան մէջ բաւական կը գործածուի այս կերպը։

160. Ապառնի ժամանակը ուրիշ կ'երպով մ'ալ կ'ըսուի, (որ կը ցուցնէ թէ գործողութիւնը քիչ մը առեն սկսի,) բային շարունակող ձևը դնելով. I am going to love, պիտի սիրեմ, բառ առ բառ կը նշանակէ Ի'ըմ (կոր) թըու, այսինքն՝ պիտի սկսիմ սիրել. We are going to read, կարդանք պիտի. He was going to write, գրէր պիտի. They were going to tell him, պիտի ըսէին անոր։

161. To be և to have բայերուն քանի մը ժամանակները բայերուն անեղեւոյթ եղանակին հետ պարտաւորութիւն, պէտք կը ցուցնեն. I am to go, երթալու եմ. I was to read, կարդալու էի. բայց I have to go, I had to read, աւելի զօրաւոր են։ I have to work for my bread, հացս հանելու համար աշխատելու եմ։

Աւելի չիտակ է ըսել թէ ասոնց առաջինը երբեմն ապառնւոյ միտք կու տայ։

162. Անցեալ կատարեալը։ Անցեալ կատարեալը կը ցուցնէ գործողութեան կատարումը, ուրիշ ժամանակ անցեալ բանէ մը առաջ։

We *had dined* when he arrived, անոր եկած ատենը՝ հոգ չէրած էինք. When he saw what *had been* done, he lifted up his voice and wept, երբ եղածը տեսաւ ակաւ լալ։ They *had arrived* before we reached the city, մենք քաղաք չհասած, անոնք եկած էին։

Բայց գործողութիւնը ուրիշ անցեալ բանէ մը առաջ լինցած ըլլալուն համար միշտ հարկ չէ անցեալ կատարեալ գործածել. զորօրինակ՝ the horse *jumped* into the field, and soon afterwards began to eat the corn, ձին ատոր ցատչեց, ու էլ մը եթէը ակաւ ցորենը ուտել։

163. Պարբերական ներկայ և անցեալ։ Այս ժամանակները սա տարբերութիւնն ունին, որ ներկան կը ցուցնէ անորոշութիւն. իսկ անցեալը՝ ձեռամբ. զորօրինակ. If it rain, երէ անձրև գայ կամ If it rains, երէ անձրև կու գայ. չի գիտեր թէ անձրև կու գայ ըլլ։ *Բայց* If it rained, երէ անձրև գար. *այսինքն՝* երէ գար, բայց չեկաւ։

Գիտնալու է թէ ստորադասականին անցեալ ժամանակը ուրիշ կերպով մ'ալ կրնայ ըլլալ. չաղկապը զանց ընելով, բայն ալ օժանդակէն առաջ դնելով. Were he to confess his fault, he would be forgiven, *այսինքն՝* If he were to եւ. Had you come a little sooner, you would have seen my brother, *այսինքն՝* If you had եւ. Were there no difference, there would be no choice, *այսինքն՝* If there were no, եւ. Oh! with what ease could I conquer the world, had I the Romans for soldiers, or had they me for their king! *այսինքն՝* If I had the Romans, եւ. If they had me, եւ։ Were it so, *այսինքն՝* If it were so. Should it turn out so, *այսինքն՝* If it should turn out so.

164. *Ստորադասականին չաղկապով սահմանական ձևը ներկայի մէջ ենթադրութիւն կը ցուցնէ, իսկ բուն ստորադասական ձևը՝ ապագային մէջ ենթադրութիւն.*

If it rains, երէ անձրև կու գայ (կու) (հիմա)
If it rain, երէ անձրև գայ (եւս.քը)
If it was raining, երէ անձրև կու գար (կու) (ան ատեն)
If it were raining, երէ անձրև գար
If this is treason, make the most of it, երէ այս դաւաճանութիւն է, յաւէտ եկածն ըրէ։
If this be treason, make the most of it, երէ ան դաւաճանութիւն ըլլայ, եւ։

Though he deceive me, yet will I trust in him, թէև զիս նէ խաբէ (իւր), սակայն անոր պիտի ապաւինիմ։ Except ye be born again, ye can not enter the kingdom of heaven, ինչ որ վերստին ծնիք, չէք կրնար երկնից թագաւորութեանը մտնել։ Beware, lest thou be led into temptation, զգոյշ եղիր, չըլլայ որ փորձութեան մէջ իյնաս։

165. Գրքերու մէջ, շատ հեզ նաև խօսակցութեան մէջ սորա- պատական ձևը գրեթէ բնաւ չի գործածուիր. այլ երկու քին հա- մար ալ սահմանական ձևը. քաց՝ի էական բայէն, որուն եր- կու ձևն ալ կը գործածուի. If I am, եթէ եմ։ If I be, եթէ ըլլամ։

166. Եթէ հարցման բայը օժանդակ ունենայ, պատասխանին մէջ, տէր բային ու օժանդակը միայն կրնան դրուիլ. բայն ալ կրնայ դրուիլ, բայց առջի կերպն աւելի հանդուրժուած է։ Do you know my name? անունս գիտես. I do կամ I do know, գի- տեմ։ May I go? երթամ՞. You may. Will you go? կ'երթա՞ս. I will. Have you been there? գա՞յիր հոն. I have. Did you see my brother? եղբայրս տեսա՞ր. I did. Does he speak to you? հետդ կը խօսի՞. He does. Is there no risk in going this way? ատ ճամ- բէն վտանգ չկա՞յ. There is։

2. Shall և Will օժանդակներուն վրայ։

167. Shall և Will օժանդակներուն տարբերութեանը վրայ քիչ մը խօսելիք վերը երես 84—86։ Բայց ասոնց գործա- ծութիւնը, ինչպէս հոն ծանուցինք, դժուարին ըլլալուն համար աւելի առատ օրինակներով բացատրենք։

1. Shall, ինչպէս արդէն ըսինք, Ա. դէմքին մէջ լոկ կ'իմացնէ թէ բան մը պիտի ըլլայ՝ առանց հաստատելու կամ ստուգելու. իսկ Բ և Գ. դէմքերուն մէջ կը ցուցնէ թէ ստուգիւ պիտի ըլ- լայ, պէտք է որ ըլլայ։ Զորօրինակ. I shall write, կը նշանակէ, կ'ըլլայ գրեմ, (պիտի գրեմ)։ իսկ You shall be rewarded, He shall be punished, Thou shalt not kill, պիտի վարձատրուիս (անշուշտ), պիտի պատժուիս (ստուգիւ), պիտի ըսպանդես (ամենևին)։

2. Will Ա. դէմքին մէջ կը ցուցնէ թէ բան մը ստուգիւ պիտի ըլլայ, որոշուած է, ա. իսկ Բ և Գ. դէմքերուն մէջ միայն կ'ի- մացնէ թէ պիտի ըլլայ՝ առանց հաստատութիւն կամ ստուգու- թիւն տալու. ուստի I will go, կը նշանակէ՝ պիտի երթամ (ստուգիւ)։ իսկ You will soon be there, He will expect you, կը նշանակեն՝ շուտ պիտի հոն կ'ըլլաս (պիտի ըլլաս հաւանականապէս). շուտ կը սպա- սե (պիտի սպասէ)։

3. Հարցական խօսքերու մէջ. shall Ա. և Գ. դէմքով 1. մէկէ մը հրաման ուզելու, կամ անոր կամքը հասկնալու նշանակութիւն ունի, և 2. մէկէն տեղեկութիւն մը, լոյս մը առնելու նպատակ կը ցուցնէ. իսկ Բ. դէմքով՝ տեղեկութիւն առնելու նպատակ միայն կը ցուցնէ։ Ուսում Ա. դէմք՝ Shall I bring you another book? Գ. դէմք՝ Shall John order the carriage? կը նշանակէ՝ ու՞ր էէշ էէր+ ը էեր՞ յէղէ. Յովհաննէս կառէը պատրէ՞ պայմանքն՝ կ'ուզէ՞ք, հրաման կու տա՞ք։ Դարձեալ երկրորդ նշանակութեամբ՝ Shall I arrive in time for the cars? ժամանակին պիտի հասնի՞ կառէրուն, պայմանքն՝ կրնաք ինծի իմացնել, տեղեկութիւն տալ։ Բ. դէմքով՝ Shall you be in New-York next week? կը նշանակէ՝ գալ շաբթու Նիու-Եորք պիտի ըլլա՞ք. պայմանքն՝ կրնա՞ք ինծի իմացնել, ևն։

4. Will հարցական խօսքերու մէջ Բ. և Գ. դէմքով՝ կը դրժածութի մէկուն կամքը հասկնալու համար. Will you go? պիտի երթա՞ս. Will he hazard his life for the safety of his friend? Իր բարեկամին ապահովութեանը համար էր անձը վտանգի մէջ պիտի դնէ՞։ Գ. դէմքով ապառնի բանի մը վրայով տեղեկութիւն ուզելու համար ալ կը դործածուի. Will the boat leave to day? Նաւն այսօր պիտի ելլէ՞։

5. Սորացական խօսքերու մէջ shall ամէն դէմքով ալ ենթադրութիւն կը ցուցնէ. իսկ will՝ կամք, զորութիւնակ. If thy brother *shall* trespass against thee, go and tell him his fault, երբ եղբայրդ քեզի դէմ չեղանչէ, գնա և ըսէ անոր իր յանցանքը։ If he *will* strive to improve, he shall be rewarded, երբ աշխատի (ուզէ աշխատիլ) լաւանալ, պիտի վարձատրուի։

6. Shall, will, ինչպէս նաև may, can բայերուն անցեալները should, would, might, could, որոնք պարտ, պէտութիւն, հնարաւորութիւն, կարողութիւն կը ցուցնեն, ժամանակի կոչմանէ շատ անորոշ են։ Մերթ ներկայ, մերթ անցեալ և մերթ ապառնոյ միտք կու տան։ I *would* do it with pleasure, if I *could*. Սիրով կ'ընեմ, եթէ ձեռքէս գայ (հիմա). He *could* not do it then, for he was otherwise engaged. Ան ատենը չէր կրնար (անցեալ) ընել, քանզի ուրիշ կոչմանէ զբաղեալ էր. If he would delay his journey a few days, I *might* (կամ. *could*, *would*, *should*) accompany him. Եթէ ճամբորդութիւնը տանի մը օր ուշացնէ, պիտի կրնամ (ապառնի) հետը ընկերանալ։

Այս կանոններուն վրայ օրինակներ։

Shall I go? երթա՞մ. հրաման կու տա՞ս. կը հաճի՞ս։

Shall I find you when I return? *Երբ դառնամ, ձեզ պիտի գտնե՞մ. տեղեկութիւն կ'ուզեմ։*

Shall you go? *Երթա՞ պիտի. տեղեկութիւն կ'ուզեմ։*

Will he go? *Կ'ո՞ւզէ երթալ. կամք ունի՞։*

Shall we be married? *Պիտի ամուսնանա՞նք. հրամանն կամ տեղեկութիւն ունի՞մ։*

Shall I be elected? *Պիտի ընտրո՞ւիմ։* Shall I suffer? *Պիտի կե՞մ. այսինքն՝ այսպէս պիտի ըլլա՞յ։*

Will you be elected? *Կ'ընտրո՞ւիս. կ'ուզե՞ս. կամք ունի՞ս։*

Shall you be elected? *Պիտի ընտրո՞ւիս. այսպէս պիտի ըլլա՞յ.*

Shall he be elected? Shall he suffer? *Այդ է արուեստը, այդ է կամքդ. և կամ՝ դիտե՞ս, այդ-պէս պիտի ըլլա՞յ։*

Will he be elected? Will he suffer? *Աւանդ բան մը պիտի ըլլա՞յ։*

I shall go. I shall be elected. I shall suffer. *Աւանդ բան մը պիտի ըլլայ, կ'իմացնեմ։*

I will go. I will be elected. I will suffer. *Կը կամիմ, կը խոստանամ. միտքս դրած, վճռած եմ։*

You shall go. You shall be elected. You shall suffer. *Այսպէս արուեստ է. այսպէս ըլլայ պիտի (քու կամքիդ դէմ)։* He shall go. He shall be elected. He shall suffer. *(Նոյն նշանակութեամբ)։*

You will go. You will love him. You will come to this at last. *Աւանդ պիտի ըլլայ, հաւանականաբար, կամքդով։*

You will be elected. You will suffer. *Նոյն նշանակութեամբ։*

He will go. He will assist (*օգնել*) you. He will be elected. He will suffer. *Նոյն նշանակութեամբ։*

It will cost blood and treasure. *Շատ արիւն և ոսկի պիտի ըլլայ. պարզ ապառնի.* It shall cost neither. *Բան մը պիտի չ'ծախե. արդիւլեւս արուեստ։* Hickory will make a good fire. *Այդինչ ընկուզենի փընեըը պիտի վառեցո՝ հոյ գան. աւտր յարմարութիւն ունին.* This will do. *Սա գործէ հոյ գայ.* This will never do. *Սա երբեք բան չ'գար. յարմարութիւն չունի։*

I will be pleased with his company. *Իր ընկերոջը վայելուչ հոգի պիտի գայ ինձ. նայիմ պիտի որ հաճելի ըլլայ։* I shall be pleased with his company. *Ինչ որ ալ ըլլայ, պիտի հաճելի ըլլայ։*

If any one shall subscribe (*աւորագրուիլ*). Whoever shall subscribe. *Այսինքն՝ եթէ պատահի, ըլլայ։*

If any one will subscribe. Whoever will subscribe. If you will

subscribe. When you will subscribe. Unless we will give our consent. *եթէ ուզուի։*

I promise (*կը խոստանամ*) that I will—you shall—he shall—. I resolved (*որոշեցի. միտքս դրի*) that I would—you should — he should—. *երբ իշխանութիւն ալիսի դարձածեմ, կամ կ'ուզեմ դարձնել։ Բայց կ'ըսուի՝* I believe (*կը կարծեմ*) that I shall —you will—he will—. I believe that I should—You would—he would—.

I assured him (*վստահ ըրի զինքը*) that you would —he would— *երբ ձեռքս չէ, իմ կարողութեանս, զօրութեանս մէջ չէ։ Նոյնպէս միւս դէմքերը.* You are determined (*որոշած ես*) that I shall—you will—he shall—. You were determined (*որոշած էիր*) that I should—. that you would—that he should.

He is determined that I shall—that you shall—that he will— He was determined that I should — that you should — that he would—. You think (*կը կարծես*) I shall suffer—you shall — he will—. You thought (*կը կարծէիր*) that I should suffer—that you should—that he would—. He thinks that I shall be killed (*սպանուիլ*) —that you will—that he shall *կամ* will—that our friend (*մեր բարեկամը*) will—. He hoped (*կը յուսար*) that I should be sent (*ղրկուիլ*) — that you should — that he himself (*ինքը ոչ թէ ուրիշ մէկը*) should *կամ* would — that our friend would—,

He requested that our friend should be sent for. *խնդրեց որ մեր բարեկամը կանչէլ տրուի։*

Do you think I shall go? *կը կարծե՞ս որ երթամ. կը կարծես որ ասանկ բան մը պիտի ըլլայ.* Do you think I should go? *թէ երթալու էի։* Did you think that I should go? *կը կարծէի՞ր ըն պիտի երթամ կամ երթալու էի. ասանկ բան մը պիտի ըլլար։* Do you think *կամ* Did you think that I should have gone? *կը կարծե՞ս ըն գացած ըլլայի պիտի. ասանկ բան մը պիտի պատահէր։*

Do you think I will? — I would? Did you think I would? *կը կարծես, կը կարծէիր որ կ'ուզեմ, կ'ուզէի, եւ։*

I am surprised (*կը զարմանամ*) that he will go. I am surprised that he would go. *ասանկ պարագաներու մէջ երթալուն վրայ կը զարմանամ իր վրայօք դիտցածիս նայելով, եթէ իր բնութիւնը դիտեմ։* I am surprised that he shall go, I am surprised that he should go. *մի միայն ասանկ բան մը ըլլալուն վրայ կը զարմանամ, այսինքն՝ դէպքին վրայ, առանց շարժառիթները նկատելու։*

John was afraid that he would not succeed. *Յովհաննէս կը վախ-*

Նաբ ոբ ըւնոռ յաջուէ. գործածած միջոցները պարապ ելլեն։

John was afraid that he should not succeed, *Թերևս չյաջողի. բախտը անանկ բերէ. պատահի, եթ։*

I, you, he, it should — *պարտք, իրաւունք, յարմարութիւն։*

I, you, he, it should — if — *պայմանէ մը կախեալ. կամ թէ առաջինին պէս։*

Should I, you, he, it .... then —. If I, you, he, it, should .... then —. *Եթէ ըլլար .... ան առեն։* I, you, he, she, it would — *հակում, սովորութիւն. կամ՝ հետևանք, արդիւնք։*

If I would study. *Եթէ կամք ունենայի սորվելու.* If I should study. *Եթէ ատանկ բան մը ըլլար, ենթադրութեամբ։* If I would have written. *Եթէ գրէի. կամք չունէի և չգրեցի։* If I should have written. *Եթէ ատանկ ընէի։*

If it would rain. *Երբ անձրև գայ. կ'ուզէ որ գայ.* If it should rain. *Երբ անձրև գայ. չուզեր որ անձրևէ։* —

3. *Բայերու վրայ քանի մը դիտելիք։*

ա. *Երթալ և գալ բայերը կրաւորական ձևը կ'առնեն չէզոք նշանակութեամբ.* They *are* arrived, *հասան, այսինքն՝* They *have* arrived։ *Խօսակցութեան մէջ առհասարակ առաջին ձևը կը գործածեն ռամիկները, թէպէտ մաքուր խօսողները վերջին ձևը կ'ընտրեն։* He *is* gone, He *has* gone, *գնաց.* He *is* risen, He *has* risen, *եկաւ.* They *are* fallen, They *have* fallen, *ինկան.* I *am* come, *եկաւ։*

բ. Do *ժամադակը կը գործածուի՝ ուրիշ բայ մը չկրկնելու համար.* When I lived at my father's, I rose earlier than I *do* now. *Հօրս տունը եղած ատենս հիմակուընէ կանուխ կ'ելլէի.* I read more books in a week, than you *do* in a month. *Շաբաթուան մը մէջ՝ դուն ամիսը կարգացածէդ աւելի գիրք կը կարդամ։*

գ. Ought *կը ցուցնէ պարտաւորութիւն, զգրօրինակ.* I *ought* to read (*բէօ*). *պէտք է որ կարդամ.* I *ought* to have read (*բէօ*). *պէտք էր որ կարդայի.* He ought to do. *ընէ՞ր է.* He ought to have done. *ընէ՞ր էր։*

ADVERBS ՄԱԿԲԱՑՔ

Մակբայը՝ բայի, ածականի և ուրիշ մակբայի հանգամանքները կը ցուցնէ. He acted *judiciously*. *խոհեմութեամբ գործ տեսաւ.* I am *more* prudent than you. *քենէ աւելի խոհեմ եմ.* He is running *very* rapidly. *շատ արագ կը վազէ։*

Մակբայներն իրենց նշանակութեանը համեմատ այլ և այլ կարգերու կը բաժնուին։

1. Adverbs of time, *Ժամանակական Մակբայ։*

Անոնք կարգէն եղողները ե՞րբ հարցման կը պատասխանեն։

Now. *հիմա*. yet, *տակաւին*. when, *երբոր*. then, *ան ատենը*. while *կամ* whilst, *քանի որ*. presently, *այժմէն*. instantly, *իսկոյն*. immediately, *անմիջապէս*. to-day, *այս օր*. yesterday. *երէկ*. to-morrow, *վաղը*. already, *արդէն*. lately, *մօտերս*. heretofore, *առաջ ատենները*. hitherto, *մինչև հիմա*. ago, *առաջ*. erst, *առաջուց*. henceforth, *այսուհետև*. hereafter, *յետոյ այսօրինակ*. soon, *շուտով*. erelong, *ժամանակ մը ետքը*. before, *առաջ*. after, *ետքը*. till *կամ* until, *մինչև*. betime, *կամ* betimes, *յարմար ժամանակին*. early, *կանուխ*. late, *ուշ*. ever, *երբէք*. never, *ոչ երբէք, բնաւ*. always, (*ոմանք* alway *կը գրեն*) *միշտ*. aye, *այո*. often, oft *և* oftentimes, ofttimes, *շատ անգամ*. sometimes, *երբեմն*. seldom, *դունուրբ*. rarely, *դունուրբ*. daybreak, *այգուն, առտուն կանուխ*. midnight, *կէս գիշերին*. forenoon, *կէս օրէն առաջ*. afternoon, *կէս օրէն ետքը։*

2. Adverbs of manner, *Որակական Մակբայ։*

Անոնք կը պատասխանեն ի՞նչպէս, հարցման։

Well, *աղէկ*. ill, *դէշ*. bravely, *արիաբար*. softly, *կակղաբար*. justly, *իրաւաբար*. foolishly, *յիմարաբար*. wisely, *խմաստութեամբ*. fain, *ուրախ*. lief, *ուրախութեամբ։*

3. Adverbs of place, *Տեղական Մակբայ։*

կը պատասխանեն ո՞ւր, ուրկէ՞ հարցմանց։

Here, *հոս*. hither, *դէպ՚ի հոս*. hence, *հոսկէ*. there, *հոտ, հոն*. thither, *դէպ՚ի հոն*. thence, *հոնկէ*. where, *ո՞ւր*. whither, *ուսքի՞*. whence, *ուսքի՞*. yon *կամ* yonder, *անդր*. above, *՚ի վեր*. below, *՚ի վայր*. about. *շուրջ, իբր, վրայով*. around, *բոլորտիքը*. somewhere, *տեղ մը*. anywhere, *ուր որ ըլլայ*. elsewhere, *ուրիշ տեղ մը*. everywhere, *ամենայն ուրեք*. nowhere, *ոչ ուրեք*. wherever, *ուր որ*, within *ներս*. without, *դուրս*. whereabouts, *ո՞ր տեղուանք*. thereabouts, *այդ տեղուանք*. hereabouts, *այս տեղուանք*. in, *մէջը*. out, *դուրս*. up, *վեր*. down, *վար*. back, *ետ*. forth, *յառաջ*. inward, *դէպ՚ի ներս*. upward, *դէպ՚ի վեր*. outward, *դէպ՚ի դուրս*. downward, *դէպ՚ի վար*. backward, *ետևօք*. forward, *առջևօք*. away, *մէկ դի։*

4. Adverbs of degree, **Աստիճանական Մակբայ։**

կը պատասխանեն, որչա՞փ հարցման։

Much, **շատ**. little, **քիչ**. too, **և ս առաւել**. very, **շատ**. infinitely, **անսահման**. scarcely, **հազիւ թէ**. hardly, **հազիւ թէ**. merely, **միայն**. far, **հեռու**. besides, **զատ** (**բառ ոմանց** beside). chiefly, **գլխաւորապէս**. only, **միայն**. mostly, **մեծապէս**. quite, **բաւական**. partly, **բաւական**. almost, **գրեթէ**. altogether. **բոլորովին**. all, **բոլոր**. enough, **բաւական**։

5. Adverbs of number, **Թուական Մակբայ։**

կը պատասխանեն, քա՞նի անգամ, ո՞րչափ անգամ, հարցմանց։

Once, **անգամ մը, հեղ մը**. twice, **երկիցս**. thrice, **երիցս**. four times, **չորիցս**. five times, **հնգիցս**. nine times, **իննիցս**. twelve times, **երկոտասանիցս**. hundred times, **հարիւրիցս**. ... , **եւն**։

6. Adverbs of order, **Դասական Մակբայ։**

Firstly, **նախ**. secondly, **երկրորդ**. thirdly, **երրորդ**. fourthly, **չորրորդ**. next, **հետևեալ**. finally, **վերջապէս**. lastly, **վերջապէս**։

7. Adverbs of affirmation, **Հաստատական Մակբայ,**

Aye, **այո**. yes, **հա՛**. yea, **այո, արդարև**. truly, **ճշմարտիւ**. verily, indeed, **արդարև**. surely, **անշուշտ**. certainly, **ստուգիւ**. doubtless, **անտարակոյս**։

8. Adverbs of negation, **Ժխտական Մակբայ։**

Nay, **ո՛չ**. not, **ո՛չ**. no, **ոչ**. nowise, **ոչ երբեք**։

9. Adverbs of interrogation, **Հարցական Մակբայ։**

Where? **ո՞ւր**. why? **ի՞նչու**. when? **ե՞րբ**. How? **ի՞նչպէս**. whence? **ուսա՞ի**։

10, Adverbs of doubt, **Երկբայական Մակբայ։**

Perhaps, **թերևս**. possibly, **հաւանականաբար**. perchance և peradventure, **թերևս, գուցէ**։

Փոխանակ ժամանակական, տեղական, որակական եւ մակբայներէն քանի մը մակբայներէ բաղկացեալ խօսքի մը մաս ալ կը դրուի։

Ստոյգ ոմանք որ բառերէն որ կը բաղկանան՝ անոնց նշանակութիւնը պահած են. զօրօրինակ. not so, **ոչ այսպէս. բայց անանկներ ալ կան որ բոլորովին տարբեր նշանակութիւն մը ունին. զորօրինակ**. in order. **համար (վան)**. at first, **'ի սկզբան**. at last,

վերջապէս. at least, առ նուազն. at length, ’ի վերջոյ, ըստ երկայնութեան. at once անմիջապէս. at all hazards, ինչ ալ ըլլայ. at any rate կամ any how, ինչ ալ ըլլայ. above all, ’ի վեր քան զամենայն. in time կամ in season, ժամանակին. on the whole, ’ի վերայ այսր ամենայնի, by and by, մէկ պահուկէն. by the way, բան մը միտք ինկած առեն կ’ըսէ. here and there, հոս և հոն. to and fro, ասդին անդին. by no means, ոչ երբէք, բնաւ. not at all, բնաւին. once in a while, առեն առեն. at present, առ այժմ. in the mean time կամ in the meanwhile, այն միջոցին. for the present, առ այժմ. now and then, ժամանակ ժամանակ. once upon a time, առեներ. of course, անշուշտ. for a while, առեն մը. by degrees, աստիճան աստիճան. after all, երկայն չընենք. for a long while, բաւական առեն. of late, վերջերս. of old, հինէն, առաջուց. in private, գաղտնաբար, առանձնաբար. by this time, ատ ժամուն. by all means, ամենևին, անշուշտ. from day to day, օրէ օր. after a while, քիչ մը ետքը. in the first place, նախ և առաջ. in the second place, երկրորդ. at random կամ at a venture, ըստ բախտի. at a loss, ապշած. by day, ցորեկը. by night, գիշերը. at full length, բոլոր երկայնութեանը. in the course of, միջոցին. for the future, ապէ ետքը. how much? որչափ. how often? քանի՞ հեղ. how long? որչափ առեն ’ի վեր. որչափ երկայն. up stairs, վեր (չէնքի մը վերի յարկը). down stairs, վար (վարի յարկը). up there, հոն վերը. way up, ամենէն վերը, way down, ամենէն վարը. every other day կամ every alternate day, երկու օրն անդամ մը. not long ago, շատ առեն չէ որ. one after another, իրարու ետևէ. full speed, քառասրշաւ (ոչօրթ նալ). day before yesterday, յերէնդ, երեկ չէ առջի օրը. day after to-morrow, վաղը չէ մէկալ օր. sooner or later, շուտ կամ ուշ, երբ որ է. step by step, քիչ քիչ, կամաց կամաց. for ever, յաւիտեան. one by one, մի առ մի. one at a time, հատ հատ. by twos, երկերկու, how many? քանի՞ հատ. how many times? քանի՞ հեղ. in what manner? ի՞նչպէս, ի՞նչ կերպով. in this manner, այս կերպով, այսպէս. from time to time, ժամանակ ժամանակ. little by little, քիչ քիչ. after a while, առեն մը ատանկ շարունակելէն ետքը, առենէ մը ետքը. so long as, քանի որ, որչափ առեն որ. for the most part, ընդհանրապէս, մեծաւ մասամբ. right away, անմիջապէս (հէմէն). in turn, կարգաւ (ընթացքի մէջ). all at once, ամէնը մէկէն, միան-

դամոյն։ Մակբայներէն ոմանք ուրիշ մասունք բանի տալ են. զոր օրինակ much, *ածական ալ է.* yesterday, *անուն,* before, *նախադրութիւն.* as. so, since, *շաղկապ ալ են։*

Ածականի մը ծայրը ly *մասնիկը կցուելու ըլլայ, մակբայ կ'ըլլայ. զորօրինակ* wise, *իմաստուն.* wisely, *իմաստնաբար.* great, *մեծ.* greatly, *մեծապէս.* final, *վերջին.* finally, *վերջապէս։ Ա.ս* ly *մասնիկը Անգլօ-Սաքսոն* lic *բառն է, որ կը նշանակէ* like, *նման. պէս. ուստի* wisely = wiselike, *իմաստունի պէս լսել է։*

Բառեր ալ կան որ իրենց սկիզբը a *մասնիկն առնելով մակբայ կ'ըլլան. և վրայ, մէջ բառերուն միաքը ունին. զորօրինակ* ashore, *նոյն է* at *կամ* on shore, *ծովեզերքին վրայ.* asleep, *քունի մէջ։*

Գիտնի մը մակբայներ ածականի պէս կը բաղդատուին, Well, *աղէկ.* better, best. Ill, *գէշ.* worse, worst. Little, *փոքր.* less, least. Much, *շատ.* more, most. Soon, *շուտ.* sooner, soonest. Often, *շատ անգամ.* oftener, oftenest. Long, *երկայն.* longer, longest։

Ly *վերջաւորութիւններն* more *և* most *բառերով կը բաղդատուին,* brightly, *պայծառապէս.* more brightly, most brightly։

Շատ մակբայներու նշանակութիւնը բաղդատութիւն չի վերջցըներ։

There *երբեմն բայերու հետ կը դրուի առանց բային նշանակութիւնը փոխելու, եթէ տէր բային բային էութիւնը դրուի։* There appears to be a mistake somewhere, *գէշ մը պիտի մը ըլլալ կ'երեւայ։*

There came to the beach a poor man, *ծովեզերքը աղքատ մը եկաւ։*

There is no doubt of the fact, *պարզ պատկ ըլլալու փաթիլա չկայ։*

There *էական բային հետ կայ բային նշանակութիւնը ունի.* There is, *կայ.* there are, *կան, եղ* (*Տես երես* 116։)

Too *բայի հետ կը նշանակէ ալ.* I have been there *too, ես ալ հոն եղայ. իսկ ածականի կամ մակբայի հետ, չափազանցութիւն կը ցուցընէ.* too much, *չափէն աւելի (փէտ շատ)։*

Ածականներէն ոմանք in *բառով մակբայ կ'ըլլան, զորօրինակ.* in general, *ընդհանրապէս։*

PREPOSITIONS ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

168. *Նախադրութիւնն՝ անուան կամ դերանուան մը ուրիշ բառի կամ իմաստի հետ ունեցած յարաբերութիւնը կը ցուցունէ, զոր օրինակ.* My brother went *from* London *to* Paris, *եղբայրս Լոնդոնէն Փարիզ գնաց. հոս* from *կը ցուցնէ* went *բառին* London *բա-*

ուին հետ ունեցած յարաբերութիւնը. և to *կը ցուցնէ անոր* (went)՝ Paris *բառին հետ ունեցած ուրիշ մէկ յարաբերութիւնը։*

Հետեւեալ ցանկը գրեթէ բոլոր նախադրութիւնները կը պարունակէ։ About, համար, չափ. Above, վեր. Across, դէմացէ դէմաց. After, ետքը. Against, հակառակ. Along, հեռն ՚ի վեր. Amid *կամ* amidst, մէջ. Around, քովերքէն. At, մէջ, առ. Athwart, հակառակ. Before, առաջ. Behind, ետքը. Below, վար. Beneath, տակ. Beside *կամ* Besides, բացի՚ն, ՚ի զատ. Between, մէջ, մէջտեղ. Betwixt, մէջէն. Beyond, անդին. By, ով. Down, վար. For, համար. From, ՚ի—էն. In, մէջ. Into, դէպ ՚ի մէջը. Of, ՚ի, յ. On, վրայ. Over, վեր (*գեր քան*). Round, քովերքէն, Since, ՚ի վեր. Through, մէջէն. Throughout, ձայրէ ՚ի ձայր. Till, մինչ. To, առ. Toward *կամ* Towards, դէպ ՚ի. Under, տակը. Underneath, տակը. Until, մինչ. Unto, առ, դէպ ՚ի. Up, վեր. Upon, վրայ. With, հետ. Within, ներսի դին. Without, դուրսի դին, առանց։

Հետեւեալները բայի և ընդունելութեան ձև ունին, բայց նախադրութեան պէս ալ կը գործածուին. Notwithstanding, բայց և այնպէս. Concerning, համար. Respecting, համար. Excepting, Save, Except, But, բացի՚ն, ՚ի զատ. During, մէջացին. Regarding, նկատմամբ. Past, առանց։

Մակբայներու պէս քանի մը բառերէ բաղկացեալ նախադրութիւններ կան. On account of, համար, վասն. According to, ըստ. In respect of, նկատմամբ. In regard to, նկատմամբ. In stead of, փոխանակ. In order, համար, որպէս զի։

About, ծօր, գրեթէ, չափ (*թա, դառար*) *շրջապատակ.* about ten, տասնի չափ. about the same color, գրեթէ նոյն գոյնը, about noon, կէս օրուան ծօր. կէս օրուան ատենները. about an ounce, ունկիի մը չափ. about as high *կամ* as cold. գրեթէ նոյնչափ բարձր *կամ* ցուրտ. I am about to go, երթալու վրայ եմ. about to be hanged, կախուելու վրայ. A girdle about the waist, մէջէը գօտի մը. Those who are about him, անոնք որ իրեն են. to be about the house, տունն ընել, *վեր վար*. about these places, աս տեղերուն, Two yards about the stem, բունը երկու եարտա (*չրջանակը*)։ Bind them about thy neck, պանդ վիզդ կապէ. — վրայ. angry about something, բանի մը վրայ բարկացած. To say something about a subject, նիւթի մը վրայ բան մը ըսել. —*Աւդին անդին*. He went about bareheaded, գլուխը բաց սադին անդին կ՚երթար։

Engaged about one's business, մէկ մը իր գործին պբաղած։ What are you about? ի՞նչ կ՚ընես։—Շուրջանակի, երկայնութեան. a mile about and half a mile across, երկայնութիւնը մղոն մը, և լայն մղոն պէսպէս պէսպէս։

—I have no change about me, վրաս մանրուք չունիմ։ — Above, վեր· The top of the mountain is above the clouds, լեռանը գագաթը ամպերեն վեր է· A colonel is above a captain, հազարապետը հարիւրապետեն վեր է (առաւելեան)։ Above my power, կարողութենէս վեր· above comprehension, խելք չհասնելու— He is above noticing us, մեզ չնկատելու կը ջանայ· *այսինքն անոր չհետեւիլ որ մեզի ծանօթութիւն ցուցնէ*· above labor, *այսինքն* (իրեն) վայել որ աշխատի, *պատուին չի հակրցուներ*· above suspicion, կասկած վեր, վրան չի կասկածուիր· above mean actions, նուաստ բաներէ չնորհ· To feel oneself above others, ինքզինքը ուրիշներեն վեր ճանչել· A city above another on the same river, նոյն գետին վրայ տպաւ մը ունեցող վեր· above the knee, ծունկեն վեր· above all other things, ուրիշներեն բաներէ աւելի — (*կը ցուցնէ նախապատուութիւն*)· above ten years, տասը տարիեն աւելի· above 50 years old, յիսուն տարուն անցուկ· The weight is above a ton, ծանրութիւնը աւելի կու գայ (*ծանրութիւնը*)· above measure, չափազանց· Hananiah feared God above many, Անանիա Աստուծմէ կը վախնար ուրիշներեն աւելի· The above account. վերի ծանօթութիւնը· *գրուածքներու մէջ* above *կը գրուի ուր որ մեկնք վերը կը դնեն*· *զորօրինակ*, We mentioned above, etc. վերը յիշեցինք, ևն։ *երբեմն* above, երկինք (heaven) *բան ուրկէ ամպը կը գործածուի*· The fowls that fly above the earth, երկրէս վեր (քովէն) ընթացող հաւերը· *այլաբանօրէն*։ I saw a light above the brightness of the sun, արեւէն պայծառ (*անոր պայծառութիւնը անցնող*) լոյս մը տեսայ։ The price of a virtuous woman is above rubies, առաքինի կնոջ մը գինը յակինթեն աւելի է։—Across (cross. *խաչ*·) Across the road, ճամբուն մէկ կողմեն միւսը, դիմաց, խաչաձեւակի (*անցնիլ*)· across the river, գետին միւս կողմը դիմաց (*նաւարկել, երթալ*)· Arms across each other, խաչեայ դրուած ձեռքեր, (*հրեայները խրատու կրճնած*)· A bridge is laid across the river, գետին վրայ կամուրջ մը ձգուած է, *դիմացէ դիմաց*։ A line passing across another, երկու մէկմէկ ընդհատող գիծեր, *որ իրար չկտրեն*։— After, ետք· after the war, պատերազմեն ետք· after tomorrow, վաղուընէ ետք· One after another, էրթալ ետք· bottle after bottle, շիշ շիշէ ետեւ (*խմել ևշ*)։ — *Ըստ*· After the French fashion, ըստ ֆրանկաց (*ալաֆրանկա*)։ To write after a copy, օրինակել· *անոր նմանը գրել*· He was named after me. *ի՛մ անուս դրին անոր*։ — *Բանի մը ետեւէ ըլլալ, ետին լինալ*· Dogs after a fox. *աղուէսի մը ետեւն լինկած շուներ*· I am after it, *ան բանին ետեւն եմ լինկած*· He descended the rock after a helmet, սաղաւարտին համար ժայռէն վար էջաւ· A yearning after knowl-

edge, ջլիտ-ի-ան անյկալ. To strive after truth, ճշմարտութ-ի-ան հասնել-ու ջանալ. The boys ran after us, տղա-ք մեր ետևեն վազե-ցին. To see after some one, To inquire after some one, մեկու մը վրայով հարց-փոր-ձ ընել. To come after some one, մեկու մը ետևեն գալ, *յինտուիլ*. Ye shall not go after other gods, ուրիշ աստուածներու ետևե երթալու չե-ք. To consider a thing after its intrinsic value, յարգել ըստ ներքին արժեքից. To judge after the sight of the eye, պետաքին պես, համեմատ պատկել. Two hours after, երկու ժամ ետ-ը.

Against. The ship sailed against the stream, նաւ-ը հոսանք-ին դեմ գնաց. against law, օրէնք-ի դեմ. against nature, բնութ-ի-ան հակառակ Ants provide against winter, *Մ*րջիւն-ք ձմեռուան համար պատրաստութի-ւն կը տեսնեն. To assist one against any body, մեկու մը օգնել ուրիշի մը դեմ, պատե-ր ի յաղիուղ ըլլայ անոր. Be ready against tomorrow morning, վաղը առաւան համար պատրաստ եղիր, այսինքն՝ ճոր-յանդնեքու- դեմ. A ladder against a wall, պատին կրթնցուած սանդուղքը. Do not lean against that wall, այդ պատին մի՛ կթնիր։

To set one account against another, հաշի- մը ուրիշ հաշու-ի մը տուին դնել, բաղդատել։

Along *կամ* alongst. *Հեան 'ի վեր, երկայնութեան*. Trees along the river, գետին երկայնութիանը ծառեր (գնկուաձ). Fringed along the edges, ծոպերը, երիզները ղրդոցել. To drive cattle along the road, ճամբան 'ի վեր արջառները վարել. along with, հետ, ընդդէմ (*երբեմն մնայն* along)։

Amid *կամ* amidst, ջէջ (*բառնասուեղծական է*). amid the corn, ցորեններու ջէջ. amidst leaves and blossoms, տերեներու և ծաղիկներու ջէջեն. amidst misfortunes, դժբախտութի-ան ջէջ, պարբեր։

Among *կամ* amongst, *մէջ*. They hid themselves amongst the trees, ինքզինքնին ծառերու ջէջը կը պահէին. among my books there are two of yours, գրքե-ս ջէջ երկու գիրք կայ. amongst men, մարդոց ջէջ. amongst the enemy, ընծամոյն ջէջ. To be fallen amongst robbers, գողերու ջէջ ինկնել։

Around և Round, *բոլորտիքը*, around the fire, կրակին բոլորտի-ը. around the neck, վզին բոլորտի-ը. To throw a cloak round one, մեկու մը վրան հանդերձ մը ձգել. To go round the city, քաղքին բոլորտի-ը պտտիլ։

To sail round the world, աշխարհի բոլորտի-ը նաւարկել. To hang around, կախկիլ. The people stood round him, ժողովուրդը բոլորտի-ը կայնեցան։

As to, *նկատմամբ*, (աս բանին) *գալով*։

Before, առջևը, before the face, երեսին առջևը. before the fire, հրային առջևը. before their eyes, աչքերնուն առջևը. before the house, տանը առջևը. before the king, թագաւորին առջևը. To appear before court, պալատը ներկայանալ. To speak before the people. ժողովուրդին առջև պնաբանիլ. before many witnesses, շատ վկաներու առջև. Before night, գիշերին առաջ. before the war, պատերազմին առաջ. To be before another in rank, ասպիճանաւ ուրիշէ մը առաջ ըլլալ. To flee before the wrath of the gods, աստուածներուն բարկութենեն փախչիլ. And before many years have passed this will be forgotten altogether, և շատ տարիներ անցած ասիկա բոլորովին պիտի մոռցուի. you tell me what I knew before, առաջուց գիտցած ի՛ըս ինձի. Before I was afflicted, I went astray, վշտանալէս առաջ մոլորեցայ. Abraham bowed before the people of the land, Աբրահամ երկրին բնակիչներուն առջև խոնարհեցաւ. My land is before you, երկիրս ձեր առջև է. Poverty is desirable before torments, աշխատութիւնը պանջանէն ընտրելի է. The battle was before and behind, կռիւն անոնց առջև և եթէ ի՛ըլլար:

Behind. *ետքը, ետին.* behind the door, դուռը եթին. Get behind me, եթէս գնա՛. you are behind time, ուշ ճամցած ես. behind hand, եա ճամցած հանէրէն. The ministry behind the throne, գահին պարէն եղող պաշտօնեութիւնը. He died and left no property behind him, մեռաւ և պարցուաժ չձգեց (ետին):

Below, *վար. տակ.* below the eaves, խոզվակներուն տակը. below the knee, ծունկէն վար. below fifty, յիսունէն վար. A city below another on the same river, նոյն գետին վրայ, քալաք մը ուրիշ քալաքէ մը վար. below another, ուրիշէ մը վար (*աստիճանով*). A captain is below a colonel, հարիւրապետն հազարապետէն վար է. To think any thing below one, ուչ նիւ ինե վեր կը կարծես՞ To be below consideration, բանէ պէտ չդրուիլ: *Ան բառն այլաբանօրէն կը նշանակէ աս աշխարհս (ոչ երկինք), ղ ժոխք, աստիճանաւ վար առեան:*

Below. *դրուագքի մէջ կը նշանակէ վարը:*

Beneath. To place a cushion beneath one, մեկուն պուկը քարչ մը դնել. To sink beneath a burden, բեռան մը տակ ծռիլ. Our country sinks beneath the yoke, մեր երկիրը լուծէ պուկը կը ծռի. Brutes are beneath men, անասուն մարդոցմե վար են. He is beneath notice, պէտ պուղումեան արժանի չէ. He will do nothing beneath his station *կամ* character, էր պարէն վար, էրեն չվայլող քան մը չընէր:

Beside *կամ* besides. A tree beside the river, գետին ափը ծառ մը. Besides his soldiers, he had a great many elephants, էր զօր+երէն

ըսար, շատ փիղբը ուներ. It is beside my purpose, իմ նպատակիս դուրս է. տարբեր. It is beside himself, խելքը վրան չէ. To put one besides his patience, *անանկ բաներ ընել որ դիմացինին համբերութիւնը չդիմանայ:*

Besides you know not what is the fate of your friend, *և սուսա֊ւել, մանաւանդ որ չես գիտեր բարեկամիդ գլխուն ինչ գալը:*

Between, երկուքի վրայինը. *իսկ* Among, շատերու վրայ. Between the house and the river, փեսին և գանը վրայինը. between Paris and Lyons, փարիզի և Լիոնի վրայինը. between dawn and sunrise, արշալոյսին և արեւին ձագելուան վրայինը. between hope and fear, յոյսի և վախի վրայինը. Two travelers, with but one dollar between them, երկու ճամբորդ, երկուքին վրայի դոլարը մը. Two friends have but one soul between them, երկու բարեկամ մի հոգի ունին. To distinguish between right and wrong, բարին լարեն սրուշել. Discords exist between the families, ընտանեաց վրայ անհամաձայնութիւն կայ. Things go well between the parties, երկուց վրայ հաշտ են.

There is no difference between them, վրայերնին տարբերութիւն չկայ: Betwixt *բանաստեղծական է, և նշանակութիւնը վերինին չափ ընդհանուր չէ:*

Beyond. The hills beyond the river, գետին անդին եղող բլուրները. A mile beyond the river, գետին մղոն մը անդին. To look beyond the present, ներկային անդին նայիլ, *ապագայի*. Beyond a hundred, հարիւրին անդին. աւելի. Beyond reach, ձեռնհասութենէ. beyond comprehension խելքը ձեռնհասութենէ. Beyond control, ըպտռուածութենէ. Beyond temptation, փորձութեանե հեռու, *ազատ*. Beyond the evidence, վկայութենէ անդին. One is great *կամ* good beyond another. մին մը ուրիշէ մը դեռ կամ բարի է:

By, ձեռով, վրայով. The city of Troy was taken by the Greeks, Տրովա քաղաքը Յոյներուն առնուեցաւ: A city is destroyed by fire, քաղաք մը կրծանած է կրակով: To take by force, բռնութեամբ առնել: I know a person by his appearance, ես մարդը դէմքին կը ճանչնամ. Every tree is known by its fruit, ամէն մարդ իր պտուղին կը ճանչցուի. Profit is made by commerce, վաճառականութեամբ վաստակ կ'ըլլայ. They entered the lake by the Jordan, Յորդանանէն գան լիճը. Related by marriage, առնուածութեամբ ազգական, խնամի. Achieved by valor, քաջութեամբ կատարած. To prove by the Scriptures, Սուրբ Գրէն ապացուցանել. To try by law, օրէնով դատել. To swear by the gods, աստուածներուն վրայ երդնուլ. To affirm by all that is sacred, սրբուցն բաներով հաստատել. The

English Language, by R. G. Latham, Անդրէասեան հերմէնեւտիքեան յօրինեաւ ի Լոնտոն. Kuhner's Greek Grammar. Translated by Edwards and Taylor. Andover; 1844:

This appears by his own account, ասկից էր խօսքեն, կ'երևայ. These are good laws to live by, ես կանոններըը պահել պէտք է. To come by sea, ծովէ գալ. To pass by land կամ water, ցամաքէ կամ ջուրէ անցնիլ. Great battles by sea and land, ծովու և ցամաքի վրայ մեծ կռիւներ. To be present by attorney, փոստաբանով մը ներկայ գտնուիլ (դատի) Day by day, օրէ օր. Year by year, տարուէ տարի. One by one, մի ես մի. Little by little, դիւղ դիւղ. by pairs, զոյգ զոյգ. by degrees, ոստիճան ոստիճան: By the space of seven years, եօթը տարուան մէջեն. By this time the sun had arisen, ան ատեն արևը ծագած էր, To be ready by morning, առաւուն պատրաստ գտնուիլ. Too heavy by six pounds, վեց լիտրա աւելի ծանր. Late by one week, շաբաթ մը ուշ. This line is longer by a tenth, ես գիծը տասնորդը մը աւելի երկայն է. To sell by the pound, լիտրով ծախել. To work by the day, կամ by day, աւուրէն բանիլ. To work by daytime, ցորեկն աշխատիլ. I sell by the hundred, հարիւրով կը ծախեմ. A room fifteen feet by seven, 15 ոտ երկայն 7 ոտ լայն սենեակ մը. North by West, դեպ'ի արևմտեան հիւսիս. To sit by oneself, մինակ նստիլ. It makes sense by itself, ինքնին կը հասկցուի. To travel by moonlight, լուսնի լուսով ճամբորդել. To take by the hand—by the bridle—by the hair, ձեռքեն, սանձեն, մազերեն բռնել. Sit by me, քովս նստէ. A flower by a rivulet. գետակի մը քովի ծաղիկ մը. To pass կամ go by, քովեն անցնիլ. There was no person by at the time, ան ատենը քովս մարդ չկար. The hour is gone by, ժամ տ'աւ անցաւ. The procession has gone by, դասդը, հանդէսը անցաւ. The procession has gone past կ'ըսուի սովորաբար: He has a cask of wine by him, քովը պահած մը գինի կայ:

By և with մէջց, գործէ կը ցուցուներն, և երկուքին մէջ տարբերութիւն կայ, բայց ասոնց տարբերութիւնը որոշելը դիւրին չէ: With կը ցուցունէ գործէ. by եղանակ, մէջց. ըստ օրինակ՝ He killed an enemy with a sword, but he died by an arrow. սրով ընծամէ մը մեռցուց. բայց ինք նետով սպանուեցաւ: բայց ասոնց կանոնը շատերը չեն պահեր. To burst with violence, պայթիլ ուժգնութեամբ. պայթելուն կերպը կը ցուցունէ հոս ուժգնութեամբ բառը: By նախադրութիւնը երբև միջոց բանեցուցուած կընշանակէ. To grow rich by working, գործելով հարստանալ. ոչ թէ with: He was kicked by a horse, ձի մը կոց մը կերաւ. բայց It was with great difficulty

that we succeeded, հաջո գործությամբ յաջողեցանք: Enameled with flowers, ծաղիկներով զարդարված: To act with firmness, հաստատամտությամբ վարվիլ: To begin and end with a vowel, յայնաւորով սկիզբ ու յայնաւորով վախճանիլ: He walks with a staff by moonlight, լուսնակային գաւազանով (յեռոտը գաւազան) կը քալէ: To rub with a sponge, սպունգով մը սրբիլ: To wash with water, ջրով լուալ: We are distressed with pain, ցաւով կը տանջուինք: We are elevated with joy, ցնծութեամբ բարձրացած ենք: With study men become learned and respectable, ուսմամբ մարդս գիտուն և պատուաւոր կ'ըլլայ: Fire is extinguished with fire, կրակը կրակով մարած է: To perish with famine, սովամահ կորնչիլ: Fear not, for I am with you, մի վախնար, ես յիշի հետ եմ: To fight with anybody, մէկու մը հետ կռուիլ: To be angry with a person, մէկու մը բարկանալ: Will you go with me? հետս կ'երթա՞ս: There is no living with such neighbors, ասանկ դրացիներու հետ բնակիլ կըլլար: The ship with its cargo. նաւն իր բեռովը մէկտեղ: Girls with sparkling eyes, փայլուն աչերով աղջիկներ: A soldier with a musket, հրացանով զօր: I will trust you with the secret, գաղտնիքը ձեզի յայտնեմ: He shares the profit with the partners, ընկերներուն հետ շահին իրեն ալ բաժին կ'ելլայ: With this he pointed to his face, ասոր վրայ՝ երեսին ցոյց ըրաւ: Tragedy was originally with the ancients a piece of religious worship, ողբերգութիւնն՝ իւր սկզբան կրօնական երկերգութիւն մի էր եղած: To have authority with the people, ժողովրդին վրայ, ի վերայ իշխանութիւն ունենալ: With me the opinion of the people has no weight, ինձ ի վերայ ժողովրդին գաղափարը արժէք չունի: With me the case is different, ինձ քանս այլ է: What is the matter with you? ի՞նչ ունիս, ի՞նչ եղար The bridegroom presented her with the keys, փեսան բանալիները տուր պատա: To escape with one's life, ողջպրոյ պրծիլ:

For. For their ingratitude, bravery. իրենց պղերախտութեանը համար: Honored for his services, իր ծառայութիւններուն համար պատուեալ: For this reason, ասոր պատճառաս: Equipped for battle, պատերազմի համար պիտի: Done for you, ձեզի համար եղած է:

To give money for provisions, պարէնի համար ոսկի պալ: Buy us and our land for bread, մեզ և մեր երկիրը ձախս առ հացի համար, այսինքն՝ վիսխարէն հայց տուր: Blood for blood, արիւն փոխանակ արեան: eye for eye, աչի ընդ աչան: Word tor word, բառ առ բառ: For soldiers. շորթի պէտ: For food, կերակրոյ պէտ: To quit the profession of law for that of a clergyman, փաստաբանութիւնը ի նոյն ու նչեր ըլլալ: Two eggs

for a chicken, ծղիս- հա-կիքի հա-ը: Sold for sound, ծքը ալ (ապ-լաս) ձախել: Fit for service, գործի եկող, յարմար: To do a job for 10 shillings, գործ ը ընել պաը շիլինի:

We sailed from New-York for Liverpool, Նե- Եօրքեն նա-արկեցին Լիվերբօ-ւլ երթա-լու համար: A ship is bound for *կաս* to France, գա-ղիոյ համար պատրաստ նա- ը կոյ: It is for the benefit of the people, ժողովըրդին օգտին համար է:

We depend on divine aid for success, Աստուածային օգնա-կանը կը կարօտինք յաղողելու համար: A remedy for headache, գլխո- ցաւ-ի դեղ ը: Some were for the law, անոնք օրէնքին կողմեն էին: Laws drawn up for this purpose, ա-նպատակին համար պատրաստուած օրէնքներ: For God's sake, Աստուծոյ համար: A change for the better *կաս* for the worse, աղէկի կա- գիէչի դառնալ: I can not go for want of time, ժամանակ ը-նելու-ս համար չեմ կրնար երթալ:

Thus much for the beginning of the deluge, Ջրհեղեղին ա-ւե-լաւ հա- մար այսչափ: As for me, ինձի գա-լով: For me to go is impossible, ինձի համար երթալ անհնար է: An inclination for drink, խմե-լու հակո-մ ը: He writes for money *կաս* for fame, ապ-ի կա- համբա-ի համար կը գրէ, The task is great, for all that, I shall not be deterred from undertaking it, գործը մեծ է, բայց և այնպէս ես չպիտի կրնա- յետա-նալ: The writer will do what she pleases for all me, հեղինա-կը ա-լածը պիտի ընե ինձի գե-ր: Wise for his age, պատի+ին նայե-վ խելօք, He is tall for one of his years, պատի+ին նայե-վ հասա-կը բա-ձր է: Were it not for him, եղե- ան չէլլա-ր: Good for you, աղի- (ա-ֆերին): Good for nothing, անպիտան: One male for ten females, պա-ը էգի ա-ր- ը: An ant is a wise creature for itself, մրջի-ը իրեն համար խելօք ա-րար է: A book for boys, պղց համար գիր+ ը:

I am ready for you, ձե-ի համար պատրաս- եմ: For aught I know, գիպացածս նայե-վ: For my life, եղե կեան+ պա-: *Բայերուն անեղևոյթին հետ* for *կը դրուէր, հիմա չի դրուիր. Թերևս ուսմկաց մէջ դործածուի:* *Հիմա կ'ըսուի ընդհանրապէս* I came to see you, ձե- պեանե-լու եկայ: For *ժամանակ ցուցընելու համար ալ կը գործածուի:* In jail for life, ցկեանս բանտը (պիտի ծնայ): I have not seen him for a month, ա-ի ը կայ որ պեսած չե- չի-+ը:

For hours, ժա-ը-վ: He will return home for two years, երկա- պա-ա-ան համար հայրենի+ը պիտի դառնայ: He will not return home for two years, երկա- պա-ի հայրենի+ը պիտի չդառնայ: For seventy miles,

Յօրինակաւոր մղոն : For miles, *մղոններով* : For, *նաև շարկապ է, և կը նշանակէ տանիլ, պրովիդեաթ* :

From—From Paris to London, *Փարիզէն Լոնդրա* : From morning till night, *առաւօտէն մինչև իրիկուն* : From 5 to 10, *հինգէն տասի* : To go from good to bad, *ապիկէն գէշի երթալ* : Light proceeds from the sun, *լոյս արեւէն կու գայ* : Separate the coarse wool from the fine, *հասարը բուրդը բարկէն զատել* : Men have all sprung from Adam, *մարդ բոլ ատկէն ալ Ադամէն յառաջ եկած են* : To judge from the description *կամ* from the testimony, *ըսուածէն, պրուած վկայութենէն դատել* : A part from the whole, *ամբողջէն մաս մը* : To receive anything from anybody, *մէկէն բան մը ընդունիլ* : To remove anybody from an office, *մէկը պաշտօնէն հանել* : Secure from evil, *ըրէ+է ապահով* : Secure against *դէմ դնելու կարող* : Disabled from going, *երթալու անկարող* : Disheartened from seeing the obstacles, *արգելքները տեսնելուն նուաղած* :

In *և* At.—In *աւելի երկիրներու և մեծ քաղաքներու համար կ'ըսուի, իսկ* at *առանձին տուներու, փոքր տեղերու կամ օտար քաղաքներու* : In *ըսելով կը հասկցուի պարիսիակում, իսկ* at *բառով կը հասկցուի մերձաւորութիւն կէտի մը կամ եզրի մը* : To touch, (*հանդիպիլ*), arrive, (*հասնիլ*), land at Boston, *Պոսթոն ելլել* : To live in St. Louis in New-York—at Saratoga—at *կամ* on the next farm, *Սէնթ Լուդովիկոս, Նոր Եօրք, Սարատոկա, մերձաւոր կալուածը բնակիլ* : To stay at the tavern, *իջևանը կենալ* : To stop at *կամ* in the next town, *հերթաւոր աւանը կենալ* : To have a store on Broadway, at N°. 40, *Պրոատուէյ (փողոցը) ին- 40, խանութ մը ունենալ* : This produced a great sensation, not only in England, But also at Paris, at Vienna, and at the Hague.—Macaulay. *Ասիկա մեծ էմպանցումմ մը պատճառեց, ոչ միայն Անգլիոյ մէջ, այլ և Փարիզ, Վիեննա և Հաւկ : Շատ հեղ հեռաւորութենէն կախեալ է. հեռու տեղուանք մտքերնուս տեսողութեանը փոքր կ'երևան* : In *աւելի որոշ է միւսէն. երբ ըսեն.ք*, He is in the tavern—in Constantinople, *կը նշանակէ, այն տեղերէն ներս, և ոչ թէ դուրս. բայց երբ կ'ըսեն.ք.* He is at the tavern—at Constantinople, *կը նշանակէ ան տեղերը տեղ մը. երբեմն ներսը* :

To stand at the door, *դուռը կայնիլ* : To be at the window, *պատուհանը ըլլալ* : To knock at the door, *դուռը զարնել* : At your elbow, *թեւէ մօտ, մինչ պահը* : At the bottom, *յատակը. այլաբանօրէն, հիմը, որմէ կախեալ են միաները* : Beginning at the Mediterranean, *Միջերկրականէն սկսելով* : At the foot of a tree, *ծառի մը պահը, նոյնպէս*

(լիուսին մլը) սպրտոտը ։ To fall at the feet of a monarch, ինքնասէր մը սպրտը էյնալ, սղալել, պղպտիլ ։ He was wounded in his arm and not in his leg, ընէն վէրտասրտած եր, և ոչ սրտէն ։ Bitten in the face, երեսը խածած ։ He looked him full in the face, սղէկ մը երեսը նայեցաւ ։ To stare in the face, սինյայտնի ։ Pen in hand, էրէկ 'էյնէն ։ Never promise to do anything when it is not in your power to do it, երկիր չես կրնար կատարել մի՛ խոստանար ։ He is in prison for debt, պարտէն համար քանդան է ։ In its place, անոր տեղը, ջոխանակ ։ In front of, առջևը ։ At a distance, հեռուն, հեռուէն ։ To tie a knot in a thread. դերձանով կամ մը կապել ։ Bear in mind, հոգ ընէ, յիշէ ։ In the presence of, 'է նեցկայութեան ։ In our employ, մեր գործին մէջ ։ To be in the habit of, սովորութիւն առնելու ։ Christian only in name, Անուամբ հայն Քրիստոնեայ ։ Brethren in Christ, Եղբարք 'է Քրիստոս ։ To join in marriage, ամուսնանալ ։ To be in need of a book, գիրքի կարօտ ըլլալ ։ In the sun, արևին մէջ ։ In the habit of a priest, քահանայի կերպարանքով ։ Dressed in silk, մետաքսեղէն հագած ։ Written in ink, մելանով գրուած ։ We are in search of truth, ճշմարտութիւն եսքնէ ենք ։ At ease, հանգիստ, at will, ըստ կամաց ։ To be at the mercy of, մեկուն ձեռն ըլլալ ։ In a word, մէկ խօսքով ։ In other words, ուրիշ խօսքով ։ In a low voice, ցած ձայնով մը ։ To be detected in a crime, յանցանքի մը մէջ բռնուիլ ։ In debt, ընդրկի մէջ ։ To go in debt, պարտքի փակ մնալ ։ To shut the door in one's face, քամին երեսին փչել ։ The gale was blowing in his face, հովը երեսին կը փչէր ։ To be in possession of, պատալ ։ In point, քան նպատակին ձառայող, յարմար ։ Impartial in a historian, պատմիչի մը համար անարժան ։ Unwise in a physician, բժշկի համար անխելքութիւն (ֆ)

To work at a machine, մետենայի վրայ գործել ։ Workers in metals, մետաղ գործողներ ։ To sit at table, սեղան նստիլ ։ To sit at meat, ճաշի նստիլ ։ She wrote the letter at her table, սեղանին վրայ գրեց նամակը ։ Toiling at them, անոնց վրայ աշխատելով ։ In view, աչքերնուս առջև եղող, մեր նպատակը ։ In this point of view, ասկէ կողմանէ դիտելով ։ In sight of Canaan, յանդիման Քանանայ ։ To pay at sight, տեսակին պէս վճարել ։ One in ten, տասնէն մէկը ։ In thee shall all nations be blessed, քեզմով ամէն ազգ պիտի օրհնուի ։ In the name of God, յանուն Աստուծոյ ։ In the name of the people, յանուն ժողովրդեան ։ Let fowls multiply in the earth (*կամ* on), երկրի վրայ հաւերը շատնան ։ To wander in the mountains, լեռներուն մէջ ըլլափուիլ ։ In itself, ինքնին ։ To rise in arms—insurrection, ապստամբիլ ։ I am incorrect in saying this, ասիկա ըսելով կը սխալիմ ։ In this book, ասկէ գիրքին մէջ ։ To read in good books,

(առանց in դնելու ալ), ապէկ գէշ-ը կոպտալ: Հեղինակի մը անուն նին հետ անոր պրուաժ-քնելը կը հասկցուի: In Homer, Հոմէրոսէ գրուածքներուն մէջ: At my risk, իմ վտանգովս: At his expense, ձախէը ելլ վրայ· այլաբանօրէն (մէկու մը վրայ խնդալ): In the interest of the government, կառավարութենան օգտին համար: To lend money at interest, շահով ապակ պալ: In his favor, 'ի նպաստ նորա: To excel anybody in a thing, բանի մը մէջ ուրիշ մը անցնիլ, գերազանցիլ: In this capacity ան պաշտօնով: At play, խաղի մէջ, at work, գործի վրայ: He plays well at cards, ապէկ ըլաչի կը խաղայ: At fault և in fault, սըխալման մէջ: In our care, մեր խնամքին պակ: To fall in love, սիրահարիլ: At the head of an army, զօրքին գլուխ եկած: He is good at engraving, փորագրութենան մէջ վարպետ է: He deserves well at our hands, մէնէ ապակ կը վարձէի: At peace, խաղաղութենան մէջ, at war, պատերազմի ատեն: To find grace in the eyes of the Lord, Տէրոջը աչքը մտնիլ: True in his eyes, իրեն շիտակ ի'երևայ: To be in haste, արտուրալ: In pairs, զոյգ զոյգ: In reach, հասնուելի: In all probability, շատ հաւանական է որ: To be in poverty, աղքատութենան մէջ ըլլալ: What's in a name, անունին ինչ ի'ելլէ: No one in his senses will do it, խելքը գլուխը մէկը չընէր ասիկայ: He has 200 in gold, երկու հարիւր ոսկի ապակ ունի: The ship is at anchor, նաւը խարիսխ նետած կը կենայ: The letter is writen in his own handwriting, նամակին գիրը իրեն է: In use, 'ի գործածութենան: To keep in repair, նորոգ պահել: To put a thing at another's disposal, բան մը ուրիշի մը կարգադրութենանը յանձնել: In this way, ատ ծամբով: In his way, իր ծամբուն մէջ, վրայ: In contact with, կից, պատճ: In connection with, հետքէ, կապակցութենամբ: In conformity with, համաձայն: In comparison with, բաղդատմամբ: In addition to animals, կենդանիներէն զատ: In illustration, 'ի բացատրութենան: Advanced in years, տարիէը առած: United in one, հաւաքալ, մէկ եղած: In despair, յուսահատեալ: Ten inches in circumferance at the base, խրիճը տասը ոտի պրտմածքէն (ունի):

In a store, խանութի մը մէջ: In store, 'ի պահեստի, պատրաստ: In two volumes, երկու հատոր: In the teeth, ակռանէրուն մէջ· առջեւուն ուղղակի: Hand in hand, ձեռ ձեռի: In my hand, ձեռիս մէջը: He suffered at their hands, անոնց ձեռէն շատ բան տուչէց: At the hands of a philosopher, փիլիսոփայի մը ձեռէը: At hand, մօտ, պատրաստ: I have a great work in hand, ձեռս մեծ գործ մը կայ: What are you at? ուրծէր է՞նչ է: At sea, ծովուն վրայ: In the sea, ծովուն մէջ:

In honor, 'ի պատիւ: In aid, 'ի նպաստ: In proof, իբր ապացոյց: In

answer to this, ասոր ՚ի պատասխան : In question, քննչության պահ : In great quantities, մեծ խումբերով : In immense swarms, գունդ գունդ : The blood flowed in a stream, արիւնը հեղեղի պէս վազեց : In abundance, առատութեան : In a fright, ահաբեկ : In repose, ՚ի հանգստեան : The city is now in ruins, քաղաքը հիմա աւերակ է : A book in prose and in verse, արձակ և պատանաւոր գիրք մը : In beautiful crystals, գեղեցիկ բիւրեղաձեւ : In common, առ հասարակ : In succession, յաջորդաբար : In earnest, առանց կատակի : At variance, իրարմէ տարբերութեամբ : In consequence, հետեւաբար : In person, անձամբ : In this battle the enemy lost 8000 men in killed and wounded, ասոր պատերազմին մէջ թշնամին 8000 մարդ կորանցուց՝ մեռնող և վիրաւոր : In proportion, համեմատաբար : In relation to, նկատմամբ : To aim an arrow at a mark, թիրախ մը վրայ նշան առնել : To fire at a person, հիւս մը վրայ կրակ ընել : To bark at the thief, գողին ետեւ հաչել : To throw stones at the window, պատուհանին տակ նետել : To spit at a person, հիւս մը վրայ թքտնել : To wink at a person, հիւս մը աչքաբնել : To laugh (*խնդալ*) sneer (*ծաղրել*), look, gaze, stare, glance (*նայիլ, դիտել, եւ*) at a person, thing, etc. հիւսն, կամ բանի մը : To run at a person, հիւսն վրայ վազել : To point at a person, հի մը ցուցնել : To come at a wink, հի աչք ընելուն տակ : At a glance, հի նայուածքով : At a single blow, հի հարուածքով : At the sight, տեսնելուն պէս : At this news, այս լուրն առնելուն պէս : At my request, իմ խնդրանացս համար, At his command, անոր հրամանին : At my telling him, իմ ըսելս վրայ : At his command, հրամայելուն պէս : At each step, ամէն քայլին : At each sitting, ամէն նստելուն : At each time, ամէն անգամին : At each inspiration, ամէն շնչառութեան : Valued at about 800 dollars, մօտը հարիւր ութսուն դոլէրի չափ արժողը : At the rate of 2 miles an hour, ժամը երկու մղոնին :

In turn, կարգաւ : In my opinion, ըստ իմ կարծեաց : Children in arms—at breast, գիրկի տղայ, ծծնդեան : To speak in high terms, գովել : To whisper in one's ear, հիւս մը ականջն ՚ի վար ըսել : At his death, հետաձ ատենը : He is not in, ներսը, տունը չէ, եւ : To sit in a chair, աթոռ մը նստիլ : At the point of the sword, ՚ի սայր սուսերի : To pass in review, հանդէս ընել, աչէ անցնել. Pleasure in studying, ուսանելին (*զգացումն*) հաճոյքը. In their company, անոնց ընկերութեանը մէջ. At the side, քովը. Attorney at law, փաստաբան (*օրէնքի մէջ*). In size, հասութեան կողմանէ. In color, գոյնի կողմանէ. A wall 50 feet in height, 50 ոտք բարձրութեամբ պատ մը. He would soon find a grave

in the vultures that would devour him, անդառնները, որ զինքը պիտի ուտեն, երբ փէրեզմեն պիտի ըլլա։

Into — In, մէջը. *իսկ* into դուրսեն ներս, պէտ՚է մէջը *կը հնչանակէ*։ To go into a garden and walk in it, պարտէզը երթալ ու հոն պտըկլ. To step into a carriage and then ride in it, կառք մը մտնել, ու եսթը անով երթալ։ To come into the house, տունը մտնել. To go into a room, սենեակ մը մտնել. To sit in a room, սենեակ մը նստիլ. To live in a house, տան մը մէջ բնակիլ. The river flows into the sea, գետը ծովը կը լուծի. To look into a book—a room, գրքի մը մէջ, սենեակի մը մէջ նայիլ։

փոխոխսւմ։ Ice melts into water, սառը կը հալի ջուր կ՚ըլլայ. Water turns into steam, ջուրը շոգի կը դառնայ. Most of his works were written in Italian, and were after words translated into Spanish, անոր գրքերուն մեծ մասը Իտալերէն գրուած էին, եսթը Սպանիերէնի լուծմանուած. To take into consideration—account, խորհրդածութիւն, հաշուի առնել. To come into view, պեանուիլ, *՚ի լոյս* բերուիլ. To group into classes, կարգերու բաժնել. To cut into pieces, կտոր կտոր ընել. To divide into four parts, չորս մաս բաժնել. Made into cloth, սուի (չուխայ) եղած, (նիւթ մը) յօսուի փոխուած. Driven into opposition, հակառակ կողմը մղուած. To fall into error, սխալիլ. Children are sometimes frightened into fits, փոքր երբեմն վախէ կը լսանոպին։

Of—*սեռական հոլով*. The mountains of Asia, *Ասիոյ* լեռները։ The first month of the year, տարւոյն առաջին ամիսը։ The house of my father, *այսինքն՝* My father's house, հօրս տունը։ The father of a son, որդւոյ մը հայրը։ The son of a father հօր մը որդին։ The city of London, Լանդրա քաղաքը։ The Lake of Gennesareth, Գեննեսարեթի լիճը։ A man of wealth, հարուստ մարդ մը, *այսինքն՝* A wealthy man, A man of wisdom, *այսինքն՝* wise. *Նոյնպէս* of value, գնաւոր։ Of use, օգտակար։ He is of a different opinion, տարբեր գաղափար ունի։ Of this kind, ասի պիսին։ Of what class? ի՞նչ կարգէ։ Of a red color, կարմրագոյն։ Of the neuter gender, չէզոք։ He is of the race of kings, թագաւորազուն։ The best of men, մարդոց լաւագոյնը։ The most renowned of all. բոլոցն մէջէն սմենեն հռչակաւորը։ Part of these were slain, անոնց մէ մէկ մասը սպաննուեցաւ։ I have known him of old *կամ* of a child, հինուց, պղտիկութենէն կը ճանչնամ։ A crown of gold, ականէ թագ մը։ A bottle of wine, շիշ մը գինի։ A glass of water, գաւաթ մը ջուր։ Made of silver, արծաթէ շինուած։ Built of marble, մարմարիոնէ շինուած։ A drop of water, կաթիլ մը ջուր։ A yard of cloth, եարտա մը սուի։ An ounce

of gold, ոսկի մը ոսկի ։ A dozen of eggs, տասնեակս հաւկիթ, այսինքն՝ Twelve eggs. This image is of wood, ս պատկերը ξայտէ է ։ A boy of ten years *կամ* A boy of ten years of age, տասը տարուայ պղայ մը ։ (A boy ten years old *կ'ըսուի*, *բայց սմանց՝* A boy of ten years old *ըսելը այնչափ շնաորհք չէ*) ։

I bought it of you, ձեռնէ գնեցի ։ I have received of the Lord. Տէրոջմէ ընդունեցայ ։ Of a hundred take fifty, հարիւրէն յիսունը ա ։ It can move of itself, ինքնիրեն կրնայ շարժիլ ։ He came of his own accord, ինքնիրեն եկաւ ։ Within ten feet of me, ինէ տասը ոտի անդին ։ That was the last seen of him, վերջին տեսնուիլն էր ։ What of it? ապկէ ի՞նչ կ'ելլէ ։ Instead of happy he has become miserable, երջանկոյ ընեն ընչաւոռոյիան հասաւ ։ This is a scheme of his own devising, էր հնարքաձ գաղափարը ։ To die of a disease, ախտէ մը մեռնիլ ։

A man of the name of Octavius, Հոկտաւիոս անուն մարդ մը ։ A city of this name, ս անունով քաղաք մը ։ His mouth smelt strongly of the liquor, բերանը գինի կը հոտէր ։ A city of one hundred thousand inhabitants, հարիւր հազար բնակչով քաղաք մը ։ This does of right belong to us, անիկայ իրաւամբ տեղի կը վերաբերի ։ Of his own head, ինքիր գլխուն ։

—The pleasure of thinking of home, Հայրենեաց վրայ խորհելուն հաճոյքը ։ (առաջին of ը *սեռական է*, *երկրորդը կը նշանակէ վրայօք*) ։ Of gravity, յաղթ ձեռնամուխ ։ To talk, say, speak, (*խօսիլ*), dream (*երազել*), relate (*պատմել*), hear (*լսել*), read (*կարդալ*), judge (*դատել*) of a thing. He was more of a despot, բռնաւոր էր տանաւանդ ։ Of a sudden, յանկարծ ։ Moses of Chorene, Մովսէս խորենացի ։

On և Upon *շատ տարբերութիւն չունին* ։ On the table, սեղանին վրայ ։ The house rests on its foundation, տունը իր հիմանց վրայ կը կենայ ։ On the 4th page, երեսին վրայ ։ On the wall, պատին վրայ ։ Rain falls on the earth, անձրեւ գոյ երկիր վրայ ։ Whosoever falls on the stone, shall be broken. ով որ ս քարին վրայ իյնայ, պիտի կոտրտի ։ There are 4 rooms on this floor, ս յարկին վրայ 4 սենեակ կայ ։ Have pity on me, ինձ վրս ։ On my word, խօսքս (վստահէ) ։ On his credit, անոր վարկովը (*քրէտիթ*) ։ On credit, վարկով (*ապրանք առնել*) ։ On my account, ինձ համարս ։ Blow on blow, հարուած հարուածի վրայ ։ Mischief on mischief, չարիք չարիքի վրայ ։ Heaps on heaps, կոյտ կոյտ ։ Story on story, յարկ յարկի վրայ ։ On us be all blame, մեր վրայ ըլլայ բոլոր մեղքը ։ His blood be on us, արիւնը մեր վրայ ըլլայ ։ To contract on certain terms, conditions. պայմանագրել

ՆԵՐՈՎ ՊԱՇԻՆԵ ԸՆԵԼ. On fire, ԿՐԱԿԻ ՊՐՈՒԱԾ— ԿՐԱԿ ԿՈՐԱԾ (*մարդ*). On a sudden, ՅԱՆԿԱՐԾ. On the wing, ՇՈՒՐԸ (*որ կը վազէ*). On purpose, ՊԷՏՄԱՄԲ. On hand, 'Ի ՅԱՏՈՒԻՆ. 2. ՁԵՌՈՒՆԱԾ, ՆԱԽԱՏԻՆ ՊԱԿ. On the contrary, ԸՆԴ ՀԱԿԱՌԱԿԻՆ. On the one hand, ՄԻ ԿՈՂՄԱՆԷ. On the other hand, ՄԻՒ ԿՈՂՄԱՆԷ. On the increase, ՇԱՀՆԱԼՈՒ ՎՐԱՅ. On foot, ՈՏՈՎ, ՀԵՏԻ. 2. *ատ. բ. եղած, ապատաման*. To be on one's guard, *արթուն, հսկող ըլլալ*. On all fours, ԸՐՔ ՈՏՔԻ ՎՐԱՅ. On his behalf, ԱՆՈՐ ԿՈՂՄԷՆ, ՀԱՄԱՐ. A house on—street at N°.—, ՅՈՒՆԱՑ ՓՈՂՈՑ, ՅՈՒՆԱՑ ՆԻՒ— ՊՈՒԱՆԸ. To be sent on an errand, ՓԵՂ ՄԸ ՂՐԿՈՒԻԼ (*պործուլ*). To be on duty, ՊԱՇՏՕՆԷ ՎՐԱՅ ԸԼԼԱԼ

ԿՈՂՄ. On this side, ԱՍ ԿՈՂՄԸ. On the other side, ՄԻՒՍ ԿՈՂՄԸ. On the North, ՀԻՒՍԻՍԷՆ. On the right, ԱՋԷՆ. On my part, ԻՄ ԿՈՂՔԻՍ.

ԿԻՐԱԿՆԱԿ. On Sunday, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ. On the following day, ՀԵՏՈՒԱԼ ՕՐԸ. On his arrival, ՀԱՍՆԷԼՈՒՆ. On New years day, ՊՐԲԵԼՅՈՒՆ. On thy life, ԿԵՆԱՑՔ ՀԱՄԱՐ. On shore, ԾՈՎԱԿԵՐԷԶԸ, *բայց ցամաքին վրայ*. On the shore *կամ* coast, ԾՈՎԱԿԱՐԸ, ԾՈՎՈՒՆ ՎՐԱՅ. A city situated on a river, ՔԱՂԱՔ ՄԸ ԶՈՎ ՀԻՆՈՒԱԾ ՁԱԳԱՁ ՄԸ. A boat on the river, ՔԱՂԱՔԻՆ ՎՐԱՅ ՆԱՒ ՄԸ. On the way, ՃԱՆԱՊԱՐ ՎՐԱՅ. On what authority? ՈՐՈ՞Ի ԻՇԽԱՆՈՒԹԻԱՄԲ. To write on a subject, ՆԻՒԹԻ ՄԸ ՎՐԱՅ ԳՐԵԼ. Key on the Alphabet, ԲԱՆԱԼԻ *այբուբենին վրայ*. A treatise on Physiology, ՃԱՐ ԲՆԱԽՕՍՈՒԹԻԱՆ ՎՐԱՅ. To keep the eye—the mind on something, ԱՉՔԸ *կամ* ՄԻՏՔԸ ԲԱՆԻ ՄԸ ՎՐԱՅ ԸԼԼԱԼ. To pay on sight, ՊԵՏԱՔԻՆ ԱՆԵՔ ՎՃԱՐԵԼ. An oath on the Gospel, *Աւետարանին* ՎՐԱՅ ԵՐԴՈՒՄ ՄԸ. On the face, ԵՐԵՍԻՆ ՎՐԱՅ. *ապրեցանօրհնէն յայտնի*. My blessing on you, ՕՐՀՆԷՆԴ ՎՐԱՐ. On record, ԱՐՁԱՆԱԳՐԵԱԼ. ՅԻՇԱՏԱԿԵԱԼ. Hard on you, ԴԵԼԻ ՀԵՒ ԵՒՈՐ (*կը վարուին*). On his knees, ՃՆԿԱՆ ՎՐԱՅ. To set a great value on something, ԲԱՆԻ ՄԸ ՎՐԱՅ ՌԵՃ ԱՐԺԷԴ ՊԱՀԵԼ. To play a trick on some one, ՄԵԿՈՒ ՄԸ ԽԱՂ ՄԸ ԽԱՂԱԼ. *խաբել*. On a charge of burglary, ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՑԱՆԴՈՎ. On that score, ԱՅՐ ՊԱՊՃԱՐԱԱ. On one occasion, ԱՆԳԱՄ ՄԸ. While he was on a visit to him, ԱՆՈՐ ԱՅՑԼՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑԱԾ ԱՊԵՆԸ. On a level, ՀԱՒՄԻ ՀԱՒԱՍԱՐ. On the brink, ԵԶԸՐԸ (*հասած*). Determined on the first hearing, ՊԱՊԸ ՄԻ ԱՆԳԱՄ ԼՍՈՒԵԼՈՎ ՎՃՌԱԱԾ. On their march, ԵՐԹՆԱՑ ԸՆԹԱՑ ԱՊԵՆԸ. On high, ԲԱՐՁԵԱԼ. To play on the piano, ՊԱՇՆԱԿ ՁԱՐՆԵԼ. To live on vegetables, ԿԱՆԱՂԵՂԷՆ ՈՒՊԵԼՈՎ ԱՊՐԻԼ. To go on, ՅԱՌԱՋ ԵՐԹԱԼ. To move on, ՅԱՌԱՋ ՇԱՐԺԻԼ. To flow on, ՅԱՌԱՋ ՀՈՍԻԼ (*հեղուկ*). To ride on, ՅԱՌԱՋ ՀԱՐԻԼ (*ձիեն*). And so on, *և այլն*. Further on, ԱՒԵԼԻ ՅԱՌԱՋ. To sleep on, (*քնանալ*). Say on, (*խօսիլ*). Sing on, (*երգելը*), Write on, (*գրելը*) ՇԱՐՈՒԱԿԵԼ. He is neither on nor off, ՈՉ ՀՐԱՆ Է, ՈՉ ՀԵՌՈՒԱՆ. *այսինքն՝ անհաստատ*,

հագուստները . His clothes are not on, *հանդերձները վրան չէն* :

երբևիցէ վիայն On *կը նշանակէ Օն , յառա՛ջ գայէ* . *իբր քաջա-լերական խօսք մը* :

Out of. Drawn out of a well, *հուբէ մը հանուած* : Plants grow out of the earth, *պուսկերը գետինէն կ'ելլուին* : He paid me out of his own funds, *էր եկամուտէն վճարեց ինձի* : To take anything out of the house, *պուռնէն դուրս բան մը հանել* : To whom he expounded and testified the kingdom of God, persuading them concerning Jesus, both out of the law of Moses and the prophets. *որոնց հետևեց և վկայեց Աստուծոյ նախադրութիւնը , Յիսուսի համար զանոնք համոզելով թէ՛ Մովսէսի օրէնքէն և թէ Մարգարէներէն* : Out of doors. *պուրունէն կամ պուռնէն դուրս* : To copy out of a book, *գրել մը օրինակել* : To be delivered out of afflictions, *վիշտերէ ազատուիլ* : Made out of wax, *մեղրամոմէ շինուած* : Out of breath, *շունչը կտրած* : Out of use, *անգործածելի* : Out of tune, *եղանակը ապրած* : Out of taste, *համը փախած* : Out of favor, *երեսէ ինկած* : Out of fashion, *անուվը եղած (պարիզ)* : Out of joint, *տայտայած , անհաբան* : Out of hope, *անյոյս* : Out of order, *անկարգ, անկանոն* : Out of season, *պտըտած* : Out of time, *անժամ, ուշ* : He goes out of his way, *ճամբէն դուրս կ'երթայ* : He will not be flattered or frightened out of his duty, *շողոքորթուելով կամ ուժէն պարտքը չի՛նար* : Out of reach, *չհասնուելու* : Out of sight, *փեսուընէ հեռու* : Time out of mind, *յիշատակնուընէ դուրս ժամանակ* : Out of hand, *անկապելու* : Out of print, *հատած (տպագրուելիւն)* : Out of envy, *ուռնախանձու* : Out of kindness, *բարերարուընէն (չարժեալ)* : Done out of spite, *'ինձ ծուռ (ներգիսանկայելիւնէ) գործուած* : One out of ten, *պառնէն մէկը* , Out of the question, *խօսքը չըլլար* :

Over. To leap over a stream, *ուռուի մը վրայէն ցատկել* . A boat sails over a lake, *լճի մը վրայ նաւակ մը կ'երթայ* : The clouds over our heads, *մեր գլխուն վեր եղող ամպերը* : The smoke rises over the city, *ծուխը տպչէն վեր կ'ելլէ* : Over a fire, *կրակին վրայ* : Over a month, *ամսէ մը ուելի* : Over a dozen, *պառնէկու հատէն ուելի* : Thou shalt be over my house. *պանս վրայ պիտի կեցուածես մեզ* : To rule over a nation, *ազգի մը վրայ իշխել* : Watch over your children, *զուկընէրուդ վրայ հուկէ* : To wander over the earth, *երկրս վրայ ըսուիլ* : To keep corn over winter, *բուլար ձմեռը ցորեն պահել* : A tree a foot over, *մէկ ոտ (տրամագիծով) ձառ մը* : The boat is safe over, *նաւը ապահով դիմաց անցաւ* : To go over to Europe, *Եւրոպա երթալ, անցնիլ* : The rain *կամ* war *կամ* dinner is over, *անձրևը կտրեցաւ , պատերազմը վերջացաւ , հէրս-*

հաւբը լմնցաւ։ He that gathered much had nothing over, ան ոչ ինչ ժողվեց՝ ըսանեցաւ։ Say it over, ետքին ըսէ։ To read over a book, բնէր մը ետքին կարդալ։ He refused to read the burial ceremony over the body of a criminal, ըսղնց յանցաւորի մը դեռնին վրայ ներողմը կարդալ։ To grieve over calamities, ընչաւռուընեանց վրայ ողբալ։

Through. He passed through Italy, Իտալիոյ դիջեն անցաւ. To flow through the country, երկրին դէջ վազել (գետ)։ He fled through fear, վախին ճախաւ. through mistake, սխալմամբ. His father died through grief, հայրը կուիձեն մեռաւ. I will send you the money through the bank, պանքային միջոցաւ պիտի ղրկեմ ոսկիը քեզի։ through many ages, շատ դարերու միջոցին. I am through with my book, գիրքս լմնցուցի (ծայրէ՛ն ի ծայր կարդացի)։

Throughout, այս բառն աւելի ընդհանուր է. throughout the universe, գիտցեր ամեն կողմը. throughout the day, ամբողջ օրը։

To—To go to church, եկեղեցի երթալ։ To go to a trade, արհեստի երթալ։ To rise to wealth and honor, հարստութեան և պատուոյ մը հասնիլ To a dozen, դասնեցիուն։ They amounted to four hundred, ընդունին 400 ի կը հասնէր։ From 1842 to 1860, 1842 են մինչև 1860։ To an ounce, ունկի մը (մինչև)։ Three to one, մէկին երեք։ 3 is to 9 as 9 is to 27, երեքը ինչին կամ ով է՝ ինն ալ եռանկիւնին այնպէս է։ About 6 miles to the South, վեց մղոնի չափ դէպ՛ի հարաւ։ To dance to the violin, ջութակին համեմատ խաղալ։ She has a husband to her mind, իր խելքին համաձայն երիկ մը ունի։ An occupation suited to his taste, իր ճաշակին յարմար գործ մը։ Sweet to the taste, ճաշակելու անուշ։ Few of them can count to ten, անոնցմէ երեքը մինչև տասը կրնան հաշուել։ To his land, պարբասպոնաձ։ Duty to God, our parents. մեր պարտքն ես Աստուծոյ, ես ծնողս։ She stretched her arms to heaven, ձեռքերը երկինք երկնցուց։ The prince was flattered to his ruin, իշխանը շողոքորթեցաւ՛ի կործանումն իր։ He engaged in a war to his cost, պատերազմի բռնուեցաւ՛ի վնաս իր։ All they did was pity to this, անոնց ըրածն ասոր փով գթութիւն էր։ To speak to the point, նպատակին յարմար խօսիլ։ To keep to oneself, պահել, ուրիշին չտալ։ Meditate on these things, give thyself wholly to them, ես քաներուն վրայ խորհէ, ինքզինքդ բոլորովին անոնց տուր։ They engaged hand to hand, ձեռք ձեռքի բռնուեցան։ To the height of 100 feet, հարիւր ոտք բարձր։ From one end to the other, մէկ ծայրէն մինչև։ To the face, երեսին։ Face to face, երես ես երես։ To drink to the health, կենդանութեանը խմել։ To the best of my ability, բոլոր ճարտարութեամբս։ To put to the test, ապա-

ցուցանել : To this end, աս նպատակաւ : To the full, լեցուն , ամբողջ : His words had wounded him to the heart, անոր խօսքերը սիրտը խոցած էին : He speaks to the heart, սրտին կը խօսի : Read to them, անոնց կարդա : Deaf to the cries of distress, ողբաւորութեան ազաղակներուն խուլ : To write a letter to somebody, մէկուն նամակ մը գրել : He starved himself to death, ինքզինքը սովամահ ըրաւ : To be brought to anybody, to trial, մէկու մը , դատի բերուիլ : To be left to oneself, ինքն իրեն ընդունիլ : Sick unto death, մահացու հիւանդ :

Faithful unto death, մահու չափ հաւատարիմ : To fall to the ground, գետինն իյնալ· այլաբանօրէն՝ ընկնիլ, (վաստը) չբառնալ : To burn to the ground, բոլորովին այրիլ : Woe to you, վայ ձեզի : Thanks to God, փառք Աստուծոյ : To come to one's rescue, մէկու մը օգնութեան , ազատել գալ : To my satisfaction, անձիս պէս :

Under, տակ : Under a tree, ծառի մը տակ· Under water, ջրի տակ· Under foot, ոտի տակ· Under a dozen, տասնեակս հասկն վար· Under age, տարիով պակաս· չափահաս չեղած· A man under a duke, դուքսի մը տակ· հրամանին ներքև· նաև՝ դուքսէն ստորին· Under the British Government, Բրիտանական կառավարութեան տակ· To be under restraint, անձի տակ ըլլալ· To have patience under pain, under misfortunes, ցաւի , դժբախտութեան համբերել· Under me, իմ տակս· հրամանիս տակ 2· ինէ վար· To groan under a burden, բեռան տակ հեծել· Under sin, մեղքի տակ· Under the name of love, սիրոյ անունէն· Under the garb of friendship, բարեկամութեան կերպարանքով· They trade under the firm of Wright and Co, առուտուր կ'ընեն Րայտ և ընկերութեան անունով· Under the administration of Pres. Adams. Աստ Նախագահին կառավարութեանը տակ· նաև՝ կառավարութեան վարչ ատենը· Under vow, ուխտի տակ, ուխտէ· Under the favor of the prince, իշխանին ընծայեալ նէրքև· Under this head, աս գլխուն տակ· Under my signature, ստորագրութեանս տակ· նոյնպէս Over my signature. Under sail, առագաստ բացած· Under fifty years old, յիսուն տարեկանէն վար· Under these circumstances, աս պարագաներուն տակ· Under our care, մեր խնամքին տակ· Under the notion, կարծիւով, գաղափարով· Under consideration, խորհրդածութեան նէրքև· To go under the table, սեղանին տակ մտնել· Նաև՝ գինովել եւլլալ :

Upon, վրայ : Upon a hill—rock—field—table—river—altar—the roof, բլրոյ , ժայռէ , դաշտէ , սեղանէ , գետէ , խորանէ , տանիքէ , առաստաղէ վրայ· On կամ Upon his back, կռնակին վրայ· His hat is upon his head, գլխարկը գլուխն է· Upon this condition, աս պայմանաւ· Upon our

repentance we hope to be forgotten, ըղձալուս վրայ կը յուսանք որ ներսամ գանէնք. To take upon oneself, վրան առնել (գործը և). To borrow money upon lands, կալսաձրի վրայ սրամ փոխ առնել. այսինքն՝ գրաւ տալով. Upon the 7th day, եօթներորդ օրը. Upon the first of Jan. Յովհաննէսի առաջին օրը. Upon the destruction of Jerusalem, Երուսաղէմի կործանման վրայ. What is he upon? ի՞նչ գործի վրայ է. Paupers come upon the parish, աղքատները ծուղրդապետութեան վրայ են. այսինքն՝ անկէ կ'ապրին. To go on a voyage, ձովով ճամբորդել (գործի վրայ ելլել). He came upon an hour's warning, ժամ մը էտմայ պալէն եկաւ. The Philistines be upon thee, Samson, փղշտացիք վրադ կու գան Սամսոն. You do this upon pain of death, առնիս կ'ընես ընդ պատժով մահուան. Upon the supposition, ենթադրութեամբ. Upon suspicion, կասկածով. Explained on such a theory, այսպիսի դրութեան մը համեմատ բացատրեալ. He is put upon his good behavior, կ'ըզգուշանայ որ վրէտը, բարէտը լաւրուի. Bettering one's lot was lost upon him, վիճակը աղէկցնելը անոր գալով կը կորսուէր, այսինքն՝ իր վիճակը բարեկաւելը. To make war upon others, ուրիշներուն դէմ պատերազմ բանալ. A new scene opened upon him, նոր տեսարան մը բացուեցաւ անոր. To fire upon a person, ձգու մը վրայ կրակ ընել:

Within, ներքը: He was within the walls, բերդին ներսի կողմն էր. within one another, իրարու ներք. within three days, երեք օրուան ներցին. within reach, չեռք բերելու, հասնելու կարող. կարողութենէ վեր չէ. Keep your expenses within your income, նայէ որ ծախդ եկամտոդ չանցնի. A man contented within himself, ինքնիրմէ գոհ ներկը. Within ten feet of me, ինէ տասը ոտի հեռու. Within my own knowledge, իմ գիտցածս:

Without, դուրս. առանց: Without the camp, բանակէն դուրս. Without were fightings, within were fears, դուրսը կռիւ էր, ներսը վախ. without money, առանց ոսկւոյ. without friends, առանց բարեկամի. without hope, անյոյս. without any body's knowledge, առանց ոեւէ մը գիտնալոյ:

Ը. CONJUNCTION ՇԱՂԿԱՊԻՉ

169. *Շաղկապը կը կապակցէ բառեր կամ խնամաներ, ըստօրինակ* If men were wise, and would follow the light of reason, they would avoid many errors, եթէ մարդիկ իմաստուն ըլլային, և բանականութեան լոյսին հետևէին, շատ սխալմունքէ ազատ կ'ըլլային: Առաջ

շաղկապները վեց կամ եօթը տեսակ կը բաժնուէին, հինս ընդհանրապէս երկու կարգի կը բաժնուին։ Ոմանք բնաւ բաժանում չեն ըներ, ամէնէն տղէկն ալ ան է։ Առնց երկու տեսակներն են, Copulative, *բաղդեւոական, այսինքն՝ խօսքին մասերը կապող,* և Disjunctive, *Տրոհական, այսինքն՝ զանոնք զատող։*

Առջի տեսակէն են And, և. As, որպէս. Both, ինչ. . . ինչ. Because, *փանդի.* For, *վասն զի.* If, եթէ. That, որ. Since, *փանի որ։*

Երկրորդ տեսակէն են Although, ընդպէս և. But, բայց. Either, կամ. Neither, ո՛չ. Lest, *գուցայ որ.* Or կամ Nor, ոչ ալ. Notwithstanding, բայց և այնպէս. Than, *քան* որ. Though, ընդպէս. Unless, եթէ ոչ.

170. *Հետևեալները երբեմն շաղկապի պէս կը գործածուին.* Yet, *սակայն* և այնպէս. Wherefore, *ասոր վրայ. ասոր պատճառաւ.* Whereas, ընդհակառակն. Even, *մինչև անգամ.* Whether, որ՛. Except, բայց *՚ի.* Provided, *միայն որ.* Then, *առեն.* Therefore, *ասոր.*

171. *Բազադրեալներ ալ կան հինչպէս,* In case, եթէ. For fear, *գուցայ որ.* For as much as, *փանչի որչափ որ.* As if, *ինչ որ։*

172. *Հետևեալները զոյգ են,* As. . . as, *զորօրինակ,* He is *as* rich *as* you, *քեզի չափ հարուստ է.* Whether. . . . or, *զորօրինակ. Whether* he will go, *or* not, I can not tell, *պիտի երթայ որ չէ կրնար ըսել.* Either. . . or. *զորօրինակ,* I will *either* write *or* send, *կամ կը գրեմ կամ կ՚ուղարկեմ.* Neither. . . nor. *զորօրինակ.* He has *neither* friends nor enemies, *neither* vice *nor* virtue, *ոչ բարեկամ ունի, ոչ թշնամի, ոչ մեղք՝ ոչ ալ առաքինութիւն։* Although *կամ* Though. . yet, *կամ* still *կամ* nevertheless. *զորօրինակ.* Though deep yet clear, *though* gentle *yet* not dull. *թէ և խոր, սակայն պարզ. թէ և մեղմ, սակայն ոչ պարզ.* *Though* a thousand rivers discharge themselves into the ocean, *still* it is never full, *թէպէտ հազարաւոր գետեր ովկիանոսը կը թափին՝ ան պահուին չի լեցուիր.* *Though* powerful, *nevertheless* he was humble, *թէ և զօրաւոր, սակայն խոնարհ էր։*

Բանաստեղծութեանց մէջ երբեմն or. . . or *կը գործածուի փոխանակ* either. . . . or *ի.և* nor. . . . nor *փոխանակ* neither. . . nor *ի։*

Both. . . and *զորօրինակ.* Our general is *both* prudent *and* courageous, *մեր զօրապետը խոհեմ և քաջ է։*

Քանի մը շաղկապ ալ մակբայի հետ խառն են. ինչպէս As. . . so *զորօրինակ.* *As* he excels in virtue, *so* he rises in estimation, *որչափ առաքինի եւլայ, այնչափ պարիւը կ՚աճեցայ.* *As* the stars, *so* shall thy seed be, *քու սերունդդ աստղերուն չափ պիտի եւլայ։*

So. . . as *զորօրինակ.* He is not *so* wise *as* his brother, *եղբօրը*

ըստ իմասպուն է. Speak *so* as to be understood, այնպէս խօսէ որ հաս-
կնուի ըսածդ. Pompey was not *so* great a man *as* Cesar, Պոմպէոս
այնպէս մեծ երեւելի չէր։

So. . . that *զորօրինակ*. He was *so* fatigued *that* he could scarcely move, այնպէս յոգնած էր որ հազիւ կրնար շարժիլ. He speaks *so* low *that* no one can hear what he is saying, այնպէս կամաց կը խօսէ որ ըսածը չի լսուիր։

Rather. . . than *զորօրինակ*. He would consent *rather than* suffer, կը հնչանի *քան* որ կրճտալ կ'ուզէ։

Not only. . . but also *զորօրինակ*. He was *not only* prudent, *but also* industrious, ոչ միայն խոհեմ, այլ և ճարպիկ էր։

Ոեւէ մը չարկապ ալ ածականի հետ կկից է. զորօրինակ. Other. . . than. Were it *any other than* he, I would not submit, ինձ ուրիշը ըլլար, չէի հնազանդիր։

Same. . . as *զորօրինակ*. Your paper is of the *same* quality *as* this, ձեր թուղթը ասոր պէսակէն է։

Such. . . as *զորօրինակ*. I will give you *such* pens *as* I have, անոնց պէսի գրիչներ պիտի տամ։

Such. . . that *զորօրինակ*. *Such* is his ignorance, *that* he can neither read nor write, այնչափ տգէտ է՝ որ ոչ կարդալ գիտէ ոչ գրել։

թ. INTERJECTIONS *ՄԻՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆՔ*

173. *Միջարկութիւն կամ ձայնարկութիւն ըսուածներն ընդհանրապէս փոքրիկ բառեր են, որ յանկարծ մեր խօսքին մէջ կը խառնենք՝ զանազան կիրքեր յուցնելու համար, զորօրինակ՝ բարկութիւն, ուրախութիւն, տրտմութիւն, զարմացում։*

O! ա՛. Oh! ա՜հ. Alas! աւաւ՜ղ. Ho! ա՛վ, ա՛հ (հէ՛յ). Alack! աւաւ՛ղ. Ը-
ղո՛-ւ. Aha! հա՛, վա՛շ. Begone! ՚ի քա՛ց գնա. Hark! տարի ըսէ, նայէ ինչ
ի՚ըսես. Lo! ահա՛. Heyday! հէ՛, վա՛շ. Holloo! օ՜. Hail! ա՛ղջ լեր. Pshaw!
վա՛շ. Welladay! *կամ* wellaway! եղո՛-ւ. See! պէ՛ա. Hist! *կամ* Hush!
ս-է՛. Huzza! հէյդէ՛. Hum! ը՛հ։

DERIVATION *ԱԾԱՆՑՈՒՄ*

174. *Ամէն լեզուի մէջ շատ բառեր բաղադրեալ են կա՛մ պարզ բառերէ և կամ մասնիկներէ։ Անդրիէրէն բառերուն մեծ մասն այսպէս են։*

Մասնիկները երկու տեսակ են, Prefix, յառաջդիր. Suffix, վեր-

Լատէր. Եթէ վանկ մը կամ բառ մը ուրիշ բառի մը սկիզբը դրուի, յառաջադիր մասնիկ կ'ըլլայ, զորօրինակ. elect, *ընտրել. sub-*tract, *հանել. over*come, *յաղթել: Իսկ եթէ բառին վերջը դրուի, վերջադիր կ'ըսուի. զորօրինակ.* wealth*y*, *հարուստ.* free*dom*, *ապա-ռնիէն.* fear*less*, *աներկիւղ:*

175. *Շատ բաղադրեալ բառերու եթէ յառաջադիր մասնիկը վերցուի, մնացածը նշանակութիւն չունենար. զորօրինակ.* ante-cedent, *նախընթաց.* cedent *չկայ Անգլիերէնի մէջ՝ թէպէտ Լատիներէն ըլլալուն համար՝ այն լեզուին մէջ առանց մասնիկի ալ նշանակութիւն կ'ունենայ: Բայց կան անանկներ որ առանց մասնիկի ալ նշանակութիւն ունին.* re*pay*, *վերադարձնել.* to pay, *վճարել:*

176. *Երբեմն յառաջադիր մասնիկին վերջի դիրը բառին սկզբնատրին հետ դժուար կը հնչուի, կամ խորդ կուգայ ականջի, ուստի կը փոխուի. 1. նոյն դրին, զորօրինակ.* *an*nex, *of*fer, *փոխանակ* *ad*nex. *ob*fer *ըլլալու. 2. ուրիշ դրի մը. զորօրինակ.* *ig-*noble, *sym*pathy *փոխանակ* *in*noble, *syn*pathy. 3. *ուրիշ լեզուի միջոցաւ եկած ըլլալուն, բոլորովին կը փոխուի. զորօրինակ.* *en*grave, *counter*act, *sur*charge, *փոխանակ* *in*grave, *contra*act, *super*charge: *Ա՛ս տեսակ բառերը Գաղղիերէն լեզուի միջոցաւ եկած են, և բարեբախտաբար քանի մը հատ են. 4. երբեմն դիր մը զանց կ'առնուի. զորօրինակ.* *co*exist, *di*verge, *փոխանակ* *con*exist, *dis*verge:

177. *Յառաջադիր և վերջադիր մասնիկներուն մէկ մասը Լատիներէն և Յունարէն է, մէկ մասն ալ Սաքսոն. Սաքսոն մասնիկները բնաւ փոփոխմունք չեն կրեր. իսկ միւսները վերջի չորս փոփոխմունքներն ունին, և սա փոփոխմունքները բուն ան լեզուներուն յատկութիւններն են. մանաւանդ Յունարէնի, որ այս փոփոխութեան համար այլևայլ կանոններ ունի:*

ԼԱՏԻՆԵՐԷՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՐ ՄԱՍՆԻԿՆԵՐ

A, ab, abs *կը ցուցունէ անջատում, մէկդի, 'ի բաց. զորօրինակ.* *a*vert, *մէկդի դառնալ. ab*lative, *բացառական. ab*stract, *հանել:*

Ad (*'ի, յ, առ*) *ad*join, *յարիլ. կը փոխուի* a, ac, af, ag, al, an, ap, ar, as, at, *զորօրինակ. a*scribe, *համարել. ac*cept, *ընդունել. af*fix, *ծայրն աւելցունել. ag*gress, *յարձակիլ. al*lege, *պնդել. an-*nex, *կցել. ap*pend, *կախել. ar*rogate, *յափշտակել. as*sume, *դըբաւել. at*tain *հասնիլ:*

Amb, *առդին անդին (առ մասնիկով քանի մը բառ կայ, և մասնիկին նշանակութիւնը կորսուած է) ambition, փառասիրութիւն։*

Ante, *առաջ (նախ). Antecedant, նախընթաց. antediluvian, նախաջրհեղեղեան։ —Anti, ընդհինակ. anticipate, ուրիշէ մը առաջ պատալ։*

Circum, *շուրջանակի, չորս դին. ընդհինակ. circumnavigate, նաւարկել շուրջանակի. circumference, շրջապատ (շրջաբերութիւն)։ — Circu, circuit, շրջագայութիւն։*

Cis, *յայսկոյս, ասդիի կողմը. Cisalpine, Ալպեան լերնեցուն ասդիի կողմը. Cispadine, փօ գետին ասդիի, հարաւային կողմը։*

Con, *հետ, միասեղ (ընդ, համ). Convoke, ժողովել կամ կոչել 'ի միասին։— Co, cog, col, com, cor, ընդհինակ. cohere, յարիլ. cognate, միասեղ ծնած. collect, հաւաքել. compose, շարադրել. correspond, համեմատել։*

Contra, *հակառակ, ընդդէմ. contradict, հակառակ խօսիլ։ — Contro, controvert, վիճել։*

De, *անջատում. վար, 'ի բայց. deduce, հանել. descend, վար իջնել. dethrone, գահէն վար առնել։*

Dis, *անջատում. մէկդի առնել. ընդհինակ. dissolve, լուծել. distract, ցրուել։ բացասական նշանակութիւն ալ ունի. ընդհինակ. disobey, չհնազանդիլ. disorder. անկարգութիւն։— Di, dif, ընդհինակ. diverge, խոտորիլ. differ. տարբերիլ։*

Ex, *ձայնաւորով սկսող բառերէ և e բաղաձայնով սկսածներէն առաջ. արտաքս. դուրս. eject, արտաքսել. export, դուրս ապրանք հանել. elect. ընտրել, exit, ելլել (դուրս երթալ)։— Ec, ef, ընդհինակ. eccentric, արտակեդրոն. efface, ջնջել։*

Extra (ex և trans) *արտաքոյ, անդին, չափէն անցնիլ. ընդհինակ. extraordinary, արտաքոյ կարգի. extravagant չափէն աւելի (ծախք ընել)։*

In, *ածականներու հետ բացասական նշանակութիւն մը ունի (ան, ոչ, չ, ապ, ա) Insecure, ոչ ապահով. inactive, անգործ. ingratitude, ապերախտութիւն։ բայերու հետ կը նշանակէ 'ի, մէջ, ներս, հակառակ, վրայ. ընդհինակ. inspire, ներշնչել. inhabit, բնակիլ. indict, ամբաստանել (գրով)—նաև առթական, ընդհինակ. incite, գրգռել. intense, սաստիկ։—Il, ig, ir, im, ընդհինակ. illegal, ապօրինաւոր. irregular. անկանոն. immortal, անմահ։*

Inter, *միջաեղը, մէջ. interjection, միջարկութիւն. intervene, միջաեղը մտնել։*

Intro, *մէջը* · *intro*duce, *ներս բերել, մէջ բերել, ծանօթացունել*։

Juxta, *քով* · *juxta*position, *յարակցութիւն*։

Ob, *հակառակ, ընդդէմ*· *ob*ject, *առարկել*· *ob*viate, *խափանել, առջևը կտրել*։ — Oc, of, op, *ղտօրինակ* · *oc*cur, *պատահիլ*· *of*fend, *վշտացնել*· *op*pose, *դէմ դնել*։

Per, *մէջէն, —ով*, *per*forate, *մէջէն ծակել*· *per*chance, *պատահմամբ*։ *Այս բառը կը համեմատի*, through *բառին, որ նաև կը նշանակէ, մէկ ծայրէն միւսը, սկիզբէն մինչև վերջը* · *հետևաբար՝ կատարեալ, լի, ուստի per*fect, *կատարեալ*· *per*petual, *յաւիտեան*· *per*manent, *տևողական*։ — Pel, *pel*lucid, *թափանցիկ (լոյս)*։

Post, *ետքը, ղտօրինակ, post*humous, *մեռնելէն ետքի*· *post*diluvian, *ջրհեղեղէն ետքի*·

Pre, *առաջ*· *նախ*· *pre*cedent, *նախընթաց*· *pre*diction, *նախասացութիւն*· *pre*position, *նախադրութիւն*։ — *Երբեմն* prae *կը գրուի*։

Pro, *առաջ, դէպ յառաջ*· *pro*gress, *յառաջ երթալ*· *pro*mote *վեր հանել, յառաջանալ (աստիճանաւ)*։ — Prof. *prof*fer, *ընծայ*։

Preter, *անդին, արտաքոյ* · *preter*mit, *զանցառութիւն*· *preter*natural, *արտաքոյ կարգի (բնականէն անդին)*։

Re, *ետ, կրկին, վերսին, նորէն*· *ղտօրինակ*· *re*turn, *ետ դառնալ, վերադառնալ*· *re*print, *նորէն տպել*· *re*treat, *ետ դառնալ*· *re*enter, *կրկին մտնել*։

Retro, *դէպ'ի ետև, ետ*· *ղտօրինակ*· *retro*grade, *յետսխաղաց*,

Se, *բաժանում*· *մէկդի, ղտօրինակ*· *se*cede, *հեռանալ*· *se*lect. *ընտրել*։ — Sine, *առանց* · *sine*cure, *թոշակ առանց վաստակի կամ խնամակալութիւն*։ — Sub, *տակը*· *sub*scribe, *ստորագրել*· *sub*ject, *հպատակ ('ինքրքոյ արկանել)*։ — Suc, suf, sug, sup, sus, sur, *ղտօրինակ*· *suc*ceed, *յաջորդել*· *suf*fer. *կրել*· *sug*gest, *թելադրել*· *sup*press, *նուաճել*· *sus*pend, *կախել*· *sur*rogate, *փոխանորդ*։

Sub *նաև կը ցուցունէ պակասութիւն, նուազութիւն*· *ղտօրինակ*· *sub*acid, *քիչ թթու*· sub*acrid, *քիչ կծու*։

Subter, *տակը*· *subter*fluent, *տակէն վազող*։

Super, *վրայ, վեր, գերազանց, աւելի, չափէն անդին անցած*· *super*visor, *վերատեսուչ*· *super*add, *վրան աւելցընել*· *super*natural, *գերբնական*։ — Supra. *supra*mundane, *աշխարհքէն վեր*։

Trans, *անդին, անդի կողմը*· *trans*fer, *փոխադրել*· *trans*port,

տեղափոխել· *trans*atlantic, Անդլանդեան (ովկիանոսին) անդին կողմի։ — Tra, tran, ըստօրինակ· *tra*verse, թափանցել· *tran*scribe (scribo, գրեմ) օրինակել։

Ultra, անդին կողմը· *ultra*marine, ծովուն անդին կողմը եղող։

Amb, cis, intro, juxta, preter, retro, sine, subter, ultra նախդիրով բաղադրեալ բառերը քանի մը հատ են։

Լատիներէն մասնիկները գալիս էրէն լեզուին միջոցաւ սա վոխմունքները կրած են.

A (գաղ· a, լատ· ad) *a*vail, օգտիլ· *a*dieu (à Dieu, առ Աստուած) աստիս· *a*part (à part), հեռի, մեկուսի· *a*mass (à masse) հաւաքեալ։

A (գաղ· a, լատ ab) *a*venge, վրէժ· *a*bate, իջնել։

A (գաղ· a կամ e, լատ· e) *a*mend, նորոգել· (գաղ· amender, լատ· amando)։

Anti (գաղ· anti, լատ· ante) *anti*chamber, նախասենեակ։

Coun (նախդիր գաղ· coun, լատ· con) *coun*sel, խորհուրդ· *coun*cil, ժողով· *coun*try, երկիր։

Counter (նախդիր գաղ· countre, լատ· contra) *counter*poison, դեղթափ· *counter*feit, կեղծ։

De (գաղ· de, լատ· dis) *de*range, խառնակել։

En, em (գաղ· en, em. լատ· in, im.) *en*close, պարփակել· *en*emy, թշնամի։

Enter կամ entre (գաղ· entre. լատ· inter) *enter*prise, ձեռնարկութիւն· *enter*tain, ընդունելութիւն։

Mal (գաղ· mal, լատ· male) վատ, դէշ· *mal*ignant, չըստակար, մահաբեր։ Այս բառով բաղադրեալ լատիներէն բառեր ալ կան, *male*factor, չարագործ· *male*diction, անէծք։

Outre (գաղ· outre, լատ· ultra) *out*rage, թշնամանել։

Par (գաղ· par, լատ· per) բոլորովին, կատարեալ, լի· *par*don, ներել· *par*amour, տարփածու· *par*amount, դեր 'ի վեր։

Pur (գաղ· pour, լատ· pro) դուրս, յառաջ· *pur*pose, նպատակ· *pur*chase, գնել։

Sur (գաղ· sur, լատ· super) *sur*charge, ծանրաբեռնել· *sur*name, մականուն· *sur*mount, յաղթել· *sur*pass, գերազանցել։

Tres (գաղ· tres, լատ trans) *tres*pass, վրդանչել (սահմանը անցնիլ)։

ՕՈՒՆԱՐԷՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՐ ՄԱՍՆԻԿՆԵՐ

An *կամ* a (a *բաղաձայններու և* an *ձայնաւորներու հետ*) *բացասական նշանակութիւն կ'ունենայ* · *ան* · *ապ* · *պ* · *an*archy, *անիշխանութիւն* · *an*onymous, *անանուն* · *a*pathy, *հակակրութիւն* ։

Amphi (αμφί) *կրկին* · *երկու կողմը* · *amphi*bology, *երկդիմի* (*խօսք* ·) *amphi*theatre, *երկմատրոն* ։

Ana (ανά) (*բաղաձայններու հետ* ana, *ձայնաւորներու հետ* a) *վեր, ետ, կրկին* · *ana*lysis, *լուծում* ։

Anti (αντί) *հակառակ* · *ընդդէմ* · *anti*pathy, *հակակրութիւն* · *anti*podes, *հակոտնեայք* · *anti*dote, *դեղթափ* · *անթեղայ* · ant. *ant*arctic, *հակարկտային* ։

Apo (από) *'ի ..էն, 'ի բայ* · *apo*gee, *հեռակէտութիւն (երկրէն)* · *apo*strophe *ապաթարց* ։ — Ap. *ap*helion, *հեռակէտութիւն (արեգակէն)* ։

Cata (κατά) *վար* · *հակառակ* · *cata*rrh, *հարբուխ* · *cata*strophe, *տակն ու վրայ ըլլալ* ։ — Cat. *cat*hedral, *եպիսկոպոսանիստ* ։

Dia (διά) *միջէն* · *dia*meter, *տրամագիծ* · *dia*logue, *տրամախօսութիւն* ։

Dys (δύς) *դժուարաւ* · *dys*pnœa, *դժուար շնչառութիւն* ։

Ex և ec (εξ, ἐχ) (ex *ձայնաւորի հետ*, ec *բաղաձայնի*) *արտաքս* · *ec*lipse, *խաւարում* · *ex*odus, *ելք* ։

En (εν) *միջ, ներս* · *en*cyclopedia, *հանրագիտարան* ։

Epi (επί) *վրայ, առ* · *epi*demic, *ընդհանուր (ժողովրդին վրայ)* · *epi*stle, *նամակ* · *epi*scopal, *եպիսկոպոսական (վերաւեստչ)* ։ — Ep. *ep*ode, *վերերգութիւն* ։

Hyper (ὑπερ) *առաւելութիւն, չափէն անցնիլ* · *hyper*critic, *չափազանց դատաւոր* ։

Hypo (ὑπό) *տակը, ներքոյ* · *hypo*thesis, *ենթադրութիւն*. 2. *պակասութիւն, նուազութիւն* · *hypo*sulphurous acid, *ծծմբային թթուէն պակաս թթու* ։

Meta (μετά) *անդին* · *meta*physics, *բնազանցութիւն* ։ — Meth. *meth*od, *կերպ, ճամբայ* ։

Para (παρά) (para *բաղաձայններու հետ* · par' *ձայնաւորներու*) *հետ* · *ընդ* · *անդին* · *para*graph, *յօդուած* *para*dox, *այլանդակ կարծիք* ։

Peri (περί) *վրայ· շուրջանակի· մօտ·* *peri*cardium, *սրտին վրայի մաշկը·* *peri*phrasis, *շրջաբանութիւն։*

Pro (πρό) *յառաջ· կանուխ·* *pro*gnostic, *նախագէտ (ըստ բժշկաց)·* *pro*blem, *խնդիր· առաջարկութիւն (ըստ երկրաչափից)։*

Pros (πρός) *դէպ'ի·* *pros*elyte, *նորահաւատ։*

Syn (σὺν) *ընդ· միասին· հետ·* *syn*agogue, *ժողովարան (հրէից)։*—Syl, sym, sy. *զոյութիւնակ·* *syl*lable, *վանկ·* *sym*pathy, *համակրութիւն·* *syzygy*, *կապակցութիւն։*

ՍԱՔՍՈՆԵՐԷՆԻՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՐ ՄԱՍՆԻԿՆԵՐԸ

A, *վրայ· մէջ·* *a*shore. *ծովեզերքի վրայ·* *a*sleep, *քունի մէջ·* *a*foot, *ոտքի վրայ։*

Be, *վրայ· առաջ, քով· վրայ·* *be*sprinkle, *վրան սրսկել·* *be*spread, *վրան սփռել·* *be*speak, *խօսելիքն առաջուց պատրաստել·* *be*side, *քովիկը։*

For, *հակառակ· բացասական միտք մը կու տայ·* *for*bear, *դադարել·* *for*get, *մոռնալ·* *for*bid, *արգիլել։*—Fore. *fore*go, *լքանել։*

Fore, *առաջ· առաջուց·* *fore*see, *առաջուց տեսնել·* *fore*tell, *նախասել· գուշակել։*— For. *for*ward, *յառաջադէմ։*

Mis, *սխալ· ծուռ·* *mis*take, *սխալիլ·* *mis*lead, *մոլորեցուցանել·* *mis*conduct, *գէշ վարք·* *mis*fortune, *դժբախտութիւն։*

Out, *չափն անցնիլ· պէտք եղածէն աւելի·* *out*live. *աւելի ապրիլ·* *out*run *վազելու մէջ անցնիլ·* *out*sleep, *աւելի քնանալ։*

Over, *չափազանցութիւն· գերազանցութիւն·* *over*come, *յաղթել·* *over*look, *վրան նայիլ (անտես առնել)·* *over*grow, *չատ աճիլ·* *over*flow, *յորդիլ։*

Un. *բացասական· ան· չը· ապ· պ· չ·* *un*known, *անծանօթ·* *un*fortunate, *դժբախտ·* *un*grateful, *ապերախտ։ Բայերու հետ՝ նշանակութիւնը ճիշդ հակառակ է·* cover, *ծածկել·* *un*cover, *ծածկոյթը վերցուցանել·* dress, *հագուեցուցանել·* *un*dress, *մերկացուցանել· բայց ոչ թէ չծածկել· չհագուեցուցանել։*

Under. *վար· ցած, ստորին·* *under*mine, *տակը փորել· ականբանալ·* *under*officer, *ստորին պաշտօնեայ·* *under*ground, *ստորերկրեայ։*

Up. *բարձրութիւն· վեր·* *up*lift, *վեր վերցուցանել·* *up*set, *տակնուվրայ ընել։*

With. *Հակառակութիւն · բաժանում · ետ ·* *with*stand, *դէմ դնել ·* *with*draw, *ետ քաշել ։*

ՎԵՐՋԱԴԻՐ ՄԱՍՆԻԿՔ

Այս մասնիկներով լատիներէնէ առնուած բառերն ածական կ'ըլլան, երբեմն ալ գոյական, կամ երկուքն ալ ։

Al (alis). *Ինչպէս՝* Loc*al*, *տեղական ·* loy*al*, *հաւատարիմ ·* nation*al*, *ազգային ·* natur*al*, *բնական ·* autumn*al*, *աշնային ·* parent*al*, *ծնողային ·* music*al*, *երաժշտական ·* voc*al*, *ձայնաւոր ·* leg*al*, *օրինաւոր ։* —Ial. cord*ial*, *խանդակաթ ·* pluv*ial*, *անձրևային ·* mart*ial*, *պատերազմային ։* —Tial. *Ինչպէս՝* essen*tial*, *իրական ·* influen*tial*, *ազդողական ։* —Ual. *Ինչպէս՝* habit*ual*, *սովորական ·* sen*sual*, *զգայական ։*

An (anus). Hum*an*, *մարդկային ·* pag*an*, *հեթանոսական · հեթանոս ·* sylv*an*, *անտառային ։*

Ar (aris). Lun*ar*, *լուսնական ·* sol*ar*, *արեգակնային ·* vulg*ar*, *ռամկական ։* —Ular. ang*ular*(angle), *անկիւնաւոր ·* circ*ular*(circle), *շրջանաւոր ·* partic*ular* (particle), *մասնաւոր ։*

Ent (ens, *սեռ ·* entis). Differ*ent*, *տարբեր ·* dilu*ent*, *լուծիչ ·* pa*tent*, *բաց, յայտնի, նաև՝ վաթճենթա ։* —Lent (lentus). vio*lent*, *սաստիկ ·* escu*lent*, *ուտելի ։*

Ant (ans. *սեռ ·* antis). vac*ant*, *պարապ (ուստի վա+անյ-ոյ) ·* concord*ant*, *միաձայն ·* luxuri*ant*, *զեղխ ·* inhabit*ant*, *բնակիչ ·* assist*ant*, *օգնական ։*

Ble (bilis). Legi*ble*, *ընթեռնլի ·* audi*ble*, *լսելի ·* edi*ble*, *ուտելի ·* sensi*ble*, *զգալի ·* divisi*ble*, *բաժանելի ·* honora*ble*, *պատուելի ·* cura*ble*, *բուժելի ·* valua*ble*, *արժողական ·* ara*ble*, *հերկելի ·* aima*ble*, *սիրելի ։*

Id (idum). Ac*id*(*ած · և գոյ*), *թթու ·* alg*id*, *ցուրտ*(*ած ·*) · mor*bid*. *ախտաւոր ·* turg*id*, *ուռուցեալ ։*

Ile (ilis). Frag*ile*, *դիւրաբեկ ·* gent*ile*, *հեթանոս, հեթանոսական ·* febr*ile*, *ջերմնական ·* mercant*ile*, *առևտրական ·* fert*ile*, *պըտղաբեր ·* volat*ile*, *թռչուղ ·* host*ile*, *թշնամական ·* fac*ile*, *դիւրին ։*

Ine (inus). Can*ine*, *շան ·* sal*ine*, *աղային ·* mar*ine*, *ծովային ·* di*vine*, *աստուածային ։*

Ite (is *սեռ ·* itis). Erud*ite*, *հմուտ ·* fin*ite*, *հունաւոր ·* favor*ite*, *սիրելի ·* Israel*ite*, *իսրայելացի ։* —Ete. compl*ete*, *կատարեալ ։* —Ate.

priv*ate*, *մասնաւոր*. prel*ate*. *առաջնորդ (եկեղեցական)*, affection-*ate*, *խանդակաթ*:

Ive (ivus). Act*ive*, *գործունեայ*. nat*ive*, *բնիկ*. miss*ive*, *առաքելի*. pass*ive*, *կրաւորական*. attent*ive*, *մտադիր*. capt*ive*, *գերի*:

Ic (icus). Hero*ic*, *դիւցազնական*. poet*ic*, *քերթողական*. theoret*ic*, *տեսական*. sympathet*ic*, *համակրական*. emblemat*ic*, *նշանական* (*գաղ*. ique). ant*ic* և ant*ique*, *հին*. rust*ic*, *գիւղային*, *գիւղական*:

Ous (us). Por*ous*, *ծակոտ*. vin*ous*, *գինեայ*. peril*ous*, *վտանգաւոր*. murder*ous*, *արիւնահեղ*. pomp*ous*, *շքեղ*. mountain*ous*, *լեռնոտ*. fam*ous*, *անուանի*. credul*ous*, *դիւրահաւան*. querul*ous*, *դժգոհ*: — Acious (ax). ocious (ox). fall*acious*, *թիւր*. ed*acious*, *չաւտակեր*, *ուտող*. cap*acious*, *ընդարձակ*. herb*acious*, *խոտեղէն*. fer*ocious*, *վայրագ*: —Eous (eus). ign*eous*, *հրային*. vitr*eous*, *ապակեղէն*. cutan*eous*, *մորթային*. aqu*eous*, *ջրային*: — Uous (uus). congr*uous*, *պատշաճ*. tempestu*ous*, *աէտանջ*. contempt*uous*, *արհամարհոտ*: —Inous. mucila*ginous*, *խժային*:— Orious. merit*orious*, *գովելի*:

Ry (arius). Imagin*ary* *երեւակայական*. monet*ary* և pecuni*ary*, *դրամական*. moment*ary*, *վայրկենական*. element*ary*, *սկզբնական*. —satisfact*ory*, *գոհացուցիչ*. monit*ory*, *զգուշացուցիչ*. audit*ory*, *առեան*, *լսողական*. gallant*ry*, *քաջութիւն*. bigot*ry*, *կեղծաւորեալ բարեպաշտութիւն*:

Հետևեալ մասնիկներուն անծանոթեալները գոյական են:

Acle (aculum). icle (iculum). Miracle, *հրաշք*. obst*acle*, *արգելք*: or*acle*, *մարգարէ*. chron*icle*, *ժամանակագրութիւն*. veh*icle*, *կառք մը*:

Acy (acia). Lunacy, *լուսնոտութիւն*. obstinacy, *յամառութիւն*. piracy, *ասպատակութիւն*. fallacy, *խաբէութիւն*. — secrecy, *գաղտնութիւն*. — hypocrisy, *կեղծաւորութիւն*:

Ary (arium). Library, *գրատուն*. granary, *համբարանոց*: —Ery (*Տևտոնեան մասնիկ*) grocery, *մանրավաճառի խանութ*. brewery, *գարեջուր չինելու տեղ*. fishery, *ձկնորսութեան տեղ կամ գործ*. crockery, *խեցեղէն կամ յախճապակեայ անօթք*.—mockery, *հեգնութիւն*. witchery, *վհկութիւն*. missionary, *առաքեալ*. notary, *նօտար*. adversary, *ոսոխ*:

Ory. Armory, *զինարան*. factory, *գործարան*. auditory, *լսա-*

բան • observatory, *դիտարան* • monitory, *խրատ* • memory, *յիշողութիւն*:

Ice (itia). Justice, *իրաւունք* • malice, *նենդութիւն* • notice, *ծանօթութիւն* • service, *պաշտօն*:

Ion (io). Rebellion, *ապստամբութիւն* • intention, *դիտաւորութիւն* • communion, *հաղորդութիւն* • action, *դործք* • possession, *տացում* • vision, *տեսողութիւն* • mission, *առաքելութիւն* • passion, *կիրք* • mention, *յիշում, յիշել* • union *միութիւն*.—companion, *ընկեր*:

Ստոնց չատը tion (tio, *սեռ* • tionis) *և* sion (sio, *սեռ* • sionis) *կը վերչաւորին*:

Ics. *դիտութիւնք* • *արհեստք* • Politics, *քաղաքական դիտութիւն* • ethics, *բարոյական դիտութիւն* • statistics, *վիճակագրական դիտութիւն* • mechanics, *մեքենական դիտութիւն*:

Itude (itudo). Longitude, *երկայնութիւն* • altitude, *բարձրութիւն* • latitude. *լայնութիւն* • plenitude, *լիութիւն* • servitude, *դերութիւն* • solitude, *առանձնութիւն*:

Mony (monia). Testimony, *վկայութիւն* • acrimony, *դառնութիւն*:

Nce. ncy. Dependence, *կախում* • evidence. *յայտնութիւն* • acquaintance, *ծանօթութիւն* • resistance, *ընդդիմութիւն* • habitance, *բնակութիւն* • presence, *ներկայութիւն* • experience, *փորձառութիւն* • residence, *բնակութիւն* • difference, *տարբերութիւն* • existence, *գոյութիւն*: Agency, *գործակալութիւն* • tendency, *հակում* • vacancy, *դատարկութիւն* • pregnancy, *յղութիւն*:

Or *կամ* our. Honour *կամ* honor, *պատիւ* • ardor, *եռանդ* • torpor, *թմբրութիւն* • odor, *հոտ* • manor, *տէրութիւն (կալուածքի)* • tumor, *ուռ* • color, *գոյն*:

Ty (itas). Brevity, *համառօտութիւն* • purity, *մաքրութիւն* • necessity, *հարկաւորութիւն* • security, *ապահովութիւն* • opportunity, *պատեհութիւն* • humanity, *մարդկութիւն* • society, *ընկերութիւն* • beauty, *գեղեցկութիւն* • loyalty, *հաւատարմութիւն* • honesty, *համեստութիւն*:

Ure. Culture, *մշակում* • scripture, *գրուածք* • pressure, *ճընշում* • departure, *մեկնում* • moisture, *խոնաւութիւն* • creature, *արարած* • signature, *ստորագրութիւն* • pleasure, *հաճոյք* • architecture, *ճարտարապետութիւն* • nature, *բնութիւն*:

ԳՈՅԱԿԱՆՔ

Age. Message, *պատգամ*. village, *գիւղ*. marriage, *ամուսնութիւն*. usage, *գործածում*. postage, *վարձ թղթատարի*. cartage, *վարձ կառավարի, բեռ տանիլ կառքով*. leakage, *հոսում*, (*հեղուկի*) *վազելը*. *վար իջնել* (*հաշուէն*). bandage, *կապ*. foliage, *տերև*. parentage, *տոհմ*:

Ain *կամ* aign (aneus). Fountain, *աղբիւր*. mountain, *լեռ*. campaign, *բանակ*. bargain, *սակարկութիւն*. curtain, *վարագոյր*. captain, *հարիւրապետ*:

Al (alis). Journal, *օրագիր*. signal, *նշան*. refusal, *մերժում*. removal, *հեռացուննելը*. denial, *ուրացում*. perusal, *ընթերցում*. avowal, *խոստովանութիւն*. metal *մետաղ*. coral, *բուսա*:

Ist (*βուն*. ιστες). Chemist, *քիմիաբան*. florist, *ծաղիկ բուսոյնող*. botanist, *բուսաբան*. pathologist, *ախտաբան*. naturalist, *բնաքէտ*. druggist, *դեղագործ*. dentist, *ատամնագործ*. Platonist, *Պղատոնեան*. Latinist, *Լատինաբան*. Hellenist, *Հելլենաբան*. *այսինքն՝ աս լեզուները քաջ դիտող*. atheist, *անաստուած*:

Ism (*βուն*. ισμος). Deism, *Աստուածութիւն*. empiricism, *փորձառականութիւն*. despotism *տիրապետութիւն*. baptism, *մկրտութիւն*. heroism, *դիւցազնութիւն*. Grecism, *Հելլենաբանութիւն*:

Ment. Advancement, *յառաջացում*: movement, *շարժումն*. punishment, *պատիժ*. agreement, *միաբանութիւն*. merriment, *ուրախութիւն*. retirement, *մեկուսանալն*. commencement, *սկզբնաւորութիւն*:

Son. Poison, *թոյն*. prison, *բանտ*. garrison *աւրոց*. comparison, *բաղդատում*. arson, *հրձգութիւն*. mason, *հիւս, որմնադիր*. reason, *պատճառ*. season, *եղանակ*. person, *անձ*:

Ian (ianus). Optician, *ակնոցագործ*. mathematician, *չափագէտ*. guardian, *խնամածու*. historian, *պատմիչ*: —An և n. European, *Եւրոպական*. American, *Ամերիկական*. Italian, *Իտալական*:

Ia. Armenia, *Հայաստան*. Armenian, *Հայ*. Persia, *Պարսկաստան*. Persian, *Պարսիկ, պարսկական*:

Ee. Trustee *հոգաբարձու*. committee. *պաշտօնեայք*. refugee, *ապաստանեալ*. employee, *գործաւոր*. patentee, *թուղթդ ունեցող*:

Logy (*βուն*. λογος. *բան*). Geology, *երկրաբանութիւն*. theology, *աստուածաբանութիւն*. zoology, *կենդանաբանութիւն*. phi-

lology, բանասիրութիւն. analogy, վերաբանութիւն. tautology, անոտի կրկնաբանութիւն։

Graphy (յուն. γραφω. գրեմ). Geography, աշխարհագրութիւն. biography, պատմութիւն վարուց. photography, լուսանկարութիւն. paragraph, յօդուած ճառից. epigraph, մակագրութիւն։

Y. Injury, անիրաւութիւն. perjury, սուտ երդում. discovery, գիւտ. orthodoxy, ուղղափառութիւն։

Գոյական են նաև հետեւեալները։

Ard. Drunkard, գինով. dullard, ապուշ. sluggard, դանդաղ. Spaniard, Սպանիացի։

Dom. Freedom, ազատութիւն. Kingdom, թագաւորութիւն. wisdom, իմաստութիւն։

Ness վերջաւորութեամբ ածականները գոյական են. Hardness, կարծրութիւն. goodness, բարութիւն. happiness, երջանկութիւն, madness, խենդութիւն։

Hood. Manhood, մարդկութիւն. falsehood, սուտութիւն. livelihood, ապրուստ։

Ship. Friendship, բարեկամութիւն. hardship, նեղութիւն. workmanship, ձեռագիտութիւն։

T կամ th. Length, երկայնութիւն. width, լայնութիւն. breadth, լայնութիւն. warmth, տաքութիւն. strength, զօրութիւն. joint, յօդ. restraint, զսպումն։

R. Overseer, վերատեսուչ։ —Ar. beggar, մուրացկան. scholar, աշակերտ։ — Er. baker, հացագործ. farmer, երկրագործ. reader, ընթերցող. singer, երգեցող. lover, սիրող. foreigner, օտարական. widower, այրի (մարդ). Londoner, Լօնտրացի. New-Yorker, Նիու-Եօրքցի։ Revolver,ատրճանակ. boiler, կաթսայ. gutter, Լրանոյք։ —Or. doctor, վարդապետ, բժիշկ. visitor, այցելու. editor, հրատարակող. scissor, մկրատ. razor, ածելի։ — Eer, Ier. auctioneer, աճուրդ հանող. volunteer, կամաւոր զօրք. financier, հահապ. նաև lawyer, փաստաբան. Saviour, Փրկիչ. sawyer, սղոցիչ. conspirator, դաւակից։ (Ա մանիկը Սաքսոն. ere. Լատին. vir. այր բառն է։)

ՆՈՒԱԶԱԿԱՆՔ

Ասանք բանի մը ետեւը կը ցուցնեն. (գգուանք և արհամարհում)։

Kin, Ikin (*Տևռան. տղայ*). Lambkin, *գառնուկ*. napkin, *անձեռոցակ*. manikin, *այրուկ, պզտիկ մարդ*:

Ock. Hillock, *բլրակ*. bullock, *ղուարակ*:

Ling. Darling, *սիրելի*. duckling, *բադի ձագ*:

Cle (culus). Particle, *մասնիկ*. muscle, *մկան. Նաև* animalcule, *ճճի*:

Et, let. Streamlet, *առուակ*. casket, *սնտուկ*. circlet, *շրջանակ*. locket, *աղխ ապարանջանի*:

El, Il. Cockerel, *վոքրիկ ա.քաղաղ*. satchel, *տոպրակ աղայոց*, fibril, *մանրաթել*:

Ule (ulum). Granule, *հատիկ*. globule, *գնդակ վոքրիկ*:

Գրերու վոսկոսմամբ, Cat, *կատու*. kitten, *կատուի ձագ*. cock, *ա.քաղաղ*. chicken, *վառեակ*. ball, *գունտ*. bullet: Island, *կղզի*. isle, *և* isle *բառէն ալ* islet.

ԲԱՑ·Բ

Ish (asco, esco, isco, osco). Flourish, *ծաղկել*. abolish, *երջանել*. admonish, *զգուշացունել*. publish, *հրատարակել*. punish, *պատժել*. famish, *սովամահ կորնչիլ*. languish, *լքանիլ*. diminish, *նուազել*:

Ize. ise (*Յուն.* ιζω. *Գաղ*. is). baptize, *մկրտել*. legalize, *վաւերացունել*. naturalize, *բնիկ ընել*. Anglicize, *Անգղիացի ընել*. advise, *խրատել*. advertise, *ծանօթ ընել*. exercise, *վարժել*:

Ate. Imitate, *նմանիլ*. evaporate, *շոգիանալ, շոգիացունել*. originate, *ծագիլ. ծագել*. vacate, *դադրեցունել*. circulate, *շրջիլ, շրջել*. stimulate, *գրգռել*:

Fy (fieri, *լինել*). Pacify, *խաղաղեցունել*. rectify, *ուղղել*. notify, *իմացունել*. simplify, *պարզել*. purify, *մաքրել*. putrefy, *փտիլ*:

Er. Scatter, *տարտղնել*. mutter, *քրթմնջել*. gather, *ժողվել*. suffer, *կրել*. shiver, *դողալ*:

Le. Settle, *հաստատել*. crackle, *շառաչել*. sparkle, *պղպջակիլ*. nettle, *խայթել*:

En. Harden, *կարծրացունել, կարծրանալ*. hasten, *աճապարել*. darken, *մթնալ*. freshen, *նորոգել*. moisten, *թրջել*. strengthen, *զօրացունել*. frighten, *վախցունել*:

ԱԾԱԿԱՆՔ

En, *բանի մը նիւթը ցուցնող ածական կը կազմէ* • Wooden, *փայտեղէն* • earthen, *հողեղէն* • golden, *ոսկեղէն* ։

Ern, *կողմ*։ Eastern, *Արեւելեան* • Western, *Արեւմտեան* • Northern, *Հիւսիսային* ։

Ish. Boyish, *տղայական* • womanish, *կանացի* • peevish, *դաժան* • whitish, *ճերմակուկ* • blackish, *սեւուկ, սեւ մօտ* • English, *Անգղիոյ վերաբերեալ, Անգղիերէն, Անգղիացի* • Turkish, *Տաճկական* (*լեզուն ևն*)• — French, *Գաղղիացի* • Welsh, *Ուէլսցի* • Dutch, *Հոլանտացի* ։

Ful, *լի* • Fearful, *վախկոտ* • joyful, *ուրախ*• faithful, *հաւատարիմ* • wonderful, *զարմանալի* • careful, *զգոյշ* • lawful, *օրինաւոր* • hopeful, *յուսալի* ։

Less, *պակասութիւն* • Fearless, *անվախ* • hopeless, *անյոյս* • careless, *անհոգ* ։

Some. Tiresome, *ձանձրալի* • wholesome, *առողջարար* • toilsome, *տաժանելի* ։

Ly. Daily, *օրական* • manly, *կորիճ* • goodly, *բարի* ։

Y. Angry, *բարկացած* • worthy, *արժանի* • muddy, *տղմոտ* • sandy, *աւազոտ* • wealthy, *հարուստ* • healthy, *առողջ* ։

ՄԱԿԲԱԾ

Ly, *նման* • Freely, *ազատօրէն* • fairly, *արդարութեամբ* • highly, *մեծապէս* ։

Ward *կամ* wards, *դէպ'ի* • Backward, *դէպ'ի ետեւ* • forward, *առջեւօք* • westward, *դէպ արեւմուտք* ։

Wise, way *կամ* ways. Otherwise, *ուրիշ կերպով* • nowise, *ոչ մէկ կերպով* ։

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Բ· ՄԱՍ

SYNTAX ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

178. Syntax (*յուն·* σύν, *հաւել·* τάξις, *շար*), *Համաձայնութիւնը կամ շարադասութիւնը կը խօսի բառերու ուղիղ կարգադրութեանը վրայ։*

179. Sentence *նախադասութիւն կոչուածը՝ բառերուն միկտեղ դալուիը կազմած խօսք մըն է որ ամբողջ միտք մը կուտայ, և երկու տեսակ է,* Simple, *պարզ և* Compound, *բաղադրեալ։*

180. *Պարզ նախադասը միայն տէր բայի ու բայ մը ունի·* The sun rises in the east, *Արեւն արեւելքը կ'ելլէ։* Life is short, *կեանքը կարճ է։*

181. *Բայն՝ եթէ անեղական կամ ընդունելութիւն ըլլայ, խօսքն նախադասութիւն չի համարուիր։*

182. *Բաղադրեալ նախադասը պարզ նախադասներէ կը բաղկանայ,* The sun rises in the east, and sets in the west, *Արեւն արեւելքը կ'ելլէ, և արեւմուտքը մարը կը մտնէ։* Life is short, and art is long, *կեանքը կարճ է, և արուեստը երկայն։*

183. *Բաղադրեալ նախադասը կազմող պարզ նախադասները կ'կոչուին* Members, *անդամ։ —Նախադասի մը գլխաւոր մասերն են· Տէր բայի (անուն բայի), Բայ և Խնդիր սեռի· ըղձրինակ·* The man struck the boy, *մարդը զարկաւ զպուն·* Հոս՝ man *տէր բայի է,* struck *բայ,* boy *ալ՝ բային սեռի խնդիրը։*

194. *Եթէ բայը ներդործական չըլլայ, նախադասը խնդիր սեռի չունենար· ուրիշ խօսքով՝ չեզոք և կրաւորական բայերուն նշանակութիւնը չի վերցուներ խնդիր սեռի ունենալ։*

185. *Նախադասի մը գլխաւոր մասերէն զատ ծնողեալ բոլոր բա-*

ուերը կը կոչուին Adjuncts *յաւելուածք. զորօրինակ.* Printing was invented *in the fifteenth century, Տպագրութիւնը գտնուեցաւ տասնհինգերորդ դարուն հնարուեցաւ։*

186. A Phrase, *խօսք՝ քանի մը բառերէ կը բաղկանայ առանց ամբողջ միտք մը տալու. զորօրինակ.* At length, *վերջապէս.* Hand in hand, *ձեռք ձեռքի գուցած.* Of course, *անշուշտ։*

187. *Բառ մը ուրիշի մը հետ սեռով, թիւով, հոլովով կամ դէմքով համաձայնելը կը կոչուի* Concord *կամ* Agreement, *համաձայնութիւն։*

188. *Բառի մը եղանակը, ժամանակը կամ հոլովը ուրիշէ մը կախում ունենալը կը կոչուի թնդրատութիւն,* Government.

RULES OF SYNTAX *ԿԱՆՈՆՔ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ*

RULE I. NOMINATIVE CASE

ԿԱՆՈՆ Ա. ՈՒՂՂԱԿԱՆ ՀՈԼՈՎ

189. *Տէր բային ուղղական հոլով ըլլալու է. զորօրինակ.* *Peace* and *plenty* make men happy, *խաղաղութիւնը և առատութիւնը մարդս երջանիկ կ'ընեն.* *He* went home, *տուն գնաց։*

190. *Եթէ բայն Անեղական չէ, Տէր բային բայէն առաջ կը դրուի. զորօրինակ.* *Caesar* conquered Pompey, *կեսար Պոմպէի յաղթեց.* *Pompey* conquered Caesar, *Պոմպէոս կեսարը յաղթեց։*

191. *Բայց տէր բային բայէն ետքը կը դրուի, 1. Հարցմանց և հրամայելու մէջ. (եթէ բայն օժանդակ ունենայ, օժանդակէն ետքը) · զորօրինակ.* Do *you* see? *կը տեսնե՞ս.* Give *thou*, *տո՛ւր.* Where is your *book?* *գիրդ ո՞ւր է.* What is your *name?* *անունդ ի՞նչ է.* How are *you?* *ի՞նչպէս ես։*

2. *Եթէ Սաստրադասականին շաղկապը չդրուի,* Were *it* true, *եթէ ճիշդ ըլլար։*

3. *Եթէ* Neither *կամ* nor *բառերը դնուին իմաստի մը սկիզբը՝ պէտք նշանակութեամբ. այսինքն՝ ուրիշ շաղկապներու հետ գոյդ չըլլալով · զորօրինակ.* Damascus never attained the magnificence of Nineveh, nor has *it* fallen so low. *Դամասկոս երբեք Նինուէի փառաւորութեանը չհասաւ, բայց այնքան ալ չինկաւ։*

4. *Եթէ չեզոք կամ կրաւորական բայէ առաջ ըլլան նախադրութիւն ու անոր լծորդը, կամ հետևեալ մակբայները,* here, thence,

hence, now, then, hereafter, thus, *Նաև* such, so, *ըստ որմինակ*· From flower and shrub arose a sweet perfume. As the one dies, so dies the *other*. Here was the *tomb*. Then follow the male *relatives*. Now came the most amusing part of the scene. Here sleep the *brave*.

5. *Եթէ սքանչելութեան համար ածականը կամ մակբայը խոսքին սկիզբը դնուի*·Wonderful are thy *works*. *Հրաշալի են քո գործերդ*· Great is *Diana* of the Ephesians, *Մեծ է Եփեսացւոց Աստուածը*· Happy is *he* who finds a true friend, and happy is *he* who possesses the true qualities to be a friend, *երջանիկ է ան որ ճշմարիտ բարեկամ մը կը գտնէ, և երջանիկ է ան՝ որ բարեկամ ընելու ճշմարիտ յատկութիւնները ունի։*

6. *Եթէ բաղդատական աստիճանը յօդ առնէ, վերջի բաղդատականը պարունակող իմաստին տէրբայնի ընդհանրապէս բայէն կամ օժանդակէն ետքը կը դնուի*· *ըստ որմինակ*· But the more uniform their conjunction and the more rare their disjunction, the more confidently do *we* assign to the two consecutive events the relation of cause and effect.

7. *Եթէ* There *բառը բայէն առաջ դնուի*· *ըստ որմինակ*· There was a *man* near the coach, *Կառքին մօտ մարդ մը կար։*

Բայց առումով է And other words there are, *և կրնայ ուրիշ խոսիլ* And there are other words, *ուրիշ բառեր ալ կան։*

8. *Երբ, ըսաւ, պոռաց ան, բառերը խօսքի մը մէջ կը մտնեն, ընդհանրապէս տէր բային ետքը կը դնուի*· *ըստ որմինակ*· I know these men, said *he*, they will fight. Follow her, follow her, whispered the *woman*, sharply and crossly. For Snap? asked *Letty*, innocently. But, urged the *Southerner*, what am I to do.

RULE II ԿԱՆՈՆ Բ

192. *Ճառկացուցիչը յատկացեալին կանդնի է, ըստ որմինակ*· The sun's rays, *Արեգին ճառագայթները*· *Հոս* sun's *յատկացուցիչ է, և կանդնի՝* rays *յատկացեալին։*

Ճառկացուցիչը միշտ յատկացեալէն առաջ կը դնուի։—Ետքը պիտի խօսինք Սեռական հոլովին նախադրութեամբ ձևին վրայ որ աս կանոնին տակ չերթար։

193. *Ճարաբերեալը երբեմն չի դրուիր, ու զօրութեամբ կը հաս-*

կոչուի • զորօրինակ • Let us go to St. Paul's, *այսինքն* church, *Ս • Պօղոսի եկեղեցին երթանք •* I called at the bookseller's, *այսինքն* store, *գրավաճառին խանութը հանդիպեցայ (գացի)։ Այսանք նման են մեր "երէկ գիշեր եղբօրս էի" խօսքին և ուրիշներուն։*

194. *Երբեմն յատկացուցիչն իր յատկացեալին հետ մէկտեղ մէկ անունի պէս յատկացուցիչ մը կ'առնէ • զորօրինակ •* John's Ladies' book, *Յովհաննէսին կանանց համար շինած գիրքը • հոս* Ladies' *յատկացուցիչ է* book *բառին,* John's *ալ* Ladies' book *ին։ Այս խօսքը միւս ձևով այսպէս ըսելու է •* The Ladies' book of John.

Եթէ նոյն իմաստին մէջ քանի մը սեռականները կան, պէտք չէ որ ամէնն ալ մէ և նոյն ձևն ունենան, այսինքն՝ ամէնն ալ 's-ով կամ of *նախադրութեամբ • զորօրինակ •* The extent of the prerogative of the king of England is sufficiently ascertained *այլ* The extent of the king of England's prerogative. That is my father's brother's daughter's house. *պէտք է ըսել* That is the house of the daughter of my father's brother. John's brother's wife,s sister, *կուգայ է* The sister of John's brother's wife.

RULE III — ԿԱՆՈՆ Գ

195. *Բացայայտիչը բացայայտեալին հետ հոլովով համաձայնելու է, զորօրինակ •* There was a war with Mithridates, that powerful *king* of Pontus, *Միհրդատէսի, Պոնտոսի զօրաւոր թագաւորին հետ պատերազմ բացուած էր։* Phæbides, a Spartan *general*, had wrongfully taken possession of Cadamæa, a *fortress* belonging to Thebes, *Փեբիդէս, Սպարտացի զօրավար մը, անիրաւաբար ձեռնդէս, Թեբացւոց վերաբերող բերդ մը, բռնած էր։*

Առաջին օրինակին մէջ Mithridates, *հայցական հոլով է, ուստի* King *բառն ալ հայցական է։ Վերջի օրինակին մէջ,* Phæbides *ուղղական, ուստի* general *ալ ուղղական է։ Բայց* Cadamæa *հայցական, ուստի* fortress *ալ հայցական է, քանզի բացայայտիչ են։*

196. *Բացայայտիչը՝ բացայայտեալէն թէ առաջ և թէ վերջը կրնայ դրուիլ, մանաւանդ վերջը։ Եթէ առաջ դրուի, ոմանք երկուքը մէկէն բացայայտեալ կը համարին • զորօրինակ •* The River Danube, *Դանուբ գետը • հոս* Danube *բացայայտիչ է, բայց ոմանք* River Danube *գոյական կը համարին, ոմանք ալ* River *ածական է կըսեն։ Այս տեսակ բառերուն յատուկ անունը երբեմն*

առաջ ալ կը դրուի. զրօրինակ. The Mississippi River, Մի-սի-սիփի գետը։

197. Դերանուն, ածական, իմաստի մը մասը կամ ամբողջ իմաստ մը բացայայտեալ կրնան ըլլալ. զրօրինակ. *His* reputation as a *soldier* reflects glory on the country. You are too *humane* and *considerate*, *things* few people can be charged with. You *write very carelessly*, a *habit* you must correct.

RULE IV ԿԱՆՈՆ Դ

198. Անուն կամ դերանուն որ ուղղական հոլով է, բայց տէր բայի չէ, անոր ուղղական հոլով կը կոչուի (Independent Case).

1. Երբ մեր խօսքը մէկու մը կ'ուղղենք, ինչպէս՝ մէկը կանչելու համար. զրօրինակ. *John*, came here, Ճո-ճնն-նէ-, հոս եկո՛-. *He* that hath ears to hear, let him hear, ան-որ ական ունի՝ լսող լսե. հոս hath *ին տէր բային է* that. come *ին տէր բային* thou *կամ* you. *քանզի հրամայական է*, ուստի John և he *ուղղական հոլով անկախ են*։

2. Երբ ընդունելութեան հետ կայ անուն կամ դերանուն մը որ նոյն իմաստին բային տէրը չէ. զրօրինակ. The *sun* having risen, we departed on our journey. Արևը ծագելուն, ճամբայ ելանք։

3. Երբ դերանուն տէր բայիէն զատ, ուրիշ ուղղական անուն մ'ալ կայ, զրօրինակ. Your *fathers*, where are they? And the *prophets* do they live forever? հոս they *աւելորդ է, այսպէս գրելու է*. Where are your fathers? And do the prophets live forever?

4. Երբ քանի մը անուններ դրուելէ ետքը, յոգնակի բառ մը կը դրուի անոնց տեղ՝ իբրև բային տէր, զրօրինակ. Ease, fortune, life, *all* were squandered.

5. Երբ դերանունի (բայ'լ երկրորդ դէմքէն) կամ անունի հետ միջարկութիւն կայ, զրօրինակ. But oh their *end*, their dreadful end!

6. Ոտանաւորներու մէջ երբեմն կը գտնուին առանց բայի անուններ։

7. Գրքերու, տեղերու, անձանց, իրաց անուններ առանց բայի. զրօրինակ. Webster's Dictionary. Dean Swift. Sweden &c։

RULE V ԿԱՆՈՆ Ե

199. Հայցական հոլովը բայերու, նախադրութեանց և ընդունելութիւններու լծորդն է։ Ասոր վրայ ետքը պիտի խօսինք։

200. *Յաւիտեան, տարածութիւն, չափ, կշիռ, թիւ ցուցնող անուններէ Հայցական խնդիր կ'ըլլան, առանց ուրիշ բառի մը խնդիրը համարելու, զորօրինակ.* Jacob said, I will serve thee *seven years* for Rachel. Յակոբ ըսաւ, Ես քեզի համար եօթը տարի պիտի ծառայեմ. He walked *twelve miles.* 12 մղոն քալեց: You have asked me news *a hundred times,* ինձ հարիւր անգամ լուր ուզեցիր: A tree *eighty feet* in height. ութսուն ոտք բարձրութեամբ ծառ մը:

RULE VI ԿԱՆՈՆ Զ

ADJECTIVES ԱԾԱԿԱՆՔ

201. *Ածականները կը վերաբերին այն գոյականին՝ որուն յատկութիւնը կը ցուցնեն, զորօրինակ.* A *good* man, ազնիւ մարդ մը. He is *wise,* իմաստուն է. The most *eloquent* of men, մարդոց ամենէն պերճախօսը:

202. *Անեւոյթ եղանակը, իմաստները, և իբր անուն գործածուած ընդունելութիւնները ածական կ'առնեն, զորօրինակ.* To see is pleasant, տեսնելը հաճելի է. Reading is useful, ընթերցումը օգտակար է. To be blind is calamitous, կոյր ըլլալը չքաւորութիւն է. That he should have refused the appointment is extraordinary.

ԴԻՐՔ

203. *Ածականները ընդհանրապէս իրենց գոյականէն առաջ կը դրուին, զորօրինակ.* A learned man, գիտուն մարդ մը: *Եարքը կը դրուին, երբ*

1. *Աւելի որոշ ըլլալու համար ածականին նշանակութիւնն ուրիշ բառէ կախում ունի, զորօրինակ.* A man *loyal* to his master, իր տէրոջը հաւատարիմ մարդ մը:

2. *Երբ ածականն իբր տիտղոս գործածուած է, զորօրինակ.* Alexander the Great, Մեծն Ալեքսանդր. Henry the First, Հենրիկոս Ա:

3. *Երբ գոյականին տեղը դերանուն դրուած է, զորօրինակ.* He is *faithful* and *kind.*

4. *Երբ Ածականը բային խնդրոյն կը վերաբերի, զորօրինակ,* They made him *wise.* զանի իմաստուն ըրին:

204. *Ածական իր գոյականէն թէ առաջ և թէ վերջը կը դրուի, երբ*

1. *Ածականին պարապան ցուցնող մակբայ մը կայ, զորօրի-*

Նաև. A man conscientiously exact. *կամ* A conscientiously exact man.

2. *Գոյականը քանի մը ածական ունի, զորօրինակ.* A man learned, wise and amiable. *կամ* A learned, wise and amiable man.

3. *Գոյականին և ածականին միջ տեղը բայ մը կայ, զորօրինակ.* Great is our God. *կամ* Our God is Great. *բայց առաջինն ազդու է.* He is happy, *ազդութեան համար կ'ըսուի՝* Happy is he, who has a true friend.

205. *Եթէ գոյականը յօդ ունենայ, ածականը երկուքին միջ տեղը կը դրուի, զորօրինակ.* A wise and good man, The right side, The fighting men. Wise and good a man, Right the side, *ևն չըսուիր. բայց* many, such, both, all *բառերը յօդէն առաջ կը դրուին, զորօրինակ.* Many a man. Such a favor. Both the trees. All the members. *Նոյնպէս կ'ըլլայ երբ ածականը՝* as, so, how, however, too *մակբայներ ունի. զորօրինակ.* How great a work. So great a man.

206. *Հետևեալ ածականներուն որ* a *յառաջադիր մասնիկին ունին, գոյականէն ու անոր բայէն եռ.քը կը դրուին,* adry, *ձոլաւ.* afeard *կամ* afraid, *վախցած.* alone, *ինուէ.* aware, *արթուն.* akin, *ազգա-կան.* alive, *կենդանի.* awake, *արթուն.* aghast, *շուարած.* ashamed, *ամչցած, նաև* plenty, *շատ, և այլք. զորօրինակ.* One is adry, *բայց ոչ մէկ* an adry person.

207. Double *բառը երբ երկու անգամ նշանակէ, յօդէն առաջ կը դրուի. զորօրինակ.* Double the distance. *բայց եթէ կրկին նշանակէ եռ.քը կը դրուի. զորօրինակ.* A double wrapper. *Նոյնպէս* half, triple *ևն.*

208. All *բառը* my, your, his, her, its, their, thy *դերանուններէն առաջ կը դրուի, եթէ գոյականը դերանունէն հետո է. զորօրինակ.* All my property. All our thoughts *ևն.*

209. *Քանի մը ածականներ երբեմն գոյականէն եռ.քը կը դրուին. զորօրինակ.* The city proper. prince regent *ևն.*

210. *Կրկին բաղդատական և գերադրական ձևերը բոլորովին սխալ են. զորօրինակ.* more correcter, most strongest, more better, most best, more worse, most worst *և այլք. ուղիանակ* more correct (correcter *երբեմն*). most strong *կամ* strongest. better, best. worse, worst *ըսելու.*

Բայց Lesser *տակաւին կը գործածուի, զորօրինակ.* Lesser Asia, *ու սխալ չէ.* Worser *ալ առաջ կը գործածուէր.*

211. Ածականները երբեմն մակբայի պէս կը գործածուին, բայց սխալ է. (ուրանալու մէջ միայն ներելի է). ըստ օրինակ. Extreme bad weather վատանակ extremely. Indifferent honest վատանակ indifferently.

212. Ածականները երբեմն ուրիշ բառի մը չեն վերաբերիր, The desire of being *happy*, reigns in all hearts. երջանիկ ըլլալու ցանկութիւնը ամէն սրտի մէջ կը տիրէ. To be *wise* and *good*, is to be *great* and noble, գէօն և քարի ըլլալը, մեծ և ազնիւ ըլլալ է. His being *rich* was the cause of his ruin, հարուստ ըլլալը անոր կորնծանումը պատճառեց:

213. Ածականները շատ հեղ գոյականի պէս կը գործածուին, կամ գոյականը զօրութեամբ կը հասկցուի, մանաւանդ եթէ որոշեալ յօդ ունենան. ըստ օրինակ. The rich, հարուստը. The poor, աղքատը, The wise, խելացին:

214. Գոյական մը ուրիշ գոյականէ մը առաջ դրուելով ածականի գործը կրնայ տեսնել. ըստ օրինակ. A *gold* watch, ոսկի ժամացոյց մը. A *silver* coin, արծաթի դրամ մը. *Copper* vessels, պղինձ սամաներ:

215. Pair, զոյգ. couple, երկու հատ. dozen, տասներկու հատ (տուզինա). hundred, հարիւր հատ. thousand, հազար հատ ևն, եթէ թուական ածական ունենան՝ յոգնակիի նշանը չեն առներ. ըստ օրինակ. Six pair of shoes. Three dozen. Five hundred. Three score (3 անգամ 20):

216. Բերականք միաբան չեն, թէ First և Last բառերուն ածականները՝ յիշեալ բառերէն առաջ թէ ետքը դրուելու են. ըստ օրինակ. the two first, the three last , ըսելո՞ւ է, թէ the first two, the last three ևն. առաջին երկուքը (կամ երկու առաջինը). վերջին երեքը (կամ երեք վերջինը). երկու ձևն ալ կրնայ գործածուիլ ըստ սեղւոյն:

ARTICLES ՅՕԴ

RULE VII ԿԱՆՈՆ Է

217. A և an անորոշ յօդը եզակի անուններու հետ դրուելու է, իսկ the որոշեալ յօդը թէ եզակիի և թէ յոգնակիի հետ կը դրուի:

A և an՝ յոգնակի անուններու հետ կը դրուին, few և many ածականներով. ըստ օրինակ. A great many persons, շատ մը անձինք. A few days, քանի մը օր. Նաև հաւաքական անուններու հետ.

զորօրինակ. A hundred men, հարիւր մը մարդ. A thousand years, հազար մը տարի։

A many *չըսուիր*, a great many *ըսելու է*։

218. *Անորոշ յօդը երբեմն առջեւ ունի կը նշանակէ. զորօրինակ*. They cost five piastres *a* dozen, (տուին) հինգ ղուրուշ եկաւ. *այսինքն՝ ամէն մէկ տուզինան*։

219. *Հետեւեալ ածականն դերանուններըը յօդ չեն առներ*, This, each, that, every, these, those, either, any, much, some, no, none, neither.

220. *Բաղդատական և գերադրական աստիճաններու հետ* the *յօդը պղտուտթիւն կու տայ. զորօրինակ*. The older the wine, the better it is. *Գինին որչափ հին ըլլայ, այնչափ աղէկ է*։ The sooner, the better. (*բայը զօրութեամբ*) որչափ շուտ, այնչափ աղէկ։ The longer you delay, the more your dificulities will increase. The more frequently I see him, the more I respect him.

221. Few *և* Little *երթէ յօդ առնեն, նշանակութիւնին կը փոխուի. զորօրինակ*. There were *few* persons present, *ըսել է*, *փոքր ներկայ էին*։ There were *few* mistakes in his composition, *ոչ շատ շարադրութեանը մէջ փոքր թիւ կայ. բայց* There were a *few* persons present, *կը նշանակէ, քանի մը հոգի ներկայ էին*. There are a few mistakes, etc, *քանի մը թիւ կայ, եւ. նոյնպէս* He needs little aid, She has little vanity. *բայց* He needs a little aid, She has a little vanity. *Առանց յօդի ըլլալու է՝ շատ չհասկցուելու համար, ուր հէ նէ չհասկցուելու համար ալ, յօդով*։

222. *Երթէ երի կամ անձի մը երկու կամ աւելի յատկութիւններն ներն իրարու հետ բաղդատուին, յօդն առաջինն յատկութեան կցելու է. զորօրինակ*. He is a better reader than writer, *ոչ աղէկ գիրով կարդալ քան թէ գրել. բայց երթէ յօդը միւսին ալ կցուի, նոյն երը կամ անձը ուրիշի մը հետ բաղդատած կ'ըլլանք. զորօրինակ*. He is a better reader than a writer, *գրողէ մը աղէկ նէ կարդայ*։

223. *Երթէ մի և նոյն բանին կամ անձին յատկութիւնները տարբեր ածականներով ցուցուին, յօդը առաջին ածականին միայն տալու է. զորօրինակ*. *A* red and white rose, *կարմիր և ճերմակ վարդ մը. The* black and white calf, *ան և ճերմակ ոչնը. բայց երթէ յօդը ամէն մէկ ածականի վրայ կրկնուի, տարբեր բաներ կամ անձեր կը հասկցուին. զորօրինակ*. *A* red and *a* white rose, *կարմիր վարդ մը, և ճերմակ վարդ մը. The* black and *the* white calf,

ահա տղին և ճերմակ տղին։ He married *a* handsome, *a* sensible, and *an* accomplished woman. *Երեւ կին կը հասկցուի. բայց* He married *a* handsome, sensible, and accomplished woman, *ինչ հոգ միայն կը հասկցուի։*

Եթէ խօսքին միտքը վոխուելու վախ չըլլայ, երկու կերպին ալ կրնայ գործածուիլ բայց յօդը կրկնուելով ապդուութիւն կու տայ։

224. The *կը գործածուի ստացական դերանուան տեղ. քանի մը գեղեցիկ ոճերու մէջ. ըստ օրինակ.* He looked him full in *the* face, *այսինքն՝* in *his* face. He took me by *the* hand, *այսինքն՝* by *my* hand. They had never bowed *the* knee to a tyrant, *այսինքն՝ their* knee.

225. One *և* a, an *բառերուն տարբերութիւնը սա է.* Give me one book, *ինչ գիրք որ, ոչ աւելի.* Give me a book, *գիրք մը որ, որ և իցէ գիրք մը. նաև* Give me one, *հոգ մը պոռ կ'ըսուի, բայց* Give me a *կամ* an, *չըսուիր.*

226. *Յօդը միշտ իր անունէն առաջ և քովը կը դրուի. բայց եթէ ածական ըլլայ, յօդին ու անունին մէջ տեղը դրեթէ միշտ։*

PRONOUNS ԴԵՐԱՆՈՒՆ

RULE VIII ԿԱՆՈՆ Ը

227. *Դերանուններն իրենց յարաբերեալին հետ, ուրով, ըրով, և պէտով համաձայնելու են։*

RULE IX ԿԱՆՈՆ Թ

228. *Եթէ տարբեր բաներ ցուցնող երկու կամ աւելի յարաբերեալներ* and, *և շաղկապով կապուած ըլլան, անոնց տեղ դրուած էական դերանունը յոգնակի ըլլալու է։ Եւ եթէ յարաբերեալները տարբեր դէմքէ ըլլան, և անոնց մէջ առաջին դէմքէ եղող ըլլայ, դերանունն առաջին դէմք ըլլալու է. եթէ առաջին դէմք յարաբերեալ չըլլալով, երկրորդ և երրորդ դէմքեր ըլլան, երկրորդ դէմք ըլլալու է. ըստ օրինակ.* You, he and I have to recite our lessons. James and I have finished our lessons. You and Henry shared it between you. You and he have to recite your lessons. *Առաջին դէմքը բային քովը, երկրորդը առաջ,*

երրորդն անոնց մէջ տեղը · այսպէս You, he and I. You and I. He and I. You and he.

229. And *շաղկապով կապուած եղակի յարաբերեալներու հետ եթէ* each *և* every *դրուին , էական դերանունը եղակի ըլլալու է · զորօրինակ ·* Each plant and each animal has *its* peculiar character. Every leaf, every twig, every drop of water teems with *its* own life. Every good act and every good purpose will receive *its* reward.

RULE X ԿԱՆՈՆ Ժ

230. *Եթէ երկու կամ աւելի եղակի յարաբերեալներ , որ և է կերպով բաժնուին , էական դերանունը եղակի ըլլալու է · զորօրինակ ·* John or James will send *his* book, *Յովհաննէս կամ Յակոբոս իր գիրքը պիտի ղրկէ ։* He and *no* one *else* was allowed to follow *his* inclinations.

231. *Յարաբերեալը և յարաբերականը միևնոյն առեղը նոյն բային տէր ըլլալու չեն · զորօրինակ ·* My trees, they are planted, *բայց երբեմն ոտանաւորի մէջ կը գանուի ։*

232. It *չեզոք դերանունը շատ կը դործածուի ,*

1. *Անդէմ բայերու հետ · զորօրինակ ·* It hails, *կարկուտ կու գայ ։*

2. *Յոդնակի անուններու հետ , զորօրինակ ·* It was the Romans that aimed at the conquest of the world, *Հռովմայեցիք էին որ աշխարհի նուաճելու նպատակ ունէին ։*

3. *Արական և իգական սեռի հետ , զորօրինակ ·* It is a brother ofthe Prince, *Իշխանին եղբայրն էր ։* It is the queen, *Ըն գուհին է ։*

4. *Անձն դէմքի դերանուան հետ · զորօրինակ ·* It is I, *ես եմ ։* Is it you? *դո՞ւն ես ։* It is he, *ան է ։*

5. *Ընդհանուր վիճակ մը ցուցնելու · զորօրինակ ·* Has it come to this? *ա՛ս վիճակին ալ հասա՞ ։*

6. *Եթէ խմաստի մը ստորոգելին խօսքին սկիզբը դրուի · զորօրինակ ·* It is *impossible* to please all men, *անհնար է ամենուն հաճոյ ըլլալ ։*

7. *Անխոհադրական բայերու հետ անորոշ կերպով մը կը դործածուի , և աւելորդ է · զորօրինակ ·* In their pride they lorded it over the land, *իրենց պարծանքին պատճառը իշխեցին երկրին ։*

233. *Հաւաքական անուն յարաբերութիւն մը երէք եղէն նշանակութիւն ունենայ, դերանունը եզակի ըլլալու է. զրօրինակ.* The court gave its decision etc, *Ա.թեանը իր վճիռը տուաւ եւ. լսկ երէք յոգնէն նշանակութիւն ունենայ, դերանունը յոդնակի ըլլալու է. զրօրինակ.* The Senate were divided in their opinions. *Ծերակոյտին (անդամներուը) չէին մտքանիր: Երբեմն դժուար է ըսել թէ հաւաքական անուն մը եզակի՞ նշանակութիւն ունի, թէ յոգնակի. զրօրինակ.* My family are in the country *կը նշանակէ ընտանիքս գիւղն են. ոմանք հոս ոմանք հոն. բայց* My family is in the country, *ընտանիքս գիւղն է ամէնը մէկտեղ. նոյնպէս* A number of boats have passed up the river this spring, and the number is daily increasing, *Այս գարնան գետէն շատ մը նաւեր անցան (առեն առեն), բայց երթալով շատնալու վրայ է թիւը (ամէնը մէկանց):*

234. *Ինքնակալք, խմբապետք, հեղինակներէն շատերը յոգնակի առաջին դէմք կը գործածեն:*

235. *Մեւնոյն խօսքին մէջ երկրորդ դէմքի դերանուան երկու տեսակն ալ դնելու չէ (երկրորդ ըսինք, քանզի ուրիշ դերանուն չկայ որ քանի մը ձեւ ունենայ). զրօրինակ.* I labored long to make *thee* happy, and now *you* reward me by ingratitude. *Շատ աշխատեցայ զրեզ երջանիկ ընելու, ուր դու կը վարձատրես զիս undankbarkeit. համար* thee *ին տեղ* you, *դնելու է, և համար* you *ին տեղ* thee.

RULE XI ԿԱՆՈՆ ԺԱ

236. *Եւժէ երկու, եզակի և յոգնակի, յարաբերեալները* or *կամ* nor *շաղկապներով կապուած ըլլան, էական դերանունը յոգնակի ըլլալու է, զրօրինակ.* Neither the captain nor his men showed themselves. *ոչ հրամանատարը ոչ ալ անոր մարդիկը ցոյց չտուին:*

RULE XII ԿԱՆՈՆ ԺԲ

237. What *յարաբերականը որ հաւասար է* that which*ի՝ միևնոյն ժամանակը կրնայ բայի մը խնդիր ըլլալ, և ուրիշ բայի մը ենթ. զրօրինակ.* I have heard what has been said, *ինչ ըսուեցաւ լսեցի, հոս* what *խնդիր է* heard *բային, և ենթ բայի* has been said*ին:*

238. *Խօսակցութեան մէջ շատ հեղ յարաբերականը զանց կ'առնուի. զրօրինակ.* The friend I visited yesterday, *փոխանակ* whom

I visited ես. *Էրեխոան պետաճ քաբեխամ. բայց յարաբերականը դնել աւելի լաւ է և ընտրելի։*

RULE XIII ԿԱՆՈՆ ԺԳ

239. *Հարցական դերանուններն ինչ հոլով որ ըլլան, պատասխանը թէ անուն ըլլայ, թէ դերանուն, նոյն հոլով ըլլալու է.* *ըտրօրինակ.* Who is this? ո՞վ է ատ, ատ ո՞վ է. I, ես (ես). Whose is this? որո՞նն է ատ, ատ որո՞նն է. My brother's, եղբօրս (է). Whom do you seek? ո՞վ կը փնտռես. Him, ղինէը. My father, հայրս։

240. *Եթէ յարաբերեալն ու յարաբերականը, երկուքն ալ, տէր բայէ ըլլան, յարաբերեալը իր բայէն կը զատուի, և յարաբերականը իր բայովն ու յաւելուածներովը երկուքին մէջ տեղը կը մտնէ. այսինքն՝ յարաբերեալն առաջ, ետքը յարաբերականը իր բայովն ու յաւելուածներովը, ետքն ալ յարաբերեալին բայն ու յաւելուածները։*

241. This և that *և ուրիշ ածականներ որ եզակի են, յոքնակի անուններու հետ կը դրուին, երբ հաւաքականի պէս առնուին, ըտրօրինակ.* This ten years, ատ տասը տարին. Every three years, ամէն երեք տարին. *Ցամէնիներըը* those *ցուցականին տեղ* them *էակները կը գործածեն, որ բոլորովին սխալ է. ըտրօրինակ.* Give me those books, այդ գիրքերն ինձի տուր *ըսելու տեղ* Give me them books. Them are good *վոխանակ* Those are good.

242. All, *քանակութիւն ցուցնող եզակի, և թիւ ցուցնող յոքնակի անուններու հետ կը գործածուի, ըտրօրինակ.* All the corn was consumed, բոլոր ցորենը հատած էր. All things pass away, բոլոր բաները կ'անցնին.

243. My և mine *ինչ տարբերութիւն որ ունին, նոյնը կրնայ ըսուիլ* no և none *բառերուն համար, ըտրօրինակ.* I have no paper, ներս չունիմ. *ոչ թէ* I have none paper. *բայց կ'ըսուի* As to paper (*խակ թուղթի դալով*), I have none, *ոչ թէ* I have no.

RULE XIV ԿԱՆՈՆ ԺԴ

244. *Եթէ երկու կամ աւելի յարաբերեալներ միևնոյն երկին կամ անձին վերաբերին, յարաբերականը եզակի ըլլալու է, թէև յարաբերեալները* and *շարկապով կապուած ըլլան. ըտրօրինակ.* That philosopher and poet spent *his* life in the service of mankind, ատ իմաստասէրն ու բանաստեղծը իր կեանքը մարդկային սերին ծառայելու տուաւ։

245. *Տարբեր սեռէ եղակի յատաբերեալներու սեղ որ բաժնուած են, մէկ սեռէ դերանուն մը չի կրնար դրուիլ· զորօրինակ*. If a man or woman hurt himself *չըլլար*, *ոչ ալ* hurt herself, *այլ* hurt himself or herself, *ըսելու է, եթէ տղայ մը կամ կին մը ինքզինք վնասէ*:

Every member of the church should have his or her own pew.

246. Whose, *ամէն սեռէ յատաբերեալներու կը վերաբերի, զորօրինակ*. The man *whose* name is John, *տղայը որուն անունը Յովհաննէս է*. The woman *whose* name was Mary, *կինը որուն անունը Մարիամ է*. The fruit *whose* name is pear, *պտուղը որուն անունը տանձ է. վերջինն այսպէս ալ կ'ըսուի*, The fruit the name of which is pear.

247. That *յատաբերականը կը գործածուի*,

1. *Եթէ յատաբերեալն՝ անձերէ, կենդանիներէ ու իրերէ բաղկանայ. զորօրինակ*. The man and the things *that* we saw yesterday, *տղայը և բաները որոնք երէկ տեսանք*:

2. Same, *նոյն, բառէն եաթը. զորօրինակ*. He is the *same* man *that* came yesterday, *նոյն տղան է որ երէկ եկաւ*. Very, all, no, any, some *բառերուն համար ալ նոյն կանոնն է*:

3. Who *հարցականէն եաթը. զորօրինակ*. Who *that* is not blinded by prejudice will believe this report? *Ո՞վ, որ նախապաշարմունքով կուրցած չէ, կը հաւատայ այս լուրին*:

4. *Երբեմն ալ էական դիրանուններու հետ. զորօրինակ* He *that* formed the eye, shall he not see? *Ան որ հինց աչքը, չտեսե՞ պէտք է*:

5. *Երբ անձերէ բաղկացեալ հաւաքական անուն կը վերաբերի. զորօրինակ*. The army, *that* was defeated, was composed of veteran soldiers, *յաղթուած բանակը հին զինուորներ կազմած էր*:

6. *Գերազոյն բանական ասպիճանէն եաթը. զորօրինակ*. The wisest man *that* lives is liable to error, *մեռնող իւրաքանչիւր իմաստուն ենթակայ է սխալի*:

248. That *եթէ յատաբերական ըլլայ, նախազդուն թիւնը (եթէ ունի) իրմէ առաջ գրուելու չէ. զորօրինակ*. He is the same man *with* that you were acquainted. *ըսելու չէ, այլ պէտք է ըսել*, He is the same man that you were acquainted with, *անոյն մարդն է որուն հետ ծանօթացած եք*:

249. *Յատաբերեալի մը քանի մը յատաբերականները սարքեր*

աւտարիէ ըլլալու չեն. զորմինակ. He *that* defeated the Austrian army, and *who* afterward marched to Vienna. *Հս երկուքն ալ կամ* that *ըլլալու են, կամ* who.

250. *Երբ պրէշ չէ թէ հասարական անուն մը անձերէ կը բաղկանայ, յատկերականը կամ* that *ըլլալու է և կամ* which. who *դնել աղէկ չէ։*

251. Who *և* which *հանրական նշանակութիւն մը ունին. խակ* that *մասնաւոր. զորմինակ.* I do not like men *who* do mean things, *Նասար քանէր ընող մարդիկ չեմ սիրեր, իսկ ըսելն կրնայ հասկցուիլ թէ ամէն մարդիկ նասար բաներ կ'ընեն, բայց* I do not like men *that* do mean things, *կը նշանակէ թէ՝ չեմ ախորժիր անոնցմէ որ նասար բաներ կ'ընեն։* I took the pigeons *which* were white, *այսինքն՝ ասոնք աղաւնիները ճերմակ էին. բայց* I took the pigeons *that* were white. *կը նշանակէ՝ ճերմակ աղաւնիներն ասէ. ընդհանրապէս աղէկ է* that *գործածել, երբ չէ խառնանք և կամ չկրնանք պրպտել թէ որն աւելի աղէկ է։*

252. *Յարաբերականը երբեմն իմաստի մը կը վերաբերի. զորօրինակ.* He was generally despised, *which* occasioned much uneasiness. *ընդհանրապէս կ'նախատուէր, և ասիկա (այսինքն նախատուիլը) շատ խռովութիւն կը պատճառէր. երբեմն ալ ամէնուն, բայց ևս՝ յարաբերական կ'ըլլան. զորօրինակ.* Judas declared himself *innocent, which* he could not be. *Յուդայ ինդքինք անմեղ յայտարարեց, որ (այսինքն՝ անմեղը) չէր կրնար ըլլալ։*

253. What *բառը* that which *ի հասարակ ըլլալով շատ յարաբերութիւն չունի, քանզի* that *յարաբերականի դերն կը տեսնէ, which՝ յարաբերականի։*

What *երբեմն մակբայի պէս կը գործածուի, ինչ մը, տասնք նշանակութեամբ. զորօրինակ. What* by entreaty, and *what* by threatening I succeeded. *տասնք մը աղաչանօք, տասնք մ'ալ սպառնալով յաջողեցայ։ Ոմանք սխալմամբ* what, that *շատկատին տեղը կը գործածեն։*

What, *երբեմն միջարկութեան պէս կը գործածուի.* what! *ի՞նչ.* which *երբեմն ածականի պէս կը գործածուի. զորօրինակ.* His early friend, *which* friend was his ruin. *անոր վաղուց բարեկամը, որ բարեկամը որ անոր կործանման պատճառն եր։*

254. Myself *սխալմամբ կը գործածեն ոմանք* I *հետևեալ տեղը. զորօրինակ.* Mrs. Johnson and *myself* have been writing to each other. *ըլլալու է,* Mrs. Johnson and *I*, etc. *փոխադարձ խօսքերու մէջ.*

ինչպէս՝ They love each other, *էր-ը կը-էրքն.* each *բացայայտիչ է.* they *են և ուղղական հոլով. իսկ* other *հայցական խնդիրն է.*

Another, *կը նշանակէ ո-էէշ ը.* և the other, *դ-ը.* *առաջինը շ-ուքն դենը կը ցուցնէ, իսկ վերջինը էրկ-ո-էքն դենը.*

THE VERB. *ԲԱՅ*

RULE XIV ԿԱՆՈՆ ԺԴ

255. *Բայն իր տէր բայինն հետ համաձայնելու է թուով և դէմք վրայ. ղտրօրինակ.* I go, կ'երթամ. Thou seest, կ'տեսնես. He reads, կ'կարդայ.

256. You *դէրանուններէն բայը միշտ յոգնակի ըլլալու է, թէ՛ դ-նշանակէ, և թէ դ-ուն. ղտրօրինակ.* Where were you? ո՞ր էիր (կամ ո-ր էին) ոչ թէ Where was you.

257. *Քանի որ բայերուն եղանակի երկարագ դէմքը երկու ձև ունի, նաև երկարագը, սխալ կ'ըլլայ նոյն խօսքին մէջ երկու տարբեր ալ գործածել. ղտրօրինակ.* The Lord *giveth* and the Lord takes away, Տէրը կու տայ, և Տէրը կ'առնէ. *Հոս կամ* taketh *և* giveth *ըլլալու է, կամ* takes *և* gives.

258. *Հրամայական եղանակին երկարագ դէմքին դ-երանուները շատ անգամ չի դրուիր, ուստի եղակի* thou *և* you *դնելու է, և յոգնակի* ye *և* you. *ղտրօրինակ.* Go (thou, you *կամ* ye, you) գնա, գացէք.

Մենաս դէմքերուն դ-երանուններն ալ կը գործածուին Հրամայականին միւս ձևին մէջ, ղտրօրինակ. Let me go, let him go. եկ.

259. *Յանուան մը, աներևոյթ եղանակը, կամ որ և է մասունք բանի մը որ անունի պէս կը գործածուի, բայի մը տէրը կրնայ ըլլալ ղտրօրինակ.* *His being at enmity with Cæsar,* was the cause of war. անոր կռուիլը ընտի ըլլալը՝ պատերազմի պատճառ եղաւ. *To play* is pleasant, խաղալը հաճելի է. *Red* and *green* are different colors, կարմիրը և կանաչը գոյներ են. *And* is a conjunction, եւ շաղկապ է.

RULE XV ԿԱՆՈՆ ԺԵ

260. *Բայն եղակի ըլլալու է, երբ տէր բայիններէն եղակի ըլլալով* or *կամ* nor *տրոհական շաղկապներով կապուած են. ղտրօրինակ.* Either John,or Peter, or James *was* at home yesterday, but neither John, nor Peter is there to-day. կամ Յովհաննէս, կամ Պետրոս կամ Յակոբոս երէկ տունն էր. բայց ոչ Յովհաննէս, ոչ ալ Պետրոս հոն է այսօր.

RULE XVI ԿԱՆՈՆ ԺԶ

261. *Բայն յոքնակի կ'ըլլայ, երբ եզակի առը բայի մը յոքնակի մը հետ կը կապուի* or *կամ* nor *չակատնեթով. զոլօրինակ.* Neither poverty nor riches *were* injurious to him, *ու ապրուստն ու ալ ապագան անոր վնասակար էին.* For the consequences of this transaction he or they *are* responsible. *ասոր գործին հետևանքը համար ան կամ անոնք պատասխան պուին: Եթէ խօսքին սկսաը վախտը վախ չկայ, նայելու է որ կարելի եզածին չափ բային քովը դրուի յոդնակի ձեը բայն, վերի օրինակներուն պէս:*

RULE XVII ԿԱՆՈՆ ԺԷ

262. *Երբ տարբեր դէմքերով առը բայիններ,* or *կամ* nor *չակատպուլ կապուած են, բայն ամէնէն մօտ ի առը բայիին հետ համաձայնելու է. զոլօրինակ.* Either you *or* I *am* in fault. *յանցանքը կամ քոնն է կամ իմ. բայց չափազանցութեան ապաստելու համար առելի ապէկ է, ամէն մէկին հետ բայը կրկնել. զոլօրինակ.* Either you are in fault or I am. Either the magistrate or the laws are at fault, *որ է* Either the laws are at fault, or else the magistrate [is].

263. *Երբ իմաստի մը մէջ տարբեր դէմքերէ առը բայիններ կան, բայց ամանք բացայայտիչ են, բայն ամէնէն առաջինին հետ կը համաձայնի, զոլօրինակ.* I, your master command, *command* you, *ես, քու տէրդ, կը հրամայեմ քեզի.* Your master, I, *commands* you.

I, who *give* orders to-day, am the general. *այսր հրամայող զօրապետը ես եմ.* I am the general, who *gives* orders to day. *կը նշանակէ՝ հրման պաը իմ գործս է. իսկ առաջինը կը յայտնէ՝ ես եմ զօրապետը:*

RULE XVIII ԿԱՆՈՆ ԺԸ

264. *Եթէ առը բայն հաւաքական է, բայն եզակի ալ կ'ըլլայ յոքնակի ալ. զոլօրինակ.* The company was *կամ* were collected, *ընկերութիւնը ժողովեցաւ. Որոշ կանոն մը չկայ եթէ ո՛ր անունին հետ եզակի բայ ըլլալու է, և որուն հետ յոքնակի. խօսքին մտքէն կախում ունի. Եթէ անունն անոթի պէս առնուի, բայն եզակի ըլլալու է զոլօրինակ.* This nation is powerful, *ազգը զօրաւոր է. իսկ բայն յոքնակի ըլլալու է, եթէ անունը շատ մը անհատներ ցուցնէ. զոլօրինակ.* The assembly were divided in their opinions, *ժողովը (անդամները) գաշան էին.*

ցողնակի դերծածութիւնն աւելի ընդհանուր է, մինուանդ եմէ հաւաքականը բաղկացեալ ըլլայ անձերէ, և ոչ իրերէ. The council is *կամ՝* are unanimous. The company was *կամ՝* were collected. A part of the exports consists *կամ՝* consist of raw silk.

265. *Եմէ հաւաքական անուն անորոշ յօդ կամ եզակի ածականն մը ունենայ, բայն ու դերանունը եզակի ըլլալու են. զրօ-րինակ.* *This* people *has become* a great nation, — Ժողովուրդը հե-ղի՛ մը եղա՛ն. *A* company of troops *was* raised *A* herd of cattle peacefully grazing *affords* a pleasing sight. *That* assembly thus convened *was* numerous.

RULE XIX ԿԱՆՈՆ ԺԹ

266. *Բայը յոգնակի ըլլալու է, եթէ տարբեր բաներու վերա-բերող քանի մը եզակի սեր բայեներ ունենայ, ամէնը մեկտեղ առնուած. զրօրինակ.* *Socrates* and *Plato were* philosophers, Սո՛ւրբ և Պլա՛տն փիլի՛սոփոս էին. *Honor, justice, religion* itself *were derided.* պատի՛ւ, իրա՛ւունք, ինքն անգամ կրո՛նը ծաղրուե՛ցան. *Reason* and *truth constitute* intellectual gold. *Տէր բայեները մեկտեղ կ'առնուին կամ կը կազմակերպեն* and *շաղկապով, ասիկա եմէ իրօք դրուած ըլլայ և եմէ ոչ:*

267. *Տարբեր բաներու վերաբերող, բայց մեկտեղ առնուած սեր բայեներն, եմէ* each, every, either *ունենան, բայն եզակի ըլլալու է. զրօրինակ.* Each plant and each animal *has* its peculiar character. Either sex and every age *was engaged* in the pursuits of industry. The judicial and every other power *is* accountable to the legislative.

268. *Մեկտեղ առնուած սեր բայեները եմէ միևնոյն բանին կը վերաբերին, բայը եզակի ըլլալու է. զրօրինակ.* This great statesman and general *is* entitled to the gratitude of his country, — Էրևելի փալփուքեր պետական արժանի է իր հայրենեաց երախտագիտութեանը:

This renowned patriot and statesman *has retired* to private life.

269. *Եմէ սեր բայեները կապակցեալ չըլլան, այլ իրարու հետ բաղդատուին, բայը եզակի ըլլալու է. զրօրինակ.* Cæsar, as well as Cicero *was* remarkable for his eloquence. Կեսար, նմանապէս Կիկերո՝ն, Էրևելի էր իր պերճախոսութեանը համար. Good order, and not mean savings *produces* honest profit. Duty, and not interest, *was* his constant rule of action. Neither Astrology, nor Alchemy *deserves* the name of science.

270. Իրեւին եղակի տէր բայի մը with նախդրութեամբ հայցական խնդրի մը հետ. յոքնակի բայ մը կ'առնէ. զորօրինակ, Pharaoh with all his host *were drowned* in the Red Sea, փ-ր-ա-ո-ն էր ք-ո-ր-ը զօր-ա-վ-ը կ-ո-ր-ի ձ-վ-ո-ւ ջ-ր-ե-ր-ը խ-ե-ղ-դ-ա-ե-ց-ա-ւ. աւելի ապէկ է with ին առը and դնել, որ ան առեւ հայցական խնդիրն ալ ուղղական և տէր բայի կ'ըլլայ. զորօրինակ. This ship and her crew were buried beneath the waves. ա-ս ն-ա-ւ-ը և ան-ո-ր մ-ա-ր-դ-ի-կ-ը ա-լ-ի-ք-ն-ե-ր-ո-ւ-ն տ-ա-կ ք-ո-ւ-ղ-ե-ց-ա-ւ ։ Եթէ with դրուի, բայը եզակի ալ կրնայ ըլլալ. զորօրինակ. This brave officer, with a company of fifty men, *has succeeded* in quelling the insurrection. ա-ս տ-ա-ք պ-ա-շ-տ-ա-կ-ը յ-ի-ւ-ր մ-ա-ր-դ-ո-վ կ-ռ-ց-ա ա-տ-ե ը-ւ-ր-ի-ն-ե-ր-ը վ-ր-ա դ-ն-ե-լ. He himself, with others, *was taken*. ք-ա-ն ին-ը, ի-ւ-ր-ե-ր-ո-ւ-ն հ-ե-տ, ք-ե-ր-ի ա-ռ-ա-ւ-ե-ց-ա-ւ ։

RULE XX ԿԱՆՈՆ Ի

271. Եթէ տէր բայերը տարբեր դէմք ունենան, բայն յոքնակի ըլլալու է. Առաջին դէմքը (եթէ կայ) բայն ամէնէն մօտ ըլլալու է, ետքը երրորդը, ետքն ալ երկրորդը. զորօրինակ. You and Charles and I were engaged in the same transaction. դ-ո-ւ, կ-ա-ր-լ-ո-ս ե-ւ ե-ս ն-ո-յ-ն ք-ա-ր-ձ-ո-վ ը-ն-կ-ե-ր ե-ի-ւ-ք ։ You and your friend were present.

ԴԻՐՔ

272. Առաջ ըսինք թէ բայը տէր բայէն ետքը դրուելու է ։ Ա-ս կանոնէն բացառութիւնք.

1. Եթէ բայը չէզոք է, երբեմն առաջ կը դրուի. զորօրինակ. Above it stood the seraphim. Over against the church stood the hospital.

2. Եթէ բայէն առաջ գոնէ ին. here, there, hence, thence, then, thus, yet, so, nor, neither, such, the same, herein, therein, wherein, զորօրինակ. There would she sit and weep for hours. He could have done it, and so could you. As every thread of gold is precious, so is every moment of time. Here are five men. Thus has it ever been.

3. Հրամայելու, խնդրելու, և հարցնելոյ ատ. զորօրինակ. Long live the king. Will you go? Love thou!

4. *Եթէ տարտղտասականին չափակը էդրուի.* Had I been at home, you should have staid.

5. *Լիմէ անեբևոյմի եղանակը կամ իմաստ մը տէր բայի ըլլայ, խօսքին սկիզբն ալ* it *դնելուընդ. ղտօրինակ.* It is impossible to please all men.

6. *Յառաջադրեալ միջ չաստ անգամ։*

7. *Թէական իմաստներու չափակը զանց կընայ առնուիլ, ու տէր բային օժանդակէն եաքը դրուիլ. ղտօրինակ.* Be it ever so fine. *այսինքն* though it be. Did he but know my anxiety.

8. *Լիմէ բայէն առաջ* whose, his, their, her, mine, your *ըլլան, իրենց խնդիրներովը. ղտօրինակ.* Out of whose modifications have been made most complex modes.

9. *Երբ ապդուսիմեան համար խօսքին սկիզբն ածական մը, կամ մակբայ մը բայէն առաջ դրուած է.* *Great* is the Lord, *glorious* are his works, and *happy* is the man who serves him. Away went Gilpin. Down fell the giant. Die I must. Then never saw I charity before. No less striking is the difference.

RULE XXI կանոն իա

273. *Ներդ որածական բային խնդիրը հայցական հոլով ըլլալու է. ղտօրինակ.* Honor thy *father* and thy mother, պատուէ հայրդ ու մայրդ. I love *him*, կը սիրեմ զինք. *Whom* did you see? զո՞վ տեսար։ *Ներդ որածական բային խնդիր կրնան ըլլալ՝ անեբևոյթ եղանակին, իմաստ մը ըլլալ. ղտօրինակ.* You see *how few of these men have returned*, կը տեսնես ըն ու մարդոցմէ որչափ քիչեր եկած դարձան։

274. *Անվոխադրական բայերը երբեմն նոյն նշանակութիւնն ունեցող բառ մը հայցական խնդիր կ'առնեն. ղտօրինակ.* To *live* a blameless *life*, անբիծ կեանք մը վարել. To *run* a race, յն ընթանալ. To *sleep* the *sleep* of death, մահուան քունը քնանալ. To *die* a miserable *death*, ընտասամահ մեռնիլ. To *blow* a blast. To look daggers. The streams *ran* nectar.

273. *Նոյնպէս կը գանուին ոճեր որոց մէջ չեզոք բայերը հայցական խնդիր ունին. ղտօրինակ.* They *laughed him* to scorn. վրան խնդացին, ծաղրեցին զինք. They *talked* the *night* away. քուրը գիշերը խօսակցութեամբ անցուցին. նաև He *repented him* of his design, իր խորհուրդին վրայ զղջաց. He *drank himself* dead drunk. (տես շարհալ ել պա)։ *Ոճեր ալ կան որոնց մէջ կրաւորականի տեղ ներգործականի*

պարծանօք է. զորօրինակ. The cloth tears, լաթը կը պատռէ *այլ*
սխնդքն՝ լաթը կը պատռի. The ground ploughs well. դեռին ագի կը հերո-
ւի. The goods sell rapidly, ապրանքները շուտով կը ծախուին. It reads
well, ագի կը կարդացուի. This timber saws well, այ ծառ ագի կը կտրի.
Sycamore splits badly, մանիլեղէն պատառ կը ճեղքուի. Linen wears
better than cotton, կտաւը բամպակեղէն ագի հագնելու կուգայ. Wheat sells
for a dollar a bushel, ցորենը չափիւրը տալէրի մը կը ծախուի։

276. *Ձափ, կշիռ նշանակող նեղոց պարծական ու չէզոք բայերը*
խնդիր մը կ'առնեն որ առեր բային կը վերաբերի. զորօրինակ.
The cloth measures three yards, լաթը երեք եարտա կը չափէ, *այսինքն՝*
երեք եարտա կու գայ. The lump of gold weighs two ounces.

277. *Ուճեր ալ կան որոնց մէջ անվոխատ բանէն բայը կրաւո-*
բանէն կ'ըլլայ ու նախադրութիւն ալ ունի. զորօրինակ. My claim
was lost sight of, պահանջմունս աչքէն եղաւ չգիտցին. They were taken
possession of, գրաւուեցան։

278. *Բայ կայ որ մէկ նեղոց պարծական և մէկ չէզոք կրնայ ըլլալ.*
զորօրինակ. He *will return* in a few days, դառնայ մը օրէն եւս պիտի գառնայ.
He *will return* the book. գիրքը պիտի գարձնէ. The prince
succeeds the king. իշխանը ետեւուրէն կը յաջորդէ. In every undertaking he succeeds, ամէն ձեռնարկ գործին ի վեր կ'երթայ. *To set* trees
in a row, կարգաւ ծառ գնել. The sun sets, արեւը մարը կ'մտնէ. The
wind *blows* violently, հովը սաստիկ կ'փչէ. The wind blows the
chaff, հովը յարդը կը ցրուէ։

279. *Նեղոց պարծական բային խնդիրը նախադրութիւն ունենալու*
չէ. զորօրինակ. I must premise *with* three circumstances, երեք
պարագաներ առաջարկելու եմ. Learn, սորվիլ *բայը* teach, սորոցանել *բա-*
յին առեր կը պարծանէն ուսմունքները, որ բարերովին պակաս է. զորօ-
րինակ. To learn them, *որ* to teach *ըլլալու է։*

280. *Անվոխատ բանէն բայերէն ունենք նեղոց պարծական ալ ու-*
նին, և շատերն ասոնք պակասարար իրարու տեղ կը պարծանին.
Lie, պառկիլ. պառկիլ. lay. դնել. sit. նստիլ. set և seat, դնել. fall,
իյնալ. fell. ձգել. rise. ելլել. raise, վեր հանել։

281. *Բայերուն խնդիրը երբեմն զորոյթեամբ կը հասկցուի.*
զորօրինակ. He reads, կը կարդայ, այնէ՝ գիրք, նամակ, ... *Երբեմն*
ալ ասեր բային. զորօրինակ. The combat deepens, —on, ye brave!
կռիւը կը սաստկանայ, օ՜ն, պատ.ք քաջք, այսինքն՝ յարձակեցէք,
վարեցէք։ *Առանձնաւորի մէջ երբեմն ասեր բային չի գրուիր. զորօրի-*

Նաև • Lives there where lives his pain, *այսինքն՝* a man, *հարց մը եր պահարանին ետեւը պեղը կը քնայէ։*

282. *Հինէն մնացած բայ մը կայ որ երրորդ դէմ, me դերանունին կցուած է, առաջին դէմի նշանակութեամբ* • *զորօրինակ* • methinks, *կը խորհիմ, կը կարծեմ, ինձ անանկ կ'երեւայ* • *անցեալն է՝* methought,

283. *Տալ, ընդրել, խոսիանալ, ղրկել, ուղեցուցանել և քանի մը ուրիշ բայեր երկու հայց* • *խնդիր կ'առնեն* • *զորօրինակ* • Give me a book, *գիրք մը տուր ինձի* • Ask him his opinion, *հարցուր անոր եր կարծիքը* • Tell me your name, *անունդ ըսէ ինձի* • He taught them grammar, *քերականութիւն ուսուցուց անոնց* • John wrote him a letter, *Յովհաննէս անոր նամակ գրեց։*

Ումանք կ'ըսեն թէ me, him, them *ու զորութեամբ հասկցուած* to *նախատրութեան խնդիրն են, իբր՝* to me, to him, to them, *որ տրական հոլով է* • *ասոնց տրական ըլլալուն ուրիշ ապացոյց մ'ալ սա է որ, եթէ երկուքին մէջ տեղը բուն հայցական խնդիրը մնանէ, միւսը* to *կ'առնէ* • *զորօրինակ* • Give a book to me, *և ոչ թէ* Give a book me. Lend him your knife *և* Lend your knife to him. *Ուրիշները* me, him *ու, հայցական սեռի խնդիր կը համարին։*

284. *Ընել, կարգել (սահմանել), անուանել, ըսնել և քանի մը ուրիշ բայեր ալ երկու հայց* • *խնդիր կ'ունենան* • *զորօրինակ* • They made *Napoleon* an *emperor*, *Նաբօլէոնը կայսր ըրին* • They *named him John*, *անունը Յովհաննէս անուանեցին* • He struck *her* a severe *blow*, *անոր ահագին զարկաւ* • He thinks *himself* a *gentleman*, *ինքզինք ազնուական կը կարծէ։*

285. *Երբ այսպէս երկու հայց* • *խնդիր ունեցող բայերը (անոնք, որոնց մէկ խնդիրը տրականի միտք ունի) ներդործականէն կըրաւորականի դարձուին, խնդիրները զատ զատ տէր բայի կրնան ըլլալ, բայց ոչ թէ երկուքը մէկէն* • *զորօրինակ* • He taught them grammar—They were taught grammar by him *կամ* Grammar was taught (to) them by him. *Ուսոի յայտնի է թէ սա բայերը կրաւորական են, բայց սեռի խնդիր ունին, թէպէտ ասիկա կանանի դէմ է։*

Անոնցմէ ուրիշներ ալ կը գանուին • *զորօրինակ* • He was asked his opinion—They asked him his opinion. He was denied admission. He had been refused shelter. Am I to be asked such a question? *Նոյնպէս* I am offered. I am told. He is resolved. He is determined *ալ։*

286. *Խնդիրը միշտ բայէն ետքը կը դրուի* • *զորօրինակ* • Cæsar

conquered *Pompey*, կեսար Պոմպէէ յաղթեց. Pompey conquered *Cæsar*. Պոմպէոս կեսարոս յաղթեց։

287. *Եթէ դերանուններըը խնդիր ըլլան, բայէն առաջ կրնան դրուիլ. զորօրինակ.* *Whom* ye ignorantly worship, *him* declare *I* unto you. Յոր տգիտաբար պաշտած անյն է որ ձեզի կը տարոզեմ։

288. *Եթէ* whom *և* which *խնդիր ըլլան, բայէն առաջ կը դրուին, իսկ միւս դերանուններըը թէ առաջ և թէ վերջը կը դրուին (ընդհանրապէս վերջը)։ Ազդուութիւն տալու համար առաջ կը դրուին։*

289. *Եթէ* whatsoever, whichsoever, whatever, *խնդրոյ վերաբերին, խնդիրը բայէն առաջ կը դրուի. զորօրինակ.* *whatsoever* positive *ideas* you have, որչափ և հաստատի գաղափարնեը ունիս։

290. *Ազդուութեան համար բնութեան խնդիրը բայէն առաջ կը դրուի երբեմն. զորօրինակ.* She with extended arms her *aid implores.*

RULE XXII կանոն իբ

Չէզոք և կրաւորական բայերուն մէկ քանիէն եօթը անուն կամ դերանուն՝ բայէն առաջ եղող անուան կամ դերանուան հետ կը համաձայնի հոլովով, երբ միևնոյն բանը կը ցուցունէ. զորօրինակ. Virtue alone is *happiness*, առաքինութիւնը մի՛այն՝ երջանկութիւն է. *Հոս բայը չէզոք է, բայէն ետքը դրուած անունը, բայէն առաջ եղող* virtue *անունին համաձայն ուղղական հոլով է, քանզի երկուքն ալ միևնոյն բանը կը ցուցունեն։*

Առաջինը կ'ըսուի Subject, *ենթակայ, տէր բայի, ետքինը՝* Predicate, *ստորոգեալ. ա ետքինը կը պատասխանէ մեր ուղղական հոլով ենթէ բառին։ Ըսիլ, անուանիլ, ըլլալ, սահմանիլ նշանակութիւն ունեցող բայերն այսպիսի ստորոգելի համար ուղղական խնդիր մը կ'ուզեն։*

291. *Ստորոգեալին շատ հեղ ածական է.* He is good. *Բայը վերջանակ ենթակային և ստորոգելոյն մէջ տեղ ըլլալու, հարցմանց մէջ, երբեմն ալ ազդուութեան համար՝ առաջ և վերջը կը դրուի. զորօրինակ.* Are they friends? բարեկա՞ն են. Friends, they cannot be. բարեկա՛, այլ ըլլալ բան չէ։

RULE XXIII ԿԱՆՈՆ ԻԳ

292. *Անեղևոյթ եղանակը՝ բայէ, անունէ, ածականէ, երբեմն ալ մակբայէ, շաղկապէ, նախադրութենէ, գերանուանէ, և ուրիշ անեղևոյթի եղանակի մը խնդիր կ'ըլլայ. զորօրինակ. Cease to do* evil, *learn to do* well, դադրէ չարէ ընել, սովրէ պիտի ընել. He showed an *eagerness to learn*, սովրելու փափաք ցոյց տուաւ. The ship was *ready to sail*, նաւը պատրաստ էր ճամբայ ելլելու. He knows not *how to learn*, սովրելու կերպը չէ գիտեր. An object so high *as to be* invisible, այնքան բարձր նիւթ մը որ անտեսանելի ըլլայ. He stood up *to read*, կարդալու համար ելաւ կայնեցաւ. Is it lawful for *us to give* tribute to Cæsar? օրինաւո՞ր է մեզի կայսեր պարտք տալ. *To make* believe, հաւատցնել:

293. *Երբեմն ալ անկախ, այսինքն՝ առանց խնդրառուի է. զորօրինակ. To confess* the truth, I was not there, ընդունիլ՝ ես հոն չէի: *Այսպէս են՝* And *to return*, So *to speak* &c.

294. *Անեղևոյթի եղանակը երբեմն ներգործական ձևով կը գործածուի, փոխանակ կրաւորականի. զորօրինակ.* I have a house *to sell այսինքն* to be sold, պարտ մը ունիմ ծախու. There is no time *to waste*, ժամանակ չկայ վատնելու. A room *to let*, վարձու սենեակ մը. He is *to blame*, պարսաւելի է. *այսինքն՝* to be wasted, to be let, to be blamed.

RULE XXIV ԿԱՆՈՆ ԻԴ

295. *Անեղևոյթի եղանակին* to *նշանը զանց առնելու է, երբ առ հետևեալ բայերուն խնդիր են, (եթէ անոնցմէ ետքը դրուին).* bid, հրամայել. dare, համարձակիլ. feel, զգալ. see, տեսնել. let, ըլլալ. make, ընել. need, կարօտիլ. hear, լսել. *զորօրինակ.* I made him *go*. He let me *go*. I dare *go*. I saw him *fall*. We heard him *say*. I need not *go*. I felt my strength *return*. Nothing need *be said*. Hear him *speak*. *Ա՛ս բայերը եթէ կրաւորական ըլլան,* to *ընդհանրապէս կը դրուի, (բայց՛ի* let *էն). զորօրինակ.* We are bidden *to* rest. He was seen *to* move.

Վերի բայերուն կարգն են երբեմն նաև առ հետևեալները. have, ունենալ. behold, և perceive, տեսնել, իմանալ, ճանչնալ. observe, նկատել. help, օգնել. know, գիտնալ. find, գտնել. please, հաճիլ. *զորօրինակ.* Would they *have* us *reject* such an offer? I *find* it fail. *Please shut* the door.

Աւյսպէս են նաև սա ոճերը. Better *lose* than *be disgraced.* They learn to read and *write.*

296. *Առնելոյն եղանակը սէր բայն, առաքինի և սիրուն լինելը կ'ըլլայ*. *ըստ օրինակ*. *To be* virtuous is *to be* happy, առաքինի ըլլալը երջանիկ ըլլալ է. *To love* is natural, սիրելը բնական է. He is learning *to read.* կարդալ կը սորվի։

297. *Առնելոյն եղանակը՝ հարկաւորութիւն, պարտաւորութիւն, սպիտակ կը ցուցնէ*. *ըստ օրինակ*. I had to pay it, վճարելու էի. It is never to be forgotten, մոռնալու բան չէ. Sin is to be repented of, զղջալի վայ ղջալու է. The debt is to be paid, պարտքը տրուելու է։

RULE XXV կանոն իե

298. *Առնելոյն եղանակին սէր բային հայցական հոլով է. ըստ օրինակ*. I advised him to do it, խրատեցի զինք որ ընէ ան բանը. հոս him *սիրելի կը եղէ* advised *բային, միևնոյն առնն սէր բայի* to do *առնելոյն եղանակին։ եթէ հայցական հոլովը միանակ դրուի առնելոյն եղանակին հետ, խօսքը միտք չունենար, այլ պէտք է որ մի և նոյն առնը սիրելի ըլլայ ներգործական բայի մը։*

Վերի օրինակը կը ցուցնէ նաև թէ առնելոյն եղանակը հայցական հոլով սիրելի կ'առնէ. հոն it *առնելոյն եղանակին սիրելի կը եղէ։ Նաև* I dread to see *him.* I rejoice to hear *it.*

299. Bid, *եթէ հրամայել նշանակէ*, to *նշանը չունեցող առնելոյն եթէ մը գաս ուրիշ սիրելի մ'ալ կ'առնէ. ըստ օրինակ*. Lord, if it be thou, *bid me come* to thee on the water. Տէր, եթէ դուն ես, հրամայէ ինձ քեզ ջուրերուն վրայէն։ *Եթէ խոստանալ նշանակէ, առնելոյն եղանակը* to *ունենալու է. ըստ օրինակ*. He bids fair *to be* an eminent scholar.

300. Dare, *եթէ վեր է, կարող առնելոյնը* to *չունենալ. ըստ օրինակ*. They *dared do* all their duty, կը համարձակէին բոլոր պարտքերնին կատարել. *իսկ եթէ ներգործական է,* to *կը գործածուի, ըստ օրինակ*. I dare you to do it.

301. Feel, *ներքնազգական զգալով սիրելի կարգով մը և առանց* to *նշանի առնելոյն մը կ'առնէ. ըստ օրինակ*. I *feel it move,* անոր շարժիլը կզգամ. *եթէ վեր զգալ, առնելոյնին նշանը գրուելու է*. I *felt* afraid to speak, խօսելս վախցայ։

302. Need, *եթէ ներքնազգական է, միւս բայերուն պէս կը խոնարհի. եթէ վեր է, ներկան ամէն դէմքով նոյն է, այսինքն՝ երբեք*

պէտք s չի վերջաւորիր, և անեղեւոյթին առանց նշանի դրուելու է. զորօրինակ. He *need* not *go*, և.

303. Աստուածաշունչ դրոց մէջ make բային հետ անեղեւոյթը նշանուլը դրուած է. զորօրինակ. He maketh his sun *to rise.*

304. Have, բային հետ եղէ անեղեւոյթը to ունենայ, պարտուիլ, պէտք է, կը հասկցուի. զորօրինակ. He has to study halt of the night to get his lesson, գիշեր կէս գիշեր նստելու է, որ դասը սորվի:

305. եթէ սահմանական ներկային առաջ when, till, before, after, as soon as ըլլան, ապառնի ժամանակ կը հասկցուի. զորօրինակ. *I* shall wait here *until* my friend comes, մինչ որ բարեկամս գայ, հոս պիտի սպասեմ. When the mail arrives, the letters will be delivered. երբ նամակները հասնի, նամակները պիտի բերուին: եթէ նոյն բառերը սահմանական կատարեալին առաջ ըլլան, ապառնի կատարեալի միտք կուտան. զորօրինակ. *Before* he *has been* there, I shall arrive, ան հոն ըլլալէ, ես պիտի գամ. *When* he *has finished* his engagement, he shall be rewarded. երբ գործը լմնցնէ, պիտի վարձատրուի. When you have seen Niagara Falls, write to me. երբ Նիագարայի ջուիերը տեսնես, ինձի գրէ:

306. Բայերուն ժամանակները շիտակ դործածելու է:

Հետեւեալ օրինակները սխալ են, ուղիղը փակադծի մէջ է:

1. Անցեալը ներկայի տեղ. զորօրինակ. Our teacher told us that the air *had* (has) weight, մեր վարժապետը մեզի ըսաւ որ օդը ծանրութիւն ունի:

2. Ներկայ կատարեալը՝ անցեալի տեղ. զորօրինակ. I *have seen* (saw) him last summer, անցեալ ամառ զինքը տեսայ:

3. Ներկան՝ ներկայ կատարեալի տեղ. զորօրինակ. They *continue* (have continued) with me three days, երեք օր է որ հոս են:

4. Անցեալը՝ անցեալ կատարեալի տեղ. զորօրինակ. They *arrived* (had arrived) before we reached the city, մենք քաղաք հասնելէ առաջ անոնք եկած էին:

5. Ապառնին՝ ապառնի կատարեալի տեղ. The workmen *will finish* (will have finished) the business at midsummer, բանուորները՝ գործը ամառուան մէկուկէսը պիտի լմնցուցած ըլլան:

6. Ներկայ կատարեալը՝ ներկայի տեղ. զորօրինակ. All the present family *have been* (are) much indebted to their master, ամբողջ ընտանիքն իրենց պէրոջը մեծապէս երախտապարտ են:

7. *Անցեալը՝ ներկայ կատարեալի տեղ. ըստ օրինակ.* This curious piece of workmanship *was preserved and shown* (has been preserved and shown) to strangers for more than fifty years, *չքառասն տարիէ աւելի է որ, վարպետութեամբ շինուած այս գործը պահուած է, ու օտարականաց կը ցուցուի:*

8. *Անորոյմի եղանակին կատարեալն՝ անորոյմի ներկայի տեղ. ըստ օրինակ.* I expected *to have seen* (to see) you, *կը յուսայի ձեզ տեսանել:*

PARTICIPLES *ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՔ*

RULE XXVI ԿԱՆՈՆ ԻԶ

307. *Ընդունելութիւնք, անուան կամ դերանուան կը վերաբերին. ըստ օրինակ.* *He, loving* his work, performed it successfully.

308. *Ընդունելութիւնք եմէ* un *յատուկապէս մանրիկն ունենան, ածական են. ըստ օրինակ.* to know, *գիտնալ.* known, *գիտցած.* unknown, *անծանօթ.* to become, *վայելել.* becoming, *վայելուչ.* unbecoming, *անվայել:* *Բայց եմէ բայը* un *ունենայ, ընդունելութիւնը չի փոխուիր. ըստ օրինակ.* to unfold, *բանալ.* unfolding, *բանալով.* unfolded, *բացած, բացուած:*

309. *Ներգործական բայերուն ներկայ և բաղադրեալ ընդունելութիւնները հայցական հոլով խնդիր կ'առնեն. ըստ օրինակ.* Defeating the enemy, *ընծոին յաղթելով.* Having defeated the enemy, *ընծոին յաղթած ըլլալով.* *Հմտ՝* enemy *երկուքին մէջն ալ ընդունելութեանց հայցական խնդիրն է:*

310. *Ընդունելութիւնք անուան միանգամայն և բայի դործ կը տեսնեն:* I could not avoid, *expressing* my concern for the stranger. *Հմտ՝* expressing *խնդիր է* avoid *բային, ինքն ալ* concern *հայցական հոլով խնդիրն ունի, քանզի ներգործական բայէ եղած է:*

He is the wise man who selects the best means for *obtaining* the best ends. *Հմտ՝* obtaining *խնդիր է* for *նախապրութեան, և ինք* ends *խնդիրն ունի, քանզի ներգործական բայէ եղած է:*

311. *Ընդունելութիւնք երբեմն անկախ են. ըստ օրինակ.* Properly *speaking*, there is no such thing as chance. *Ընչ ձիւսկը կ'ուզես ձէ:*

312. *Անցեալ ընդունելութիւնը պէտք չէ անցեալ ժամանակի տեղ դործածել, անցեալ ժամանակն ալ՝ անցեալ ընդունելութեան տեղ. ըստ օրինակ.* I *done* it. I *seen* him. The storm *begun*. A letter

write. եւ. *վոխանակ* I did it. I saw him. began. written, եւ. *նոյն-պէս սխալ է անկանոն բայերուն անցեալ ժամանակը օժանդակով դնել. ըղծրինակ.* has rose, has broke, having began. *վոխանակ* has risen, has broken, having begun եւ:

313. *Եթէ ներկայ ընդունելութիւնը յօդ ունենայ, (երբեմն ալ առանց յօդի,) գոյական կ'ըլլայ, և* of *նախադրութիւնն առջևը դնելու է. իբր գոյական տէր բայի ալ կ'ըլլայ. ըղծրինակ.* *The enjoying* of the goods of fortune is more coveted than *the winning of* them, *բախտին բարիքները վայելել աւելի կը բաղձայուի, քան ընդունիլ զանոնք յետոյ ընելով:* We are expecting *a rising of* the people, *ժողովուրդին ոտք ելլելը կ'ակնկալենք. հոս* rising *խնդիր է* expecting *ընդունելութեան:* *Rising* early is healthy, *առաւօտուան կանուխ ելլելն առողջարար է:*

314. *Անցեալ ընդունելութեան տեղ երբեմն նոյն բայէն ածականի մը կը դրուի բանաստեղծութեանց մէջ. ըղծրինակ.* situate, dedicate, consecrate *վոխանակ* situated, dedicated, consecrated եւ:

ADVERBS. *ՄԱԿԲԱՅՔ*

RULE XXVII *ԿԱՆՈՆ ԻԷ*

315. *Մակբայը՝ բայի, ածականի և ուրիշ մակբայի որպիսութիւնը կը ցուցուներ. ըղծրինակ.* He acted *judiciously*, *խոհեմաբար գործեց.* He is a *truly* good man, *ճշմարտապէս բարի մարդ է.* He was *most* kindly treated, *շատ ալեկ նայուեցաւ:*

316. *Մակբայներն երբեմն ամբողջ իմաստի, անուան, նախադրութեան կամ դերանուան կը վերաբերին: Երբեմն ալ անկախ են, ինչպէս են սա մակբայները՝ այո, ուշ, ամէն,* եւ—

317. *Մակբայներն երբեմն անուան և ածականի պէս կը դործածուին:*

318. *Անդղիերէնի մէջ երկու բացասական մէկ դրականի հաւասար է, եթէ միևնոյն իմաստին մէջ ըլլան. ըղծրինակ.* *Nor* did he *not* perceive them. *ոչ քանիերը ուշ ըլ ընտեսցաւ.* *Not un*frequently, *ուշ ուշ յաճախակի, այնպէս շատ հեղ.* *Not un*acquainted, *ուշ անծանօթ.* *Not in*elegant, *ուշ փքեղ. բայց աս ձևը փոյթ է,* frequently *աւելի ազդու է քան* not unfrequently. *նոյնպէս* he did perceive them. *վերի ձևէն աւելի ազդու է. բայց երբեմն երկու բացասականով ձևն ազդուութիւն կու տայ:*

Եթէ երկու բայաստականին մէջ տեղը only *կամ տար նման բառ մը ըլլայ, բայաստականը հաստատական չըլլար. ըստ օրինակ.* He was *not only ill*liberal, but covetous. *Ան ոչ միայն գոռոզ էր, այլ և նախանձոտ.* I *not only never* said so, but never thought so. *Ես ոչ միայն երբեք այսպես ըսի, այլ և այսպես չխորհեցայ: Նոյնպէս եթէ բայաստականներն իրարու վերաբերութիւն չունենալով, այնուհետև համար միայն բայաստականը կրկնուի, խօսքը դրական չըլլար. ըստ օրինակ.* No, never. *Ոչ, բնաւին.* I will never, never give my consent. *Երբէք, երբէք չեմ հաւնիր.* There was no peace, no happiness in the family. *Ընտանիքին մէջ ոչ խաղաղութիւն կար, ոչ երջանկութիւն. մէկէն աեղ ՈՒամիկներն միշտ երկու բայաստական կը գործածեն (Անգլօ-Սաքսոն լեզուին Համեմատ). ըստ օրինակ.* He did *not* know *nothing կը նշանակէ (ըստ ուամկաց). Բան մը չէր գիտէր. վոխանակ՝* He did not know anything *կամ* He did know nothing. *Նոյնպէս* I *never* said *nothing* to him about it, *առտր վրայօք անոր բան մը չըսի (ըստ ուամկաց). վոխանակ՝* I said nothing to him about it *կամ* I never said anything to him about it.

319. Hence, *ասկէ.* thence, *անկէ.* whence, *ուրկէ՝* from *նախադրութիւնը կ'առնեն, իրենց նշանակութիւնն առանց վոխելու.* from hence, *ասկէ. Հա* from *բալորովին աւելորդ է. բայց սովորութիւնն այսպէս է:*

ԴԻՐՔ

320. *Մակբայը՝ 1. որ ածականի, ընդունելութեան կամ մակբայ վերաբերի, անկէ առաջ դրուելու է. ըստ օրինակ.* He was *exceedingly* modest, *greatly* beloved, not *only* wisely, but firmly.

2. *Եթէ բայը օժանդակ չունենայ, բայէն ետքը կը դրուի. ըստ օրինակ.* He spoke *eloquently*. *Բայց* ever, never, sometimes, often, always. *ընդհանրապէս առաջ կը դրուին:*

3. *Եթէ բայը մէկ օժանդակ ունենայ, երկուքին մէջտեղը. ըստ օրինակ.* He was *graciously* received, *կամ երբեմն բայէն հտ.քը* He was received *graciously*.

4. *Եթէ քանի մը օժանդակ ըլլայ, ընդհանրապէս վերջէ օժանդակին ու բային մէջտեղը. ըստ օրինակ.* We have been *kindly* treated. *Երբեմն բայէն ետքը* He has been treated *kindly*. *Երբեմն ալ օժանդակներէն առաջ.* And *certainly* you must have known.

5. ընդհանրապէս ներդործականին սեռի խնդրէն եթէ. զրօ-
րինակ. He received the present *gratefully.*

6. Մակբայն աներևոյթ եղանակին ու to նշանին միջաւեղը դր-
նելը սխալ է. զրօրինակ, ոչ՝ To *slowly* trace, այլ to trace *slowly.*
ոչ՝ to *simply* state, այլ to state *simply.* ոչ՝ to *entirely* remodel,
այլ to remodel *entirely*:

7. Ազդուսութեան համար խօսքին -ևէ. զրօրինակ. *Never* was
a man so used.

8. Եթէ բայի վերաբերի, never առաջ կը դրուի, not վերջը.
զրօրինակ. She *never* denies it, She denies it not, She does not
deny it. Առաջ կ'ըսուէր She not denies it.

9. Enough՝ ածականէն առքը կը դրուի, երկուքը միևնոյն դոյա-
կանէն առքը. զրօրինակ. A house large enough. A place good
enough.

10. Only, merely, solely, chiefly, at least, first, միայն, բառերը խօսքին
տարբեր միտք կու տան իրենց դիրքին նայելով. զրօրինակ. He only
borrowed the horse, ան ձին ին ուաա. He only borrowed the
horse, ին ձին ուաա ին. He borrowed the horse only. կամ՝ He
borrowed only the horse, ին ձին, ձին ին ին ուաա. բայց He
borrowed the only horse, ին հոսկի ին կը նշանակէ, և ածական է:

321. Not բայերու հետ կը գործածուի, իսկ no, եթէ մակբայ
է (քանզի ածական ալ կրնայ ըլլալ), բայերու հետ չի դրուիր,
զրօրինակ. I do *not* know. ես չեմ կամ I know *not.* բայց I do
no know կամ I know no չըլլար. թէպէտ երբեմն ոմանք սխա-
լաբար կը գործածեն. զրօրինակ. Whether love be natural or
no վոխանակ or *not.* ուէրը ըե բնական ըլլայ ըե ուո: No բայէն առքը
կը դրուի, բայց բային չի վերաբերիր, զրօրինակ. It is no very
unfrequent event. հոս no մակբայ է very ին:

Not՝ եթէ աներևոյթ եղանակին վերաբերի, առաջ կը դրուի.
զրօրինակ. Take care *not* to fall. ջէյք եաըր ջէյնօլ (-ը ջէյնօս):

PREPOSITIONS. ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

RULE XXVIII. ԿԱՆՈՆ ԻԸ

322. Նախադրութիւնները հայցական հոլով խնդիր կ'առնեն.
զրօրինակ. They came *to us in* the *spirit of kindness.* դեյ էյմ թը-
ջըթրութնըս ոփուվ. հոս to կը ցուցունէ came ին և us ին յարաբե-

բուժիւնը. in՝ came *ին և* spirit *ինը*, of *ալ* kindness *ին և* spirit *ինը*. us *հայցական խնդիր է* to *ին*, spirit, in *ին*, kindness *ալ* of *ին*։

323. *Երբեմն ամբողջ խօսք մը նախադրութեան խնդիր կ'ըլլայ*։

324. Nigh *և* near, *մօտ*. like, *նման*. unlike, *անման*. next, *ապա*. opposite, *դիմաց*. *ածականը կամ մակբայ են, սակայն հայցական խնդիր կ'առնեն*. *զորօրինակ*. near him, like you, next the skin, opposite the hotel. *Ոմանք կ'ըսեն թէ ասոնք ալ նախադրութիւն են*. *ուրիշներն ալ կ'ըսեն թէ* to *կամ* unto *նախադրութիւնը զոր-ութեամբ կը հասկցուի, երբեմն ալ յայտնի կը դրուի*։

Save *և* except, *բացի*. *ըստ ոմանց նախադրութիւն են, ըստ այլոց հրամայական*. *զորօրինակ*. Save them, except them.

During, saving, touching, concurring, *եւ*. *ընդունելութիւն են, բայց նախադրութեան պէս կը գործածուին*։

325 *Երբեմն երկու նախադրութիւն միասին կուգան*. *զորօրինակ*. From under the ship. *նաւուն տակէն*. ship *խնդիր է* under *ին*. *իսկ* under the ship, *խնդիր է* from *ին*. *նոյնպէս կ'ըսուի* from above, from below, over against, *եւ*։

326. *Նախադրութիւններն երբեմն դոյական կ'ըլլան*. *զորօրինակ*. The *ins* are fewer than the *outs*.

327. *Նախադրութեամբ խնդիրները կարելի եղածին չափ մօտ դրուելու են իրենց խնդրառուներուն*. *զորօրինակ*. Rendered the progress very slow of the new invention *խօսքին միջ՝* of *կը ցու-ցուներ* invention *և* progress*ին յառաջդիմութիւնը, ուստի* very slow *երկու-քին միջտեղ դրուելու չ'էր, և ըսուելու է*, rendered the pro-gress of the new invention very slow. There we saw some fellows digging gold from China, *պիտի ըլլայ՝* There we saw some fellows from China digging gold. He went to see his friends on horseback, *պիտի ըլլայ՝* He went on horseback to see his friends. *Հեռեւեալը չատ ծիծաղելի է*. *Wanted*—A young man to take care of some horses, of a religious turn of mind. *ըսելով կը հասկցուի թէ, ձին պէտք է որ տանէ մը կրօնասէր յիւէրս հոգ պահէ*. *այս խօսքը պիտի ըլլար*. A young man of a religious turn of mind, to take care of some horses. *Հեռեւեալն ալ լրագրի մը միջ գտանք*. Lost—An umbrella of a gentleman, with a beautifully carved ivory head. *որ ըսել է*. *ճոխ-ով տանտիրոջ գլխուն վրան պարոնի մը հովանոցը կորսուած է*. *թէ ինչ ըսել կ'ուզուի, և ինչպէս դրելու է՝ յայտնի է*։

328. *Երբեմն խօսքի մը միջ քանի մը նախադրութիւններ նոյն*

խնդիրը կ'առնեն, և միայն վերջի խնդիրը նախատրութեան հետ կը դրուի. զտրօրինակ. We have never uttered a word, either in advocacy of, or in opposition *to*, any particular religious *sect. ոչ և էյնչ ապանդ մը եղեր ըսպասիսած ընե, ոչ ալ անոր հակառակ բան մը ըր բերնէն հանած ենք. հոս՝* of *կը ցուցնէ* advocacy *և* sect *բառերուն յարաբերութիւնը, to ալ՝* opposition *և* sect *բառերունը. աս սապէս ալ կրնայ ըսուիլ.* We have never uttered, either in advocacy of any particular religious sect, on in opposition to *it*. The second proposal was different *from*, and inferior *to*, the *first*. *կամ* The second proposal was different *from the first*, and inferior *to it*. He approved *of the measure*, and voted *for it* *կամ* He approved *of*, and voted *for* the measure.

329. *Նոյնպէս նախատրութիւն և ներդործական բայ մը նոյն խնդիրը կրնան առնել. զտրօրինակ.* Here he *saw*, and was soon after surrounded by, several *Indians*. *կամ* Here he saw several Indians, by whom he was soon afterwards surrounded.

330. *Նախատրութիւնը շատ անգամ իր խնդրէն ետքը կը դրուի. զտրօրինակ.* Milton is an author *whom* I am much delighted *with*. *Նոյնպէս Where* are you coming from? *Whom* did you buy it *of*? What case do you put "masters" *in*? *Whom* did he speak *to*? *Whom* was it given *to*? *Նաև բանաստեղծութեան մէջ* From crag to crag, *the rattling peaks among*. Come, walk with me the jungle through. *Բայց աւելի սղէկ կ'ըլլայ եթէ նախատրութիւնը խնդրէն առաջ դրուի, զտրօրինակ.* *Of whom* did you buy it? *To whom* was it given? *From where* are you coming? *In* what *case* do you put "masters"? From crag to crag, *among* the rattling peaks. *եթէ. բայց եթէ խնդիրը չդրուի, նախատրութիւնը ծայրը կը դրուի. զտրօրինակ.* I have nothing to tie him *with*. *այսինքն՝* I have nothing *with which* to tie him. *ըռնիմ բան մը որով կոպիմ ընոր.* He is a person not fit to converse *with*. *հետը խօսուելու մարդ չէ.*

CONJUNCTIONS. ՇԱՂԿԱՊՔ

RULE XXIX. ԿԱՆՈՆ ԻԹ

331. *Շաղկապները՝ բառեր կամ խօսքեր իրարու հետ կը կապեն. զտրօրինակ.* Idleness *and* ignorance are the parents of many vices. *ծուլութիւնը և տգիտութիւնը շատ մեղքերու ծնող են.* He fled *because* he was afraid. *վախեն փախաւ.*

332. Շաղկապները նոյն եղանակով և նոյն ժամանակով բայեր, նոյն հոլովով անուններ և դերանուններ կը կապեն, անոնք և բայեր ալ կը կապեն երբեմն։

333. That շաղկապը՝ խօսքին սկիզբը կը դրուի. ըստօրինակ. *That* it was unjust, no one can deny. անէրուսուի ըլլալը ոչ ոք կրնայ ուրանալ. *That* Bonaparte loved dominion, no one ever doubted, but *that* it led him to battle constantly the allied Continental powers, is untrue. խօսքին that ալ սկսած մասը՝ բային տէրը կամ խնդիրը կ'ըլլայ. առաջին օրինակին մէջ և վերջին օրինակին առաջին մասին մէջ է. վերջին օրինակին վերջին մասին մէջ ալ՝ ոչ է։

334. That շաղ'ապը շատ տեղ գանց կ'առնուի, երբ տարբեր իմաստներ կապելը յայտնի է, ըստօրինակ. It was certain [that] he could write. But Brutus says [that] he was ambitious.

335. If, եթէ երբեմն whether, արդեօք բառին տեղ կը դործածուի։

INTERJECTIONS. ՄԻՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

RULE XXX. ԿԱՆՈՆ Լ

336. Միջարկութիւնները խօսքին մէջ կապակցութիւն չ'ունին, գատ կը կենան. Թէպէտ Ah! Oh! առաջին դէմ դերանուան հայցական և ուղղական հոլովները, և երկրորդ դէմ դերանուան ալ ուղղական հոլովը խնդիր կ'առնեն. ըստօրինակ. Ah me! ահ ինձ. Oh thou! ո՛հ քե՛զ։

ANALYSIS AND PARSING. ԼՈՒԾՈՒՄ

337. Լուծումը երկու տեսակ է. առաջինը կը ցուցունէ բառերուն իրարու ունեցած յարաբերութիւնը, և թէ ինչպէս այն բառերով խօսք մը կամ խօսք չինելու է։ Ասիկա կը կոչուի Syntactical parsing կամ Analysis. Բոլորովին լուծում։ Միւսը կը ցուցունէ խօսքի մը և անոր բառերուն ինչ մասունք բանի ըլլալը, անոնց խնդրաուութիւնը և համաձայնութիւնը քերականական կանոններուն համեմատ։ Ասոր ալ կ'ըսուի Etymological parsing. Պարզաբանական լուծում։

Պարզ իմաստ մը պէտք է որ ունենայ Տէրբայի մը (յայտնի կամ լռելեայն) որուն կ'ըսուի Subject, ենթակայ. և Բայ մը (բայ անե-

բևոյթ եղանակէն) որ է Predicate, ապրդիլ։ Ցաոն.ք երկու տեսակ են. 1. Grammatical Subject. էբակ-նական ենթակայ. որ տէր բայն է։ Տէր բայի կ'ըլլայ անուն մը կամ որ և իցէ բառ կամ խմաստ մը անուն ալէս գործածուած. զորօրինակ. *Iron* is heavy. երկաթը ծանր է։ Տէր բայի մը բոլոր իր յատկութեանցովը կը կոչուի Logical Subject, պրամաբանական ենթակայ. *The capital of France* is Paris. Գաղղիոյ մայրաքաղաքը Փարիզ է. 2. Grammatical Predicate, էբականական ապրդիլ որ բայ է (բաց անեբևոյթ եղանակէն). զորօրինակ. I *write*. ես գբեմ. և իր յատկութեանցովը մէկտեղ կը կոչուի Logical Predicate. պրամաբանական ապրդիլ. I *write a letter*. նամակ մը կը գբեմ.—Շատերը to be բայը ստորոգելի չէ կ'ըսեն, քանզի հետը ուրիշ բառ ըլլալու է որ խօսքը միտք ունենայ, ուստի կը կոչեն Copula. կապ։ Տէր բայի և բայ՝ պարզ կամ բաղադրեալ կրնան ըլլալ. եթէ մէկ են, պարզ կ'ըսուին. եթէ աւելի ըլլան՝ բաղադրեալ։ Virtue and vice have different consequences. առաքինութիւնը և մոլութիւնը տարբեր հետևանքներ ունին. Հոս տէր բայերն բաղադրեալ (Grammatical) է. բայը՝ պարզ (Logical). and հատկապը կը կապէ տէր բայիները. իսկ different consequences յատկութ է բայերն։

Միւս տեսակ լուծումին կանոններն են։ Պէտք է որոշել. 1. Անուն. նը. անոր հասարակ կամ յատուկ ըլլալը, սեռը, թիւը, դէմքը, հոլովը, այսինքն՝ ուղղական ըլլալը, եթէ հոլով է. անկախ ըլլալը, եթէ տէր բայի է. եթէ սեռական է, որուն կենդիրն ըլլալը. եթէ հայցական է, որ բայեն, ընդունելութեան կամ նախադրութեան կենդիր ըլլալը։

2. Ածականը. անոր տեսակները, աստիճանը, այսինքն՝ թէ բաղդատակա՞ն է, և թէ որո՞ւ կը վերաբերի։

3. Յօդը. որոշ կամ անորոշ ըլլալը, որու վերաբերելը։

4. Դերանունը. տեսակը, սեռը, թիւը, դէմքը, հոլովը. եթէ էական է, որ անուան տեղ դրուած ըլլալը. եթէ յարաբերական է, յարաբերեալը. եթէ տէր բայի է՝ որ բայեն, եթէ կենդիր է՝ որ բառեն վերաբերելը։

5. Բայը. կանոնաւոր կամ անկանոն ըլլալը, գլխաւոր մասերը. անցողական կամ անփոխադրակա՞ն եթէ անցողական է. այսինքն թէ՝ ներգործակա՞ն թէ կրաւորական է. եղանակը, ժամանակը, ձևը, տէր բային որն ըլլալը, և թիւն ու դէմքը որն ըլլալը։

6. Ընդունելութիւնը. թէ ո՞ր բայէն ելած է, և ի՞նչ ժամանակ է. ներկայ, անցեալ կամ բաղադրեա՞լ, անցողական կամ անփոխա-

դրակա՞ն. եթէ անցողականէ, ներդործակա՞ն թէ կրաւորական է, և թէ որո՞ւ կը վերաբերի։

Եթէ ընդունելութիւնն ածականի պէս գործածուած է, ածականի պէս կը լուծուի. եթէ անուանի պէս գործածուած է, իբրև անուն կը լուծուի։

7. *Մակբայը. թէ ի՞նչ տեսակ է, որո՞ւ կը վերաբերի, ի՞նչ աստիճան է (բաղդատական, ից)։*

8. *Նախադրութիւնը. թէ ո՞ր բառերուն յարաբերութիւնը կը ցուցնէ։*

9. *Շարկապը. թէ ի՞նչ բաներ կը կապէ։*

Columbus discovered America.

Columbus, *յատուկ անուն, արական, եզակի, երրորդ դէմ, ուղղական, տէր բայի* discovered *ին։*

Discovered, *կանոնաւոր բայ*, discover, discovered. *անցողական ներգործական, սահմանական եղ. անցեալ ժամանակ, կը համաձայնի իր տէր բային*, Columbus *ին հետ եզակի թուով և երրորդ դէմքով։* America, *յատուկ անուն, իգական (չէզոք, բայց դիմաառնութեամբ իգական) եզակի երրորդ դէմ, հայցական, տեռի կանդիր* discovered *բային։*

Solomon, who built the temple, was the son of David.

Solomon, *յատուկ անուն, արական, եզակի, երրորդ դէմ, ուղղական, տէր բայի* was *ին։*

Who, *յարաբերական դերանուն, արական, եզակի, երրորդ դէմ, յարաբերեալն է*, Solomon. *ուղղական, տէր բայի* built *ին.* who, whose, whom.

Build, *անկանոն բայ՝ անցողական, ներգործական*, build, built, built. *սահմանական եղ., անցեալ ժամանակ, եզակի երրորդ դէմ, կը համաձայնի* who *ին։*

The, *որոշեալ յօդ կը վերաբերի* temple *ին։*

Temple, *հասարակ անուն, չէզոք, եզակի, երրորդ դէմ, հայցական, տեռի կանգիր* built *ին։*

Was, *անկանոն, չէզոք*, am *կամ* be. was, been. *սահմանական եղ., անցեալ ժամանակ, եզակի երրորդ դէմ, կը համաձայնի* Solomon *ին հետ։* The, *որոշեալ յօդ կը վերաբերի* son *ին։*

Son, *հասարակ անուն, արական, եզակի, երրորդ դէմ, ուղղական*, was *բային նոյնը դրուած առարկելի է* Solomon *ին։*

Of, *նախադրութիւն*, son և David *բառերուն յարաբերութիւնը կը ցուցնէ։*

David, *յատուկ անուն, արական, եզակի, երրորդ դէմ, հայցական խնդիր* of *նախադրութիւն*։

FIGURES OF SPEECH. *ԽՕՍՔԻ ՁԵՒԵՐ*

338. *Հետեւեալը կը պարունակէ քերականական կանոններէն ձեղուածները որ կը կոչուին յե։ Անգղիերէնի մէջ ձեղուածները երեք տեսակ են. 1. Բառերուն տուղղական ծռութիւն. 2. Խօսք մը շինելու համար բառերուն տուղղական շրջում. 3. Բառերուն նշանակութիւնէն։*

FIGURES OF ETYMOLOGY. *ՁԵՒՔ ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ*

339. *Գլխաւորներն են.*

1. Aphæresis (էֆէրէ-սիս), *որ բառի մը -ից ձեռքէն գիր մը կամ վանկ մը կրճատելն է. ղորօրինակ.* 'neath, 'gainst *փոխանակ գրելու* beneath, against.

2. Syncope (-նո-օփէ), *որ բառի մը ներքին գիր մը կամ վանկ մը կրճատելն է. ղորօրինակ.* e'en, lov'd *փոխանակ* even, loved.

3. Apocope (էփօ-օփէ), *որ բառի մը ծայրէն գիր մը կամ վանկ մը հանելն է. ղորօրինակ.* thro', th' *փոխանակ* through, the.

4. Prosthesis (փրօս-թի-սիս), *որ բառի մը -ից ձեռքը գիր մը կամ վանկ մը կցելն է. ղորօրինակ.* *be*loved, *a*down *փոխանակ* loved, down.

5. Paragoge (փէրէկօճի), *որ բառի մը ծայրը գիր մը կամ վանկ մը աւելցունելն է. ղորօրինակ.* awake*n*, bounde*n* *փոխանակ* awake, bound.

6. Synæresis (-նիէրէ-սիս), *որ երկու վանկ մէկ վանկի համաձայնելն է. ղորօրինակ.* alienate (էյլի-էյթ), learned, (լէրնըտ) *փոխանակ* alienate (էյլիէնէյթ) learned (լէրնէտ)։

7. Diæresis (տայէրէ-սիս), *որ երկբարբառ մը երկու վանկի բաժնելն է. ղորօրինակ.* coöperate (քօօփէրէյթ), aërial (էյէրիէլ). *Եթէ չբաժնուին, կրնայ քո-փէրէյթ. էյրիէլ կարդացուիլ։*

8. Tmesis (թի-սիս), *որ բարդ բառ մը բաժնել ու մէջտեղը ուրիշ բառ մուծանելն է. ղորօրինակ.* *What* time *soever. To* us *ward* *փոխանակ* whatsoever time, toward us.

FIGURES OF SYNTAX *ՁԵՒՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ*

340. *Գլխաւորներն են,*

Ա. Ellipsis (էլլի-սիս), *Ձեղջուածն. այսինքն՝ զանց ընել բառ մը*

կամ քանի մը բառ որոնց ինչ ըլլալը միւս բառերուն նշանակութենէն կը հասկցուի ։

Այս ձևն ամենէն ընդհանուրն է , ուստի ուշադրութեամբ սովրելու է հետևեալ մասունք բանիներուն ինչպէս գործածելը ։ — եթէ խօսքին միտքն անորոշ կը մնայ , պէտք չէ գործել ։

1. *Անուն . զորօրինակ .* The twelve [apostles]. *տասներկուքը (առաքեալները) ։*

2. *Ածական . զորօրինակ .* Every day and [every] hour. *ամէն օր և (ամէն) ժամ ։*

3. *Յօդ . զորօրինակ .* The man, [the] woman, [the] children. *արք , կանայք , պղտիկ ։*

4. *Դէրանուն . զորօրինակ .* I am monarch of all [which] I survey. He left in the morning, and [he] returned the same day.

5. *Բայ .* He three times changed the title of his journal, [he changed] its spirit, never.

6. *Մակբայ .* He spoke [wisely] and acted wisely.

7. *Նախադրութիւն .* He was banished [from] England.

8. *Շաղկապ .* I came [and] I saw [and] I conquered.

9. *Ինտերյէքշըն .* The day has been considered as an image of the year and a year [has been considered] as the representation of life.

բ. Pleonasm (*փլէոնէզմ*) . *Աւելադրութիւնը պէտք եղածէն աւելի բառ դնելն է . զորօրինակ .* What we have seen *with our eyes*, and heard *with our ears*. *Ինչ որ մեր աչօքը տեսանք , և մեր ականջօքը լսեցինք ։ Ազգութեան համար երբեմն շաղկապը , նախադրութիւնը կը կրկնուին . զորօրինակ .* We have ships *and* men *and* stores. *In* journeyings often, *in* perils of water, *in* perils of robbers, in perils of mine own countrymen, *in* perils by the heathen etc.

գ. Enallage (*էնէլլէյճ*) . *Փոխադրութիւնը՝ մասունք բանի մը ուրիշ մասունք բանիի մը տեղ գործածելն է (ինչպէս նաև սեռ , թիւ , հոլով , դէմք , ժամանակ , եղանակ , ձայն՝ իրարու տեղ . զորօրինակ . տրականը՝ իգականի տեղ , եզակին՝ յոգնակիի , ուղղականը՝ հայցականի) .* They fall *successive*, and *successive* rise. *փոխանակ* successively *ըսելու , հոս մակբայի տեղ ածականն դրուած է ։*

դ. Hyperbaton (*հայփըրպէթըն*) , *Արտուղութիւնը՝ բառերուն կարգը փոխելն է . զորօրինակ .* All price beyond *փոխանակ ըսելու* beyond all price.

FIGURES OF RHETORIC. ՁԵՒՔ ՃԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ

341. Ա*սանք ևն*.

1. Simile (սիմիլ), *նմանութիւնը՝ բաղդատութիւն է որ բան մը ուրիշ բանի մը պէս կը ցուցունէ*. ԶՐՕՐԻՆԱԿ. He shall be like a tree planted by the rivers of water. *Ջուրերու եզերքը տնկուած ծառի մը նման պիտի ըլլայ*. The poems of Byron are as the scenes of a summer evening.

2. Metaphor (մէթաֆ֊ը), *փոխաբերութիւնն ալ նմանութիւն է, առանց նման, պէս բառերը դնելու*. ԶՐՕՐԻՆԱԿ. Short lived indeed was Irish independence, I sat by her cradle, I followed her hearse. The moral and political system of Hobbes was a palace of ice.

3. Allegory (էլլեկ֊ըր), *Ա֊յլաբանութիւնը՝ փոխաբերութեանց շարունակութիւն է*. ԶՐՕՐԻՆԱԿ. The Empire of Poetry is a very large and populous country—The Empire of Poetry is watered by two rivers—There is in the Land of Poetry a very obscure forest, where the rays of the sun never enter.—Fontenelle.

4. Antithesis (էնթի֊ըհ֊է֊), *Հակադրութիւնը՝ հակառակ բաներ իրարու դիմադրելն է*. ԶՐՕՐԻՆԱԿ. The wicked flee when no man pursueth, but the righteous are bold as a lion.

5. Hyperbole (հայփէրպօլէ), *Չափազանցութիւնը՝ բաները եղածին պէս չցուցունելն է, այլ աւելի մեծ կամ պզտիկ, աւելի աղէկ կամ գէշ, այնպէս որ ճշմարիտ չըլլալը մէկէն կը հասկցուի*. ԶՐՕՐԻՆԱԿ. They are swifter than eagles, they were stronger than lions. *Արծուէն արագ են, առիւծէն զօրաւոր էին*։

6. Irony (այրընի), *Հեգնութիւնը կը ցուցունէ թէ, ըսողին կամ գրողին միտքն ըսուածին կամ գրուածին ճիշտ հակառակն է*, ԶՐՕՐԻՆԱԿ. *երբ Եղիա մարգարէ Բահաղի քահանաներուն ըսաւ, "Ամուր պոռացէք, քանզի ան Աստուած է, թերևս կը խօսի մէկու մը հետ, կամ գործի վրայ է, կամ կը ճամբորդէ, ո գիտէ թերևս կը քնանայ, արթնցնել պէտք է"*. Cry alond, for he is a god, either he is talking, or he is pursuing, or he is in a journey, or peradventure he sleepeth and must be awaked.

7. Metonymy (մէթընիմի), *փոխանունութիւնը՝ բան մը ուրիշի մը տեղ դնելն է*. ԶՐՕՐԻՆԱԿ. He reads Milton, *այսինքն* Milton's works. Gray hair should be respected, *այսինքն* old age.

8. Synecdoche (սինէքտոխէ), *խոլամտութիւնը՝ ամբողջին տեղ ա-նոր մէկ մասը դնելն է. ըստօրինակ.* Man returneth to dust, *այսին.քն* man's body. This roof shall be his protection, *այսին.քն* this house.

9. Personification *կամ* Prosopopeia (էրօսօփօփէյա), *Դիմաւորութիւն կ'ըսուի երբ անկենդան բաները և անբաններըը բանականի պէս կը ներկայացուին, բանաւորի յատկութիւններ կ'առնեն. ըստօրինակ.* The sea saw it, and fled. The ground thirsts for rain.

10. Apostrophe (էփօսթրօֆի), *բացագարձութիւնը՝ խօսքը մէկէ մը դարձունել և ուրիշի մը ուղղելն է. ըստօրինակ.* Death is swallowed up in victory, O death! where is thy sting? O grave! where is thy victory?

11. Interrogation (ինթէրրօկէյշըն), *Հարցումը կիրք կը ցուցունէ աղու կերպով մը. ըստօրինակ.* What, Tubero, did that naked sword of yours mean in the battle of Pharsalia? —At whose breast was its point aimed?

12. Exclamation (էքսքլէմէյշըն), *բացագանչութիւնը կիրք կը յայտնէ. ըստօրինակ.* Oh mournful day to the Senate, and all good men! calamitous to the Senate, afflictive to me and my family, but to posterity glorious and worthy of admiration.

13. Vision *կամ* Imagery (իմէճրի), *Երեւակայութիւնը՝ անցած դացած բաները աչաց առջև բերելն է, ըստօրինակ.* Greece cries to us by the convulsed lips of her poisoned Demosthenes, and Rome pleads with us in the mute persuasion of her mangled Tully.

14. Climax (քլայմէքս), *Վերելքը՝ խօսքն աստիճան աստիճան բարձրացնելն է. ըստօրինակ.* What a piece of work is man! how noble, in reason how express and admirable, in action how like an angel, in apprehension how like a god.

ԵՂԱՆԱԿԱՑ, ԱՄՍՈՑ ԵՒ ՇԱԲԹՈՒ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ

342. *Տարուան եղանակները են.* Spring, *գարուն*, Summer, *ա֊մառ.* Autumn, *աշուն.* Winter, *ձմեռ:*

343. *Ամիսներուն անունները.* (*Լատիներէնը փակագծի մէջ է*)
January, *Յունուար* (Januarius). Janus *չաստուածին անուամբը.* *Անկլ. Սաքս.* Wulfe-monath, *գայլոյ ամիս:*
February, *Փետրուար* (Februarius). Februa, *մաքրութիւնք.* *Ա. Ս.* Sprout-kele, *տունկի մը ծաղկիլը:*
March, *Մարտ* (Martius). Mars *չաստուածէն. Ա. Ս.* Lenct-monath. *օրերն երկննալուն համար, ուստի* Lent, *որ Զատկէն առջի պահքն է:*
April, *Ապրիլ* (Aprilis). aperio, *բանամ. ծառերուն ծաղիկ բա֊նալէն: Ա. Ս.* Oorton-monath. *քանզի Զատիկն առ ամառն մէջ կ'իյնար:*
May, *Մայիս* (Maius). Maia, *չաստուածուհիէն, Ա. Ս.* Tri-milei, *կովերն օրը երեք հեղ կը կթուէին:*
June, *Յունիս* (Junius). Junо *չ֊ին անուամբ: Ա. Ս.* Mede-monath, *արջառը մարգագետին կը հանուէր:*
July, *Յուլիս* (Julius). Julius Cæsar, *Յուլիոս կեսարի անուամբ: Ա. Ս.* Hey- monath, *խոտի ամիս:*
August, *Օգոստոս* (Augustus). Augustus Cæsar, *Օգոստոս կե֊սարի անուամբ: Ա. Ս.* Barn-monath, *ամբարները լեցուն ըլլալուն:*
September, *Սեպտեմբեր* (September). *եօթնեերորդ ամիս:* *Ա. Ս.* Gerst-monath, *ցորենն աղալու կը տարուէր:*
October, *Հոկտեմբեր* (October). *ութերորդ ամիս: Ա. Ս.* Wyn-monath, *գինի կը հինուէր:*
November, *Նոյեմբեր* (November). *իններորդ ամիս: Ա. Ս.* Wynde-monath, *չատ հով ըլլալուն:*
December, *Դեկտեմբեր* (December). *տասներորդ ամիս: Ա. Ս.* Wynter-monath, *ձմեռուան ամիս (ցուրտ ըլլալուն).*
—Հռովմայեցիք տարին փոքը ամսուան բաժնելով՝ Մարտը առա֊ջին ամիս կը հաշուէին, առ պատճառաւ Սեպտեմբեր՝ եօթնե֊րորդ, և Դեկտեմբեր՝ տասներորդ կոչուած են:

344. *Օրերուն անունները*

Հիններն ամէն օր մէյ մէկ չաստուած կը պաշտէին, առ պատ֊ճառաւ օրերն այն չաստուածոց անուամբը կոչուեցան:

Sunday, կիրակի. Sun, արեւը կը պաշտուէր.
Monday, երկուշաբթի. Moon, լուսինը „
Tuesday, երեքշաբթի. Tuesco չաստուածը „
Wednesday, չորեքշաբթի, Woden „ „
Thursday, հինգշաբթի. Thor „ „
Friday, ուրբաթ. Friga կամ Freya „ „
Saturday, շաբաթ. Saeter „ „
Sabbath, շաբաթ. հանդիսաւոր կը նշանակէ եւ եբրայերէն է։

PROSODY. ԱՌՈԳԱՆՈՒԹԻՒՆ

345. Առոգանութիւնը՝ խօսելու կամ կարդալու մէջ ձայնին դադարմանը եւ տաղաչափութեան վրայ կը խօսի։ Առոգանին նկատմամբ սա քանի մը գլխաւոր կէտերը նկատելի են։

Accent, շեշտ. —Բառի մը որ եւ է վանկին վրայ ձայնը աւելի կայնելուն ընծեծել կ'ըսուի եւ այն վանկը ընծեծուած կ'ըլլայ, զորօրինակ. un'der, transla'tion, examina'tion. —Յոդանաւորի մէջ միավանկ բառերն ալ շեշտ կ'առնեն։

Quantity, չափ. —վանկ մը հնչելու համար պէտք եղած ժամանակը ըստ կ'ըսուի, վանկը կամ երկար կ'ըլլայ կամ սուղ. զորօրինակ. pine, փայն, tube, ծնուղ. երկար են. իսկ pin, փին, tub, ծըղ, սուղ. ուսոի երկար վանկին հնչումը սուղ վանկին հնչումէն կրկնապատիկ աւելի երկայն տեւելու է։

Շեշտուած վանկն երկար է, չշեշտուածը՝ սուղ։

Pause, հանդիստ. —Խօսելու կամ կարդալու մէջ քիչ մը կեցնալուն (կամ ձայնին դադրելուն) կ'ըսուի հանդիստ. և երկու տեսակ է. առաջինն է՝ երրորդ և եօթներորդ վանկերէն ետքը ձայնը դադրեցնել։ Բայց ասիկա ընդհանրապէս չորրորդ, հինգերորդ և վեցերորդ վանկերէն ետքը կ'ըլլայ։ Եթէ հանդիստը չորրորդէն ետքն ըլլայ, ոտանաւորը կենդանութիւն կ'առնէ. հինգերորդէն ետքը՝ մեղմ, իսկ վեցերորդէն ետքը՝ ծանր կ'ըլլայ։ Երկրորդ տեսակ հանդիստը կ'ըլլայ տողերուն ծայրը գալով ձայնը դադրեցնել։ —Ոտանաւոր կարդալու մէջ այս երկու հանդիստներուն ուշադրութիւն ընելու է, որոնց չիտակ գործածումը մեծապէս հաճելի կ'ընէ ոտանաւորը։

VERSIFICATION, ՏԱՂԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ

346. Verse, Տաղը, կը պարունակէ այս ինչ չափ շեշտուած կամ անշեշտ վանկեր, զանազան կանոններու համեմատ կարգադրեալ, և երկու տեսակ է.

1. Rhyme, *հոմանուագ կ'ըսուի, երբէք տողերուն ծայրի վանկերը մի և նոյն յանգն ունին։ Ընդհանրապէս երկու տող նոյնայանգ կ'ըսեմ. երբեմն երեք, չորս կամ հինգ տող։ Առաջին տողը երրորդին հետ նոյնայանգ ընելն ալ ընդհանուր է։*

If I have ever caused thee pain,
The throbbing breast, the burning brain,
With cares and vigils turn'd the pale,
Or scorn'd thee when thy strength did fail,
Forgive! forgive! thy task doth cease,
Friend! Lover! —let us part in piece.

So a peerless constellation
May those stars for ever blaze!
Three-and-ten times three fold nation,
Go a head in power and praise!
Like the many-breasted goddess,
Throned on her Ephesian car,
Be one heart in many bodies
Sister States, as now ye are.

Homer and Milton reign supreme
With Shakspeare—worthy band:
And Howard's name,
And Harvey's claim,
Are sung throughout the land:
And Marlborough and Wellington
Illustrious stand in the fight;
And Newton gleams
Amid the beams
Of an undying light!

Oh ye immortal gods! what is theogony?
Oh thou, too, immortal man! what is philanthropy?
Oh world that was and is! what is cosmogony?
Some people have accused me of misanthropy,
And yet I know no more than the mahogany
That forms this desk of what they mean: lycanthropy
I comprehend: for, without transformation,
Men become wolves on many a slight occasion. —Byron

Նոյնայանգ ըլլալու համար՝ պէտք է որ վանկերը մի և նոյն ձայնաւորն ունենան, շեշտուած ըլլան. և որպէս զի յանգերուն ձայնաւորները մի և նոյն ձայնը տան, այն ձայնաւորներէն ետքը եկող մասերը նոյն ըլլալու են, նախընթաց մասերը կրնան տարբեր ըլլալ։

2. Blank Verse, *պարզ կ'ըսուի տաղ մը որուն տողերուն վերջաւորութիւնը նոյնայանգ չէ։*

Ա՛ս տեսակը խօսքին միտքն աւելի որոշ կը պահէ, և միշտ տո՛ղերը տասը վանկ ըլլալու են, քանի որ միւս տեսակը որոշ թիւ մը չունի. երկու-քէն մինչև՝ տասնեւհինգ, երբեմն նաև քսան կըր՛նայ ըլլալ։

Ցանգաւոր տաղի գործածութիւնը Անգլիերէն լեզուին մէջ վերջերը մտած է։

Of man's first disobedience and the fruit
Of that forbidden tree, whose mortal taste
Brought death into the world and all our woe,
With loss of Eden, till one greater Man
Restore us, and regain the blissful seat,
Sing, Heavenly Muse? —*Միլտոնէն դրախտ կորուսեալ։*

I had a dream, which was not all a dream. —
The bright sun was extinguished, and the stars
Did wander darkling in the eternal space,
Rayless, and pathless, and the icy earth
Swung blind and blackening in the moonless air;
Morn came, and went, —and came, and brought no day:
And men forgot their passions, in the dread
Of this their desolation; and all hearts
Were chilled into a selfish prayer for light:
And they did live by watch-fires; and the thrones,
The palaces of crowned kings, the huts,
The habitations of all things which dwell, —
Were burnt for beacons; cities were consumed,
And men were gathered round their blazing houses,
To look once more into each other's face,
Happy were those who dwelt within the eye
Of the volcanoes and their mountain torch. —Byron

3. Couplet *կամ* Distich, *երկտող տանաւորը կը բաղկանայ երկու տողերէ որ ամբողջ միտք մը կու տան, թէ յանգով ըլլան և թէ անյանգ։* Triplet, *եռատողը կը բաղկանայ երեք տողերէ, որ նոյնայանգ են։* Stanza, *Ոտանաւորէ փոնը կը բաղկանայ այս ինչ չափ տողերէ, որ տանաւորին դէմառաջ բաժանուած են, ինչպէս որ հատարակ դրուածքի մը մէջ նիւթ մը մասերու կամ տարբերութիւններու կը բաժնուի։*

Ա.մէն տան քանի տող ունենալը՝ բանաստեղծէն և նիւթէն կախեալ է։ Ոմանք, մանաւանդ ռամիկները, տունը տող կը կոչեն, բայց սխալ է։

FEET. ՈՏՔ

347. Անգղիերէնի մէջ տողի մը մասերն ոտ կը կոչուին, և ոտքը կը բաղկանայ երկու կամ աւելի վանկերէ, մէկը շեշտուած, միւսն անշեշտ։ Հայերէն ամէն մէկ վանկ մէյ մէկ ոտք կը համարուի. շեշտուած վանկն երկար է, չշեշտուածը սուղ. երկար վանկը ցուցնելու համար (-) նշանը կը գործածուի և վանկին վրան կը դրուի. սուղ վանկին նշանը սա է (ᴗ). բայց այս նշանները նոր տրվոզի մը օգնելու համար կը դրուին, գրքերու մէջ շեշտ և ուրիշ նշան չի գործածուիր. կարդացողը գիտնալու է թէ որն է երկար և որը սուղ։ Հելլենացիք և Հռովմայեցիք վանկերուն քանակութեանը կը նային, եւրոպացիք շեշտին։

Metre *կամ* Measure, ըստ կը կոչուին տողի մը ոտքերը։ Տող մը եթէ մէկ ոտք է, միաչափ է (monometer), եթէ երկու ոտք է՝ երկչափ (dimeter), եթէ երեք ոտք՝ եռաչափ (trimeter), եթէ չորս ոտք՝ քառաչափ (tetrameter), եթէ հինգ ոտք՝ հնգաչափ (pentemeter), եթէ վեց ոտք՝ վեցաչափ (hexameter), եթէ եօթը ոտք՝ եօթնաչափ heptameter).

Երբեմն աւելորդ վանկ մը կ'ըլլայ որ ոտք չի հաշուուիր (Hypermeter).

Scanning, տաղ մը ոտքերու բաժնել կը նշանակէ։

Անգղիերէնի մէջ ութը տեսակ ոտք կայ, որոնց չորսը երկու վանկ ունի, միւս չորսն ալ, երեք վանկ։ Հետևեալ երեքը գլխաւորներն են։

Iambus, Մեծ-ըլ. (ᴗ -) առաջին վանկը սուղ (չշեշտուած), երկրորդը՝ երկար (շեշտուած) dĕfēnd, cŏntēnd *կամ* նոյն է defénd, conténd.

Trochee, Մէծասը. (- ᴗ) առաջին վանկը երկար, երկրորդը՝ սուղ, nōblĕ, pōlăr *կամ* nóble, pólar.

Anapest, վէրլաքանլ (ᴗ ᴗ -) երեք վանկ, առաջին երկուքը, սուղ. վերլինը, երկար. ĭntĕrcēde *կամ* intercéde.

Մնացեալներն ասոնց չափ չեն գործածուիր, և են։

Spondee (- -) Հոմբոյտ, երկուքն ալ երկար.

Pyrrhic (ᴗ ᴗ), վիրիք, երկուքն ալ սուղ.

Dactyl (- ∪ ∪), Մատն, առաջինը երկար, վերջի երկուքը սուղ.
Amphibrach (∪ - ∪), Քաղցած, առաջինը և վերջինը սուղ, երկարդը՝ երկար:
Tribrach (∪ ∪ ∪), Նէրքե, երեքն ալ սուղ.
Տաղերն ընդհանրապէս իրենց ոտքերուն անուամբը կը կոչուին, զրօրինակ. Iambic և:

IAMBIC VERSE. ՄԵԾՍՎԵՐՋ ՏԱՂ

Ասոր ոտքերը մեծաւերջ ըլլալուն, շեշտը ամէն երկրորդ վանկին վրայ կը զարնուի. հետևաբար ամէն երկրորդ, չորրորդ, վեցերորդ և վանկերն՝ երկար են, և առաջինը, երրորդը, հինգերորդը և՝ սուղ:

Ամենէն ընդհանուր չափերն են,

IAMBIC TETRAMETER ՄԵԾՍՎԵՐՋ ՔՍՌՍՉՓ

Ոտքերը գծերով բաժնուած են:

And máy | at lást | my weá | ry age
Find oút | the peáce | ful hér | mitage

Ա՛ս չափը երբեմն աւելորդ վանկ մը կ՚ունենայ, զոր նօտր գըրուի դրինք.

Or íf | it bé | thy wíll | and pléas | *ure*
Diréct | my ploúgh | to fínd | a tréas | *ure*

IAMBIC PENTAMETER. ՄԵԾՍՎԵՐՋ ՀԻՆԳՍՉՓ

Dim ás | the bór | row'd beáms | of moón | and stárs
To lóne | ly, wéa | ry, wán | d'ring tráv | elérs

Ասոր կ՚ըսուի Heroic Measure, դիւցազնական չափ:

Ամիկա աւելորդ վանկ մ՚ալ կ՚ունենայ.

Worth mákes | the mán, | the wánt | of ít | the fél | *low*
The rést | is noúght | but léath | er ór | prunél | *lo*

IAMBIC HEXAMETER. ՄԵԾՍՎԵՐՋ ՎԵՑՍՉՓ

When Phœ' | bus lífts | his heád | out óf | the wín | ter's wáve

Ա՛ս կը կոչուի Alexandrine, Ալեքսանդրեան

Աւելորդ վանկ մ՚ալ կ՚ունենայ.

The shep | herd hím | pursúes, | and tó | his dóg | doth hól | *low*

Հետևեալ չափերն առաջ ինններուն պէս ընդհանուր չեն.

IAMBIC MONOMETER. *ՄԵԾԱՎԵՐՋ ՄԻԱՉԱՓ*

How bright
The light!

Ա.ԵԼՐԴ ՎԱՆԿՈՎ

Consént | ing
Repént | ing

IAMBIC DIMETER. *ՄԵԾԱՎԵՐՋ ԵՐԿՉԱՓ*

And cáll | the bráve
To bloód | y gráve

Ա.ԵԼՐԴ ՎԱՆԿՈՎ

Upón | a moún | tain
Besíde | a foún | tain

IAMBIC TRIMETER. *ՄԵԾԱՎԵՐՋ ԵՌԱՉԱՓ*

In plá | ces fár | or néar
Or fá | mous ór | obscúre

Ա.ԵԼՐԴ ՎԱՆԿՈՎ

Our héarts | no lon′g
| er lán | guish

IAMBIC HEPTAMETER. *ՄԵԾԱՎԵՐՋ ԵՕԹՆԱՉԱՓ*

Sheséts | benéath | the él | dersháde | inthát | longmór | talswóon

Հիմա այսպիսի տաղեր երկու տողի կը բաժնուին, առաջինը չորս ոտք, երկրորդն՝ երեք։
Սաղմոսին չորս ոտքով տուներըը և ուրիշ շատ տաղեր ասանկ են,

Thou didst | O migh | ty God! | exist
Ere time | began | its race;
Before | the am | ple el | ements
Fill'd up | the void | of space.

Ա.ԵԼՐԴ ՎԱՆԿՈՎ

Waft, waft, | ye winds | his sto | *ry*;
And you, ye waters roll,
Till like | a sea | of glo | *ry*,
It spreads from pole to pole.

TROCHAIC VERSE. *ՄԵԾԱՄԱՐ ՏԱՂ*

Այս տաղին ոտքերը մեծաւար ըլլալուն, շեշտն ամէն կոճատ վանկի, այսինքն՝ առաջին, երրորդ, հինգերորդ ևն, վանկերուն վրայ է։

Ընդհանուր չափերն են

TROCHAIC TRIMETER. *Մետամամր նո-ուզսփ*

աւելորդ վանկով

Whén a | róund thee, | dy'ing Un'der | néath this | márble | *hearse*
Aútumn | leáves are | ly'ing Líes the | súbject | óf all | *verse*

TROCHAIC TETRAMETER. *Մետամամր չո-ուզսփ*

Roúnd us | róars the | témpest | lóuder. *աւելորդ վանկով*
Only | kneel once | more a | round the | *sod*
Kneel, and | bow sub | mitted | hearts to | *God!*

TROCHAIC HEXAMETER. *Մետամամր վեցուզսփ*

On a | mountain, | stretch'd be | neath a | hoary | willow,
Lay a | shepherd | swain, and | view'd the | rolling | billow.

Հետևեալ չափերն երբեմն կը դործածուին։

TROCHAIC MONOMETER. *Մետամամր մուզսփ*

Túrning
Búrning
Chánging
Ránging

Այս չափն աւելորդ վանկով մը աւելի դործածական է

Túmult | *cease*
Sínk to | *peace*

TROCHAIC DIMETER. *Մետամամր երկզսփ*

Hópe is | bánish'd
Jóys are | vánish'd *Աւելորդ վանկով*
In the | days of | *old*
Stories—plainly | *told*

TROCHAIC PENTAMETER. *Մետամամր հնդուզսփ*

All that | walk on | foot or | ride in | chariots

Աւելորդ վանկով

Hail to | thee, blithe | spirit! | bird thou | never | *wert*

Ասիկա երկու տող կը բաժնեմ։

Hail to | thee, blithe | spirit!
Bird thou | never | wert.

ANAPESTIC VERSE. ՎԵՐՋԱՏԱՆՋ ՏԱՂ

Ասոր մէջ շեշտն ամէն երրորդ վանկին, այսինքն՝ երրորդ, վեց-երորդ, իննևերորդ են, վանկերուն վրայ է։

ANAPESTIC DIMETER. ՎԵՐՋԱՏԱՆՋ ԵՐԿԱՉԱՓ

In my ráge | shall be séen
The revénge | of a queén! *Աւերտր վանկով*

Then his cou | rage, 'gan fail | *him*
For no arts | could avail | *him.*

ANAPESTIC TRIMETER. ՎԵՐՋԱՏԱՆՋ ԵՌԱՉԱՓ

O ye woods, | spread your branch | es apace,
To your deep | est recess | es I fly;
I would hide | with the beasts | of the chase,
I would van | ish from ev | ery eye.

ANAPESTIC TETRAMETER. ՎԵՐՋԱՏԱՆՋ ՔԱՌԱՉԱՓ

For a field | of the dead | rushes red | on my sight,
And the clans | of Cullo | den are scat | ter'd in fight.

Աւերտր վանկով

If they rob | us of name | and pursue | us with bea | gles
Give their roof | to the flame | and their flesh | to the ea | gles.

Մեծաւերջ, մեծատար և մեծատանջ, երեքը մէկէն երբեմն միևնոյն տաղին մէջ կը գտնուին։

Մեծատար և ոչ-վերջ.

Tyrănt | ănd slāve, | thŏse nāmes | ŏf hāte | ănd fēar.

Մեծատանջ և ոչ-վերջ

Yĕ măy trāce | my steps | o'ĕr thĕ wa | kĕnĭng earth
By thĕ wīnds | which tēll | ŏf thĕ vī | olet's bīrth.

Միւս հինգէն երկու հատը երբեմն կը գործածուի.

DACTYLIC MONOMETER

Feárfully
Teárfully

DACTYLIC BIMETER

Free from să | tĭĕty
Care ănd anx | ĭĕty

DACTYLIC TRIMETER.

Weäring a | wáy in his | yóuthfulness
Love liness | beauty and | truthfulness *Ա.ՀԼՐԴ ՎԱՆԿՈՎ*
Wéary and | w'orn, she has | waíted for | *years*
Keeping her | grief ever | green with her | *tears.*

AMPHIBRACH VERSE. *ՓՈՂԱՂՕՏ ՏՈՂ.*

AMPHIBRACH MONOMETER.

Hearts beáting
At méeting
Tears stárting
At parting

AMPHIBRACH MONOMETER.

A cónquest, | how hárd and | how glórious!
Though fate had fast bound her
With Styx nine times round her!
Yet músic | and lóve were | victórious!

AMPHIBRACH DIMETER

The bláck bands | came óver
The Alps and their snow;
With Boúrbon, | the róver,
They pass'd the broad Po.

AMPHIBRACH TETRAMETER.

The flesh was | a picture | for painters | to study,
The fat was | so white and | the lean was | so ruddy.

Տաղի մը բառերուն մէկ քանին եթէ նոյն գրով կը սկսի, կ'ըսուի Alliteration.

Who often, but without success, have pray'd
For *a*pt *a*lliteration's *a*rtful *a*id.

Ոտանաւորին ոչ թէ միայն ծայրի վանկերը կը յարմարին, այլ երբեմն նաև մէջ տեղիններըը որ կը կոչուի line-rhyming *կամ* word-matching.

She *drove* her *flock* o'er *mountains*,
By *grove* or *rock* or *fountains.*

Բանաստեղծներն ուրիշ վարպետութեամբ շինուածներ ալ ունին.

Now, O now I needs must *part*,
Parting though I *absent* mourn;
Absence can no *joy* impart,
Joy once fled can ne'er return.
Evening draws her rosy veil
Lovely o'er the western sky,
Lingering clouds in beauty sail
Ere the night withdraws their dye,
Not a wavelet, etc.

Ա.ս կը կոչուի Acrostic, *տողերուն սկզբնատիւրերն անձի մը անուն ըլլալուն համար։*

Such sharpness shows the sweetest *friend*,
Such cuttings rather heal than *rend*,
And such beginnings touch their *end*.

cur- f- w- d- dis- and p-
A -sed -iend -rought -eath -ease -ain
bles- fr- b- br- and ag

Վրայի կարգն է. A cursed fiend wrought death, disease and pain.
Վարի կարգն է. A blessed friend brought breath and ease again.
Ա՛ս կը կոչուի Task Poetry.

POETIC LICENSE. *ԲԵՐԹՈՂԱԿԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ*

348. *Համաձայնութեան մէջ յիշեցինք ոտանաւորի մէջ գտնուած շեղումները, բայց անոնցմէ զատ ուրիշներ ալ կան որ հոս կը դնենք.*

1. *Բայն իր տէր բայիէն առաջ կը դրուի. զորօրինակ.* *Sunk* was the *sun* and up the eastern heaven.

2. *Նոյն օրինակը կը ցուցունէ թէ օժանդակը բայէն առաջ դրուելու տեղը եւս քը դրուած է:*

3. *Բայը իր սեռի խնդրէն եւս քը կը դրուի. զորօրինակ.* If solid *happiness* we prize.

4. *Ինուն իր ածականէն առաջ կը դրուի. զորօրինակ.* Round me *visions fair* were beaming.

5. *Մակբայն որու որ կը վերաբերի, անկէ առաջ կը դրուի. զորօրինակ.* The plowman homeward plods his way.

6. *Նախադրութիւնն իր խնդրէն եւս քը կը դրուի. զորօրինակ.* Where echo walks steep *hills among*.

7. *Չէզոք բայերը ներգործականի մասքով կը գործածուին, ու խնդիր կ'առնեն. զորօրինակ.*

Still in harmonious intercourse they *lived*
The rural *day*, and *talk'd* the flowing *heart*.

8. *Յարաբերականը չի դրուիր. զորօրինակ.* Tis Fancy, in her fiery car. Transports me to the thickest war! [who]

9. *Յարաբերեալը չի դրուիր, զորօրինակ.* Who never fasts, no banquet e'er enjoys. [he]

10. *Ցօղը չի դրուիր. զորօրինակ.* The brink of haunted stream. [a]

11. *Մ'իսկ ինչ օժանդակը կը դրուի. զորօրինակ.* What for ourselves we *can* is always ours [do]

12. Անուն և դերանուն նոյն բային առը ընել· ըղծրինակ· *It* ceased the melancholy *sound.*

13. Հրամայական առաջին և երրորդ դէմքերն առանց let ուղղելու· և քանի որ դերանունը հայցական հոլով է, ընդհերցողը դիւրաւ կը սխալի և բայն մը սեռի խնդիր կը համարի·

Turn we a moment Fancy's rapid flight.
Fall he who must beneath a rival's arms.

14. Ածականն՝ անունի և մակբայի պէս կը դրծածուի· ըղծրինակ· Meanwhile, whate'er of *beautiful* or *new*
By chance, or search, was offered to his view.
Gradual sinks the breeze into a perfect calm.

15. Մակբայն աներևոյթ եղանակին և *to* նշանին մէջ տեղը կը դրուի· ըղծրինակ· To *slowly* trace the forest's shady scenes.

16. Հինէն ճեպացած, կամ այլ և այլ լեզուներէ առնուած բառեր կամ ոճեր·

Let each, as *likes him best*, his hours employ.
Long were to tell what I have seen.
He *knew to sing* and *build* the lofty rhymes.

17. Բառերը իրարմէ զատել *To* the nuisance *abate* վոխանակ to abate the nuisance ըսելու ։

PUNCTUATION. ԿԷՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

349. Կէտադրութեան դլխաւոր նշաններն են, the comma (,), ստորակէտ· the semicolon (;), կէտ ստորակէտ· the colon (:), դիջակէտ· the period (.), ընդհակէտ· the note of interrogation (?), պարոյկ· the note of exclamation (!), երկար, նշան բացատանչութեան ։

Կարդացողէն և նիւթէն կախում ունի կէտերու դործածումը, և կարդալու ու դրելու մէջ քիչ մը տարբերութիւն կայ, ըղծրինակ· No, Sir. Ոչ, Տէր· Հոս երկու.քին մէջ տեղ կէտ կայ, բայց խօսելու առեն երկու.քը մէկէն կը հնչուին ։

Կէտադրութեան նշաններու կողմանէ Եւրոպական լեզուները, ոչ միայն Ասիոյ լեզուներէն, այլ և իրարմէ կը տարբերին· ըղծրինակ· Սպանիերէն պարոյկը երկու.ք է (այսպէս ¿.....?) և ծանարէն (այսպէս ;) ։

THE COMMA. ՍՏՈՐԱԿԷՏ

1. Շաղկապով կապուած երկու նոյն մասունք բանի (բայերը, և թէ նոյն եղանակ կամ ժամանակ են) չեն դառուիր ոչ ստորակէտով

ոչ ալ ուրիշ կէտում մը · զրօրինակ · The earth and the moon are planets. He is faithful and kind. You and your friend were absent. He invited my brother and me to see and examine his library. Loved and admired by his friends. Some nations are governed by kings or emperors.

2. *Եմէ չափկապը չդրուի, առտակէտը կը դրուի · զրօրինակ ·* He is a plain, honest man.

3. *Եմէ բառերը .քանի մը հատ են, ամէնուն մէջտեղ առտակէտ կը դրուի, բայ'ի վերջի երկուքէն, եմէ ասանք չպղկապով կապուած են · զրօրինակ ·* Poetry, music and printing are fine arts. The sight, the hearing, the feeling, the taste, the smell are five natural senses. A learned, wise and amiable man. In a letter, we may advise, exhort, comfort and request.

4. *Երկու ածական որոնց մէկը գոյականին հետ իրր մէկ բառ կը համարուի՝ առտակէտուն չեն բաժնուիր, զրօրինակ ·* A venerable *old man.*

5. *Եմէ բառերը զոյգ զոյգ են, առտակէտն ամէն զոյգին առջևը դրուելու է · զրօրինակ ·* Anarchy and confusion, poverty and distress, desolation and ruin, are the consequences of civil war. A christian spirit may be manifested either to Greek or Jew, male or female, friend or foe.

6. *Անկախ հոլով, անկախ ընդունելութիւն, տէր բայի չեղող անեղեւոյթ եղանակ, իրենց յաւելուածներովը, նաև ո և է կարճ խօսք մը որ ուրիշէ մը առնուած է, առտակէտով բաժնուելու են խօսքին միւս մասէն · զրօրինակ ·* My son, hear the counsels of thy father. It hurts a man's pride to say, I don't know. Properly speaking, he is guilty of falsehood. And, to say the truth, I think so too.

7. *Մակբայներուն շատերը,* nay, so, first, hence, secondly, indeed *և ասոնց նման շատ ուրիշներ, նաև քանի մը բառերէ բաղկացեալ մակբայներ,* at once, at random *են · առտակէտով բաժնուելու են, եմէ կարևոր հաստատուի · զրօրինակ ·* These, however, were hidden by the rich clothes. But, at last, he was taken prisoner. Henry the Sixth, on the contrary, was soft, meek and peaceable. At length, she became afraid that they would kill her. Of late, millions have emigrated. In 1560, Charles the Ninth became king of France. On Monday, the 5th of July, he wrote a letter to Roper.

8. *Եթէ բացայայտիչը միշտ բառ է, բացայայտեալէն զատուելու չէ. ըստօրինակ.* Jesus Christ. The Apostle Peter. Alexander the Great. Tarquin the Proud. Julius Caius Caesar. *Եթէ. քանի մը բառերէ կը բաղկանայ, զատուելու է. ըստօրինակ.* His son, Louis the eleventh, succeeded him in 1461. The Arabs are descended from Ishmael, a son of Abraham.

9. *Յարաբերականն ընդհանրապէս յարաբերեալէն զատուելու է, մանաւանդ եթէ խօսքը երկայն ըլլայ. ըստօրինակ.* This Diet, which met on the 4th of October, should etc. One of the most famous of the French kings was Francis the First, who ascended the throne in 1515.

10. *Եթէ իմաստ մը կամ աներեւոյթ եղանակը տէր բայի ըլլայ, բայէն զատուելու է, բայէն թէ առաջ ըլլայ, և թէ վերջը. ըստօրինակ.* That the idea of glory should be associated strongly with military exploits, ought not to be wondered at.

11. *Եթէ բայը ըստութեամբ հաակցուի, շատ հեղ տեղը ստորակէտ մը կը դրուի. ըստօրինակ.* From law arises security, from security, curiosity; from curiosity, knowledge. Passion overcomes shame; boldness, fear; and madness, reason.

12. *Եթէ շաղկապն իմաստները կը կապէ, առաջին իմաստին ծայրը ստորակէտ կը դրուի, շաղկապն ալ վերջը իմաստին կը կցուի. ըստօրինակ.* It is sufficient for the present to say that they were bold warriors, and chose rather to obtain wealth by plundering the rich inhabitants of Italy, than by the cultivation of their own more sterile soil.

13. *Եթէ խօսքի մը այլևայլ իմաստները բաղդատութիւն և դիմադրութիւն ցուցնեն՝ ընդհանրապէս ստորակէտով բաժնուելու են. ըստօրինակ.* It is the province of superiors to direct, of inferiors to obey. As the hart panteth after the water brooks, so panteth my soul after Thee.

THE SEMICOLON. *ԿԷՏ ՍՏՈՐԱԿԷՏ*

1. *Իմաստէ մը եռ.քը, անոր պարունակութեանը պատճառ, բացատրութիւն, դիմադրութիւն կամ հետևանք ցուցնող պարբերութիւն մը՝ կէտ ստորակէտով կը զատուի. ըստօրինակ.* Be not hasty in thy spirit to be angry; for anger resteth in the bosom

of fools. Caligula's pride first appeared in his assuming to himself the title of ruler; which was usually granted to kings. Cinna marched into the city; but Marius stopped. The plants are improved by cultivation; but they are still the native produce of the soil.

Եթէ իմաստի մը հետ կապակցեալ քանի մը պարբերութիւններ իմաստէն առաջ կամ ետքը իրարու հետևէ շարուած են, միջակէտով զատուելու են. ըստ Բինակ, Brilliant only on the field of battle; loved by none but a few intimate connections; considerate and circumspect in council; in the execution of his designs etc.

They are brought together by the constitution; they have a legal character; they display the ensigns of public authority; they assemble men of all ranks and opinions; and in etc.

THE COLON. *ՄԻՋԱԿԷՏ*

350. *Միջակէտը (որ Եւրոպական լեզուաց մէջ մեր վերջակէտն է) հիմա շատ չի գործածուիր, և որոշ կանոններ չունի, ընդհանրապէս կը գործածուի*

1. *Երբ ուրիշի մը ըսածն յառաջ կը բերուի, ըստ Բինակ.* All our conduct toward men should be influenced by this important precept: "Do unto others as you would that others should do unto you". Jesus answered, Thou sayest: I am a king. Almost in the sublime and immortal words of Pascal: "La Raison confond les dogmatistes, et la Nature les sceptiques".

2. *Երբ խօսքն ինքնին կատարեալ է, բայց ուրիշ խօսք մ'ալ կը դրուի երբ դիտողութիւն կամ բացատրութիւն առաջնոյն. ըստ Բինակ.* The intimation illustrated by such a commentary produced the intended effect: two hundred and eight at once confessed. There is perhaps only one opinion about the French Revolution in which its friends and its enemies agree: —they both conceive that its influence will not be *confined* to France.

THE PERIOD. *ՎԵՐՋԱԿԷՏ*

351. *Վերջակէտը (որ մեր միջակէտին պէս մէկ կէտ է) ամբողջ խօսքի մը վերջը կը դրուի, ըստ Բինակ.* One of the most wonderful improvements of modern times is that of the steam-engine. This contrivance is now made to do the work which millions of men could not have done before. It is applied to the manufacture of

an infinite variety of articles. Nor is this all; it is employed to drive vessels over the water, and to impel carriages upon railroads with immense speed. *Երբեմն շարժական զսպուած երկու խօսքեր կը գտնէ, զորօրինակ.* The republican form of government was partially adopted by the Jews, soon after their return from Egypt. But it was not till the time of the Greeks that a genuine republic was established.

Համառօտութեան մը աւելը միշտ կէտ կը դրուի, զորօրինակ. No. (number), A. D. (Anno Domini), Vol. (volume), Chap. (chapter). *Համառօտութիւնք այս կէտն ունենային զատ՝ խօսքին սովորական կէտն ալ կ'առնեն, բայց'ի վերջակէտէն. զորօրինակ.* The passage of the same page, which quotes the king's own MSS., is more naturally referable to the secret advisers of Order in council.

Հետեւեալ օրինակները կէտերուն զանազան գործածութիւնները (որ կանոնի տակ չեն երթար) աւելի պարզ կը ցուցնեն. New York: Samuel S. and Wm. Wood.
John Mason Good, M. D., F. R. S., F. R. S. L., etc. 1,341,591
Columbia College, December 24,1845. 1.03102+
£1. 10s. 6d. §133. 1. Let there be ℔. Penny Cyclop., Vol. X X., p. 112. § X vj. *Teacher.* What part of speech is horse? *Pupil.* A *noun.* The Connecticut civil officer. In three parts. Eighth edition. Price, 1. 50. History of the Indians of Connecticut. By J. W. De Forest. Illustrated by Darley. Price, $ 2. Examples:—"A more perfect civilisation" Adam, Alexander, LL. D. Rudiments of Latin and English Grammar. Edinburgh; 1772. —Boston; 1812.

THE NOTE OF INTERROGATION. ՊԱՐՈՅԿ

352. *Ընդհերքէնի մէջ, պարոյկն ամբողջ հարցման ծայրը կը դրուի. զորօրինակ.* What time it is? With whom were the Romans at war besides Carthage? and who assisted in it? *Ա՛ս օրինակէն յայտնի է որ երթէ խօսքի մը մէջ քանի մը հարցում ըլլայ, ամէն մէկ հարցում զատ զատ պարոյկ չառներ, թէպէտ երբեմն ամէն մէկուն զատ զատ ալ կը դրուի. զորօրինակ.* Is my name Talbot? and am I your son? and shall I fly? *Երբեմն պարոյկը խօսքին մէջ տեղը կը դրուի. զորօրինակ.* Is any among you afflicted? let him pray.

Պարոյկը տարակոյս ալ կը ցուցնէ. արդեօք մտքով.

353. The Diæresis (..), *Տրոհման նշանը՝ որուն վրայ կը դրուի երկու ձայնաւորներու. մէկուն վրայ կը դրուի, ցուցնելու համար թէ անոնք զատ զատ հնչուելու են. զորօրինակ.* coöperate, *համբերել.* և ոչ թէ *համբերել. արդէն ծանօթ բառերու վրայ շատ հեղ այս չի դրուիր, և ձայնաւորները զատ կը հնչուին:*

Quotation Marks (“ ”), *Չակերտը՝ կը ցուցնէ թէ յաջորդ բառը կամ խօսքը ուրիշէ մը առնուած է. զորօրինակ.* “Constantinople, the present capital of Turkey, was called Byzantium, from Byzas, who founded it in 715 B. C.”

Եթէ կոչում եղող խօսքին մէջ ուրիշ կոչում մ’ալ կայ, մէկ չակերտ կը դրուի (‘ ’) զորօրինակ. “It is said that Constantine was one day riding at the head of his army, when he saw a splendid cross in the heavens, upon which was written, ’Conquer by this sign’.”

Եթէ կոչում եղող խօսքին մէջ բառ մը կամ խօսք մը մնանէ որ կոչուած խօսքին չի վերաբերիր՝ չակերտէն դուրս կը ձգուի. զորօրինակ. “No one knew,” said the Dutch minister, “what to do for joy”.

Երբ կոչուած խօսքը քանի մը պարբերութիւնէ է, նշանը ընդհանրապէս միայն սկիզբը և վերջը կը դրուի:

354. The Paragraph (¶), *Ծոդուածը՝ կը ցուցնէ թէ նոր բան մը սկսուած է: Այս նշանը հին և նոր կտակարան բսուած դիրքերուն մէջ դործածուած է. ուրիշ դիրքերու մէջ քանի մը դիծ վարէն կը սկսի խօսքը, ու նշանը չի դրուիր:*

355. The Section (§), *Հատուածը՝ գլուխ մը կամ ճառ մը մասերու կը բաժնէ:—Ծոդուածն ու հատուածը թուանշան կ’առնեն.* § 297, ¶ 89 *ես. և կը համրուին:*

356. The Index *կամ* Hand (☞), *Մատը՝ կը ցուցնէ թէ այն ինչ խօսքը կամ մասը յատուկ ուշադրութիւն կ’ուզէ:*

357. The Ellipsis (××× *կամ*—) *Ջեղջումը՝ կը ցուցնէ թէ դիրեր կամ բառեր դրուած չեն. զորօրինակ.* C××××××n *փոխանակ* Captain. k—g *փոխանակ* king.

358. The Cedilla (¸), *Ոտիկ, գաղլերէնի մէջ* c *դրին տակը կը դրուի, որ* s *կարդացուի, երբ առանց անոր* + *կը կարդացուի: Անդլերէն* façade *բառը միայն կայ, ուր* c *դրին տակ նշանով է:*

359. Brace (⎫), *Փականիշը՝ զանազան բառեր կամ խօսքեր միևնոյն*

կու կապելով կը ցուցնէ թէ անոնց դիմացը դրուածները միևնոյն բանին կը վերաբերին կամ անոր մասերն են.

ղորօրինակ. 2nd Person { ye love / you love

360. Star *կամ* Asterisk (*), *Աստղանիշ*, Obelisk (†) *կոթող*, Double dagger (‡), *Դաշնակ*, Parallels (||), *Զուգահեռականք*, *նաև գրով թուանշանները (և երէկ ասոնք բաւական չըլլան, յանոնց կրկինը կամ երեքկինը ինչպէս. **, †† կամ *** ևն), բաւի մը առջև քիչ մ'ալ վերօք կը դրուին, ցուցընելու համար թէ լուսանցքին վրայ (գրքին էջին տակը կամ քովերը) այն տեղւոյն վերաբերեալ բան մը կայ։*

Գանի մը կէտեր (.....) կը ցուցընեն թէ բան մը լրութեամբ անցուած է. նմանապէս կէտեր կը դրուին խօսքի կամ բաւի մը առջև, ցուցնելու համար թէ քիչ մը անդին ուրիշ անոր վերաբերեալ բան մը կայ և ան կէտերուն ուղղութեամբը նայուելու է։

361. Seperatrix (|), *Անջրպետը՝ ոտանաւորի մը ոտքերը կը բաժնէ։ երէկ պէտք ըլլայ։*

362. *Սա նշանը (”), երէկ բաւի մը տակը դրուի, կը ցուցնէ թէ անիկա վերն ալ պիտի կրկնուի.*

ղորօրինակ. Ye may love
you „ „ *այսինքն* you may love. *Երբեմն միայն (—) դիծ մը կը գործածուի կրկնուելու բաւին կամ բաւերուն տակը։*

363. Accent (´ `)*Շեշտը վանկի մը վրայ կը դրուի ցուցնելու համար թէ ձայնը հոն աստիճանելու կամ զարնուելու է։ Առաջինը* Acute Accent, *ուր ձեռք կ'երթայ, միւսը՝* Grave accent, *քով. աս վերջինը Անգղիերէնի մէջ շատ չի գործածուիր. երկուքը մէկտեղ (ˆ) կը կոչուին* Circumflex, *ըրթակ։*

364. *Ձայնաւորի մը երկար ըլլալը կը ցուցուի աս նշանով (-), սուղ ըլլալն՝ աստվ (ᴗ). ղորօրինակ.* mīne, *մայն*, ōver, *օվըր.* āge, *էյճ.* ēra, *իրա.* bĭrd, *պըրտ.* dŏve, *թըվ։*

395. Tilde (˜), *Խաղը՝ Սպանիերէն լեզուին մէջ* n *գրին վրայ կը դրուի (ñ) ձեը կարդալու համար։*

366. Hyphen (-), *Ենթամինայ, 1. Բաղադրեալ բաւերը կը կցէ. ղորօրինակ.* post-office. to-day.

2. *Բաւի մը վանկերը կը բաժնէ. ղորօրինակ.* com-mune.

3. *Տողադարձի նշան է տողին վերջը բաժնուած բաւի մը վերի մասին առջև։*

THE NOTE OF EXCLAMATION. ԵՐԿԱՐ

367. *Երկարը կը ցուցունէ կիրք, զղօրինակ. բարկութիւն, զարմացում եւ. զղօրինակ.* What madness! *Մի՛ջարկութեանց հետ և անոնց առջևը կը դրուի.* Oh! *ո՜հ: Եթէ միջարկութիւնը 0 է, քանի մը բառ անդին դրուելու է, զղօրինակ.* O Hope! *Քանի մը պարոյկ մնէին, եթէ լրարու քով ըլլան, շատ զարմանք կամ ծաղր կը ցուցունեն:*

Մնացեալ նշաններն են,

368. The Parenthesis, *փակագիծը՝ որ բառ կամ խմբատ կը պարունակէ, որպէս զի առաջ դրուած խօսքն աւելի աղէկ բացատրուի, թէպէտ խօսքն առանց անոր կատարեալ է. զղօրինակ.* The Catholics (those who were attached to the Pope of Rome) had conspired to murder all the Protestants, (those who did not like the Pope) throughout France. From the time that Rome was burnt by the Gauls (B. C. 390), the Romans were harrassed by the hostilities of this warlike people (the Goths).

—Ոմանք փակագծի տեղ գիծ դադարման (-) կը դնեն. — երբեմն ուրիշի մը խօսքը վերիվերոյ գրելէն ետքը ըսողին անունը փակագծի մէջ կը դրուի:

369. The Brackets [], *փակոցը՝ իրմէ առաջ դրուածը կը մեկնէ, նաև խօսքին մէջ պակասութիւնը կամ սխալին ուղղութիւնը կը պարունակէ, զղօրինակ.* He [the king] was of a different opinion.

370. The Dash (-), *Դադարման գիծը՝ կը ցուցունէ թէ խմբատը լմնցած չէ, կամ նիւթը փոխուած է, կամ թէ քիչ մը կեռնալու է, զղօրինակ.* Let the goverment do this—the people will do the rest. If thou art he—but oh how fallen! He promised to assist the Italians in throwing off a yoke,—in escaping from thraldom, —in establishing liberty,—in asserting rights—in obtaining independence. *Նաև կը ցուցունէ ժե՛ւ, զղօրինակ.* 1375—1562.

371. Apostrophe ('), *Ապաթարցը՝ գրերու զանց առնուած ըլլալը կը ցուցունէ. զղօրինակ.* e'en (even). tho' (though). 'tis (it is). *Նաև սեռական հոլովին նշանն է.* man's.

372, The Caret (∧), *Միջնորդը՝ կը ցուցունէ թէ բառ մը կամ գիր մը որ մոռցուած է՝ ուր պիտի մտնէ, զղօրինակ.* He was condemned to death

de m ned to death
∧ ∧

Բառ մը տողին վերջը չհասակ բաժնելու համար, 1. Բառերը վանկերու բաժնել դիտնալու է։

2. Բաղադրեալ բառերը կազմող պարզ բառերը, նաև յառաջադիր մասնիկները բաժնուելու են, հոգ չէ թէ յաջորդ տողին սկիզբը դրուած մասը ձայնաւորով սկսի կամ բաղաձայնով։ — Եթէ մասնիկին ու բուն բառին մէջտեղ դիր մը ըլլայ որ ոչ մէկուն կը վերաբերի՝ մասնիկին կցուելու է. զորօրինակ. begin-ning.

3. Բաղադրեալ կամ մասնիկ չունեցող բառերուն երկու բաղաձայնին մէկն տողին անցնելու է. զորօրինակ. par-ticle. lan-guage.

4. Երբ մէկ բաղաձայն կայ, տողին կ'անցնի։

5. Երեք բաղաձայնին երկուքը տողին կ'անցնի։

6. Ձայնաւորները շատ հեղ կ'անցնին. զորօրինակ. oth-er. sec-ond և։

CAPITAL LETTERS. ԳԼԽԱԳԻՐՔ

373. Հին ատենը ամէն գիր գլխագիր էր, կէտադրութիւն և տողադարձ ալ չկային։ Հիմա գլխագիր կ'ըլլան

1. Ամէն խօսքի, ստանաւորի տողերուն, Աստուծոյ անուններուն կամ անոր տեղը դրուած դերանուններուն, յատուկ անուններուն և յատուկ անուններէն ելած ածականներուն, պատուոյ անուններու, որոշող անուններու, փողոցներու, գիտութեանց, ամիսներու, օրերու, տօն օրերու անուններուն առաջին գիրը։

Նոյնպէս ամէն վերջակէտէ, և ընդհանրապէս բացադանչութեան և հարցման նշաններէն ետքը եկող բառին առաջին գիրը։

3. Եթէ ուրիշի մը խօսքը մէկուն ուղղուի. զորօրինակ. "Know thyself". Գիտցիր ինքզինքդ. մխիթարական մը խօսքն է երբև առակ. "Thou art the man". Դուն ես այն մարդը. Նաթանի խօսքն է առ Դաւիթ։

4. Դիմառնութեամբ դործածուած հասարակ անուններու առաջին գիրը։

5. I, է՛. և O միջարկութիւնը միշտ գլխագիր ըլլալու են։

6. Խօսքի մը մէջ ազդու կամ գլխաւոր բառերուն սկզբնագիրը. նոյնպէս ամէն գիրքերու, տետրակներու, լրագիրներու, ճառերու եւ անուններուն բոլորին կամ գլխաւոր բառերուն սկզբնագիրը երբեմն ամբողջը։

ITALIC LETTERS. ՆՕՏՐ ԳԻՐԵՐ

374. Նօտր դրուելու են,

1. Օտար լեզուէ բառ մը կամ խօսքի մը մասը։

2. Խօսքի մը մէջ մասնաւոր բառ մը կամ իմաստ մը, միւսնե-

բէն որոշելու համար։ —Երբեմն ալ բառերը իրարմէ բաց կը գրուին, առանց նօսր ըլլալու։

3. Իրը անուն գործածուած մասն բանի մը որ 'ի բնէ անուն չէ. զրօրինակ. The relative pronouns are *who, which* &c.

4. Հրապարնելու անուններն ընդհանրապէս։

Աստուածաշնչին մէջ նօսր գրուած են այն բառերը որ բնագրին մէջ չկան։

ABBREVIATIONS. ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆՔ

375. Անգղիերէն լեզուն շատ համառօտութիւններ ունի, և ասոնց ամենէն ընդհանուրներն անհրաժեշտ պէտք է գիտնալ։

Համառօտութիւնները կրկին են, Ապոստրոֆով և Առանց ապոստրոֆի։ —Աստղանշուլ նշանակուածները ռամկական և սխալ են.

A'n't* Am not. Are not. Is not.	On't* of it. on it.
Can't Cannot	Needn't Need not
Cou'dn't Could not	Ma'am Madam
Didn't Did not	Musn't Must not
Doesn't Does not	Let'em* Let them
Don't Do not	Shan't Shall not
He don't* He does not	Shouldn't Should not
'Em* Them	That's That is
Gi'me* Give me	They'll They will
Hadn't Had not	They're They are
Haven't / Han't* } Have not	There's There is
He'd He had	'Twas It was
He'll He will	'Twill It will
He's He is	They've They have
I'd I would	Wasn't Was not
I'd* I had	Who's Who is
I'll I will	Won't Will not
I'm I am	Wouldn't Would not
Isn't Is not	Weren't Were not
It's It is	What's What is
I've I have	You're You are
Is't Is it	You've You have
Let's Let us	

Այս համառօտութիւնները խօսակցութեան և այն ոճով գրուածներու, ոչ թէ կանոնաւոր գրուածներու մէջ կը գործածուին։

Հետեւեալներն ոտանաւորներու մէջ կը գտնուին, խօսակցութեան մէջ չեն գործածուիր. թէպէտ առաջիններն ոտանաւորի մէջ ալ կը գտնուին։

E'er Ever
E'en Even
Th' The
'Tis It is
'T It
D' Do
Ne'er Never
O' Of
Altho' Although
'Mid Amid
O'er Over
'Neath Beneath
Ev'ry Every
'Twere It were

Բայերուն կատարեալն ու ընդունելութիւնը որ ed *կը վերջաւորի՝ պէտք եղած ատեն կը համառօտուի այսպէս*, 'd, *ըստօրինակ*. loved, lov'd.

Սահմանական ներկայ երրորդ դէմքին eth *վերջաւորութիւնը կը համառօտուի* 'th. es *վերջաւորութիւնն ալ՝* 's.

Համառօտութեան երկրորդ կերպին մէջ փոխանակ ապաթարցի վերջակէտ մը կը դրուի կրճատեալ բառին առջևը։

A. *կամ* Ans. Answer. *պատասխան*
Abp. Archbishop. *արքեպիսկոպոս*
Acct. Account. *հաշիւ*
Adj. Adjective. *ածական*
Adm. Admiral. *ծովապետ*
Adv. Adverb. *մակբայ*
Alt. Altitude. *բարձրութիւն*
Anat. Anatomy. *մարդակազմութիւն*
Anon. Anonymous. *անանուն*
Apr. April. *Ապրիլ*
Ap. Apostle. *առաքեալ*
Ar. Arabic. *Արաբացի*
Arch. Architecture. *ճարտարապետութիւն*
Att. Attorney. *վաստակաբան*
Aug. August. *Օգոստոս*
Av. Avenue. *ուղի*
A-S. Anglo Saxon. *Անգլօ Սաքսոն*
Bal. Balance. *կշիռ*
Bart. Baronet. *Պարոն*
Bbl. Barrel. *կարաս* (*ցեղը, վառելը*)
Benj. Benjamin. *Բենիամին*
Bd. Bound. *կապուած*
B. C. Before Christ. *Քրիստոսէ առաջ*
Bk. Book. *գիրք*. Bank. *դրամատեղ*
Bot. Botany. *տնկաբանութիւն*
Bp. Bishop. *եպիսկոպոս*
Bet. Between. *մէջ տեղը*
Cal. Calendar. *օրացոյց*
Capt. Captain. *նաւապետ, հրամանատար*
Cash. Cashier. *գանձապետ*
Ch. Church. *եկեղեցի*
C. H. Court House *դատաստանարան*
Chap. Chapter. *գլուխ* (*գիր.քի*)

Chas. Charles. Կարոլոս
Chem. Chemistry. քիմիաբանութիւն
Coll. College. ճեմարան
Chron. Chronicles. ժամանակագրութիւնք
Cl. Clerk. գրագիր
C. J. Chief Justice. բարձրագոյն դատաւոր
Co. Company. ընկերութիւն.
„ Country. գաւառ
Col. Colonel. (քըռնել) հազարապետ
Com. Commissure. ճեղք
Commodore. Հրամանատար
Committee. մասնաժողով
Cong. Congress. ժողով Մ. Ն. Ա.
Const. Constable. պաշտօնեայ
Cor. Corinthians. Կորնթացիք
Cr. Credit. վարկ
Creditor. վարկ ընող
Ct. Cent. տասակ Մ. Ն. Ա.
Count. կոմս
Court. ատեան
Cwt. A hundred weight. հարիւր մը
Dan. Danish. Տանիմարքայի
Daniel. Դանիէլ
Dea. Deacon. սարկաւագ
Dec. December. Դեկտեմբեր
Deg. Degree. աստիճան
Dep. Deputy. պատգամաւոր
Dept. Department. կողմ
Deut. Deuteronomy. Գիրք երկրորդ օրինաց
Dict. Dictionary. բառգիրք
Dis. District. տահման
Doll. համ $ Թալէր
Doz. Dozen, տուզինա (12)
Dr. Debtor, պարտական
Doctor, բժիշկ, վարդապետ
Doct. երբեմն Doctor բառին համառօտութիւնն է
Dowt. Pennyweight. հարիւր մը
E. East, արեւելք
Eccl. Ecclesiastes, Ժողովող
Ed. Editor, տպագրող
Edition, տպագրութիւն
Eng. English, Անգլիական
England, Անգլիա
E. N. E. East, North east, արեւելեան Հիւսիսային արեւելք
Ep. Epistle, Թուղթ (նամակ)
Eph. Ephesians, Եփեսացիք
E. S. E. East South east. արեւելեան Հարաւային արեւելք
Esq. Esquire, ասպետ (պատուանուն է)
Exc. Excellency. բարձրութիւն
Exe. Executor, կտակակատար
Ex. Example, օրինակ
Exception, բացառութիւն
Exodus, Ելից գիրք
Feb. February, Փետրուար
Fem. Feminine. իգական
Fig. Figure, ձև
Fo. Folio, միածալ գիրք
Fr. France, Գաղղիա
French. Գաղղիական
Francis, Ֆրանչիսկոս
F. R. S. Fellow of the Royal Society, Անգամ արքունական ընկերութեան
Ft. Feet, ոտք
Foot, ոտն
Fort, բերդ
Fur. Furlong, վարսախ
Gal. Galatians, Գաղատացիք
Gall. Gallon, Հեղուկի չափ մը
G. B. Great Britain, Մեծն Բրիտանիա
G. M. Grand Master, Ֆրանմասոնից գլուխը
Gen. Genesis, Ծննդոց գիրք
General, զօրապետ
Geo. George. Գէորգ
Geol. Geology. երկրաբանութիւն
Ger. German, Գերմանական. Գերմանիկ

Gov. Governor, կառավար
Gent. Gentleman. պարոն
Gr. Greek, յունական . Յոյն .
grain գորեն
Gram. Grammar. քերականութիւն
H. կամ Hr. Hour, ժամ
H. B. M. His կամ Her Britannic Majesty, նորին Բրիտանական բարձրութիւնը
Heb. Hebrews. Եբրայեցիք
Hhd. Hogshead, (չափ մըն է)
Hist. History, պատմութիւն
Hon. Honorable, Honorary, պատուելի
H. R. H. His կամ Her Royal Highness, նորին արքունական բարձրութիւնը
H. R. House of Representatives պատգամաւորաց ժողով
Hund. Hundred, Հարիւր
I. Island կղզի
In. Inch, մատնաչափ
Inst. Instant, այս ամիս
Int. Interest, Շահ
Isa. Isaiah, Եսայի
It. {Italian, իտալական . Իտալացի / Italy, Իտալիա
Itin. Itinerary, ճամբու
J. Judge, դատաւոր
Jas. James, Յակոբոս
Jan. January, Յունուար
Jno. John, Յովհաննէս
Jona. Jonathan, Յովնաթան
Josh. Joshua, Յեսու
Jr. կամ Jun. Junior, կրտսեր
K. King, արքայ
Kt. Knight, ասպետ
L. {Lady, տիկին / Latin, Լատին / Lord, տէր
Lam. Lamentations. Ողբք
Ldp. Lordship, տէրութիւն
Lat. {Latitude, լայնութիւն / Latin, Լատին
Ld. Lord, Տէր
Legis. Legislature, ժողով
Lev. Leviticus. Ղեւտացի
Lieut. Lieutenant, տեղապահ
Lon. Longitude, երկայնութիւն
Lond. London, Լոնտրա
M. {Marquis, մարքիզ / Monsieur, տէր (մուսիւ) / Meridian, միջօրեայ / Morning, առաւօտ / Mile, մղոն
Mac. Macabees, Մակաբայեցիք
Mme. կամ Mad. Madam, տիկին (մատամ)
Maj. Major, երէց
Mas. Masculine, արական
Math. Mathematics, մաթէմաթիք
Matt. Matthew, Մատթէոս
M. C. Member of Congress, անդամ քօնկրէսի
Med. Medicine, դեղ
Mar. March, մարտ ամիս
Messrs. Messieurs. պարոնայք
M. P. Member of Parliament. անդամ բարլամէնտի
Mr. Master կամ Mister, պարոն (առաջինը՝ պատանեաց . վերջինը մեծերու կ'ըսուի)
Mrs. Mistress (կը հնչուի դէպ- միւսն ալ դէպքս) տիկին ամուսնացեալ
Mt. Mount կամ Mountain, լեռ
Mal. Malachi, Մաղաքիա
N. North, Հիւսիս
N. A. North America, Հիւսիսային Ամերիկա
Nat. Natural, բնական
N. E. Northeast, Հիւսիսային արեւելեան
N. N. E. North-Northeast, Հիւսիսային արեւելեան Հիւսիս .
N. N. W. North-Northwest, Հիւսիսային արեւմտեան Հիւսիս .
Nov. November, Նոյեմբեր

Num. Numbers, թուոց (գիրք)
N. T. New Testament, Նոր կտակարան
N. W. Northwest, հիւսիսային արեւմտեան
N. S. New Style, ըստ նոր տոմարի
Obj. Objective, հայցական [րի
Obt. Obedient, հնազանդ
Oct. October, հոկտեմբեր
O. F. Odd Fellows. Օտ Ֆէլօ. (ընկերութիւն մըն է)
Ord. Ordnance, մինդանօթ
O. S, Old Style, ըստ հին տոմարի
Oz. Ounce կամ Ounces, ունկի
P. Page, էջ, գրքի երես. Pint, չափ մը
Parl. Parliament. Բարլամէնթ
Pay't. Payment, վճարմունք
Pd. Paid, վճարուած
Pet. Peter, Պետրոս
Pp. Pages, էջեր (գրքի երես)
Pres. կամ Prest. President Նախագահ
Phil. Philip, Փիլիպպոս
Philippians, Փիլիպեցիք
Philosophical, փիլիսոփայական [լաստէլֆիա
Philadelphia, Ֆիլատելֆիա
Prob. Problem, առաջարկութիւն
Pk. Peck, չափ մըն է [թիւն
Pl. կամ Plur. Plural, յոգնակի
P. M. Post Master, Նամակապետ
P. O. Post Office, Նամակատուն
Pop. Population, բնակիչք
Prep. Preposition, Նախադրութիւն
Pret. Preterite, անցեալ [թիւն
Prof. Proffessor, պատուոր (բարձրաստիճան)
Pro. Pronoun, դերանուն
Pro. Proverbs, առակք. Pronunciation, Հնչում.
Prop. Proposition, առաջարկութիւն, Նախադասութիւն

Ps. Psalms, Սաղմոս
Pub. Public, Հասարակաց
Q. կամ Qu. Question, Հարցում
Qr. Quarter, քառորդ
Qt. Quart, (չափ մըն է)
Rec. Recipe, ընդունել
Rect. Rector, կառուցանող
Receipt, ընդունել
Ref. Reformed, բարեկարգեալ
Rec'd. Received, ընդունուած
Reg. Register, ցանկ
Regular, կանոնաւոր
Rep. Representative, դեսպան
Republic, Հասարակապետութիւն
Rev. Reverend, յարգի
Revelation, յայտնութիւն
R. N. Royal Navy, արքունական նաւատորմիղ
Rhet. Rhetoric, ճարտասանութիւն [թիւն
Robt. Robert, Ռոպերթ
Rom. Romans. Հռոմայեցիք
" Roman, Հռոմէական
R. R. Railroad, երկաթուղի
Rt. Right, ուղիղ
S. Seconds. մանրերկրորդ
Shilling, շիլին
Sign, նշան
South, Հարաւ
S. A. South America, Հարաւային Ամերիկա
Sans. կամ Sk. Sanskrit, Սանսքրիթ լեզու
Sam. Samuel, Սամուէլ
Sax. Saxon, Սաքսոն
Schr. Schooner, երկկայմ նաւ
S. E. Southeast, Հարաւային արեւելեան
Sec. Secretary, քարտուղար
Second, մանրերկրորդ
Sect. Section, Հատուած
Sen. Senator, անդամ ծերակուտի [տի
Senior, երէց

Sept. September, սեպտեմբեր
Serj. Serjeant, պաշտօնեայ մը
Serv. Servant, ծառայ
Sing. Singular, եզակի
Sol. Solomon, Սողոմոն
Solution, լուծում
Sp. Spain, Սպանիա
Spanish, Սպանիական
Spirit, հոգի
Sq. Square, քառակուսի
Sr. Senior, երէց
S. S. E. South-Southeast, հարաւային արևելեան հարաւ
S. S. W. South-Southwest, հարաւային արևմտեան հարաւ
St. Street, փողոց. Saint, սուրբ
Sup. Superior, վերադաս
S. W. Southwest, հարաւային արևմտեան
T. Town, աւան. Territory, երկիր
Theo. Theodore, Թէոդոր
Theol. Theology, Աստուածաբանութիւն
Theor. Theorem, թեորեմ
Thess. Thessalonians, Թեսաղոնիկեցի
Tim Timothy, Տիմոթէոս
Tit. Titus. Տիտոս, Title, տիտղոս
Tr. Translation, թարգմանութիւն
Translator, թարգմանիչ
Treasurer, դանձապետ
S. S. Sunday կամ Sabbath School, կիրակնօրեայ դպրոց
U. S. United States, Միացեալ նահանգք
U. S. A. United States of America, Միացեալ նահանգք Ամերիկայի
United States Army, Ամերիկայի Միացեալ նահանգաց բանակը
U. S. N. United States Navy, Միացեալ նահանգաց նաւատորմիղը
V. Verse, տաղ
Vis. Viscount, կոմս.
Vol. Volume, հատոր
V. P. Vice President, փոխանորդ նախագահի
W. West, արևմուտք
Wk. Week, շաբաթեակ
Wm. William, Ուիլիամ
W. N. W. West-Northwest, արևմուտք արևմտեան հիւսիս
W. S. W. West-Southwest. արևմուտք արևմտեան հարաւոյ
Wp. Worship, երկրպագութիւն
Wt. Weight, կշիռ, ծանրութիւն
Xmas. Christmas, Ծնունդ Քրիստոսի
Xn. Christian, Քրիստոնեայ
Xnty. Christianity, Քրիստոնէութիւն
Xt. Christ. Քրիստոս
Y. Year, տարի
Yd. Yard, եարտա
Zech. Zechariah, Զաքարիա
Zeph. Zephaniah. Սոփոնիա
Zool. Zoology, կենդանաբանութիւն
Arr. Arrived, հասած
Sld. Sailed, ճամբայ ելաւ (նաւ)
F. կամ Fahr. Fahrenheit. Ֆարէնհայթ (Վերմաչափ)
C. Centigrade, հարիւրաստիճանեայ Վերմաչափ
a. at, այսինքն չափէն
£. (Livre), լիրա
4to. quarto, քառածալ (թերթ
8vo. octavo, ութածալ [գրոց)
12mo. duodecimo, երկոտասանածալ
18mo. octodecimo, ութևտասանածալ

A. B. *կամ* B. A. Artium Baccalaureus, Bachelor of arts, *ճեմարանի մը ընթացքը կատարողին առաջին աստիճանը։*
A. C. Ante Christum, Before Christ, *Քրիստոսէ առաջ.*
A. D. Anno Domini, In the year of our Lord, *յ'ամի Տեառն.*
A. M. *կամ* M. A. Artium Magister, Magister Artium. Master of Arts, *վարժապետ արհեստից (երկրորդ աստիճան)*
Մեծին Բրիտանիոյ մէջ B. A. *և* M. A. *Միացեալ Նահանգաց մէջ* A. B. *և* A. M.
A. M. Anno Mundi. In the year of the world. *աշխարհիս ըստեղծմանէ.*
A. M. Ante Meridiem, Before noon. *կէս օրէն առաջ։*
A. U. C. Anno Urbis Conditae, In the year of the city [Rome] *Հռոմի շինուելէն 'ի վեր։*
C. *կամ* Cap. Caput, Chapter, *գրքի գլուխ։*
C. *կամ* Cent. Centum. Hundred. *Հարիւր։*
Con. Contra. In opposition, *Հակառակ։*
D. Denarius, A penny *կամ* pence; *փէննի մը կամ փէննիներ։*
D. D. Divinitatis Doctor, Doctor of Divinity, *վարդապետ Աստուածաբանութեան։*
D. B. Divinitatis Baccalaureus. Bachelor of Divinity, *Նորեկ Աստուածաբանութեան մէջ։*
E. G. Exempli Gratia, For Example, *օրինակի աղագաւ, զոր օրինակ։*
Etc. Et cætera. And so on *կամ* And so forth, *և այլն, ևն։*
Ib. *կամ* Ibid. Ibidem, In the same place, *Նոյն տեղը։*
Id. Idem, The same, *Նոյնը։*
I. E. Id est, That is, *այսինքն.*
Incog. Incognito, Unknown, *անծանօթ։*
J. H. S. Jesus Hominum Salvator, Jesus Savior of Mankind, *Յիսուս Փրկիչ մարդկան։*
L. Libra. A pound, *լիտր (կշիռ մը) ընդհանրապէս* lb. *և յոգնակին է* llb. libræ.
L. Liber. Book, *գիրք։*
L. L. D. Legum Doctor (*եզակին* Legis Doctor). Doctor of Laws. *վարդապետ օրինաց (երրորդ և ամէնաբարձր աստիճան)։*
L. L. B. Legum Baccalaureus. Bachelor of Laws, *Նորեկ օրէնքի*
L. S. Locum Sigili. Place of the Seal, *դրոշմ կոխելու տեղ։* [*մէջ։*
M. Meridies. Meridian, *կէս օր։*
M. D. Medicinæ Doctor. Doctor of Medicine, *բժիշկ։*
M. B. Medicinæ Baccalaureus, Bachelor of Medicine, *Նորեկ բժիշկ։*

L. C. կամ l. l. loco citato. loco laudato, the place cited &c. ծ֊բնակուած կամ կոչուած տեղը։
MS. Manuscriptus, Manuscript, ձեռագիր։
MSS. Manuscripti. Manuscripts, ձեռագիրք։
M Mille A Thousand, հազար։
N. B. Nota Bene. Take notice, միտ դիր։
Nem. Con. Nemine Contradicente, Unanimously, առանց ընդդի֊
No. Numero. Number, թիւ (նումէրօ)։ [մու թիւեան։
M. Misce. Mix խառնէ։
Oxon. Oxonia Oxford, Օքսֆօրտ (Անգլիոյ մէջ համալսարան ը֊ ցրդ դարուն հիմնեալ։
Per cent. Per centum, By the hundred, հարիւրին։
P. M. Post Meridiem. After noon, կէս օրէն ետք։
P. M. Post Mortem. After death, մեռնելէն ետք։
Pro tem. Pro tempore. For the time being, առ այժմ։
Prox. Proximo, Next, հետեւեալ։
Q. E. D. Quod erat demonstrandum, Which was to be demonstrated. ապացուցանելի։
Qu. Quære. Query, խնդիր, հարցում։
PH. D. Philosophiæ Doctor. Doctor of Philosophy, վարդապետ
Q. V. Quod Vide. Which see, զոր տես։ [փիլիսոփայութեան։
R. Rex, King. արքայ։
R. կամ Reg. Regina, Queen, թագուհի։
S. P. Q. R. Senatus Populusque Romanus. Senate and People of Rome, Ծերակոյտ և ժողովուրդ Հռոմայ։
S. S. Scilicet. Namely, այսինքն։
SS. Semis, One-half, կէս։
S. T. D. Sacræ կամ Sanctæ Theologiæ Doctor, Doctor of sacred Theology. վարդապետ սուրբ Աստուածաբանութեան։
Ult. Ultimo, The last month, անցեալ ամիս։
V. կամ vid. Vide. See, տես։
Viz. Videlicet, Namely, to wit, այսինքն։
Vs. Versus, against, ընդդէմ։
Do. Ditto. The same, նոյնը։
&. et. and, և. &c. et cætera. and so forth, և այլն։
Seq. Sequens, the following, հետեւեալը. յոքնակին է՝ seqq. sequentes կամ sequentia.
Op. cit. Opus citatum. The work cited, բնագիրը։
Aet. կամ Aetat. Aetatis (of age), Aged, տարեկան։
Cf. Confer. Compare, բաղդատէ։
P. Per, ամէն մէկ։
S. V. Sub voce, under the word, ընդ բառիս, կամ (այս ինչ) բառին տակը։

Հետևեալ ցանկը կը պարունակէ կարճ խմաստներ և ոճեր որ լատիներէն և երբեմն ալ գաղղիերէն են, և շատ գրուածք-ներու մէջ կը գտնուին։ Եթէ ասոնց նշանակութիւնը չգիտցուի, խօսքը չի հասկցուիր։

Ասոնցմէ լատիներէն շատ կայ, մենք հոս ամենէն գործածականները կը դնենք։

Ամենք կ'երևի թէ գիտուն երևնալու համար ասոնցմէ յաճախ կը գործածեն, և պէտք չեղած տեղը։

ԼԱՏԻՆԵՐԷՆ

Ad libitum, ուզածին չափ
Ad valorem. արժէքին համեմատ
Alias, ուրիշ կերպով
Alma mater, (գթած մայր) հայ-մալսարան
Alumni, ճեմարանի մը ընթացքը կատարողները
A priori, բանի մը հետևանքը՝ սկիզբէն, այսինքն՝ պատճառէն մակաբերել
A posteriori, հետևանքէն պատճառը գտնել
Audi alteram partem, միւս կողմն ալ լսէ
Bona fide, անկեղծաբար
Cæteris paribus, եթէ այլքն հաւասար են
Cui bono? օգուտն ի՞նչ է, որո՞ւն օգտին համար
Data, ենթադրութիւնք
De facto, արդարև, իրօք
Dei gratia, Աստուծոյ շնորհօքն
De novo, նորէն, վերստին
Deo volente, եթէ Աստուած կամենայ
E contrario, ընդհակառակն
E pluribus unum, միութիւն
Erratum. յք. errata, սխալ, վրիպակ
Ex animo, բոլոր սրտով
Ex officio, 'ի պաշտօնէ
Ex parte, կողմնակցութեամբ
Ex professo, յայտնի, հրապարակաւ
Ex tempore, առանց առաջուց պատրաստ ըլլալու
Fac simile, նմանութիւն
Felo de se, անձնասպան
Gratis, ձրի
Habeas corpus, բանտէն մէկը հանելու արտօնութիւն
Hic jacet, աստ հանգչի
Humanum est errare, սխալելը մարդկային է
In extenso, մանրամասնաբար
Impromptu, յանպատրաստից
In futuro, յապագային
In loco, տեղը,
In ovo, հաւկթին մէջ (գեռ տղայ)
In perpetuum, յաւիտեան
In situ, նախկին դիրքին կամ վիճակին մէջ
In statu quo, եղածին պէս
In toto, բոլորովին։
In vacuo, պարապութեան մէջ
Inprimis, նախ, ամենէն առաջ
Ipso facto, նովին գործով
Labor omnia vincit, աշխատութիւնն ամէն բանի կը յաղթէ
Literatim, գիր առ գիր
Mala fide, խարդախութեամբ
Materfamilias, մայր
Materiamedica. բժշկական նիւթ
Maximum, ամենէն մեծ
Minimum, ամենէն փոքր

Memento mori. յիշէ մահդ
Modus operandi, գործադրելու կերպը . եղանակը
Multum in parvo, քիչով շատ բան (հասկնալ ևն)
Mutatis mutandis, պէտք եղած փոփոխութիւններն ընելով
Ne plus ultra, վերջին աստիճան կատարելութեան հասած
Non compos mentis, պակաս (խելքով)
Non libet, չեմ ուզեր . ինծի հաճելի չէ
Non obstante, սակայն և այնպէս
Observanda, ան բաները որ պիտի դիտուին
Pari passu, զուգընթաց
Passim, ամէն տեղ
Pater familias, հայր
Pater noster, հայր մեր (աղօթքը)
Pater patriæ, հայրենեաց հայր (պատուանուն)
Per annum, տարեկան , ամէն տարի
Per diem, օրական . ամէն օր
Per interim, այն միջոցին
Per se, ինքնին
Prima facie, մէկ նայուածքով
Principia, սկզբունք
Probatum est, ապացուցուած է
Pro et con, ինչպէս և հակառակ
Pro patria, հայրենեաց համար
Pro rata, համեմատաբար
Quantum libet, ուզածին չափ
Quantum sufficit, բաւականին չափ
Quasi, իբր
Respublica, հասարակապետութիւն
Sanctum Sanctorum, սրբութիւն սրբութեանց
Scienter, դիտնալով
Semper Paratus, միշտ պատրաստ
Seriatim, կարգաւ .
Sine dubio, անտարակոյս
Sine die, առանց օր որոշելու
Sub silentio, լռութեամբ
Sui generis, յուրտմ սեռի
Terra firma, ցամաք (երկիր)
Terra incognita, անծանօթ երկիր
Toties quoties, քանի անգամ որ
Toto cælo, երկնից չափ (հակառակ , հեռու)
Una voce, միաձայն
Vade mecum, դիւրատար (գիրք)
Verbatim, բառ առ բառ
Via, ճամբով (ղրօրինակ . via Paris փարիզի ճամբով
Vice, փոխանակ .
Vide et supra, տես և 'ի վեր
Vice versa, փոփոխակի [անդր
Vi et armis, զինու զօրութեամբ
Vivat rex, կեցցէ արքայ
Ad infinitum, յաւիտեան
Dramatis Personæ, անձինք թատրոնի
Ergo, ուրեմն
In propria persona, անձամբ
Sub pœna, ընդ պատժով (գաւոի գալու հրամանի
Aqua vitæ, ոդի (ըմպելի)
A fortiori, զօրագոյն
Instanter, անմիջապէս :
Loquitur, կը խօսուի
Ad interim, նոյն միջոցին
Non sequitur, (ասկէ) , ի հետևիր թէ
Desideratum (ta). բաղձացուած բաները
Ab initio, 'իսկզբանէ
Vox populi, vox Dei. ձայն ժողովրդեան , ձայն Աստուծոյ
Ut supra, որպէս 'իվերոյ
Sub rosa (ընդ վարդով) գաղտնի
Alibi, այլուր
Perfas et nefas, յիրաւի և յանիրաւի

Nolens volens, կամայ ակամայ
Ex post facto. վերջը եղած
Lapsus linguæ. լեզուն չդառնալէն
Particeps criminis. յանցատուրի ընկերը
Pro re nata, ժամանակ ժամանակի համար
Verbum sapiente. խելայիւն մէկ խօսքը բաւ է
A mensa et toro. ամուսին արձակել
Ante bellum. պատերազմէն ա-
Divide et impera. բաժան- [ռաջ
եա և տիրեացես
Ex nihilo nihil fit. ոչինչէն ոչինչ
Ipsissima verba. նոյնին իսկ բանիւ
Labor ipse voluptas, աշխատու-
թիւնն ինքնին հաճութիւն է
Meo periculo, իմով վնասու
Pro bono publico, հասարակաց
օգտին համար
Quo animo? որո՞վ հոգւով
Ultima ratio, վերջին ապացոյց
Secundum naturam, բան բնու-
թեան
Summum bonum, գերագոյն
բարին
Sine qua non. առանց որոյ ոչ
Credit Judæus appella, ո՞վ պի-
տի խաբես
Omne vivum ex ovo. ամենայն
Non est. չիք [կենդանի ՚ի ձուոյ
Ipse dixit. նա ասաց

ԳԱՂԻԵՐԷՆ

A la mode, նորաձև: A propos, (խօսքի մէջ) յարմար տեղին բերել: Beau idéal, գեղեցկութեան կատարեալ գաղափար մը: Beau monde. նորաձևութեան հետևողք: Bon vivant, զեղխ ումն: Bon ton. մօտա: Cap à pié, ոտքէն մինչև գգլուխ: Ci-devant, նախընթաց: Corps diplomatique, ժողով դեսպանաց: Coup de grace, վերջին ճիգն ՚ի գործ դնել ու կատարել գործը: Coup de main, յանկարծ: Coup de soleil, արևին զարնելը: Cul de sac, անել (չըգմաղ): Dieu et mon droit, Աստուած և իրաւունք: En masse, մէկէն, խմբուին: En route, ճամբուն վրայ: En passant, անցնելու առեն (խօսքի մէջ ալ): Nous verrons, պիտի տեսնենք: On dit, կ՚ըսուի: Par excellence, գերազանցօրէն: Protegé, տէրութեան մը պաշտպանութեանը տակ: Quelque chose. ինչ ին բան մը: Soi disant. ըստ ած (պիտակ): Tête à tête. գլուխ գլխու. գաղտնի խօսակցութիւն: Vis à vis. դիմացէ դիմաց: Vive le roi! կեցցէ արքայ: Sang froid. անտարբերութիւն, պա-
ար իւն: Savant. գիտուն: Morceau. պատառ: Début. առաջին
անգամ երևնալ իբր առեներաբան, դերասան: Chef d'œuvre.
գլուխ գործոց: Jeu d'esprit. (խօսքի մէջ) խօսքի տակ չմնալ:
Carte blanche. (պարապ թուղթ) կատարեալ իշխանութիւն:
Beaux esprits. գրագէտ մարդիկ: Comme il faut ինչպէս որ
պէտք է: Eclat. փառք, շքեղութիւն, Hort de combat. պատե-
րազմելու կարողութիւն չունեցող: Tout ensemble. ամէնը մէկէն:
Outré. չափը անցած: Qui vive? ո՞վ ես (պահապանին հարցումը):
Cortége. հանդէս: Entre nous. մեր մէջ: Gens d'arme. ոստիկան:
Fille de chambre. աղախին: Hauteur. հպարտութիւն: Non cha-

lance. *անտարբերութիւն, անհոգութիւն։* Petit maître. *ծանծաղամիտ։* Soirée. *դիշերոյթ։* Double entendre. *երկդիմի։* Enceinte, *յղի։*

Անգղիերէնի մէջ բայերուն նշանակութիւնը կը փոխուի անոնց հետ դրուած նախադրութեանց համեմատ։ to go, *երթալ,* to go on, *շարունակել։* to lay, *դնել,* to lay up, *հիւանդ պառկիլ եւ։ Յայտնի է որ նախադրութիւններն ալ իրենց նշանակութիւնը կը կորսնցունեն։ վերի օրինակներուն մէջ* on, *վրայ,* և up, *վեր չեն նշանակեր։ Հետեւեալ ցանկը կը պարունակէ այսպիսի ոճեր։*

To abide by, *պահել։ համբերել*
To account of, *յարգել [ցուներ*
To account for, *պատճառը ցուցնել*
To act up to, *փոխարէնն ընել*
To follow after. *հետեւիլ*
To aim at, *նշան առնել, դիտել*
To take the air, *օդ առնել, պըտտիլ*
To take air, *ծանուցուիլ [տարիլ*
To be on the anvil, *քննութեան տակ ըլլալ*
To hang an arse, (*ռամկ.*) *դանդաղիլ*
To turn the back on one, *երես դարձունել*
To save one's bacon, *ինսպեկտ առ զատ պահել զանձն*
To bate of, *պակսեցնել*
To bear off, *հեռու պահել։*
To bear down, *տապալել։ կործանել*
To bear down upon, *նեղել։ յանկարծակիի բերել*
To bear on, *դրդռել։ յառաջ տանիլ*
To bear through, } *մինչեւ վերջը*
To bear out, } *տանիլ*
To bear up, *պաշտպանել, բռնել*
To bear a price, *արժել*
To bear on *կամ* upon, *ճնշել։ վերաբերիլ*
To bear down, *վարել, մղել*
To bear in, *ցամաք մօտենալ (նաւին)*
To bear up. *համբերել, դիմել*
To bear up against. *կռթընել*
To bear against. *յարձակելու կամ յարձակուելու համար մօտենալ*
To bear upon, *ազդել*
To bear with. *համբերել։ տանիլ*
To beat back, *եւս դառնալու ստիպել*
To beat down, *կործաննել։ գինը վար զարնել, նուաճել [տրել*
To beat into, *մուքին մէջ տպաւորել*
To beat up, *յանկարծ յարձակիլ։ շուռմել*
To beat the wing, *տատանիլ*
To beat off. *եւս վարել*
To beat the hoof. *երթալ հետի*
To beat time. *երգել սանդանակաւորութեամբ (թէմբոյով)*
To beat out. *դարբնելով տարածել։ շատ յոգնիլ*
To beat about. *դանելու ջանալ*
To beat up for soldiers, *զօրք ժողվել*
What to become of. *մէկու մը կամ բանի մը ինչ ըլլալը*
To make a bed. *անկողին ձգել*
To be brought to bed. *զաւակ ծնանիլ*
To put to bed. *մանկաբարձին տղան առնելը*
To be upon one's behavior. *փորձութեան մէջ ըլլալ*
To believe in, *հաւատալ, զրօսրինակ՝ Աստուծոյ*
To believe on, *տպաւինել*
To bear the bell. *գլուխ ըլլալ*

To make the best of, կատարելագործել, հնեղանել, չնեղանել, յոյժ
To bethink one's self. միտք բերել
To be better off. ապէկ վիճակի մէջ լինել
To have the better of. գերազանցել
To go beyond. չափը անցնիլ
To bind over. ժամադիր լինել
To bind out. պարտաւորիլ (դաշինքով)
To bind up. կապել (վէրք)
To bite the thumb at a person. կռիւ հանել ուզել
To blot out. ապրել, ջնջել
To blow over. անցնիլ. փառատիլ (մրրիկ)
To blow up. օդը ելլել, հանել (վառօդով)
To blow away. քրտել
To blow down. (հովէն) տապալիլ
To blow off. թափիլ (տերեւը). ծովեզերքէն մղուիլ (նաւ). մարել վչելով.
To blow up. ուռեցնել վչելով. չորքորդել. բորբոքել, (վառօդով) օդը հանել. և այլաբանօրէն՝ ոչինչը հանել (խորհուրդ ևն):
To blow upon. դրդռել
To blow one's nose. խնչել
To boil away. ցնդիլ
To boil down. ցնդեցնել
To boil over. զեղուլ եռալով (թաշմագ)
To bolt out, մաղել. քննել
To make no bones. անհոգ ըլլալ
To be upon the bones. յարձակիլ
To play booty. խաբել
To bow down. ծնկան վրայ գալ
To break off. դադրեցուցանել. բաժնել. դադրիլ
To break. in. աւերեցուցանել. բռնութեամբ մտնել
To break up. բաժնել, անջատել. դադրեցուցանել. երկիրն առաջին անգամ հերկել
To break away. ցրուել. պարզել.
To break forth. ելլել, բղխել
To break from. պրծիլ
To break off from. մեկնիլ բռնի
To break out. ելլել. բղխել. դուրս տալ (մրրիկի հիւանդութեան)
To break with. աւրուիլ. թշնամանալ
To wear the breeches. (կնկան համար կ'ըսուի, երբ էրկանը վրայ տիրել կ'ուզէ) վարտիք հագնիլ.
To breed up. դաստիարակել
To brick up. աղիւսով լեցուցանել (պատ)
To bring back. ետ դարձուցանել. միտք բերել.
To bring about. կատարել
To bring forth. ծնանիլ. մէջ բերել. յայտնել
To bring forward. յառաջ տանիլ
To bring in. մուծանել (ապրանք եւ). բերել (եկամուտ, վարձ եւ). հասցուցանել
To bring off. բերել. պրծիլ
To bring on. սկսիլ. ծագիլ. օգնել
To bring over. կրել (բեռն եւ) անդին անցնիլ. դարձուցանել. որսալ.
To bring out. դուրս բերել. ցուցուցանել
To bring under. ընկճել, նուաճել
To bring up. մեծցուցանել, դաստիարակել. յառաջ վարել. փոխել. առ հասարակ դործածուիլ
To bring down. իջեցուցանել (գիները, գինը եւ)

To brush off, խոզանակով փոշին հանել.
To brush up, „ փոշին մաքրել.
To buckle to, հակել, միտել. միտ դնել
To buckle in, փակել. սաստել. վրան խփնալ (կռուոյ մէջ)
To buckle with, զարնուիլ (պատերազմի մէջ)
To bundle up, ծրարել
To bundle off, շտապաւ դրկել մէկը
To burn up. բոլորովին այրել
To burn out, այրելով սպառել
To burst, պայթել. away, out, forth, asunder, from, բառեր բուն հետ դրեթէ նոյն նշանակութիւնն ունի.
To do the business for a man, (մէկու մը համար գործ տեսնել) մեռցունել. կտրծանել
To buy off, համոզել. բաժնել
To buy out, ընկերութեան մը բաժանորդներուն տեղն անցնիլ.
To buy in, բաժանորդ ըլլալ.
To buy the refusal, գրաւական (բէհ) տալ
To stand by. օգնել. պաշտպանել
To call together, ժողովել
To call down, հրաւիրել
To call back, ետ կանչել (խօսքը և այլն)
To call for, պահանջել
To call in, ներս կանչել, ժողովել
To call in *կամ* into question, երկմտիլ
To call forth, գործի սկսել տալ
To call off, հրաժարեցունել
To call up, յիշել. վիճել. վեր կանչել.
To call over, ցանկ մը բարձրաձայն կարդալ. ժողվել.

To call out, ատպարէզ կոչել.
To call away, դուրս հանել
To canvass for, ձեռք ձգել ջանալ. քուէ տալու հրապուրել
To be on the carpet, քննութեան տակ ըլլալ պրծուելու համար
To take care, հոգ տանիլ
To carry coals, վնաս կրել
To carry coals to Newcastle, նուէրբաբել ածուխ տանիլ, որ ածխոյ տեղն է. գուր ջանալ
To carry off, հեռացնել. բառնալ
To carry on, յառաջ տանիլ. կառավարել (խանութի եւ). կեանք վարել վայրի.
To carry through, օգնել մինչև վերջը
To carry out, դուրս տանիլ. գլուխ հանել
To carry over, անդին անցունել. փոխել.
To carry in, ներս տանիլ. բերել
To carry up, վեր տանիլ, բարձրացունել
To carry away, առնել տանել
To carve out, փորագրել
To carve for, միս կարել
To be in good case, պարարտ ըլլալ (անասնոց. ծայրելու համար մարդոց ալ կ'ըսուի). կը համապատասխանի to be in case
To cast aside, մերժել
To cast away, մերժել. վատնել. խորտակիլ (նաւի)
To cast by, մերժել, ոչինչ համարել
To cast down, լքանել
To cast off, մերժել. հանուիլ. մէկդի առնել.
To cast forth, նետել. բուսցնել, բարձել, դիւթել. դուրս հանել, դուրս տալ (հոտ եւ)
To cast out, մերժել. բերնէն հանել (բառ եւ),

To cast up, համրել. վսխել
To cast one's self in, բանի մը կարգի մտնելուն ջանալ.
To cast in the teeth, կշտամբել
To cast about, միտքն աս դին ան դին պտտցունել,
To build castles in the air, օդին մէջ աշտարակ շինել
To turn a cat in a pan, տապակին մէջ կատու մը դարձունել (մէկ կուսակցութենէ ուրիշի մը անցնիլ յաղթող ըլլալու համար)
To catch cold, պաղ առնել
To catch at, յանկարծ բռնելու ջանալ (ինչպէս կատուն մուկը)
To catch up, յանկարծակիի բե-
To cater for, կերակուր [րել պատրաստել
To cave in, գետինն այնպէս փո-րել որ հողն իյնայ ու ծակ մը բացուի պատին մէջ.
To cavil at, պատճառանօք դէմ կենալ
To chalk out, նկարագրել
To change for, բան մը թողուլ ուրիշի մը անցնիլ.
To chase away, ցրուել. հեռա-ցունել
To chide from կամ away, սաս-տելով վերժել
To circle in. շրջապատել. բո-լորտիքն առնել.
To clap in կամ to, սկսիլ ան-յապաղ
To clap in, into, under, over, դրկել. դնել. նետել.
To clap to, on կամ in. բաղխել
To clap up, կնքել. հաստատել.
To clear up, off, away. բացուիլ (օդ.) , մաքրուիլ.
Clear out, կորիլ (առմկօրէն)

To close } up, կտորները միա-
To block } ցունել.
To close on կամ upon, միա-բանիլ բանի մը վրայով
To close with կամ in with, միաբանիլ բանի մը վրայով.
To close in կամ in with, սեղ-մուիլ, շատ մօտ գալ (կռուի մէջ)
To cloud over, մթնիլ (օդ.)
To live in clover, անուռակիլ
To slip the collar, վզնոցը հա-նել (փախչիլ)
To come about, պատահիլ. ու-զած կէտին հասնիլ. փոխուիլ
To come after, հետևիլ. ձեռք ձգելու համար գալ.
To come at, ձեռք բերել. գալ դէպ'ի (յարձակման մէջ)
To come away, մեկնիլ. յա-ռաջ գալ.
To come by, մօտէն անցնիլ. հասնիլ
To come down, խոնարհիլ
To come for, ձեռք ձգելու համար գալ.
To come forth, յառաջ գալ. թողուլ
To come from, թողուլ. ելլել
To come home, տուն գալ. ճնշել. գրգռիլ.
To come in. ներս գալ. զիջա-նիլ. նաւահանգիստ հասնիլ. առաքութիւն ըլլալ. բաղա-դրութեան մէջ ըլլալ, եկա-մուտը գալ. տալ արդիւնք
To come in for, ժառանգակից հասնիլ
To come into, օգնութեան հաս-նիլ. միաբանիլ
To come of, յառաջ գալ, հե-տեւանքն ըլլալ.

To come off, խոյս տալ. պատահիլ
To come off from, թողուլ. հրաժարիլ
To come on, յառաջ երթալ. յարձակիլ, վրան գալ (հիւանդութեան)
To come over, վեր ելլել. դիմաց անցնիլ. հակառակ կուսակցութեան անցնիլ. երեսը ելլել. փոխել. կրկին սկսիլ
To come out, մեկնիլ. հրատարակուիլ. աւարտիլ. բացուիլ (օդոյ)
To come out of, յառաջ գալ. ճամբայ ելլել. աղատիլ (բանտէ)
To come out with, յայտնել.
To come to, գիջանիլ. հաւնիլ (100 ի և). նորոգուիլ.
To come together, ժկտեղ գալ.
To come up, վեր ելլել. բուսնիլ. սովորութիւն ըլլալ
To come up to, մօտենալ. հասնիլ (այգաչափի). յառաջ խաղալ
To come up with, վրան հասնիլ.
Te come upon, վրան յարձակիլ.
To compass around, round about. պատել
To comply with, կատարել. յօժարիլ
To compound with a fellow, (անզգամ մէկուն հետ գաշինք ընել). գոյը գատապարտել, և գոլցածները ձեռք ձգել
To conjure up. խղճմտանքը տանջել. գատակնիք.
To consist together, համագոյ ըլլալ. կցորդ ըլլալ.
To consist with, հաւանիլ. յարմար ըլլալ.
To overrun the constable, կատուիթենէն աւելի ծախք ընել.

To couch under, ծածկել. խրխնայուիլ.
To pluck կամ pull a crow, ուռաս մը վերատել, (ոչինչ բանի վրայ բանակռուիլ)
To crush out, ճզմելով հանել (հիւթ և).
To cry out, պոռալ. գանգատիլ. պահարակել. հրապարակել. յաւը բռնել (յղի կնոջ)
To cry up, գովել
To cry down, պահարակել. արգիլել
To cry out against, երեսին վեր պոռալ. բարձրաձայն գանգատիլ
To cry against, երեսին վեր պոռալ. անարգել սպառնալեօք
To cry to, աղերսել
To cry off (առև.) ամուսնութիւնը յայտնել
To cross the cudgels, գաւազանները խաչաձև դնել. (պարտութիւն խոստովանիլ. կռիւ չուզել)
To curry favor, աչքը մնալ.
To cut across. կարճ ճամբով երթալ. մէջ տեղէն կտրել
To cut down, կտրել (ղտրօրինակ ծառ). քիմքը իջեցնել
To cut off, կտրել (մէկ մասը միւսէն). գատել. ջնջել. վերջացնել. լռեցնել. համառօտել.
To cut on, չտապել
To cut out, դրօշել. մարքին մէջ ձևացնել. հնարել
To cut up, մանրել. խլել
To cut in, բաժնել.
To dam in, up կամ out, փակել.
To dance attendance սպասել. աչք մնալու չանալ
To deal by, վարել. վարուիլ (դէշ կամ աղէկ)

To deal in, խառնուիլ. առևտուր ընել.
To deal with, հետը վարուիլ (գէշ կամ աղէկ). դժուարացնել.
To debate on կամ in, վիճել, խորհրդածել.
To deliver over, մատնել, յանձնել. վրան դարձունել (զրօ բինակ տուն). ուրիշին ընտրութեանը թողուլ.
To deliver up, անձնատուր ըլլալ. յանձնել.
To depend on կամ upon, ապաւինիլ. կախում ունենալ
To die away, կամաց կամաց կտրել (հով, լոյս, ձայն և).
To dig down, տակէն փորել.
To dig out կամ from, փորելով հանել (զրօրինակ՝ ոսկի).
To dig up. գետնէն հանել.
To dig in. գետինը ծակել.
To dig through, անցք բանալ.
To dip out, չերեփով հանել.
Te dispense with, անփոյթ ըլլալ. գործադրութիւնը դադրեցունել. արդարացունել, հրամայուած բան մը ընել չթողուլ. անցունել (այսինքն բանի մը պէտք ունենալ և չառնել).
To dispose of, յանձնել. բաժնուիլ (բանէ մը). ուղղել. վրբել. որոշել. վերցունել.
To do with, գործածել. ձեռք բերել. հետը գործ ունենալ. վերաբերիլ
To do away, ջնջել, վերցունել
To have to do with, հետը գործ ունենալ. վերաբերիլ
To go to the dogs, (չունեցուն երթալ). կործանիլ, աղքատանալ
To draw back, ետ քաշել. հրաժարիլ. մէկդի կենալ
To draw in, ժողվել. ծառայեցունել (բանի մը). կարճել. հրապուրել
To draw off, ետ քաշել. աշխատցունել մուքը. ծորել. ետ քաշուիլ
To draw on, հրապուրել. վըրայ դառնիլ. վճարել տալ
To draw over, շոգեխաղունել. յորդորել, կորզել (իրեն)
To draw out, երկնցունել. յապաղել. բղխել տալ, հանել (հեղուկ մը և). ’ի լոյս բերել, մէջ բերել առթով մը. բաժնել. կարգել ըօրը.
To draw together, ժողվել.
To draw up, վեր հանել. գրել. ձևացուցանել. ճակատեցուցանել ըօրը.
To dream away, պարապ անցունել ժամանակը
To dress up, զարդարուիլ, հագուիլ
To dress a ship, նաւը պատրաստել. to dress meat. միսն այլևայլ համեմներով պատրաստել. (հաւուն) փորը լեցունել և, փետուրները փետտել.
To drink down, խմել. նուաճել. փոխել
To drink off, ամէնը խմել
To drink away. գինեմոլութեամբ վատնել
To drink up, բոլորն ալ խմել
To drive away, վանել, մէկդի ընել
To drive off, մղել, քշել
To drive out, արտաքսել
To drop in կամ into, անակնկալ գալ. հանդիպիլ, (մէկուն տունը)
To drum up, հաւաքել (թմբուկ զարնելով և)

To dry up, չորնալ. ցամքիլ.
To be, to fall together կամ' to go, by the ears, կռուիլ
To set by the ears, գրգռել.
To eat one's words. (խօսքը ուտել) խօսքը ետ առնել.
To eat into կամ' in, մաշիլ.
To eat out, մաշիլ, ապառել.
To set the teeth on edge, ակռան առնել (լմիթս բան մը ուտելով)
To eke out, պակասը լեցուցանել. երկարել
To be at the elbow, շատ մօտ ըլլալ, պատրաստ ունենալ
To faint away. մարիլ
To fall away, ծիւրիլ. ապստամբիլ. ուրանալ (հաւատք). լինալ (պատուէ, հարստութենէ). աւրուիլ (գործը ւն). պակսիլ. երեսին գոյնը նետել, խռովիլ
To fall back, տեղի տալ. խոստմունքը, առաջադրութիւնը չկատարել.
To fall down, գետին լինալ, ծունր դնել, ոտքը լինալ. գետի մը բերան նաւարկել.
To fall from, հեռանալ. ապրատամբիլ.
To fall in, զուգընթաց ըլլալ, յարմարիլ, միաբանիլ
To fall in with, պատահիլ. մօտ գալ (երկրի նաւ մը).
To fall off, գլուխ քաշել, բաժնուիլ. լինալ. ուրանալ (հաւատք). երեսի վրայ խոզուլ. ձեռքէն ձգել. կարևորութիւնը, յարգը կորնցուցանել (զրօրինակ լրագիր մը)
To fall on, յանկարծ, եռանդով սկսիլ. յարձակիլ. ոմբակոծել. երեսն իվեր պառալ. յարձակիլ (խօսքով). կոխել (տուն ւն)
To fall out, դժուիլ, չսիրել (ախրահարին). պատահիլ
To fall over, ապստամբիլ. իմըշնամին վախցուցնել
To fall to, տալ ինքզինք. եւտել ըլլալ
To fall under, տակն իյնալ (զրօրինակ այս ինչ կանոնին), պարտաւորիլ. մէկուն դատիլ. հպատակ ըլլալ
To fall upon, վրան յարձակիլ. զարնուիլ (կռուիլ)
To fall in love, զարնուիլ, սիրահարիլ
To find fault with, մեղադրել, պախարակել
To be in white feather, (ճերմակ փետրով) առոյգ և զուարթ երևնալ
To show the white feather, (ճերմակ փետուրը ցուցնել) վախնալը յայտնել
To feather one's nest, (բոյնը փետրով ծածկել) հարստանալ, ներս կրել
To feel out, հետազօտել
To feel after, որոնել. շօշափել
To feel one's pulse, երակը զննել. մէկուն միտքը հասկնալ
To fetch out, դուրս բերել, երևան հանել
To fetch to, նորոգել. սթափեցնել
To fetch up, վեր, յառաջ բերել
To fill out, ընդարձակել. աւելցուցնել
To fill up, լեփ լեցուն ընել. դրաւել. գլուխ հանել. լեցնել
To find in, պակասութիւնը լեցուցնել, հոգալ,
To find out, հնարել. գտնել (գիւտ). մեկնել, մտքով գտնել. խելքը հասնիլ. 'ի լոյս բերել
To fit for, պատրաստել, յարմարել

To fit out, կոկել, զինել.
To fit up, յարմարել, կոկել.
To fix on, որոշել, վճռել.
To fling away, մերժել.
To fling down, կործանել.
To fling off, պարապը ելլել որ-
ևէ մէջ.
To fling out, արտասանել. կատ-
To fling up, թողուլ. [ղիլ.
To fly out, զայրանալ. բրդել
տեղէ մը.
To fly at, վրան յարձակիլ.
To fly in the face, երեսն ի վեր
պոռալ, երեսը զարնել. հակա-
ռակիլ. արհամարել:
To fly off, յանկարծ մեկնիլ.
թռչիլ. ապստամբիլ.
To fob off, խաբել, հնարքնե-
րով խաղցունել, ուրիշ առեն
ձգել:
To follow on, շարունակել. Ջանալ
To play the fool, կատակել, հե-
տը ելնալ. խեղկատակութիւն
ընել. խենդ ձևանալ:
To put the fool on, խաբել.
To make a fool of, յաղթել. պա-
րապ հանել. պարապ ելլել.
To fool away, վատնել.
To force from, յափշտակել.
To force out, մերժել, արտաքսել.
To fall foul, յարձակիլ.
To fritter away, պակսիլ.
To gain over, շահիլ. ուրիշ կու-
սակցութեան մը անցնիլ.
To gain into, միացընելու Ջանալ.
To gain on կամ upon, յառաջ
խաղալ. զօրանալ.
To stop a gap, (ծակ մը գոցել)
փախուստի ճամբայ փնտռել.
To stand in the gap, (ծակին
մէջ կեցնալ) պաշտպանել. զգու-
շանալ.

To throw the gauntlet, (երկա-
թէ ձեռնոցը նետել) առպա-
րէզ կարգալ.
To take up the gauntlet, (ձեռ-
նոցը վերցունել) առպարէզ ելլել.
To get off, վաճառել. մէկդի
առնել. տեղը վոխել. մեկնիլ,
գրծիլ.
To get on, հագնիլ (զրօրինակ
վերարկու). շարունակել.
To get in, ժողովել.
To get in կամ into, մտնել. ը-
նդիլ.
To get out, դուրս հանել. մեկ-
նիլ. փախչիլ.
To get the day, յաղթել. ա-
ռանց արդելքի մը անցնիլ.
To get above, գերազանցել.
To get up, պատրաստուիլ հա-
սարակութեան ներկայանալու.
դիմել. ելլել (անկողնէն ևն).
շուլլուիլ.
To get away կամ away from,
մեկնիլ, գրծիլ.
To get among, մէջ երթալ.
խառնուիլ.
To get before, առջև անցնիլ.
To get behind, ետև անցնիլ.
ետ մնալ.
To get along, յառաջանալ.
To get through. անդին անց-
նիլ. գլուխ հանել.
To get between, մէջ մտնել.
խառնուիլ.
To get to, հասնիլ.
To give up the ghost, հոգին
աւանդել.
To gird on, գօտևորիլ.
To give away, տալ, վրան գար-
ձունել (զրօրինակ. խանութ):
To give forth, հրատարակել,
հրապարակել.

To give in, տակ երթալ. զըրկուիլ մասամբ մը. ետ դառնալ.
To give over, թողուլ, ետ կենալ. անձնատուր ըլլալ. յոյսը կարել. վերջանալ.
To give out, անուն հանել. հըրապարակել, հրատարակել. կեղծաւորել.
To get up, թողուլ, մեկնիլ. վերջացունել. տալ ուրիշին.
To get into, հասանիլ.
To get off, դադրիլ. իջնել. փախչիլ.
To fret the gizzard, նեղուիլ. զայրանալ.
To go about, չանալ. հոգալ.
To go abroad, դուրս երթալ (տունէն ւն). հրատարակել.
To go against, արշաւել. դէմ երթալ.
To go aside, քաշուիլ. մոլորիլ.
To go astray, թափառիլ. ազատիլ (կապանքէ). օրինազանց ըլլալ.
To go away, մեկդի երթալ. [լալ.
Go away, կորի՛.
To go between, միջնորդ ըլլալ.
To go by, մօտէն առանց տեսնելու անցնիլ. զանց առնել.
To go down, իջնել, ՚ի դերև երևել. ընկղմիլ.
To go for one, մեկուսը կողմէն ըլլալ.
To go for nothing, իմաստ չունենալ. ազդուութիւն չունենալ.
To go forth, յառաջ երթալ.
To go in, մտնել.
To go into, զուգաւորիլ. պատկիլ.
To go in and out, մտնել երևիլ.
To go off, մեկնիլ, բացուիլ (նաւ). մեռնիլ. նեռուիլ շատ աչմամբ (հրազէնը). հասնիլ, դադրիլ.
To go on, յառաջ երթալ, տևել. յառաջ տանիլ. յարձակիլ. հագնիլ (հանդերձ).
To go out, դուրս երևիլ. չուիլ (զօրք). տեղ մը երթալ պտըտելու, զննելու. մարիլ. հոդին երևիլ. յայտնուիլ.
To go over, վրայէն անցնիլ. քըննել. ապստամբիլ. դիմաց անցնիլ.
To go though, մէջէն անցնիլ. գլուխ հանել. համբերել (մինչև վերջը). հոլովիլ, խոնարհիլ.
To go through with, ՚ի գործ դնել.
To go under, ճանչցուիլ (այսինչ անուամբ).
To go up, վեր երևիլ, բարձրանալ.
To go upon, ընդունել, ճանչնալ.
To go with, հետ երթալ. մեկտեղ համաձայնուիլ. կողմը բռնել.
To go without, զուրկ ըլլալ.
To cut the Gordian knot, դժուարութիւնը վերցունել.
To grasp at, յարձակիլ. վրան ցատկել.
To grow out of, բողբոջիլ. ծադել. բղխել.
To grow up կամ together, միանալ, կցիլ.
To grow up, մեծնալ. չափահաս ըլլալ. զօրանալ.
To grub up, խլել.
To gulp up, փսխել.
To cry halves, հաւասար բաժին պահանջել. to go halves, հաւասար բաժին առնել.
To hammer out, դաղափարել, հնարել.
To be on the mending hand, աղէկի դառնալ.
To bear a hand, աճապարել:
To lend a hand, օգնել.
To be hand and glove, (ձեռք և ձեռնոց ըլլալ), ընտանի ըլլալ.
To hand down, աւանդել. ինչ նել յաջորդաբար.

To bear in hand, խաբել, խաղ-
ցունել.
To hang out, կախել. ցուցունել.
To hang down, վար կախել.
խոնարհիլ.
To hang up, վերէն կախել. ան-
որոշ մնալ.
To hang on կամ upon, ուշադիր
ըլլալ. յամառեալ կենալ.
To hang over, ցցուիլ. վտանգի
մէջ ըլլալ. սպառնալ:
To hang together, սերտիւ
կապուիլ.
To hang to, սերտիւ միանալ.
To be under the hatches, թշուա-
ռանալ. հարստահարուիլ.
To have after, հալածել.
To have away, մէջ տեղէն վեր-
ցունել.
To have at, յարձակիլ. դէմ ելլել.
To have in, պարունակել.
To have on, հագնիլ. կրել.
To hawk up, հազալով թ.քնել.
To dance the hay, կաքաւել.
To beat the head, միտ.քը յոգնե-
ցունել.
To come to a head, հասնիլ.
(պաշարի).
To heap up, երբեմն on, դէզ
կամ շեղջ ընել.
To heap up, դիզել.
To get կամ to learn by heart,
բերնուց սորվիլ.
To take to heart, առնուիլ. փոյթ
ունենալ.
To heave up, թողուլ
To heave out, դուրս նետել.
To be at the heels (heel, կրունկ)
հալածել.
To be out at the heels, գէշ վի-
ճակի մէջ ըլլալ.
To show կամ to take to, the heels,
փախչիլ.

To lay by the heels, ոտ.քերը
կապել.
To have the heels of, վազելու
մէջ անցնիլ.
To help forward, յառաջացունել.
To help on, յառաջ տանիլ.
To help over, օգնել. զօրացընել.
To help to, օգնել. խնամել.
To help off, մէջ տեղէն վերցու-
նել. սեղանի տակ հրամցունել.
To help out, օգնել. պաշար
բերել.
To help one's self, չ.քաշուիլ.
I cannot help, ձեռ.քս չէ.
To hem in, մէջ առնել, բոլոր-
դակել.
To hew down, կտրելով ձգել
մասերը.
To hew off, տաշել, կոփել.
To be off the hinges, շփոթու-
թեան մէջ ըլլալ,
To have on the hip, դերազան-
ցել.
To hire out, վարձել. [ցել.
To hit off, դտնել դիպուա-
ծով. ճիշտ բսածին պէս ելլել.
To hit on կամ upon, դիպուա-
ծով բսել. դուշակել
To hit in the teeth, պարսաւել.
To hold forth, ընծայել. հասա-
րակութեան խօսիլ.
To hold in, զսպել, արգելուլ.
To hold off, բացը կենալ կամ
կեցունել. յարաբերութիւն չու-
նենալ: [րիլ.
To hold on, շարունակել. դար-
To hold out, երկնցունել (ձեռ-
.քը). համբերել. չդիջանիլ.
To hold over, ընթացքը կա-
տարելէն ետքը դարձեալ կենալ.
To hold up, վերցունել. պաշտ-
պանել. (անձրևը) կտրիլ, բաց-
ուիլ (օդը). ետ չմնալ.
To hold of, կախում ունենալ.

To hold to, յարիլ.
To hold under կամ from, կասխառամ ունենալ. առած ըլլալ.
To hold with, յարիլ.
To hold together, միաբան ըլլալ.
To hold a wager, գրաւ ընել.
To hook on, կարթն անցուընել, բռնել.
To pull կամ draw in the horns, (եղջիւրները ներս քաշել), սանձել, զսպել.
To take a horn, խմել.
To wear the horns, (եղջիւր դնել) կաւատ ըլլալ.
To keep good hours, ժամանակին տունը գտնուիլ.
To hunt out, up կամ after, հետամուտ ըլլալ.
To hunt from, հալածել.
To hunt down, հալածել.
To hurry away, յափշտակել. տանիլ.
To hurry on, արտորնօք հադնիլ. վրան անցուընել աճապարանօք.
To hush up, լռել.
To break the ice, (սառը կոտրել), առաջին փորձը փորձել, դէմը ելած առաջին դժուարութիւնը կամ արգելքը վերցուընել.
To idle away, վատնել.
To impose on, խաբել, մոլորեցնել. (բառ առակաց to put upon).
To improve on, կատարելագործել. աղէկի դառնալ.
To be կամ keep in with, մօտն ըլլալ.
To inform against, տեղեկացուընել. ամբաստանել.
To inquire of, տեղեկութիւն ուզել. փորձ ընել.
To inquire after, տեղեկութիւն առնել.
To inquire into, հարց ու փորձ ընել. քննել.
To inquire for, փնտռել (երբ չենք տեսներ կամ կորսուած է).
To inquire about կամ concerning, տեղեկութիւն ուզել.
To insist on, յամառիլ. պահանջել բռնի.
To intrench on, յարձակիլ. դրաւել.
To invest in, տակ պատուիրացուընել.
To do the job for one, (մէկու մը գործը տեսնել). մեռցուընել.
To keep back, ետ կեցուընել. չյայտնել.
To keep down, ապստամբելու չթողուլ.
To keep in, թող չտալ որ փախչի. չյայտնել. նուաճել. ազատ չընել (դպրոցէն).
To keep off, բացը պահել. չմօտեցուընել.
To keep under, հպատակեցուընել.
To keep up, թող չտալ որ իյնայ կամ պակսի. չդադրիլ. հըպատակ չըլլալ. չդիջանիլ. ետ չմնալ (դասու ընկերներէն). երկայն տեսն անկողինը մնալ:
To keep out, արգիլել.
To keep from, ետ պահել. չմօտեցուընել, արգելուլ.
To keep to, յարիլ. սիրոյ կենալ. չմոլորիլ.
To keep on, յառաջ երթալ. շարունակել. ետ չմնալ (միւսներէն)
To knock under, զիջանիլ, հըպատահանդիլ.
To knock down, գետինը զարնել.
To knock out, զարնելով հանել.
To knock up, արթնցուընել.
To knock off, ձերձել. վախցուընել.

To know for, տեղեակ ըլլալ.
To know of, տեղեկանալ.
To labor. } under, հիւանդու-
To suffer. } թիւն ունենալ.
To lash out, չախտզանց ըլլալ.
To lay aside, մէկ կողմ դնել. հեռացնել.
To lay away, պահել, թողուլ.
To lay by, պահել. ճամբայ տալ. թողուլ.
To lay down, (գրաւ) դնել. վար դնել. հաստատել (կանոն).
To lay for, դարանակալ ըլլալ, որոգայթ լարել.
To lay forth, ընդարձակել. պատել (մեռելը).
To lay in, գանձել. պահել.
To lay on, զարնել. բռնի ընել.
To lay over, ծածկել, պատել, օծել.
To lay out, վատնել. յայտնել. կարգի դնել. մեռելը պատել. ինքզինք տալ, եռեւէ ըլլալ. չափել. զգուշանալ. առաջարկել. միտ դնել:
To lay to, վրան նետել (յանցանք). պատրաստ ընել. աշխատիլ. նեղը մտնել. զարնել. կեցուցնել (նաւը):
To lay together, ժողվել. մէկէն մտքին կամ աչքին առջին բերել.
To lay under, հպատակեցուցնել.
To lay up, գանձել, դիզել. հիւանդ պառկիլ.
To lay about, ամէն կանք 'ի գործ դնել.
To lay at, զարնել. զարնելու չանալ.
To lay in for, ձեռք ըներելու չանալ. ապահովցնել.
To lay upon, դրաւ (պէս) դնել.
To lead astray, մոլորեցնել.
To lead off կամ out, սկսել. առաջնորդել.

To leak out, ելք գտնել. վազել (հեղուկի). փախչիլ (բանտէ).
To leave off, եռ կենալ, դադրիլ. ալ չհագնիլ. հեռացնակել.
To leave out, զանց առնել, մոռնալ.
To stand on one's own legs, (իր ոտքերուն վրայ կայնիլ), կրնալ ինքզինքը հոգալ.
To let down, թողուլ, ձգել
To let in կամ into, ներս [վար). թողուլ, մէջը դնել.
To let out, թող տալ որ վախչի. թուլցունել. վարձու տալ.
To let off, արձակել, պարպել (հրացէնք).
To let forth, հոսել. իջեցունել.
To lick up, ուտել, լափել.
To lick the dust, (փոշին լզել), պատերազմի մէջ կորսուիլ.
To lie by, քոմֆը ըլլալ, կենալ.
To lie on the head, վրան նետուիլ (յանցանք).
To lie in, յղի ըլլալ, տղայ բերել.
To lie under, հարստահարուիլ.
To lie on կամ upon, երախտապարտ ըլլալ.
To lie with, մէկ սեռեակ, մէկ անկողին պառկիլ. զուգաւորիլ. վերաբերիլ.
To lie over, ժամանակը գալ ու սակաւին վճարուած չըլլալ. ուրիշ առեղի ձգել. մնալ.
To lie at, նեղել, ձանձրացունել.
To lie down, պառկիլ, ընկողմանիլ. մրափել.
To lift up the heel against, յանդգնութեամբ, արհամարհանք վարուիլ:
To lift up, բարձրացունել.
To light down, off կամ from, իջնել (զորօրինակ. կառքէն).
To light on, պատահմամբ գտնել, վրան ինկնալ.

To live down, կեղնալ մինչև որ յաղթէ.
To make a lip, կամ face, ծաղրել.
To live } on կամ upon,
To feed, subsist } կերակրիլ. ճարակիլ.
To fall կամ to go, to loggerheads, ձեռքոյ, բռնցի կռուիլ.
To look after, որոնել. դիտել. դգուշանալ, ակնկալել.
To look for, յուսալ. սպասել.
To look into, քննել, դիտել.
To look on, upon, համարել. դիտել, քննել.
To look over, քննել, դիտել.
To look out, հակել. հարցուրնել, փնտռուել.
To look to կամ unto, հակել, դգուշանալ. ակնկալել. դիմել.
To look through, թափանցել, խելամուտ ըլլալ.
To look up, փնտռուել ու գտնել.
To leave in the lurch, լքանել.
To make away with, ջնջել, ձեռքէ հանել.
To make over, տալ, վրան դարձունել.
To make out, հասկնալ. հասնիլ. լուծել. ապացուցանել. յաջողիլ.
To make up, ժողվել. խաղաղեցունել. նորոգել. դարմանդտնել. մօտենալ. բաղադրել. շինել, կազմել. հաստուցանել. փոխարինել. ուղղել, կատարել, կարդի դնել. հաստատել.
To make away, ջնջել. անձնասպան ըլլալ.
To make for, գնալ դէպ'ի, օգնել
To make against, հակել ընդդէմ.
To make off, փախչիլ, փախցունել.
To make up for, փոխարինել.

To make up with, հաշտուիլ.
To make with, ետ չմնալ. միաբանիլ.
To make at կամ toward, դիմել.
To make of, համարել. դգուել.
To mark out, նշանակել.
To meet with, պատահիլ. միաբանիլ. ժողվուիլ.
To handle without mittens, (առանց ձեռնոցի խառնել), խատիւ վարուիլ.
To blow a moor, փող հնչել.
To run a muck, վրան վազել. անխտիր ամենուն քով երթալ.
To beat to a mummy, ուժգնութեամբ զարնել.
To muster up, ժողվել դժուրութեամբ.
To hit the nail on the head, (խօսքի մէջ) ճակտին զարնել.
To break the neck of an affair, արգիլել.
To lead by the nose, (քթէն բռնել տանիլ), ըստ հաճոյս վարուիլ.
To thrust one's nose into the affairs of others, (քիթը ուրիշին գործին մէջ խոթել), ուրիշին գործին խառնուիլ.
To put one's nose out of joint, (քիթը տեղէն հանել), խաղցունել. ալ չսիրել (սիրահարին).
To be off, մեկնիլ, դադրիլ, վերջանալ. վերջացնել.
To part, բաժնուիլ. կորնցունել.
To pass away, անցնիլ (աշխարհէս ալ). կորսուիլ. կորնցունել, վատնել.
To pass by, քովէն, մօտէն անցնիլ. ներել. առ ոչինչ համարել.
To pass on, յառաջանալ, շարունակել (գործը կամ ճամբան).
To pass over, դիմաց անցնիլ. լուռութեամբ անցնիլ (նիւթի մը

վրայէն). ականջ չկախել, զանց ընել.
To pass into, խառնուիլ.
To pass under, կրել. կարծուիլ.
To pause upon, կանգ առնել. մտածել.
To pay for, հատուցանել.
To pay off, հատուցանել. ճամբայ տալ.
To pay out, հաստատութեան տալ. գանձէն հանել (տակ ից).
To pay on, (ռամկօրէն) վրէժ առնել.
To peck at, կտցել. իրարու եռևէ կամաց կամաց զարնել.
To take a peg lower, ընկճել. խոնարհեցուցնել.
To pick off, զատել, ընտրել.
To pick out, զատել, ընտրել.
To pick up, կտցով, թաթով կամ մատով զատել, ու վերցուցնել. գեամինը նայիլ ու ասդին անդին մնացած բաները վերցունել.
To pick a hole of one's coat, (մէկու մը վերարկուին վրայ ծակ մը բանալ), կուիս հանելու չանալ.
To piece out, ընդարձակել, մեծցունել.
To pine away, հալիլ, մաշիլ, նիհարնալ.
To take place, պատահիլ (դէպք մը). ազդեցութիւն ունենալ.
To take the place, տեղը անցնիլ.
To play off, ցուցունել. ծածանել (դրօշակի).
To play on կամ upon, խաբել. ծաղրել. վչել (նուագարան).
To pluck away, փետտել, խլել.
To pluck up, խլել, չնչել.
To pluck up heart կամ spirit, հոգի առնել, զօրանալ.

To pocket up, դողնալ, դրպանը դնել.
To pocket an insult կամ affront, լսած նախատինքին դէմ չտալ.
To point out, մատով ցուցունել.
To poke off, եղջիւրներուն անցունելով օդը նետել.
To pore on, յարատեւութեամբ կարդալ. զբաղիլ ուշի ուշով, խելքը միտքը տալ.
To possess of կամ with, ժառանգութիւն, իշխանութիւն տալ կամ առնուլ.
To possess with, յարատեւել.
To go to pot, (ռամկ.) կորնչիլ, սպառիլ.
To pour բայլին հետ կը դրուին out, from, in, into, against, on, upon, under ից. և կը նշանակեն ըսփել, ամանէն, ամանին մէջ ից:
To prank up, զարդարել. հագուիլ.
To preach up, քարոզել, խօսիլ ի նպաստ.
To play out. վերջանալ, անցնիլ.
To prey on կամ upon, յափշտակել, դողնալ. կամաց կամաց նիհարցունել. ժանգոտել. մաշել.
To pull down, փլցունել, կործանել. խոնարհեցունել.
To pull off, քաշել հանել. վրացունել.
To pull out, քաշել, հանել.
To pull up, արմատաքի խլել. չնչել.
To purge off կամ away. փորը ելլել.
To push on, յառաջ քշել. աճապարել.
To push down, տակն ու վրայ ընել քշելով կամ զարնելով.
To put about, դարձունել. ընթացքը փոխել.

To put by, հետացունել, հեռանալ, խորշիլ.
To put down, ընկճել, խոնարհեցունել. իշխանութիւնը ձեռքէն առնել. լռեցունել. հերքել. ապստամբութիւնը վարդնել. դրել.
To put forth, առաջարկել. ծանուցանել. տարածել. հանիլ (ձեռքը). աղդել. բուսնիլ. հրատարակել. նաւահանգիստէն ելլել, մեկնիլ.
To put in, մէջը դնել. խառնել. պահանջել. նաւահանգիստ առաջնորդել.
To put off, մէկդի դնել. հեռացունել, խափանել. խաղցունել (խօսք տալով). ժամավաճառ ըլլալ. ուրիշ ժամանակի ձգել. խաբել. անցունել (կեղծ դրամ). ծախել լեզու խաւելով. ցամաքէն հեռացունել, բացը տանիլ (նաւը).
To put on կամ upon, վրան ձգել. նետել. հագնիլ. ձեւացունել. ուրիշ կերպարանքի մտնել. յառաջ տանիլ. օդնել. խաբել (աչքը բանալ).
To put over, յապաղել.
To put out, շահու տալ. մարել (լոյս, կրակ և). անցընել (կրակ). բուսնիլ. տարածել. հանիլ, երկնցունել (ձեռքը). երկննալ հանելու. դուրս հանել. հանել (աչք և). վռնտել, ճամբայ տալ. հրատարակել. շըվոխել. ընդհատել.
To put to, յաւելուլ. միացունել. մտանել, տալ. նեղել. պատժել.
To put the hand to, ձեռք զարնել, սկսիլ, վրան առնել (գործ և). գողնալ. ուտել (առակ).
To put together, հաւքել. միացունել.
To put up, մտնալ, վրէժխնդիրը չըլլալ, ներել. չինել, պատրաստել (դեղ և).
To put with, ներել.
To put up, բողբոջել. հրատարակել. ժողվել, ամբերել. յառաջ երթալ. վրան նայիլ, եռանիլ.
To put in for, մէջ մտնել. եռանիլ.
To put over, դիմացէ դիմաց անցնիլ (նաւով).
To carry a good quill կամ To write a good hand, դեղեցիկ դրել.
To quit scores, հաշիւը չտկել. ամբողջ վճարել.
To rake up, կրակը մոխրով ծածկել.
To rap out, գոչել.
To smell a rat, (մուկի հոտ առնել), կասկածիլ. զգուշանալ.
To ravel out, քակել, լուծել.
To reach after, ձեռք անցունելու ջանալ.
To reason with, տրամաբանել, փաստերով համոզել. համար տալ.
To reckon with, իրարու հաշիւ տալ.
To reckon on կամ upon, վստահ ըլլալ.
To serve one the same sauce. (նոյն անուշը հրամցունել, ռմկ.) վրէժ առնել.
To scare away, վախցունել վախցնելով.
To laugh to scorn, ծաղրել.
To scrape off, աւրել. հանել քերթելով.
To scrape together, ժողվել ժըլտանութեամբ.
To scrape acquaintance, (ռմկ.)

աչքը մանել, չնորհք դանել.
To scratch out, ապրել. քերթելով հանել.
To screw out, պտուտակը դարձունելով հանել.
To screw up և in, պտուտակը դարձունելով խոթել.
To seal up, արգիլել. գոյել.
To search out, փնտռել մինչև որ գտնուի.
To search for, որոնել.
To see through կամ into, թափանցել. խելքը հասնիլ.
To seek out, որոնել.
To seek after, որոնել. հետազօտել.
To seize on կամ upon, յարձակիլ վրան ու բռնել.
To send away, ճամբայ տալ.
To send forth կամ out, բուրիլ.
To send for, կանչել, բերել տալ.
To serve up, կերակուրները տալ. հրամցունել, տանիլ տալ.
To serve out, բաժնել (կերակուր և.). տալ.
To set about, սկսիլ. պարապիլ. եռանդ ընդալ.
To set apart, մէկ կողմ դնել. զատել.
To set aside, դուրս ձգել. մերժել.
To set by, յարգել. առ ժէք դնել, զատել.
To set down, գրել. յայտնել. մտքին մէջ հաստատել.
To set forth, հրատարակել. ցուցունել.
To set forward, զարգացունել. յառաջացունել.
To set in, սկսել. հիմ դնել. հաստատուիլ. հիմնուիլ.
To set off, շքեղացունել. գովաբանել. նոյն արժէքն ունեցող բան մը դնել տեղը. որոշել. սահմանել.
To set on կամ upon, շարժել. դրդռել. երեսն'ի վեր պռասալ. վրան յարձակիլ. որոշել. ձեռնարկել. ճամբայ ելլել.
To set out, սահմանել. որոշել. զարդարել. ժողովել. գնել (զօրքերը). պէտքը հոգալ. ցուցունել. հրապարակել. յայտնել. ապացուցանել. ճամբայ ելլել. ձեռնարկել. ինքզինքը տալ. եռանդ ընդալ.
To set up, կանգնել. հաստատել. ուղղել. կազմել. օդնել դարձ մը սկսելու մէջ. բարձրացունել. ցուցունել. արտասանել բարձրաձայն. զարգացունել. գրպարտութեամբ պահանջել.
To set over, վերակացու ընել.
To set before, առաջարկել.
To set to, պարապիլ. գբաղիլ
To sew up, չորս կողմէն կարել
To shake off, վանել. ազատիլ.
To sham Abraham, առտ հիւանդ կամ հաշմ ձևանալ.
To shart out, (ռամկ.) վարպետութեամբ փախչիլ.
To shave off, ածիլել.
To shave a note, (ռամկ.) վար գնով առնել. խաբել.
To shift about, բոլորովին հակառակ կողմը դառնալ.
To shift off, նաւով գրկել.
To shove away, մղել. մէկդի ընել.
To shove by, մէկդի ընել. յապաղել.
To shove off, մէկդի հրել. մղել.
To show off կամ up, ցուցունել անձախառութեամբ.
To shuffle off, վրայէն նետել (յանցանքը).
To shuffle up, քսութիւն ընել.
To shut in, վրայէն գոյել.
To shut out, արգիլել.

To shut up, արգելել, բանտարկել, կնքել (որ դուրս չկրնայ ելլել). աւարտել.
To sit down, նստիլ. բնակիլ. դադարիլ.
Tn sit out, դուրս չուներնալ. պարապ ըլլալ.
To sit up, ելլել նստիլ. չպառկիլ. հսկել.
To be at six and seven կամ to be at sixes and sevens, չխոթիլ. անկարգ. խառնի խուռն ըլլալ.
To skip over, փախուստ տալ.
To laugh in the sleeve, քթին տակէն խնդալ.
To hang on the sleeve, ուրիշէն կախում ունեներնալ.
To slight over, վերի վերոյ ընել.
To slip on, արտորնօք հագնիլ.
To slough off, վէրքը չորնալ ու կեղևը թափիլ.
To smell out, (ոսոիկօրէն) գտնել. հասկնալ հնարքով.
To go snacks with one, մասնակից ըլլալ.
To snap off, յանկարծ կոտրել. խածնելով փրցունել.
To snap up, լուալ (խօսքով). կծու խօսքեր ընել.
To spell out, հեգել.
To spin out, երկայնել (թելերը).
To spirit away, հրապուրել.
To spring in, ներս վազել.
To spring forth, դուրս վազել.
To spring on կամ upon, վրան յարձակիլ.
To squeeze out, ճղմելով հանել (հիւթ ևն).
To stab at, զարնել (մարդ ևն). խոթել (դանակ ևն).
To stand by, ներկայ գտնուիլ. երեսը չնայիլ. պաշտպանել. հանդիսիլ. վրան կենալ.
To stand for, չատագովել ըլլալ. պաշտպանել. տեղապահ, վճռանորդ ըլլալ.
To stand from, հեռացունել. մոլորեցնել. մէկը դատնալ կամ դարձունել.
To stand off, հեռու կենալ. խորշիլ. ցցուիլ.
To stand on, շարունակել. յաջողիլ երթալ.
To stand out, ցցուիլ. դէմ դնել. չդիջանիլ.
To stand to, յարատևել. յարիլ. պաշտպանել. չատագովել.
To stand up, կանգնել. շտկուիլ.
To stand up for, մէկուն կողմէն ըլլալ.
To stand upon, օգուտ քաղել. յարգել. պանծալ. պնդել. հաստատել.
To stand over, վրան կենալ. չվերջանալ.
To stand with կամ together, հաստատել. կայանալ.
To stand against, դէմ կենալ.
To stand under, համբերել.
To ride the stang, մարդու շալակի վրայ տարուիլ (ծաղրաբանական).
To stare in the face, ինքնին յայտնի ըլլալ.
To start from, out of կամ aside, մեկնիլ. բաժնուիլ.
To start up, նստած տեղէն մեկնէն վեր ցատկել. կարևորութիւն ստանալ յանկարծ. սկսիլ.
To step forth, առջևօք գալ.
To step aside, մէկ կողմ քաշուիլ.
To step in կամ into, մտնել. ձեռք բերել առանց դժուարութեամբ.
To step back, վերքը պատցունել.
To stick out, ցցուիլ.
To stick to կամ by, յարիլ. անվախճան ըլլալ (դաշափարին մէջ).

To stick upon, *չղիջանիլ*.
To stir up, *գրգռել, քաջալերել*.
To leave no stone unturned, (*չդարձած քար չթողուլ*). *ամէն ջանք 'ի գործ դնել*.
To stretch to, *երկնցնալով հասնիլ*. *հասնելու ջանալ*.
To strike up, *զարնելու, պատրելու սկսիլ*.
To strike off, *ընդել, բաժնել*. *կտրել, ճեղքել, մէկդի հանել, կոխել, տալել*.
To strike out, *հանել, ընդել, սխալել, տարածել*.
To strike in, *յանկարծ մտնել, անյայտ ըլլալ*.
To strike in with, *յարիլ, մէջ մտնել, յարմարիլ*.
To have two strings to the bow, (*աղեղն երկու լար ունենալ*). *երկու հնարք կամ միջոց կամ ճամբայ գտնել, կրկին օգուտ, շահ ունենալ. երկու նպատակ ունենալ*.
To strip off, *հանել, մերկացունել*.
To suck in, *ծծել ու կլլել*.
To suck out, *ծծել ու բերանէն դուրս տալ*.
To suck up, *ծծել*.
To be in the suds, *դժուարութեան ու նեղութեան մէջ ինկնալ*.
To sue out, *պահանջել. դատատան քաշելու համար թուղթ մը ստանալ*.
To sum up, *մէկէն գումարել*.
To summon up, *կանչել, ձայն տալ*.
To swallow up, *կլլել, սեպհականել. վատնել*.
To turn the tables, *փոխոխիլ* (*բաղդին, վիճակին*).
To hold back, *դիմանալ. չդիջանիլ*.
To turn the tail, (*պոչ դարձնել*). *փախչիլ. ետ դառնալ*.
To take away, *առնել. ձեռքէն առնել. հեռացունել*.
To take down, *ինջեցունել. վրաժել. նուաճել. կլլել. փլցունել. գրել*.
To take from, *վերցունել մէջէն*.
To take in, *պատել, կարճել. խաբել. ընդունել. յաղթել. պարունակել. տակ երթալ. տիրել. խմանալ, հասկնալ*.
To take off, *վերցունել. հանել. պակսեցունել. ընջել. կտրել հանել. հեռացունել. անվաւերը հանել. ետ քաշել. կլլել. ըմպել. գնել. նմանն ընել*.
To take off from, *պակսեցունել. վերցունել*.
To take out, *դուրս հանել. խլել. բաժնել. վերցունել. մաքրել*.
To take up, *վերցունել. հանել. գնել. վոխ առնել. երաշխաւոր ըլլալ. սկսիլ. մէտ գնել. դիմել. բռնել. բռնել տալ. բանտարկել. կեռնալ. ուղղել. ընդունել. բռնել (տեղը). լեցունել (տեղը). տեղը անցնիլ, ուրիշին գործը տեսնել. պարունակել. ամփոփել. բռնել (սեռնեակ ըլ, բնակութեան համար). սեպհականել. ժողվել. մէջ մտնել. հաշտեցունել. աւարտել*.
To take upon, *վրան առնել. յաւակացունել*.
To take along, *հետը տանիլ*.
To take after, *նմանիլ. հետեւիլ*.
To take in with, *դիմել. տոլորիլ*.
To take for, *սխալիլ*.
To take on, *զայրանալ. նեղուիլ*.
To take to, *դիմել. հետէն ըլլալ*.
To take up with, *առանց ընդդիմութեան ընդունիլ. բնակիլ. կեռնալ*.

To take with, հաճիլ. հաճոյ ըլլալ.
To talk of, պատմել. խորհիլ վրան
To talk to, (ընտանեկան) խրատել. յանդիմանել քաղցրութեամբ.
To catch a Tartar, (թաթար մը բռնել) իրմէ զօրաւոր մէկու մը հետ կռուիլ. կամ զանի բլռնել ու կապել ևն.
To tax with, նեղել (յանցանք). դրպարտել.
To tear from, բաժնել. խլել.
To tear off, վիզքաշել.
To tear out, քաշել հանել, պատռել ու հանել.
To tear up, հանել. վրցուռնել.
To tell of, on, տեղեկացուռնել.
To be on the tenters, նեղութեան մէջ ըլլալ.
To think on կամ upon, միտք բերել ըստ պատահմանն. վրան խորհիլ.
To think of, գաղափար ունենալ. միտքը դալ.
To throw away, նետել. վատնել. մերժել.
To throw by, իբր անշահ, անպիտան նետել. մերժել.
To throw down, վար ձգել. կործանել. խորտակել. տակը նատիլ (դիրքը).
To throw in, ներս նետել. սրբեխել. գրաւ, պահ դնել. թողուլ իբր անյոյս.
To throw on, վրան նետել. բեռնաւորել.
To throw out, դուրս նետել. մերժել. անվոյթ կերպով արտատնել. ՚ի գործ դնել, ընել տալ. հրաժարիլ բարկութեամբ. վռնտել.
To throw off, նետել. մերժել.
To throw up, բացը հանել. թողուլ.
To throw about, հնարք վնտռուել. դանել.
To tip the wink, ակնարկել. աչք ընել.
To show the teeth, (ակռայ ցուցնել շան պէս) ապտռնալ.
To toss up, վեր վար տանիլ. նետել. խաղալ.
To touch up, ուղղել. նորոգել.
To touch at, հանդիպիլ. տեղ մը հասնիլ կամ երթալ.
To touch on կամ upon, հաբանցի յիշատակել. քննել.
To train up, կրթել.
To tread on, ոտնակոխ ընել. արհամարհել.
To tread out, կոխելով ճզմել ու դուրս հանել (հիւթ ևն).
To tread with, գործակցիլ, խաղաղութիւն ընելու աշխատիլ.
To trifle with, ծաղրել. խեղդի կամ ոչինչ բանի տեղ դնել.
To trifle with կամ away, վատնել. անցուռնել պարապ.
To trim up, հագուեցուռնել. պճնել.
To trip up, խոչ դնել. գթեցուռնել.
To put to կամ on the trumps, վերջին հնարքն ՚ի գործ դնել. անհնար բաներու ձեռք զարնել.
To trump up, խորամանկել. նիւթել.
To truss up, կապել. վաթթել.
To trust in, հաւատալ.
To trust to, վստահիլ. ապաւինիլ.
To try on, փորձելու համար հագնիլ.
To try out, եռեւէն լինալ մինչև որ որոշուի կամ վճռուի.
To try tallow, ճարպ հալեցու[նել.
To tumble out, գլորիլ.
To turn down, ծալլել.
To turn in, ծալլել որ չերևի.

To turn off, արձակել. հեռացնել.
To turn aside, մեկդի դառնալ և դարձունել.
To turn away, արձակել. մեկդի դարձունել. քովէն հեռացնել.
To be turned of, անյնիլ (տարիքէ)
To turn out, վռնտել. արածել. շարժել. յաղթել. ցցել. անկողնէն ելլել. յաջողիլ. արդարանալ. եռևէն երթալ (ղրօրինակ. մեռելի ի).
To turn over, դարձունել. թղթատել. քննել. կարդալ. խորտակել. թաւալիլ. մէկ կուսակցութենէն միւսին անցնիլ.
To turn to, դիմել, ապաստանել.
To turn upon, դարձունել.
To turn on կամ upon, կախում ունենալ.
To turn about, երեսն անդին դարձունել. անդին դառնալ.
To turn in, ներս դառնալ. անկողին երթալ.
To turn off, դառնալ. խոտորիլ.
To thrust in, խոթել. մղել ու [ժով.
To thrust off, մեկդի հրել.
To thrust together, սեղմել. պնդել.
To tie up, կապել. արգիլել. սանձել.
To tie down, պնդել. կապել.
To tip off, գլխի վար տապալիլ. մեռնիլ.
To be կամ to stand a tiptoe, (ոտքին մատերուն ծայրին վրայ կայնիլ) պատրաստ, արթուն ըլլալ.
To tire out, յոգնեցունել. հոգին հանել. խաղտեցունել.
To relinquish back կամ to, ղրկել, յանձնել.
To render back, եւ դարձունել.

To rest with, ուրիշին ձեռքն ըլլալ, ուրիշէն կախում ունենալ.
To run the rig upon, խաբել.
To root up կամ out, արմատապէս խլել. ջնջել.
To come կամ to get round one, խաբել.
To rub off, աւրել. ջնջել.
To rub out կամ down, քերել. ջնջել.
To rub up, մաքրել. յղկել.
To run after, հետամուտ ըլլալ. վրան կայնալ հասկնալու համար.
To run at, յարձակիլ, վրան վազել (եղջիւրներն անցնելու համար).
To run away, առնել փախչիլ.
To run away with, առանց խորհելու փախչիլ. փախցունել.
To run in, ներս վազել. մտնել. տակ մտնել (ղրօր. պարտքի).
To run into, մտնել. կայնալ (փորձանքի մէջ).
To run on, շարունակել. շատ խօսիլ. հեգնել.
To rule the roast, տիրել. կառավարել.
To run over, յորդել. համառօտիւ պատմել. աչքէ անցունել. կոխել անցնիլ (կառքին ի).
To run out, դուրս ելլել. տարածել. սպառել, չքանալ, հատնիլ. աղքատանալ.
To run up, շատնալ. մեծնալ. մեծցունել (ղրօ. հաշիւ).
To run through, վատնել, հատցունել. շուտ մը վրայէն անցնիլ.
To run down, վար, գետինը ձգել. ընկճել, տիրել. նիհարնալ. նորէն լարել պէտք ըլլալ (ժամացոյցը).
To venture at, on կամ upon, ձեռնարկել. յանձն առնել.
To undertake for, երաշխաւոր ըլլալ.

To wait on *կամ* upon, *ծառայել (գործ. սեղանի վրայ).*
To wait on, *ծառայել. կառավարել.*
To walk in, *ներս գալ. ներս մտնել.*
To take the wall, *բարձր տեղ առնել. մեծ տեղը նստել.*
To ward off, *վռնտել. դարձուցանել.*
To watch over, *հոգ տանել. պահպանել.*
The mouth waters, *բերնին ջուրը բերը վազել. վռնտալ.*
To wear away, *մաշեցնել. մաշել. հասցնել. հատնել. հիւծել. հիւծեցնել.*
To wear off, *մաշել. հիւծել.*
To wear out, *հասցնել. հիւծել. բանի մը չգալ. ուժ չունենալ. ուժասպառ.*
To weary out, *ձեղը ձգելով*
To weather out, *գէմ գնել ալեաց.*
To weigh down, *ծռիլ (կշռոյ մէջ), ուժի ծանրութիւն. ճնշել. ընկղմել. լիտել.*
To be well off, *ապէս ապրիլ. հարուստ ըլլալ.*
To while away, *ժամանակ անցուցանել առանց գործելու.*
To whip into, *խրճել, բշել ալ. բան արուր.*
To whip up *կամ* from, *յարձակումի. խրճել.*
To win upon, *վաստկիլ. իրեն ծռիլ.*
To take *կամ* get wind, *խնդալ.*
To wind up, *վերջացնել. հատնել. ուժ մը կտրել (գործը). լարել (ժամացոյց և).*
To wind out, *վռնտել. արտաքսել.*
To wink at, *չտեսնելու պարել. գոց ունենալ.*
To wipe away off, out, *ջնջել. չնչել.*
To work on, *ազդել.*
To work out, *ուժել. իւրացնել.*
To work up, *գրգռել. արհեստել (բառերը). ճամբայ բանալ. աչք մտնել.*
To work into, *մէջ մտնել, ճամբայ բանալ. ծակել. մտնել.*
To wring off, out, from և, *բռնել. գոռալ.*

ԳԻՏԵԼԻՔ

1. *Անդրադարձնի մէջ շատ բառեր կան որոնց հետ մասնաւոր նախադրութիւններ կը գործեն, և շատերը, թէ Անդրադարձ և թէ օտարք, կը պահանջեն այս մասին. զորօրինակ՝* to bestow, ընծայել, պարգեւել. *բային իմաստէն բնականաբար տրական ըլլալու է. բայց* to bestow *՝* on *կամ* upon *նախադրութիւնը միշտ պ'ուզէ, ոչ թէ* to *նախադրութիւն.*

2. *Բաղադրեալ բառեր նախադրեալ բան ունին նախադրութիւնը պ'ուզեն. զորօրինակ՝* to comply with, In compliance with. և. *բայց ու կանուխէն գարմանալի նախադրութիւններ կան. զորօրինակ՝* dependent on, independent of. pendent from:

3. *կան և թէ Ընդդէմ, Հանդերձ և Գործերէն, ասոնց ետեւ ալ միշտ նախադրութիւն մը՝ ուզեցող բառեր՝ ուզածնուն մասնաւոր նախադրութիւն մէկին ընդդէմ նախադրութիւն մէկը, զորօրինակ՝* sympathy, *with.*

քանդի sym *կը նշանակէ* with, *Հետ* • *Ոչխ կան սիրելի բառեր որ ուրիշ նախադրութիւն կ'առնեն, ինչպէս* to *sub*mit *to.* sub *կը նշանակէ փոխ* • *քանի որ* to *կը նշանակէ —, ՝, ,* •

Abandoned *to.* Abatement *of.* Abhorrent *to, from.* Abhorrence *of.* Abide *in, at, with, by.* abominable *to.* abound *in, with.* abridge, *from.* abridgment *of.* absent *from.* abstain *from.* abut *on, upon.* accede *to.* accept *of.* acceptable *to.* access *to.* accommodate *with.* accord *with, to.* accordance *with.* according *to.* accountable *to* a person *for* a thing. accuse *of.* acquaint *with, of.* acquiesce *in.* acquit *of.* adapted *to.* add *to.* address *to.* adhere *to.* adjacent *to.* adjourn *to.* adjudge *to.* adjust *to.* admonish *of, against.* admit *of* (*illegible*). admission *to, into.* advantage *of, over.* advise *of, to.* advocate *for.* affection *for.* affinity *to, with, between* agree *with* a person, *to* what is proposed, *in, about, upon* something determined. agreeable *to.* agree *to.* alienate, alien *from.* allude *to.* alter *to.* alteration *in.* amenable *to.* analogous *to.* analogy *to, between, with.* angry *with* a person. *at* a thing. annex *to.* animadvert *on, upon.* answer *for, to.* antecedent *to.* antipathy *to. against.* anxious *about, for,* apology, apologize, *for.* appeal *to.* applicable, *to.* apprehensive *of.* appropriate *to.* approve *of.* argue *with, against,* array *with, in.* arrive *at.* ask *of* a person, *for* what is wanted. aspire *to.* assent *to.* assimilate *to.* associate *with.* assure *of.* atone *for.* attach *to.* attain *to.* attend, attentive, *to.* averse, aversion, *to.* ashamed *of.* aspire *after.* argument *for, against.* appetite *for.* amplify *on* (*illegible*) • agreeableness *to, between.* afraid *of.* affrighted *at, with.* advertise *of.* advert *to.* afflicted *at, by, with.* accused *by.* attempt, effort *at,* attribute *to.* act *on, upon.* avail *of.* admit, allow, accept *of.* accompanied *with.* apply *to* a person *for* a thing. avenge *on illegible upon.*

Banish *from* one place, *to* another. bare *of,* based *on, upon.* beguile *of, with.* believe, belief, *in, on.* because *of.* bestow *on. upon.* betray *to* a person, *into* a thing. betroth *to,* bigoted *to,* bind *to, in, upon,* blame *for.* blush *at, for.* boast *of, in.* border *on, upon.* brag *of, on.* bottom *on,* born *of.* blind *to.* blameless *of.* barren *of.*

Call *on, upon, illegible for.* a person, *at* a house, *for* something. capable *of.* capacity *for.* careless, careful *of, in, about, for.* carp

at. catch *at.* caution against. certify *to*, *of.* change *for. to*, *into.* charge on *կամ* against a person, *with* a thing. clear *of*, *from* coalesce *with.* coincide *with.* commune *with.* commute *to*, *for.* commit *to.* communicate *to*, *with.* compare *to*, *with.* compelled *to.* comply, compliance *with.* concede *to.* conceive *of.* concur *with* a person, *in* a measure, *to* an effect. condemned *for* a crime, *to* a punishment. condescend *to*, conduce *to.* confer *on*, *upon.* (*Խոսք հայ*) · confide *in*, *to.* conform, conformable, *to*, *with.* congenial, *to*, *with.* congratulate *on*, *upon*, *with.* consecrate *to.* consent *to.* consign *to.* consist *of* (*բաղկանալ*), *in* (*պարունակել*) · *with* (*միաբանիլ*) · consistent *with.* consonant *with*, contend *with*, *against.* contest *with*, contiguous *to*, contrast *with.* contrary *to.* contradistinction *to.* conversant *with* persons, *in*, *about*, *among* things. convert *to*, *into.* convict *of.* convince *of.* copy *after* actions. *from* things. correspond *with* (*համաձայն*), *to* (*համապատասխան*). correspondance *with*, *to.* cured *of.* characteristic *of.* charge *of. over.* cheat *of*, *out of*, combat *with* a person, *for* a thing. comment *on*, commodious *for.* compatible *with.* compensate *for*, competent *to.* competition *for.* complain of. complicate *with.* compound *for*, *with.* conceited *of.* condole *with.* confer *with.* *խորհրդակից* · confine *on*, *with*, conformation *to.* conformity *to*, *with.* confront *with.* consequent *to*, *on*, *upon.* consort *with*, constant *to.* cousult *with* contract *with* a person, *for* a thing. curious *after*, *of.* control *over.* combined, connected *with.* concern *in.* conscious *of.* choice *between.*

Deal *in*, *by*, *with.* debar *from*, *of.* decide *on*, *upon*, depend (others) *from*, (ourselves) *against.* deficient *in.* defraud *of*, demand *of.* denounce *against.* deficient *in.* defraud *of.* demand *of.* denounce *against.* depend, dependent *on*, *upon.* deprive *of.* deprived *from.* derogate *from*, *of.* derogatory *to.* descended *from.* desirous *of*, desist *from.* despair *of.* despoil *of.* destined *to.* destitute *of.* detach *from.* detract *from.* deviate *from.* devote *on*, *upon*, devote *to.* dictate *to.* die *of* a disease (*հիւանդութիւն*) *by* an instrument (*գործիք*) or *by* violence, *for* another. differ *from* a person *in* opinion (*գաղափար*), differ, different *from.* difficulty *in.* dimínish *from.* diminution *of.* disagree *with*, *about* somethíng proposed (*առաջարկութիւն*) disagreeable *to.* disabled *from.* di-

sappointed *of* (ձեռք չբերած բանին համար), *in* (ձեռք բերած). disapprove *of*. discourage *from*. discouragement *to*. disengaged *from*. disgusted *at*, *with*. dislike *to*. dismisson *from*. disparagement *to*. dispose *of*. disposed *to*, *for* dispossess *of*. disqualify *for*, *from*. dispute *with*. dissatisfied *with*. dissent *from*. distinct, in distinction *from*. distinguish *from*, *between*. distrustful *of*. divested *of*. divide *between* (երկու հոգի), *among* (շատերու). dote *on*. doubt *of*, *about*. dwell *in*, *at*, *on*. dangle *after*, *about*. dead *of*. deaf *to*. depart *from*. design *for*. designate *for*. destruction *for*, *to*. destructive *of*, *to*. disaffected *with*, *to*. disparity *of*, *in*. disarm *of*. discharge *of*. double *to*. difficult *of*. due *to*. delight *in*. determined *on*.

Eager *in*, *for*, *after*. embark *in*, *for*. embellished *with*. emerged *from*. employ *in*, *on*, *upon*, *about*. enamored *of*, *with*. encounter *with*. encouragement *to*. encroach *on*, *upon*. endeared *to*. endeavor *after*, endowed. endued *with*. engaged *in*, *with*, *for*. enjoin *on*, *upon*. enter, entrance *on*, *upon*, *into*. envious *of*, *at*. equal *to*, *with*. equivalent *to*. espouse *to*, *with*. estimated *at*. estranged *from*. exception *from*, *to*, *against*. exclude *from*. exclusion *from*. exclusive *of*. expelled *from*. expert *in*, *at*. extracted *from*. expressive *of*. exchange *with* (a person), *for* (a thing). envy *of*, *to*. envious *against*. emulous *of*. end, terminate *in*.

Fall *under*. familiar *to* me. I am familiar *with*. fawn *on*, *upon*. fight *with*, *against*, *for*. filled *with*. followed *by*. fond *of*. fondness *for*. foreign *to*, *from*. formed *from*. founded *upon*, *on*, *in*. free *from*, *of*. friendly *to*, *towards*. frightened *at*. frown *at*, *upon*. fruitful *in*, *of*. full *of*. faith *in*. fail *of*. live, feed, feast, subsist, revel *on*, *upon*.

Glad *of*, *at*. glance *at*, *upon*. glow *with*. grapple *with*. grateful *to* a person (մեկու մը), *for* a favor (աղեկութեան մը համար). grieve *at*, *for*. guard *against*. guilty *of*. greedy *of*.

Hanker *after*, *for*. happen *to*, *on*. healed *of*. hinder *from*. hiss *at*. hold *on*, *of*, *in*. help *of*.

Immersed *in*. impatient *at*, *for*, *of*. impenetrable *to*, *by*. impervious *to*. impose *on*, *upon*. inaccessible *to*. incentive *to*. incorporate *with*, *into*. inconsistent *with*. inculcate *on*, *upon*. independent independently *of*. indulge *with* (երբեմն), *in* (սովորաբար). indulgent *to*, *of*. influence *over*, *on*, *with*. inform *of*, *about*, *concerning*.

initiate *into*, *in*. inquire *of*, *after*, *for*, *into*, *about*, *concerning*. inquisitive *about*, *after*. inroad *into*. insensible *to*, *of*. inseparable *from*. insinuate *into*. insist *on*, *upon*. inspection *into*, *over*. instruct *in*. intent *on*, *upon*. interfere, intermeddle *with*. intermediate *between*. intervene *between*. introduce *into* a place, *to* a person. intrude *on*, *upon*, *into*. inured *to*. invested *with*, *in*. inconsiderate *of*. indebted *to* a person, *for* something, indispose *to*. instead *of*. interest *in*, *for*. intrust *to* a person, *with* a thing. irrespective *of*. incompatible *with*. ignorant *of*. improvement *upon*. identical *with*. inclusive *of*. irrespective *of*.

Jealous *of*. joint *with*, *to*.

Knock *at*, *on*. known, unknown *to*.

Laden *with*. lame *of*. land *at*. lean *on*, *upon*, *against*. level *with*. liberal *of*, *to*. liken *to*. live *in*, *at*, *with*, *on*, *upon*. long *for*, *after*. look *on*, *for*, *after*. long *for*, *after*. leak *into* a vessel or *out of* it. learn something *of* a person.

Made *of*. marry *to*, *with*. mediate *between*. mediate *on*, *upon*. martyr *for*. militate *against*. mingle *with*. mistrustful *of*. mix *with*. minister *to*.

Necessary *to*, *for*. need *of*. neglectful *of*, negotiate *with*.

Obedient *to*. object *to*, *against*. observant, observance, observation *of*. obtrude *on*, *upon*. offend *against*. offensive *to*. omitted *from*. operate *on*, *upon*. opposition *to*. overwhelmed *with*, *by*.

Part *from*, *with*. partake *of*. participate *in*. *of*, partial *to*. partiality *to*, *for*. patient *in*, *with*, *of*. pay *for*, *to*, *with*. peculiar *to*. penetrate *into*. persevere *in*. pertinent *to*. pitch *on*, *upon*. pleasant *to*. pleased *with*. plunge *into*. possessed *of*. prefer *to*, *before*, *above*. preferable *to*. preferance *to*, *over*, *before*, *above*. prefix *to*. prejudice *against*. prejudicial *to*. preserve *from*. preside *over*. press *on*, *upon*. presume *on*, *upon*. present *to*. pretend *to*. prevail *on*, *upon*, *with* (ատիպեր), *over*, *against* (յաղթեր). prevent *from*. prey *on*, *upon*. prior *to*. productive *of*. profit *by*. profitable *to*. prone *to*. pronounce *against* a person, *on* a thing. protect others *from*, ourselves *against*. protest *against*. proud *of*. provide *with*, *for*, *against*. purge *of*, *from*. pursuant *to*. pursuance *of*. poor *in*. persist *in*. power, influence, effect *over*, *on*, *upon*.

Quarrel *with*. quarter *on*, *upon*, *among*. questioned *on*, *upon*, *by*.

Reckon *on, upon, with.* recline *on, upon.* reconcile *to* (հաշտուիլ), *with* (համաձայնիլ). recover *from.* reduce *to, under.* reflect *on, upon.* refrain *from.* to have regard *for.* to pay regard *to, in* or *with.* regard *to.* rejoice *at, in.* relation *to.* relish *of, for.* release, relieve *from.* rely *on, upon.* remark *on, upon.* remit *to.* remove *from.* repent *of.* replete *with.* reproached *for.* resemblance *to, between.* resolve *on, upon.* rest *in, at, on, upon.* respect *to, in* or *with.* respect *to, of.* restore *to.* restrain *from.* retire *from.* return *to.* rise *above.* rich *in.* rid *of.* rob *of.* rove *about, over.* rub *against.* rule *over.* reprove *of, for.* reprehend *of.* remedy *for, to, against.* result *in.* reconciliation *between.*

Satiate, saturate, *with.* save *from.* seek *for, after.* share *in, of, with.* send *to, for.* sick *of.* significant *of.* similar *to.* sink *into, in, beneath.* sit *on, upon, in.* skilful *in.* smile *at, on, upon.* snap, snatch, sneer *at.* solicitude *about, for.* sorry *for.* stay *in, at, with.* stick *to, by.* strip *of.* strive *with, against.* subject *to.* submit, submissive *to.* substitute *for.* subtract *from.* subside *into.* suitable *to, for.* surprised *at.* suspected *of, by.* swerve *from.* sympathize *with.* spoil one *of* something. studious *of.* suit *with.* scoff *at.* scold *at.* search *for, after.* secure *of, from, against.* sure, suggestive, susceptible *of.* sacred *to.* sensible *of.*

Taste *of, for.* tax *with, for.* tend *to, towards.* thankful *for; about, upon. on.* touch *at, on, upon.* transmit *to.* troublesome *to.* true *to.* trust *in, to.* tender *of.* triumph, victory *over.* urge *on.*

Unite *with* (հաղորդակցիլ), *to* (կցիլ). unison *with.* useful *for, to.* unapt *to, for.* unconcerned *at, about, for.* uncalled *for.* unknown *of.* unpaid *for.* unsent *for.* unthought *of.* upbraid *with. for.*

Value *upon, on.* variation *in.* versed *in.* vest *in* a person, *with, in* a thing. void *of.*

Wait *on, upon, for, at.* want, weary *of.* weep *at, for.* witness *of.* worthy *of.*

Yearn *for, towards.* yield *to.* yoke *with, to.* warn *of.* watch *over*

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻՆ ՎՐԱՅ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

Հին ատենուան Անգլիերէնը հասկընալ բաւական դժուար է, քանզի ուղղագրութիւնը շատ տարբեր է և հիմա չգործածուած բառեր կը պարունակէ. բայց Անգլօ—Սաքսոն լեզուին տեղեակ եղողը դիւրաւ կը հասկնայ.

Հին առեն դործածուած համառօտութիւններէն ոմանք հետեւեալներն են.

Th *ին առղ* y. *ըրօ.* y^e, the. y^t, that. y^m, them. yms, themselves.

ᴗ, e *ի առղ, ըրօրինակ.* $y^ᴗ$, the. -, m *կամ* n *ի առղ, ըրօրինակ.* thē, them *կամ* then. ð, the *ի առղ։*

կան համառօտեալ բառեր որ դիւրաւ կը հասկցուին՝ ըրօրինակ. w^m, whom. pfect, perfect. wld, would. w^{th}, with.

Հին առեննի Անգղիացի՛ք հիմակուան պէս չ'էին հնչէր. a, ա, է, օ. al, օ, *ըրօ.* calm, *ճօմ.* e *ընդհանրապէս է.* i, է, այ. o, օ, ո. u, ո bt, ր. doubt *որ շատ անգամ կը դրուէր* dout. c, ը, ս. cn, ն *որ հիմա* kn. ct, ր, *քանդի* perfect *կը դրուէր* perfeyte. d *ընդհանրապէս* ր. f, վ. g *համր էր* length *և ասոր նման բառերու մէջ, և և կը դրուէր* leynth, lenth. gh, ղ, խ. h, ը. *անձայն* h *չկար.* l *կը կը հնչուէր* would, could *և ասոր նման բառերուն մէջ.* ո-օլ, ս-օլ. r *բառերուն սկիզբը ռ, իսկ ծայրը ր ի նման.* w *համր չէր* r *էն առաջ ըրօրինակ.* write. *բայց ինչ ձայն հանելը չդիտցուիր, հաւանական է թէ ւ կամ ս.* wh *առաջ* hw, *և կը կարծուի թէ հ- կը կարդացուէր. բայց շատ անգամ սեղը* qu *կը գըտնուի, ըրօրինակ.* quahatever *որ է* whatever.

Անգղիերէն բառերէն շատին Սաքսան, Լատիներէն կամ Յունարէն ըլլալը հետեւեալ կանոններէն կրնայ հասկցուիլ։

Ան բառերը Սաքսան են որ be, br, dr, gl, gr, k, kn, sh, w, ea, oa *ով կ'սկսին՝ դրեթէ բոլորը միավանկ, և ատոնցմէ ածանցեալները.* th *շատ անգամ Սաքսան բառերու կը վերաբերի, թէպէտ Յունարէն բառերն ալ այն հնչումն ունին։*

Երբ բառի մը սկզբնագիրն a *է, Լատինական է, ինչպէս՝* ab, ad, ante *մասնիկները.* e *առջևը բաղաձայնով նոյնպէս Լատինական է, ինչպէս նաև* e *կամ* ex *մասնիկները.* co *ալ Լատինական է* con *կամ* cum *ով.* de *նոյնպէս Լատինական է.* i *ալ Լատինական է* in *մասնիկով.* o, *առջևը բաղաձայնով, Լատինական է, ինչպէս* ob *մասնիկը.* p *Լատինական է* per, præ, præter *կամ* pro *մասնիկով.* su *Լատինական է* sub *կամ* super *մասնիկով.* r *Լատինական է* re *մասնիկով։*

Eau, oi *և* ou *գաղիերէնէ է, թէպէտ* oid *վերջաւորութիւնը Յունարէն է։*

Oe, eu *և երբեմն ալ* en *Յունարէնէ են։ Նոյնպէս* apo, para, peri *երբեմն ալ* pro, *յառաջադիր մասնիկները. բառի մը սկիզբը*

chr և rh. ph և th. ծունարէն են. ize վերջաւորեալ բայերն ալ. թէպէտ Ռոմանական լեզուներն ալ ունին աս վերջաւորութիւնը: Ցառաջադէմ կամ վերջադիր մասնիկները որ լեզուէ որ են, այն լեզուէն բառերու կը կցուին, թէպէտ ասկէ շատ բացառութիւններ կան:

Ինչպէս որ տարբեր տեղերու Հայերէններն իրարմէ տարբեր են, և երբեմն անկարելի է հասկնալ, նոյնպէս Մեծին Բրիտանիոյ մէջ Անգլիերէնը: Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մէջ ամէն տեղ լեզուն միօրինակ է. քիչ շատ բացառութեամբ:

Լոնտրացի մը կ'ըսէ, I would eat more cheese if I had it. Հիւսիսային ժողովուրդը կ'ըսէ, Ay sud eat more cheese gin ay had it. Ամերիկեան մը կ'ըսէ, Chud eat more cheese an chad it."

Ոմանք բայերը կատարեալ կ'ընեն, մէջ տեղի գիրը փոխելով. ղրօրինակ. to hit, hot. to sit, sot. to spare, spore, to pick, puck. փոխանակ hit, sat, spared, picked ըսելու:

Ոմանք աներևոյթ եղանակին to նշանը զանց կ'առնեն, և տեղը at կը դնեն, ղրօրինակ. փոխանակ to think, to do ըսելու՝ at think, at do. կամ նաև բային ծայրը y մը կը կցեն. ղրօրինակ. փոխանակ to milk, to squint՝ milky, squinny.

Տեղ կայ ուր ամէն բան արական կը համարուի, և he դերանունը կը տրուի. արու կատուէն զատ, որուն իգական դերանունը (she) կը տրուի:

Ոմանք դերանուններըը տարբեր կերպով կը գործածեն. փոխանակ this, that ի կ'ըսեն theek, thek. փոխանակ him ի he. փոխանակ she ի her. փոխանակ thou և you ի the. փոխանակ her ի she. փոխանակ me ի I. փոխանակ he, she և it ի un, en, on.

Ոմանք ձայնաւորով սկսող բառերը h ով կը հնչեն, աս այնչափ ընդհանուր է որ Անգլիացի ըլլալն անմիջապէս յայտնի կ'ըլլայ:

Տեղ ալ կայ որ h ը չեն հնչեր, ուր որ հնչելու է. փոխանակ where are you? (ո՞ւր ես). կ'ըսեն՝ ուէր ալիու փհի:

V և w. f և v. t և d. p և b. k և g. s և z. նաև ձայնաւորներն իրարու տեղ կը գործածուին. fine, mine՝ կը հնչեն ֆոյն, մոյն. mercy, մըրսի. can, քոն. day, տի. window, ուինտըր. horses, հոուըս. bridge, պրիճ. end, ընտ. gate, կէյթ. all, call, օու, քօու. shift, շիֆթ. church, չըրչ. loft, լոֆթ. orchard, ուօրչըրտ. every, էվրի. fire, ֆայըր. air, էյըր. cannot, քընըթ. can't: քոնթ. shan't, շէնթ. ևն:

SURNAMES. ՄԱԿԱՆՈՒԱՆՔ.

Մկրտութեան առեն տրուած անունը կը կոչուի Christian name. *ըստ օրինակ.* Charles, *կարոլոս,* William, *Գուլիէլմոս եւ. Ընտանեկան անունը չի կորսուիր, մինչեւ որ այն սերունդէն արու զաւակ հատնի. քանզի երբ աղջիկ մը կ'ամուսնանայ, էրկանն անունովը կը կոչուի, սա տարբերութեամբ որ, քանի որ էրկանը* Mr. *կըսեն, կնկանը* Mrs. *ըսելու է։*

Տղու մը պատուանունն է Master. *աղջկան մը* Miss.

Անգլիոյ մէջ աղնուականաց կնիկներուն եւ օրիորդներուն տիտղոսն է Lady.

Անպատուութիւն կը համարուի մէկը Մկրտութեան անունովը կանչել, բայց ընտանեբար կրնայ ըսուիլ։

Եթէ այրը որոշիչ անուն մը ունի, կնոջն ալ նոյնը կրնայ տրուիլ չփոթութիւն չպատճառելու համար. ըստ օրինակ. Dr. Smith, Mrs. Dr. Smith. Gen. White, Mrs. Gen. White. Mr. and Mrs. Johnson, *չկրկնելու համար. Անգլիերէն երկու պատուանուն մէկտեղ չի կրնար տրուիլ, ոչ ալ Հայերէնի պէս, պէսպէս, ոչխարապոխ եւ բառեր։*

Առաջ ամէն անուն նշանակութիւն ունէր, հիմա ալ մեծ մասն ունի, ոմանք ալ շատ ծաղրալի են, ըստ օրինակ. Էրէկ, խոհանոց, կոճակ, քանջար եւ։ Միւնոյն անունը քանի մը ձեւերու փոխուած է, ըստ օրինակ. Henry *էն,* Harrison, Henrison, Harry, Harries *եւ։*

Անգլիացւոց մէկ մասին անուններուն կը վերջաւորին son, *որդի, այսինքն՝* Thomasson, *ուսոյ* Thomas, Thomes, Thompson, Thomson.

Սկովտիացւոց շատերուն անուններուն Mac, *որդի բառով կը սկսին. ըստ օրինակ.* Mac Donald, Mackenzie. *Ասիկա Իրլանտացւոց անցած է, որոնք կը համառօտեն* Mc. M' *ի։ Իրլանտացիք կը կցեն նաև* O. Oy, *ըսե. ըստ օրինակ.* O'Brien.

Ուէլսցիք ունին ap, *որդի բառը,* Ap Howel, *աղաւաղեալն է* Phowel *ի. Fitz Լատիներէն որդի բառին աղաւաղեալն թէեւ նորմանտացիներէն մնած է։*

Van *Գերմանացւոցմէ է, նաև* Sch (շ) *և* man *վերջաւորութիւնները։*

De *Գաղղիացւոցմէ։*

Մեր ո՞հ որ արաբական անունը իգական կ'ընէ, (և որ կը նշանակէ մայր, քոյր, կին) Անգլիերէն կը գրուի a, ine, otte. *ըստ օրինակ.* Charles, *կարոլոս (Յաւելուրեալ),* Charlotte. (Շուէ, *ընտանեբար*

և'բաւ տղուն). Henry, Henrietta. George. (*ընտանեբար ձօրձ*), Georgiana. Joseph, Josephine. Francis, Frances. John (*ընտանեբար ձնէ*), Johanna.

—William, *շաբէ պաշտպան*. Frederick, *ապաբովբեան կողմանէ հարուսբ*. Alfred (*Ա.Լէ*), *բոլոր ապաբ*. Edward (*Լ.բէ*), *ծշմարբութեան պահոց*:

Տէրունական Աղօթք Անգլօ-Սաքսոն լեզուաւ.

Fæder ure, thu the eart on heofenum, si thin nama gehalgod; to-becume thin rice; geweordhe thin willa on eorthan swa swa on heofenum.

Urne he dæghwamlican hlaf syle us to-dæg, and forgyf us ure gyltas swa swa we forgifadh urum gyltendum, and ne gelæde thu us on costnunge, ac alys us of yfle.

Հետևեալը 12րդ դարու դրուած է.

The wes bold gebyld er thu iboren were; the wes molde imynt er thu of moder come; ac hit nes no idiht ne theo deopness imeten; nes gyd iloced hu long hit the were:

Հետևեալը 13րդ դարու դրուած է.

Wyllam, thys noble duc, tho he ydo al thys,
Then wey he nome to Londone he ond al hys
As kyng ond prince of lond, wyth nobleye ynou.
Agen hym wyth vayre processyon that folc of town drou,
And vnderuonge hym vayre ynou, as kyng of thys lond.
Thus come lo! Engelond into Normannes honde,
And the Normans ns couthe speke tho bote her owe speche,
And speke Franch as dude atom & here chyldren dude al so teche.
So that heymen of thys lond, that of her blod come,
Holdeth alle thulke speche, that hii of hem nome.
Vor bote a man couthe French, me tolth of hym wel lute.
Ac lowe men holdeth to Englyss, & to her kunde speche yute.
Ich wene ther ne be man in world contreyes none,
That ne holdeth to her kunde speche, both Engelond one,
Ac wol me wot vorto conne bothe wel yt ys
Vor the more that a man con, the more worth he ys.

Հետեւեալը 14րդ դարու դրուած է.

And Marye seyde mi soule magnyfieth the Lord. And my spirít hath gladid in God myn helthe. For he hath behulden ethmekeness of his hand maiden; for lo for this alle generacionns schulen seye that I am blessid; for he that is mighti hath don to me greet thingis, and his name is holi, and his merci is fro kynrede into kynredis, to men that dreden him.

ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ ԱՆԴԼԻԱՑԻՈՑ

Պէտս անուն Սաքսոն կրօնաւորն իր գիտութեանը համար հռչակաւոր էր Եւրոպիոյ մէջ Ը. դարուն։ Աստր Եկեղեցական պատմութիւն կոչուած գիրքէն քիչ շատ տեղեկութիւն ունինք Անգղիոյ հին պատմութեանը վրայ։

Թ. դարուն Անգղիոյ Ալֆրէտ թագաւորը ժողովուրդին մտաւոր զարգացմանը համար շատ գիրքեր թարգմանեց Անգղիերէնի, և ամէն կողմանէ երեւելի եղաւ։

ԺԱ. դարուն Լէյյէմոնթ անուն մէկը քանի մը գրուածներ թարգմանեց։ ԺԳ. դարուն Ռոպէրդ Կլոսդէսցի մատենագիրը ծաղկեցաւ։ Սիկա Նորմաններուն Անգղիա արշաւելուն պատմութիւնը գրած է։

ԺԳ. դարուն վերջն ու ԺԴ. դարուն սկիզբը ծաղկեցաւ Լանկլանտ որ Piers Ploughman's Vision *կոչուած բանաստեղծութիւնը գրեց։ Նոյն ժամանակները ծաղկեցան Ուիքլէֆ որ Աստուածաշունչը թարգմանեց. Մոնմովիլ ճանապարհորդը որ Երեւելք երած ճամբորդութիւնը գրած է. Պարպուր առաջին Սկովտիացի ժամանակագիրը, Յակոբոս Ա. Սկովտիոյ բանաստեղծ թագաւորը, Ջօսըր երեւելի բանաստեղծը որ գրեց* Canterbury Tales, *և անոր ուսուցիչը կոուէր գրեց* Confessio Amantis *կոչուած գիրքը։ ԺԴ. դարուն գրուած է նաև* Ormulum *անուն կրօնական բանաստեղծութիւնը։*

Քրիստոսի Թուականէն մինչև ԺԲ. դար Սաքսոնեան ժամանակագրութիւն մը գրուած կայ, որ այն ատեններուն դէպքերը կը պատմէ։

Մատենագրութեան ոգին մարեցաւ Անգղիոյ մէջ ԺԴ. դարէն մինչև ԺԷ. դար։ Այս վերջին Թուականին սկսան ծաղկիլ Սբէնսըր բանաստեղծը որ Faerie Queene *գրեց. Պաքոն փիլիսոփան որուն գրուածները մեծաւ մասամբ լատիներէն են. Շէքսբիր անուանի*

թատրերգակ բանաստեղծը։ Թատերական և ուրիշ նիւթերու վրայ բանաստեղծական ուրիշ գրուածներու հեղինակներ ալ կան, որոնք առ վերջնոյն չափ հռչակաւոր չեն, բայց և այնպէս անդղիական գրականութիւնը յառաջ տարին, ինչպէս՝ Ջըրչեարտ, Էտուարտս, Հօուըրդ, Սըրրի, Ուայէթ, Պօլ, փրէսթըն, Լիլլը, Քիտ, Կէս.քոնըը, Մարլոյ, Պէնճօնսըն, Պիւմոնթ և Ֆլէչէր, Մէսինճըր, Չէվիզն, Տէ.քըր, Ուէպսթըր, Միտըլթըն, Մարսթըն, Ֆօրտ, Շըրլի, Հէյուտ, Րոլի, և Սկովտիացիները Տընպէր, Ֆորթէս.քիու, Տուկլէս։ Թինտըլ Աստուածաշունչը թարգմանեց. Քէմտըն Անդղիոյ պատմութիւնը գրեց. Հուքըր աստուածաբանութեան վրայ գրեց։

Ժէ. դարուն անուանի եղան Ուոլլըր և Քաուլի քերթողները. Միլթըն բանաստեղծը որ Դրախտ կորուսեալի հեղինակն է, ճերէմի Թէյլըր Աստուածաբանը, Տրայտըն, փոփ և ըննկ բանաստեղծները. այս վերջինը չինած է եունկի գիշերներ կոչուած գիր.քը։ Պըթլըր երգիծաբանը, Քլարէնտըն (Հայտ) հեղինակը, Պընիան քարոզիչը որ Քրիստիանոսի ճամբորդութիւն կոչուած գիր.քին հեղինակն է, Սուիֆթ երգիծաբանը, Էտիսըն և Սթիլ բանաստեղծները որոնք Spectator անուն առաջին բանադատական լրագիրը հրատարակեցին, Տը Ֆօ որ Ռոպէնսոն Քրուզոէ կոչուած գիր.քը չինեց։

Կատակերգութեան մէջ երևելի եղան Էթէրճ, Ուիչըրլի, Քոնկրէվ, վանպըրկ, Ֆարքէր, Պըքինկէմ դուքսը, Սիպըր, Պին և Տէնըայվըր տիկնայք։ Պատմութեան մէջ՝ Մաքուլէյ, Պըրնէթ, Պէքըր, Թիրըլ, Սվրէյթ, Էչարտ։ Իմաստասէր.ք Պըրկլի և Լորտ Պոլինպրոք։ Աստուածաբանութեան մէջ՝ Պըթլըր, Շէրլոք, և այլք։ Աւենախօսութեան մէջ՝ փէթ, Շէթամ, Ֆօքս, և այլք։ Այս դարուն ծագկեցաւ նաև մեծանուն Սամուէլ Ճօնսըն որ ուրիշ գրուածներէ զատ՝ Անդղիերէն լեզուին բառգիր.քը չինեց։

Ժէ. դարուն վերջերը և Ժ.Ը. դարուն ծագկեցան Ուիչըրտըն Ֆիլտին, Սթէրն և Սմոլէթ՝ վէպ (րոման) գրողները. Իրլանտացին Կոլտսմիթ։ Սկովտիացին Հըմ որ Սկովտիոյ պատմութիւնը գրեց, Ռոպէրթսըն, և Կիպպըն որ Հռովմայեցւոց պատմութիւն մը գրեց։ Քերթողք՝ Տայըր, Էքինուայտ, Մէտիսըն, Տարուին, Հէյլի, Արմսթրոնկ։ Դը.քըր և Տուկալտ Սթուըրտ և Էտըմ Սմիթ բնագանութիւն գրողները։ Պըրնս, Քաուփըր, Ուորտսուորթ, Քոլէրիճ, Քրէպ, Կրէյ, Հէմիլթնա, Քօլինս, փըրսի, Շէնսթըն, Ջէթըրթըն, Մաքֆէրսըն, Պրուս, Պլէյի, Քոլմէն, Մըրֆի, Քըմպըրլի և Շէ-

բիտան։ Պատմագիրք Մաքինթոշ, Ֆերկիւսըն, Հալլէմ, Կոտուին, Միթֆըրտ, Ռոսքո, Կինֆըրտ, նաև տիկին Ուորթլի Մոնթակիւտ։ Ասոնցմէ եաքը Ժողկեցան քերթողք Լորտ Պայրըն, Թոմսըն, Շէլլի, Ուոլթըր Սքոթ, Սաուտի, Մուր, Թէննիսըն, Քիթս, Հօուտ, Պրաունինկ, Պէյլի, Թաքըրէ։ Ազատաժաքանք՝ Հորսլի, Ուէյքֆիլտ, Փէյլի, Քլարք, Փրիսթլի, Պիլպի, Ուոմինըմ, Հոլ, և այլք։ Այս դարուն պատմիչներն են՝ Կրոթ որ պրեց Յունաց պատմութիւնը. Փէկրէվ՝ Նորմանտիայինը, և Մէրիվէլ՝ Հռոմայեցւոց պատմութիւնը. Ալիսըն՝ Եւրոպիոյ պատմութիւնը։ Բնագանցութեան մէջ անուանի է Միլ, Համիլթըն և Պրաուն։ Վէպ գրողներն ամենէն շատ են. Ուոլիոլ, Ռէտքլիֆ, Էյնսուորթ, Պուլվըր, Տիքինս, Պէնիմ, Քուվըր, Քարլթըն, Լըվըր, Ուորթ, Տիսրաէլի, Լորտ Նորմընսի, Հուի, Քրոքըր, Լէմ, Ռոճէրս, Հընտ, Կրիֆիթ, Սմիթ և այլք։ Կանանց մէջ՝ Պէյլի, Մորկըն, Նոլէս, Րէտքլիֆ, Սմիթ, Պըրնի, Թրոլլոփ, Հոլ, Օվի, Օսթին, Միթֆըրտ, Պլէսինկթըն, Պրաունինկ, Օլիֆէնթ, և այլք։

Ամերիկայի Նիւթեալ Նահանգաց մէջ անուանի եղան Ըրվին քերթողը. Լոնկֆելլօ, Քուվըր, Տիկին Սիկուրնի։ Պատմիչք՝ Փրէսքոթ որ Մէքսիկոյի, Բէրուի, Սպանիոյ Փիլիպպոս Բ. գործերուն պատմութիւնները գրած է. Մոթլի՝ Հոլանտայի պատմութիւնը գրած է, Պանքրոֆթ՝ Միացեալ Նահանգաց պատմութիւնը։ Տիկին Պիչըր, Սթոյ՝ Ազատարար Թոմասի տնակին հեղինակը։ Տուայթ՝ Ազատաժաքանութեան վրայ գրած է։ Օրիորդ Սէճուիք քերթող, Հէլի և Էպպըթ պատմիչք, որոնք Նաբոլէոնի և ուրիշ պատմութիւններ գրած են։

Մեծին Բրիտանիոյ մէջ 1732, ըստ ոմանց 1300 լրագիր կը հրատարակուի. իսկ Միացեալ Նահանգաց մէջ 4000 է աւելի։ Օրական լրագիրներուն մէջ անանկներ կան որոնցմէ 100,000 է աւելի կը ծախուի օրը։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Բրիտանիոյ վրայ սաչալի միայն գիտենք թէ փիւնիկեցիք որ քաջ նաւավարներ էին՝ Բրիտոսէ իբր 1200 տարի առաջ Անգլիայէն թիթեղ կ'առնէին, ուստի և կ'ըսուի թէ Բրիտանիա եբրայեցերէն ԲՐԻԹ եղէր կը նշանակէ։ Բայց ասոր վրայ ստոյգ չենք. ուրիշներն ուրիշ կերպով կը բացատրեն, զորօրինակ. Քուէյ Ջերէեթայ, եւ։ Ցոյնք այս կղզիները Κασσιτερον, Կասսիտերոն կոչեցին,

որ կը նշանակէ նոյնպէս Թիլեղ։ Սանտրիլի լեզուաւ, Ամաբերէն և Եբրայեցերէն Թուպէլ կը նշանակէ։

Գաղլոյ մէջ ալ Բրետանայի ցեղէն մաս մը կար, և ասոնց երկիրն ալ Պրըթանիան, Բրետանիա կոչուած է։

Բրետանական կամ Անգղիական տէրութեան մէջ երկու գլխաւոր կղզիներ կան, առաջինը՝ Մեծն Բրետանիա՝ որուն մէջ են Անգղիա, Ուէյլս և Սկոտիա, և երկրորդը՝ Իրլանտա։ Ամէն երկիրներուն բնակիչներն ալ երկու գլխաւոր ցեղ էին՝ Gaedal կամ Gaèl, Յունարէն Κελτοι կամ Γαλατοι, Անգղիերէն Kelt կամ Celt, Լատ. Galli, Հայերէն Կեղտ կամ Գաղատացի։ Նոյն Gael կամ Galli բառէն ելած է նաև Gallia, Գաղիա, որուն բնակիչներն ալ կ'երևայ թէ այն ցեղէն էին, յետոյ Ֆրանքներն անոնց վրայ արշաւելով տիրեցին երկրին, և այս պատճառաւ Ֆրանսա կոչուեցաւ։ Ամէն հին Կեղտ կամ Գաղատ ցեղէն են այժմու Իրլանտացի։

Միւս ցեղն էր Cumri կամ Cymry որմէ Cambria, այսինքն՝ Կիմբրացի և Կամբրիա, որ Աստուածաշնչին ծննդոց գիրքին ժ. 1—3 համարներուն մէջ՝ Գոմեր, Եզեկիէլի մէջ ալ (որ Քրիստոսէ 600 տարի առաջ էր)՝ Գամեր կոչուած է, որոնց Յունարէն Գոմերք անունը կ'ուտայ։ Հոմերոս (Քրիստոսէ 900 տարի առաջ) կ'ըսէ թէ Կիմմերացիք Ովկիանոսի անդիի ծայրը կը բնակին ամպերու և խաւարման մէջ, արևին լոյսէն զուրկ եք. Հերոդոտոս յոյն պատմիչն ալ (որ Քրիստոսէ 450 տարի առաջ է)՝ կը յիշէ Կիմմերացիք։ Ամէն ցեղէն է այժմու Ուէլսի (Վալէսի) ժողովուրդը։

Կը պատմուի թէ Գաղատացիք (Կելք) Քրիստոսէ 280 տարի առաջ Յունաստան արշաւեցին, բայց վռնտուեցան. անկէ դիմաց Ասիա անցնելով Սինոպ քաղաքն առին, և անոնց անուամբը Գաղատիա կոչուեցաւ նաև Ասիոյ այն մասը։ Կալխիդէի կամ Կելխիդէոլ, այսինքն՝ Կալի քաղաք, Թերևս նոյն ցեղին անուամբն է։ Սպանիոյ մէջ Կալիչիա բուսած երկիրն ալ նոյն ցեղին անունէն այնպէս կոչուած է։

Ոմանք կը կարծեն թէ Կեղտերը կամ Գաղատացիք գաղթած էին այն երկիրը, ուստի և կ'ենթադրեն թէ անոնցմէ առաջ հոն ուրիշ բնակիչներ կային։ Ինչ որ է, Կեղտերը կրակապաշտ էին, քարէ բագիններ ունէին, որոնցմէ քանի մը հատ մինչև ցարդ Մեծին Բրետանիոյ, Գաղիոյ և Սպանիոյ մէջ կը գտնուին։ Անոնք այս բագիններուն վրայ զոհ, երբեմն նաև մարդազոհ կը մատուցանէին։ Կ'ըսուի թէ նաև արևապաշտ էին։ Անոնց քուրմերը Տրուիդ կը կոչուէին deru, դեր—, կաղնի բառէն, քանզի այս ծառը

արբազան կը համարուէր անոնց մէջ։ Ոմանք Տրուիդ անունը dru, փէ– բառէն կը հանեն, որ մեծ դիտութիւն կը նշանակէ, և արդարև Տրուիդք մեծ ազդեցութիւն ունէին, և ողոյ դատաբակութիւնն անոնց ձեռքն էր։ Կեղտերը սեռական մը դիր ունէին որ շրջանակներէ և իրարու կցեալ ծառի ճիւղեր ու նման չիտակ գծերէ կը բաղկանար։

Յուլիոս Կեսար երևելի Հռոմայեցի զօրապետը, Քրիստոսէ 55 տարի առաջ այս ցեղին յաղթեց, և իր պատմութեանը վերջերուդ գիրքին 13 երրորդ հատուածին մէջ յիշեալ քուրմերուն վրայ տեղեկութիւն կուտայ. չորրորդ գլխուն մէջալ իր յաղթութիւնը կը պատմէ։ Սուետոնիոս զօրապետը բոլոր քուրմերը ջնջեց, քանզի անոնք ժողովուրդը դրդռեցին որ ոտք ելլեն։

Սկովտիոյ վայրենիներուն Անդղիա և Իրլանտա արշաւելն արդելելու համար հին աւերը պատ մը չինուած էր Անդղիոյ և Սկովտիոյ մէջտեղ։ Հռոմայեցւոց տէրութիւնը տիտրանալէն ետքը, անոնց զօրքերն այն երկրէն քաշուեցան Քրիստոսի թուականին հինգերորդ դարուն. բայց Պրըթոնները, (Բրիտանիոյ ժողովուրդը) շատ ժամանակէ՝ի վեր պատերազմ ըրած չըլլալով, չկրցան Սկովտիոյ վայրենի ցեղերուն յարձակմանը դէմ դնել, և սոխակուերէ ուրիշ ժողովուրդներէ օգնութիւն խնդրել։ Գերմանիոյ Էլպա գետին սահմաններէն Անկլէս և Սաքսոն (Angles և Saxon) անուն ժողովուրդներն անոնց օգնութեան եկան հինգերորդ և վեցերորդ դարերուն, և Սկովտիացիները վռնտելէն ետքը՝ երկիրը երեք կամ ութ մաս բաժնեցին։

Անկլէս ժողովուրդէն երկիրը կոչուեցաւ Անկլէնտ (Angle land), և հիմա կ'ըսուի Էնկլանտ (Angland). Անգլ կը նշանակէ անկիւն, և այսպէս կոչուեցաւ այն ժողովուրդը, քանզի անոնց բնակած տեղը երկու գետերու անկիւնն էր։

Միւս ժողովուրդը Սաքսոն կոչուած է, քանզի ատոնք երեսնոց հանդերձին տակը seax ըսուած սեռակ մը սուր կը պահէին։ Ուրիշները կ'ըսեն թէ Սաքսոնները Սկիւթացի ցեղմէն էին որ Saki կամ Sacae կը կոչուէր, և Սաքսոն անունը եկած է Saka suna Սաքա սունա բառերէն, որ ըսել է Սաքայի որդիք։ Կ'ըսուի նաև թէ այս ցեղէն մաս մը Հայաստան ալ արշաւած է, թերևս Սասունցիք ատոնցմէ են։ Այս ցեղը Պարսից Դարեհ Թագաւորին Քրիստոսէ 516 տարի առաջ ըրած պատերազմներուն մէջ ալ յիշուած է, ինչպէս որ սեպաձև դրութեանց թարգմանութիւններէն կը հասկցուի։

Սկիւթացի.ք Քրիստոսէ 700 տարի առաջ Եւրոպա անցան և կիմբրացիները (Քիմրի) յաղթեցին. անոնք ալ փախչելով մինչև Բրիտանիա եկան։ Կ'ըսուի թէ Հերոդոտոսի յիշած Գոթացի.ք Սկիւթացիներն են։

Ութերորդ դարուն մէջ, Տանիմարքայի կամ Դանիայի, Սուետիոյ (Շուետի) և Նորուեկիոյ բնակիչները որոնք Սկանտինաւեան.ք կը կոչուին՝ ծովային աստատակներ ըլլալով, Բրիտանիոյ քանի մը կողմերը գրաւեցին, և իբր 3 դար տիրելէն ետքը յաղթուեցան։ 1066 ին Նորմաննները (այսինքն՝ Հիւսիսային մարդիկ) որոնք Գաղիոյ հիւսիսային կողմը կը բնակէին, և կեղտերէնէ, Լատիներէնէ և Եւրոպիոյ ուրիշ հիւսիսային լեզուներէ խառնուած ազգաւաղեալ լեզու մը ունէին, որոնք 805 ին փարիզ ալ արշաւած էին, Անգլիոյ Սաքսոններուն յաղթելով, երկրին տիրեցին։ Երկրին օրէնքներն ասոնց լեզուովն էր. աշակերտները դպրոցներու մէջ Լատիներէնէ Գաղիերէնի կը թարգմանէին, և այսպէս տևեց մինչև ԺԴ. դար, որ սոնց սկսուեցաւ դպրոցներու մէջ Անգլիերէն սովրուիլ, օրէնքներն ալ Անգլիերէն լեզուաւ գրուիլ։

Այժմու Անգլիացի.ք Սաքսոններուն ցեղէն են, և կեղտերը մինչև հիմա ասոնց Սաքսոն կամ Սօսան անունը կու տան։ Տաճկաստանի մէջ տեղ տեղ իրենց լեզուն մոռցող և թուրքերէն խօսող Հայոց և Յունաց պէս՝ կեղտերը կամ Պրըթոններն ալ իրենց լեզուն մոռցան և ստիպմամբ Անգլիերէն սորվեցան. թէպէտ Բրիտանիոյ մէջ կայ տեղ ուր ժողովուրդը չի գիտեր Անգլիերէն և կեղտերէն կը խօսի։

Որովհետև Սաքսոնները դարերով կեղտերու հետ խառնուած ճնացին, հարկաւ շատ բառեր այս երկու լեզուներէն իրարու անցան։ Բայց կ'ըսուի թէ Անգլիերէնի մէջ աւելի Արաբերէն բառ կայ քան թէ կեղտերէն. բայց աս բառերը Սաքսոնները Բրիտանիա գալէն առաջ չունէին։

Դանիացի.ք կամ Տանիմարգացի.ք, Սուետացի.ք և Նորվեկիացի.ք ալ Սաքսոններուն ցեղէն էին, և նոյն լեզուն կը խօսէին, բայց աս լեզուներն հարկաւ իրարմէ քիչ շատ կը տարբերին, և կեղտերը զանոնք զատ զատ լեզուներ կը համարէին։ Նորմաններու լեզուն ալ շատ տարբեր էր, բայց շուտով տարածուեցաւ, քանզի տիրող ժողովուրդն էր։ Այսպէս Սաքսոն լեզուն այնչափ խառնուեցաւ որ ալ Սաքսոներէն չէր կրնար ըսուիլ, ուստի և 1150 ին Անգլիերէն կոչուեցաւ։

Մէջէն դասդ գիտուններըլատիներէն կը գրէին, գիտու-

թեանց բառերն ալ մեծաւ մասամբ ցուներէն էին։ Ա.ետարանները Անգղիերէնի թարգմանուելովն ալ այն երկու լեզուներէն լատիներէնէն և ցուներէնէն, շատ բառեր մնան, մանաւանդ լատիներէնէն։ Անգղիերէնի մէջ ուրիշ լեզուներէ ալ բառեր կան, որոնք թարգմանութեան, վաճառականութեան, ճամբորդութեան միջոցաւ մնած են. բայց սոնք շատ չեն։

Այս համառօտ պատմութենէն կը տեսնուի որ Անգղիերէն լեզուին հիմը Սաքսոներէնն է, և ամբողջ խմբատներ կրնան գրուիլ այս լեզուին բառերովը՝ ուրիշ լեզուներէ առնուած բառեր ա-ռանց խառնելու։ Սաքսոներէնէ ետքը կուգայ լատիներէնը և Գաղիերէնը, այս վերջին լեզուին բառերը Նորմաններուն միջոցաւ մնած են։ Իսկ ցունարէն բառերուն մեծ մասը գիտութեանց մէջ է։

Անգղիերէն լեզուն կը պարունակէ 38 հազար բառ, որոնց 23 հազարը, այսինքն 5/8 ը Սաքսոներէն է, հեղինակներուն ալ շատերը 100 բառին 98 կամ 85 Սաքսոն բառ կը գործածեն. բայց ճոնսըն և անկէ ետքը շատերը 100 ին 65—50 ի իջեցուցին։ Ասիկա արդարև նիւթէն և հեղինակէն կախեալ է։ Ոմանք կը կարծեն թէ լատիներէն բառեր շատ խառնելով գիտնական կ'երևան. բայց ընդհակառակն՝ Սաքսոներէն բառերը դրուածքի մը մէջ որչափ շատ են, և մեզ լեզուացոյ ոճերը որչափ քիչ են՝ դրուածքն այնչափ յարդի է։ Թրէնչ Անգղիացին կ'ըսէ թէ, եթէ անգղիերէն լեզուն հարիւր մասի բաժնուի, դրեթէ վաթսունը Սաքսոն է, երեսունը լատին և գաղիական (քանզի գաղիերէնի մեծ մասը լատինական է), հինգը ցունական, մնացած հինգն ալ ուրիշ լեզուներէ է։ Թոմլըսէ՝ Ուէպսթըրի և Րոպէրթսընի բառարաններուն բառերը հաշուելով կ'ըսէ թէ 43566 բառերուն 29853 ը Եւրոպիոյ հարաւային լեզուներէն (լատին, գաղիական և յունական, ից) է, 13230 ը՝ Տևտոնեան (Սաքսոն, Գոթ ից), և մնացեալ 483 ը ուրիշ լեզուներէ։

Ճոնսընի բառարանը կը պարունակէր 40 հազար բառ. 20410 անուն. 9053 ածական, 7880 բայ, 2592 մակբայ։ Ասոնց վրայ աւելցան 20 հազար բառ։ Մարշ կ'ըսէ թէ անգղիերէն բառերուն թիւը 100 հազարի կը հասնի՝ անգղիերէն համարուած գիտնական բառերը մէկտեղ առնելով։ Ուէպսթըրի և ուրիշներու բառարանները 100 հազարէ աւելի բառ ունին. բայց սոնց մէջ կան շատ բառեր որ բնաւ անգղիերէն չեն համարուիր, և բառարանը մեծ ցուցնելու համար միայն գրուած են։ Շէքսփիրի

պրուաժներուն մէջ 15 հազար տարբեր բառեր կան. Միլտոնէ մէջ՝ 8 հազար. հին կտակարանին մէջ 5642։

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

ՓԱՆԻ ՄԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԱԽԸՆԹԱՑ ԷՋԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԱԾ ԿԱՆՈՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

Էջ 15։ th հնչելու համար լեզուն վերի կարգի մէջ տեղի ակռաններուն ծայրը դպցուներու է, և t գրին հետ ո հնչելու է. ոմանք բոլորովին ր կամ թ կը հնչեն, ոմանք ալ Անգլիացւոց կամ Ամերիկացւոց պէս հնչել ուզելով, իրենց լեզուն այնչափ ակռաններուն դպցուցած կը կենան որ ամենևին չի հասկցուիր. ոմանք պարծանք կը համարին բնիկներուն պէս հնչել, քանի որ լեզուին սկզբունքներուն վրայ բոլորովին տգէտ են։ կ'ըսուի թէ յիսուներին մէկը ակռային մէկն անգամ հանելու եղաւ որ աղեկ հնչէ աս գիրը։

Էջ 38։ Ոմանք մասունք բանին ուղիը կը հաշուեն, յօդն ածական համարելով, որ շատ չիտակ է. բայց յօդը օտարականի մը (մանաւանդ մեր ազգին) սովրելու պիտանի բաներէն մէկն ըլլալով՝ եթէ ածականներուն հետ դրուէր, թերևս հարևանցի սովրէին։

Ոմանք ալ տանի կը հանեն. ընդունելութիւնն ալ մեան բանի համարելով. բայց ասիկա բային մէկ մասն է։

Էջ 40։ Գրեթէ ամէն քերական սեռը երեք կը դնէ, թէպէտ "Սեռը արուի և էգի որոշումն է" կ'ըսէ. ուստի պէտք է երկու սեռ ըլլայ, արու և էգ. բայց կ'ըսեն թէ արու կամ էգ չեղողներ ալ կան, ուստի սեռ մ'ալ անոնցն է։ Բայց արու միանգամայն էգ եղողներ ալ կան, ինչու անոնք ալ տարբեր սեռ մը չունենան։

Էջ 42։ ess և ix, լատիներէն issa և ix վերջաւորութիւններն են, որոնք գաղիերէնի միջոցաւ Անգլիերէն լեզուին մէջ մտած են, և արականներուն ծայրը դրուելով՝ իգական կ'ընեն բառը։ Բայց երբեմն գիր մը կամ վանկ մը զանց կ'առնուի։

Իսկ Don, *Սպաներէնէ.* Signor, *իտալերէնէ.* Landgrave, *գերմաներէնէ.* Hero, *ծունարէնէ.* Augusta, *լատիներէնէ են։*

Էջ 44. ե, Զ։ Ասոնց մէկ քանին ուրիշ լեզուներէ առնուած են, և ան լեզուներուն մէջ ինչ սեռ որ են (քանզի լեզուներ կան,

գործնական. Լատիներէնը, Յունարէնը ևն, որոնց բառերուն սեռը նշանակութենէն և վերջաւորութենէն կ'որոշուի) , *Անգլիերէնի մէջ ալ նոյն սեռէն կը համարուին, եթէ սեռ առնելու ըլլան, գործնական.* nature, *քով-ին- իգական է. Հանգի Լատիներէն* natura *բառը a վերջաւորելուն համար իգական կը համարուի, և* winter, *յո- արական է, Հանգի Անգլս-Սաքսոներէնի մէջ* er *վերջաւորող բառն արական է, եթէ էգի մը անուն չէ:*

Չեզոք բառ մը եթէ արական կամ իգական սեռ առնէ, Personification, *պէ-սո-նու-ֆի- կը կոչուի:*

Ֆրօմմէլ քերականը կ'ըսէ թէ՝ գործառոր, արի ևն եղող բաները արական. իսկ վախկոտ եղող բաներն՝ իգական ընել միայն քերականներուն խօսքն է, Հանգի այլ և այլ լեզուաց մէջ մի և նոյն բանը տարբեր սեռ ունի. գործնական. Հա Յունարէնի մէջ արական է, Լատիներէնի մէջ իգական:

Ա՛ր-ը Յունարէն և Լատիներէն՝ արական է. իսկ Տևտոնեան լեզուներուն մէջ էգական. ար և Հա Եբրայեցերէն արական են: Նոյն հնդկինակը կ'ըսէ թէ, եթէ կենդանիներու սեռը չենք գիտեր կամ որոշել չենք ուզեր, արական կամ իգական սեռէ կը համարինք, սա կանոնին համեմատ, թէ չեզոք բառեր արական կամ իգական կ'ըլլան, գործնական. ձի, արական է (երբ ինչ սեռէ ըլլալը չգիտնանք կամ չ'ուզենք որոշել), Հանգի օգտակար կենդանի է, իսկ նապաստակը՝ իգական, վախկոտ ըլլալուն համար: փիղն՝ արական, գործառոր, հակայ, հզու, դիմացկուն ըլլալուն համար. կատուն՝ իգական, շունը՝ արական, :

Էջ 51, թէ- 66: alms *բառը Յունարէն* ελεημοσυνη *բառն է. որ Գոթացիք Քրիստոնեայ ըլլալէն ետքը առին. Գաղիերէն* aumône. *նաև* riches, *Գաղիերէն* richesse *բառէն առնուած կը կարծուի. ուստի աս բառերուն* s *վերջաւորութիւնը բառին մէկ մասն է, և անոնք եզակի են:*

Էջ 52, 2: Ոմանք կ'ըսեն թէ աս 's *նշանը* his *դերանունին համառօտութիւնն է: Որովհետև հին գրոց մէջ երբեմն սեռական կանխ տեղ անուան հետ* his *գործածուած է, ասիկա երբեմն ըսածին փաստ կը համարին:*

1. His *դերանուան ծայրի* s *ը սեռականի նշան է. ուստի անոր ալ* his *մը չի կրնար դրուիլ:* 2. *Սանսքրիթ, Յունարէն, Լատիներէն, և Տևտոնեան լեզուներուն սեռականը կը վերջաւորի.* 3. his *արական է, և ի՛նչպէս իգական անուններու կրնայ կցուիլ.* 4. his *եզակի է, և ի՛նչպէս յոդնակի անուններու կրնայ կցուիլ:*

Սեռականը հին ատենը es և is կը վերջաւորէր, ետքը e և i ձանց առնուեցաւ, ու տեղը ապաթարց դրուեցաւ։

Էջ 59, 92։ Շատ լեզուներու մէջ աս քանի մը շատ գործածական ածականներուն բաղդատութիւնն անկանոն է. զորօրինակ. Անգլօ-Սաքսոն god, betra, betst. Լատին. bonus, melior, optimus. Յունարէն ’αγαθός, ’αμείνων, ’άριστος ևն։

Իսկ er բաղդատական մասնիկը մեր վատ, վատթար (Պարսկ. և Տաճ. պէր. պէրէր) բառերէն յայտնի է որ Արևելքէն եկած է, բաղդատէ նաև մեր դանդ բառը, դրական դան. Լատին. minor. Յունարէն մինօս։

Էջ 60. թ.– 92։ ern վերջաւորութիւնը Սաքսոն լեզուաւ կը նշանակէ կողմ։

Էջ 69. թ.– 107։ A կամ an անորոշ յօդը Անգլօ-Սաքսոն ane կամ an, դէ, բառէն եկած ըլլալուն համար, ոմանք ածական կը համարին. իսկ the որոշեալ յօդը Անգլօ-Սաքսոն thaet, այդ դերանուան մէկ համառօտութիւնն ըլլալուն համար, ոմանք դերանուանց կարգը դասեն։ Հին ատենն an կը գործածուէր, բառը թէ բաղաձայնով կը սկսէր, և թէ ձայնաւորով. զորօրինակ. ane book, ane lang spere ևն. ետքը սկսաւ բաղաձայնով սկսող բառերուն հետ a դրուիլ։

Էջ 68. թ.– 113։ Առաջ կը դրուէր Our’s, your’s, it’s, their’s, her’s. բայց հիմա ասիկայ սխալ կը համարուի, պէտք է առանց ապաթարձի դրել։

Էջ 69. թ.– 113։ Its ետքը մտած է լեզուին մէջ, հին ատենը նէն սեռականը his էր. Աստուածաշնչին մէջ չի գտնուիր its, բայց երթէ սխալմամբ։ Հին ատենը he, his, him չէզոք բաներու ալ կը գործածուէր։

Էջ 69։ դո–ին տեղ դո–ւ գործածել սովորութիւն եղած է, բայց Գերմանացիք և Իտալացիք քաղաքավարութեան համար երբորդ դէմք կը գործածեն դո–ին տեղ։ Մեծն Բրիտանիոյ և Միացեալ Նահանգաց մէջ ժողովուրդ մը կայ ֆո–է–ըդ անուն. որ միշտ thou կը գործածէ։

Էջ 69։ Դերանուններուն սեռականը կրնայ փոխուիլ անուններուն սեռականին պէս, of նախադրութեամբ. զորօրինակ. His head. The head of him. Whose՝ կ’ըլլայ of whom, of which.

Էջ 69։ Առաջ դերանուան սեռականին առաջին ձևը երկրորդին տեղ կը գործածուէր. զորօրինակ. Our is the dishonour. հիմա պէտք է ըսել Ours is the dishonour.

Mine և thine առաջ ձայնաւորով սկսող բառերու հետ կը դր–

ուէր · իսկ my *և* thy, *բաղաձայնով սկսողներուն, զրօրինակ ·* mine equal, my guide.

Առաջին ձևն աւելի ածականի կը նմանի, իսկ երկրորդը՝ անուան տեղը բռնելուն համար՝ դերանուան ։

Yours and her ancestors, *և*

Your and her ancestors, *տարբեր են ·*

առաջինէն կը հասկցուի թէ, նախահայրները նոյն չեն, այլ տարբեր ։ իսկ երկրորդէն կը հասկցուի թէ նոյն անձինքն են ։

եթէ This book is mine, *սա գիրքն իմ է, խօսքին վրայ աւելցուի* own, *որ կը ցուցնէ սեպհականութիւն, այսպէս՝* This book is my own, *աւելի ազդուութիւն կ'ուտայ, և ըսել է՝ Ա՛ս գիրքը իմն է, ոչ ուրիշինը ։*

Անուններուն սեռականին վրայ խօսելով, ըսինք թէ մաս մը ցուցնելու համար սեռականին երկու ձևը մէկտեղ կը դրուի ։

Իական դերանուններն ալ սա ձևը կ'առնեն, զրօրինակ · A friend of mine, *բարեկամ ոմն է, այսինքն՝ շատ բարեկամներ ունիմ, սա անոնցմէ մէկն է · բայց երբեմն ալ ազդուութիւն կամ կարևորութիւն ցուցնելու համար կը գործածուի սա ձևը · զրօրինակ ·* That head of yours, *այդ գլուխդ · թէպէտ յայտնի է որ մարդ մէկէ աւելի գլուխ չի կրնար ունենալ ։*

Էջ· 71· Առաջ which *անձանց ալ կը վերաբերի, զրօրինակ ·* Our Father which art in heaven, *Հայր մեր որ երկինս ես · հիմա կ'ըսուի ,* who art &.

It *դերանուան համար ըսինք թէ մանր տղայոց և կենդանեաց համար կը գործածուի , որոնց սեռն անծանօթ է , նոյնպէս է նաև* which. *զրօրինակ ·* The child which died, *մանուկը որ մեռաւ ։*

Էջ· 73· թէ– 116։ Առաջուց whether *հարցական դերանուն էր, հիմա շաղկապ է · զրօրինակ · առաջ կ'ըսուէր ,* whether is greater? *հիմա պէտք է ըսել* which is greater? *որը մեծ է ։*

Էջ· 79· 5· Ոմանք այս to *նշանը մակբայ կը համարին , ոմանք՝ նախադրութիւն , ոմանք ալ* do *օժանդակին պէս նշանակութիւն մը ունի Սաքսոն լեզուին մէջ ըսելով , օժանդակ կը համարին ։*

Էջ· 90· Աստուածաշնչին և հին դրոց մէջ be *երբեմն* are *ի տեղ գործածուած է ։*

Am *ճիշտ ես չի նշանակեր , ոչ ալ* was *էի , այլ* I am, I was. *պէտք չէ կարծել թէ միայն* he *կամ* they *դնելու է · այլ ամէն երրորդ դէմքի անուն · (անտարակոյս եզակին՝* he *ով , և յոգնակին* they *ով) · զրօրինակ ·* she is, it is, a man is, any one is, the trees are *կը ։*

Predictive, նախագուշակական կը կոչուի shall առաջին և will երկրորդ և երրորդ դէմքերուն նշանակութիւնը. իսկ Permissive, ներտուական՝ երբ will առաջին, և shall երկրորդ և երրորդ դէմք են։

Թերևս ուսանողը շփոթի հոս shall և will մէկտեղ դրուած ըլլալուն համար. բայց պատճառը սա է որ, shall ին առաջին դէմքով նշանակութիւնը, will ին երկրորդ և երրորդ դէմքերուն կը համաձայնի. և will ին առաջինը՝ shall ին երկրորդ և երրորդ դէմքերուն, ուստի փոխանակ ամէն դէմք զատ նշանակութիւն ունենալու, օժանդակները կը փոխուին, և մէկուն Predictive կ'ըսուի, ու միւսին Permissive, սա է Անգղիերէնն քերականութեանց կանոնը։

Էջ. 101. թէ- 144. Նամիկները հարցման մէջ ընդհանրապէս օժանդակը զանց կ'առնեն. զրօրինակ. You going? փոխանակ Are you going? կ'երթա՞ք. You know? փոխանակ Do you know? գի՞տէք. ևն։

Աւելորդ է ըսել թէ այս սխալ սովորութեան հետևելու չէ։

Էջ. 108. to dare, ապտրէպ կանչել կանոնաւոր է։

Էջ. 109. to hang, գոցոնելու համար կախել կանոնաւոր է, զրօրինակ. Judas went and hanged himself. Յուդայ գնաց և ինքզինք կախեց։

Էջ. 109. to lade, բնկղել կանոնաւոր է։

Էջ. 110. to lie, սուտ ըսել կանոնաւոր է։

Էջ. 110. to pen, գրէ առնել կանոնաւոր է։

Էջ. 111. to spit, թուքել կանոնաւոր է։

Էջ. 112. to welcome, բարով եկար (ըսել) և to behave, խելօք կենալ, կանոնաւոր են. wolcomed, behaved ևն։

Էջ. 151. թէ- 175. Վատիներէն և Յունարէն բառերն են որ առանց մասնկի Անգղիերէնի մէջ նշանակութիւն չունին. իսկ Սաքսոն բառերն առանց մասնկի ալ կը գործածուին։

Էջ. 82. 1. խօսակցութեան մէջ նամիկները ըսէ, ըսա խօսքերուն համար, կ'ըսեն. Says I, says he, փոխանակ said I; said he, կամ I said, he said. (զրօրինակ. երբ ըսել կ'ուզեն, Այս ինչ մարդուն սա ըսի, ան ալ սա ըսաւ)։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀԱՍՈՒ-ՀՈՒՄ ՍՍՐ
Ս. ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՎԱՆ

ՅԱՆԿ ԳԼԽՈՑ

	էրես
Բերականութիւն Անգղիերէն լեզուէ	1
Ա. Մաս	1
Ուղղագրութիւն	1
1. Գիրեր	1
Ձայնաւորաց հնչումները	2
Բաղաձայններուն հնչումները	9
Ուղղագրութեան վերաբերեալ քանի մը դիտելիք	16
2. Վանկեր	32
3. Բառեր	33
Շեշտ	34
Տառգաբանութիւն	38
Ա. Անուն	39
1. Սեռ	40
Սեռի վրայ դիտելիք	44
2. Թիւ	45
3. Հոլով	52
4. Դէմք	56
Բ. Ածական	56
Ածականներու բաղդատութիւն	58
Թուական ածականք	61
Բացարձակք	63
Դասականք	65
Կրկնականք	66
Մակբայականք	66
Գ. Բօդ	66
Դ. Դերանուն	68
Իական դերանուանք	68
Ցարաբերական դերանուանք	71
Հարցական դերանուանք	73
Ածական դերանուանք	73
Ցուցական դերանուանք	77
Ե. Բայ	77
Ընդունելութիւն	80
Լծորդութիւն	82
Ժամանակ բայերը	83
Ժամանակ բայերուն խոնարհումը	86
Կանոնաւոր անցողական բային խոնարհումը	95
Ա. Բայերուն բացասական ձեւը	100
Բ. Բայերուն հարցական ձեւը	101
Կրաւորական ձայն	102

| | | |

		ԵՐԵՍ
Կանոն	Ժ.	181
,,	Ի.	182
	Դիր.	182
,,	ԻԱ.	183
,,	ԻԲ.	186
,,	ԻԳ.	187
,,	ԻԴ.	187
,,	ԻԵ.	188
,,	ԻԶ. Ընդունելութիւնք	190
,,	ԻԷ. Մակբայք	191
	Դիր.	192
,,	ԻԸ. Նախադրութիւնք	193
,,	ԻԹ. Շաղկապք	195
,,	Լ. Միջարկութիւնք	196
Լուծում		196
Խօսքի ձևեր		199
Ձևք տուղաբանութեան		199
Ձևք շարադրութեան		199
Ձևք ճարտասանութեան		201
Եղանակաց, ամաց և շաբթու օրերուն անուններըը		203
Առոգանութիւն		204
Տաղաչափութիւն		204
Ոտք		207
Քերթողական ազատութիւն		213
Կէտադրութիւն		214
Ստորակէտ		214
Կէտ ստորակէտ		216
Միջակէտ		217
Վերջակէտ		217
Պարույկ		218
Երկար		221
Գլխագիր.		222
Համառօտութիւնք		223
Ոճեր, Լատիներէն		231
,,	Գաղիերէն	233
,,	Անգլիերէն	234

2013

327

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0267667